

Sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat käytännössä: 71 hyvää käytäntöä

Toukokuu 2020

#WeBuySocialEU

Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään vastaukset Euroopan unioniin liittyviin kysymyksiisi.

Maksuton palvelunumero (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, mutta jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

OIKEUDELLINEN HUOMAUTUS

Tässä julkaisussa esitetyt tiedot ja näkemykset ovat kirjoittajien omia, eivätkä ne välttämättä edusta EASME:n tai komission virallista kantaa. EASME ja komissio eivät voi taata tässä julkaisussa esitettyjen tietojen paikkansapitävyyttä. EASME, komissio tai niiden nimissä toimivat henkilöt eivät vastaa siitä, miten julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

Lisätietoa Euroopan unionista on saatavilla internetissä (<http://www.europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2020

ISBN 978-92-9202-958-6

doi: 10.2826/844552

© Euroopan unioni, 2020

KIRJOITTAJAT

Philipp Tepper (vast.), Ashleigh McLennan, Rafael Hirt, Peter Defranceschi, paikallisviranomaisten kestävän kehityksen järjestö (ICLEI) ja Valentina Caimi, Alexander Elu, AEIDL. Public Procurement Analysisin, Dialog Makarnan ja Social Economy European tuella.

EUROOPAN KOMISSIO

Pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaava toimeenpanovirasto (EASME)

Osasto A – COSME, Horisontti 2020, pk-yritykset ja EMKR

Yksikkö A.1 – COSME

Sähköposti: EASME-COSME-ENQUIRIES@ec.europa.eu

Euroopan komissio

B-1049 Bryssel

Sisällys

Sisällys

JOHDANTO (FI)	4
MITÄ SOSIAALISET HANKINNAT OVAT?.....	4
TÄHÄN JULKAISUUN KOOTUT ESIMERKIT.....	5
KESKEISET TULOKSET	5
TAPAUSTUTKIMUKSET.....	9
TOIMIALA 1. Puhtaanapito- ja kiinteistöhoitopalvelut.....	10
TOIMIALA 2. Rakennusala	48
TOIMIALA 3. Elintarvike- ja ateriapalvelut.....	73
TOIMIALA 4. Kalusteet.....	94

JOHDANTO (FI)

Sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen (sosiaaliset hankinnat) tarkoituksena on saavuttaa hankintasopimuksilla myönteisiä sosiaalisia tuloksia. Julkiset hankinnat vaikuttavat laajaan joukkoon ihmisiä, jotka joko käyttävät julkisia palveluja, osallistuvat tuotantoon ja toimituksiin tai työskentelevät ostajaorganisaatioissa. Eri ryhmiä koskevien suorien vaikutusten lisäksi sosiaaliset hankinnat voivat vaikuttaa laajemmin sekä kysyntään että tarjontaan markkinoilla.

Julkiset ostajat voivat järkeviä hankintoja tekemällä edistää työllistymismahdollisuuksia, ihmisarvoista työtä, sosiaalista osallisuutta, esteettömyyttä, saavutettavuutta ja kaikille sopivaa suunnittelua sekä pyrkiä siihen, että sosiaalisia normeja noudatetaan laajemmin. Julkisten hankintojen vaikutus voi joidenkin tuotteiden, rakennusurakoiden ja palvelujen osalta olla erityisen merkittävä, sillä julkisten ostajien tilausten osuus markkinoista on suuri esimerkiksi rakennusalalla, terveydenhuollossa ja liikenteessä.

Julkiset ostajat tekevät mittavia investointeja Euroopassa ja kuluttavat 14 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta. Käyttämällä ostovoimaansa sekä valitsemalla tavaroita ja palveluja, joilla saadaan aikaan myönteisiä sosiaalisia tuloksia, ne voivat antaa tärkeän panoksen kestäväen kehityksen hyväksi. Sekä julkisella että yksityisellä sektorilla tunnustetaan yhä enenevässä määrin tarve ottaa huomioon kestäväen kehityksen kaikki kolme pilaria: sosiaalinen, ympäristöön liittyvä ja taloudellinen.

Julkisista hankinnoista vuonna 2014 annetuissa direktiiveissä¹ todetaan selvästi, että sosiaaliset näkökohdat voidaan ottaa huomioon julkisten hankintojen kaikissa vaiheissa alustavista markkinakartoituksista varattujen hankintasopimusten käyttöön ja kevennettyyn järjestelyyn sekä sosiaalisiin tekoperusteisiin ja hankintasopimuksen toteuttamisen ehtoihin.

Julkiset ostajat kaikkialla Euroopassa ovat alkaneet hyödyntää näitä mahdollisuuksia, ja heidän hankinnoillaan on todellisia sosiaalisia vaikutuksia. Tästä huolimatta jäsenvaltiot eivät vielä hyödynnä kaikkia mahdollisuuksia, joita julkiset hankinnat tarjoavat sosiaalipoliittisten tavoitteiden strategisena edistämislähteenä.

Tähän julkaisuun kootuilla tapaustutkimuksilla pyritään lisäämään tietoa ja ymmärrystä sosiaalisten hankintojen tarjoamista mahdollisuuksista esittelemällä 71 esimerkkiä siitä, miten julkiset hankkijat ovat saavuttaneet käytännön sosiaalisia hyötyjä. Tapaustutkimuksissa havainnollistetaan asianmukaisia tarjousmenettelyjä ja tehokkaita toimintatapoja ja tarjotaan ideoita sekä julkisten hankintojen tekijöille että yhteisötalouden toimijoille. Tavoitteena on edistää vastaavien menettelyjen toistamista kaikkialla Euroopassa.

Kertomuksessa "[Buying for Social Impact](#)" annetaan lisätietoa siitä, miten julkisia hankintoja koskevien EU:n direktiivien sosiaaliset näkökohdat on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä muista sosiaalisia hankintoja koskevista hyvistä käytännöistä, joissa kiinnitetään erityistä huomiota yhteisötalouden yritysten mahdollisuuteen päästä julkisten hankintojen markkinoille. Euroopan komissio päivittää parhaillaan myös sosiaalisen ostamisen opasta, jossa annetaan käytännön neuvoja sosiaalisten hankintojen tekemiseksi (ennakoitu valmistumisaika 2020)

MITÄ SOSIAALISET HANKINNAT OVAT?

Sosiaalisten hankintojen tarkoituksena on ottaa huomioon julkisen sektorin hankkimien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden yhteiskunnalliset vaikutukset. Niiden avulla voidaan

- edistää parempia työllistymismahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta

¹ Käyttöoikeussopimusten tekemisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU (käyttöoikeussopimuksia koskeva direktiivi), julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU (julkista sektoria koskeva direktiivi) ja vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU (yleishyödyllisten palvelujen alaa koskeva direktiivi). Tässä oppaassa viitataan pääasiassa direktiiviin 2014/24/EU, mutta lähes kaikki samat mahdollisuudet tehdä sosiaalisia hankintoja sisältyvät myös muihin kahteen direktiiviin.

- tarjota mahdollisuuksia yhteisötalouden yrityksille
- edistää ihmisarvoista työtä
- tukea sosiaalisten oikeuksien ja työelämän oikeuksien noudattamista
- edistää esteettömyyttä ja kaikille sopivaa suunnittelua
- edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista ja ottaa huomioon eettistä kauppaa koskevat kysymykset
- tarjota laadukkaita sosiaali-, terveys-, koulutus- ja kulttuuripalveluja.

TÄHÄN JULKAISUUN KOOTUT ESIMERKIT

Nämä hyviä käytäntöjä koskevat esimerkkitaupukset koottiin syyskuun 2019 ja maaliskuun 2020 välisenä aikana. Tapaustudkimus perustuu aiempiin ja nykyisiin sosiaalisia hankintoja koskeviin toimiin, joita toteutettiin EU:n, eri valtioiden ja paikallishallinnon tasolla.

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä pyydettiin Euroopassa ja sen ulkopuolella toimivilta julkisilta ostajilta, ja niiden pohjalta tässä julkaisussa esitetään 71 esimerkkitaupasta 27 maasta, joista 22 on jäsenvaltiota ja viisi EU:n ulkopuolista maata. Koska jäsenvaltiot käyttävät sosiaalisia hankintoja eri tavoin, esimerkkitaupukset vaihtelevat käyttöönotto- ja alkajatasolta keskipitkälle ja pitkälle edistyneelle tasolle. Niissä käsitellään monipuolisesti erilaisia tuotteita ja palveluita, ja ne kattavat kaikki julkisten hankintojen näkökohdat ja vaiheet (mukaan lukien tarjouskilpailua edeltävät ja sen jälkeiset vaiheet) sekä laajan joukon julkisia ostajia paikallisviranomaisista keskushankintayksiköihin ja sairaaloihin.

Tapaukset on ryhmitelty toimialoittain, jotta lukijan on helpompi löytää etsimänsä. Hyviä käytäntöjä koskevat esimerkkitaupukset, jotka kattavat useamman kuin yhden toimialan tai liittyvät politiikkoihin tai prosesseihin, käsitellään julkaisun lopussa. Tähän ryhmään kuuluvia toimialoja ovat puhtaanapalvelut, rakentaminen, elintarvike- ja ateriapalvelut, kalusteet, puutarhanhoitopalvelut, terveydenhuolto, tieto- ja viestintäteknikka, sosiaalipalvelut, tekstiilit sekä liikenne, liikkuvuus ja jätehuolto.

KESKEISET TULOKSET

Esimerkkitaupukset sosiaaliin hankintoihin liittyvistä käytännöistä osoittavat nykykäytäntöjen moninaisuuden ja julkisten ostajien lukuisat mahdollisuudet hyödyntää hankintoja suunnitelmallisesti sellaisten sosiaalisten tulosten saavuttamiseksi, jotka aidosti parantavat ihmisten elämänlaatua Euroopassa ja sen ulkopuolella.

Näiden esimerkkitaupusten kerääminen auttoi havaitsemaan, miten laajasti julkisista hankinnoista annetuissa EU:n direktiiveissä säädettyjä erilaisia mekanismeja voidaan soveltaa käytäntöön.

Esimerkiksi direktiivin 2014/24/EU 70 artiklan mukaiset työllistämistä koskevat lausekkeet ovat yleisesti käytössä, mutta niiden tavoitteellisuus ja edistyneisyys vaihtelevat. Lähtökohtaisesti lausekkeiden avulla voidaan parantaa niiden ihmisten työllistymismahdollisuuksia, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille. Tällaisia ovat ne ihmiset, joiden työnsaannin esteenä on esimerkiksi vammaisuus, alhainen koulutus- tai taitotaso, kokemuksen puute tai pitkäaikaistyöttömyys taikka muut julkisen ostajan määrittelemät esteet. Pidemmälle kehitettyjä lähestymistapoja on sisällytetty laajempiin sosiaalipoliittisiin aloitteisiin, esimerkiksi järjestämällä tukipalveluja hankkijoille ja toimittajille, perustamalla työttömien ja tiettyjen työtehtävien kohtaamista edistäviä palveluja tai antamalla työnhakijoille kevyttä tai epäsuoraa tukea, joka auttaa heitä työllistymään uudelleen. Joissakin työllistämistä koskevissa lausekkeissa myös täsmennetään ehdot, joiden mukaisesti palkattujen työntekijöiden tai harjoittelijoiden olisi voitava edetä hankintasopimuksen voimassaoloaikana, tai asetetaan alakohtaisia koulutusvaatimuksia. Useita esimerkkejä annetaan myös varattujen hankintasopimusten myöntämisestä suojatyökeskuksille tai yhteisötalouden yrityksille, jotka työllistävät vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä, erityisesti huolto-, puutarhanhoito- ja sosiaalipalveluja koskevien hankintasopimusten osalta.

Tutkimus osoittaa toisaalta, että kaikkia direktiivissä 2014/24/EU annettuja sosiaalisia määräyksiä ei hyödynnetä riittävästi. Tämä koskee muun muassa kevennetyn järjestelyn mukaisen jouston käyttöä ja (57 artiklan 4 kohdassa säädettyjen) ympäristö-, sosiaali- ja työainsäädännön rikkomiseen perustuvien poissulkemisperusteiden aktiivista käyttöä. On kuitenkin mahdollista, että viranomaiset soveltavat tällaisia perusteita luokittelematta niitä nimenomaisesti sosiaalisiksi hankinnoiksi.

Julkisten hankintojen mahdolliset sosiaaliset riskit ja hyödyt ovat jossain määrin riippuvaisia hankittavasta tuotteesta tai palvelusta. Jotkut alat esimerkiksi työllistävät enemmän muita heikommassa asemassa olevia. Jotkut alat voivat myös tarjota enemmän työpaikkoja. Joidenkin tuotteiden sisältämät raaka-aineet voivat olla peräisin konfliktialueilta tai alueilta, joissa työnormit ovat heikot, mutta tuotteiden sosiaalinen kestävyys voidaan sertifioida laatumerkinnöin. Jäljempänä luodaan yleiskatsaus kuhunkin tässä julkaisussa käsiteltyyn alaan ja esitetään tärkeimmät niitä koskevat päätelmät.

Puhtaanapito- ja palvelut

Tähän julkaisuun on koottu 10 puhtaanapito- ja kiinteistöhoitopalveluja koskevaa esimerkkitapausta yhdeksästä Euroopan maasta, mukaan lukien yksi esimerkki Euroopan komissiosta, sekä aluehallintoa, julkisia yrityksiä ja useita pieniä ja keskiuuria kaupunkia koskevia esimerkkejä. Sosiaalisia hankintoja koskevat näkökohdat puhtaanapitoalalla liittyvät yleensä hyviä työoloja ja -ehtoja koskeviin vaatimuksiin (esimerkiksi työterveys ja -turvallisuus, sukupuolten tasa-arvo, toimenpiteet työ- ja yksityiselämän tasapainon edistämiseksi), hankintasopimusten tekoperusteisiin ja toteuttamista koskeviin lausekkeisiin, joilla edistetään työpaikkojen luomista ja koulutusta, sekä tiettyjen sopimusten osien varaamiseen yhteisötalouden yrityksille.

Tapaustutkimukset osoittavat, että yhtä, kaikille soveltuvaa lähestymistapaa ei ole ja että markkinoiden kanssa on aluksi hyvä käydä vuoropuhelua paikallisten mahdollisuuksien arvioimiseksi. Joissakin osissa Eurooppaa tätä vuoropuhelua on tärkeää käydä sen varmistamiseksi, että sosiaaliset perusteet ovat toteuttamiskelpoisia eivätkä haittaa kilpailua. Niissä osissa, joissa kilpailua on paljon ja tarjousten hintaerot ovat pieniä, tekoperusteilla voidaan antaa vahva signaali. Ne ovat tärkeitä myös eron tekemiseksi tarjouksien välillä.

Joidenkin julkisten ostajien kokemusten mukaan työttömät ja sopivat työtehtävät on tärkeä saada kohtaamaan toisensa, ja tässä kohderyhmien kanssa työskentelevät, kolmantena osapuolena olevat organisaatiot voivat olla tärkeitä kumppaneita. Myös hankintasopimuksen täytäntöönpanon seuranta on tärkeää, ja sopimuksessa on määrättävä asianmukaiset seuraamukset sen noudattamatta jättämisestä.

Rakennusala

Julkaisuun sisältyy seitsemän rakennusalaan koskevaa tapaustutkimusta viidestä EU:n jäsenvaltiosta sekä yksi Kanadasta. Rakennusalan sosiaalisia hankintoja koskevissa näkökohdissa kiinnitetään tavallisesti huomiota työoloihin ja -ehtoihin sekä työllistymismahdollisuuksien luomiseen kohderyhmille. Yhdessä tapauksessa tarkastellaan myös luonnonkiven louhinnassa ja työstämisessä havaittuja vakavia ihmisoikeuksien tai työntekijöiden oikeuksien rikkomuksia sekä (riippumattomien tarkastajien hyväksymien) laatumerkkien käyttöä sosiaalisesti vastuullisten rakennusmateriaalihankintojen varmistamiseksi.

Rakennusalalla on työllistämiseen liittyviä erityishaasteita, kuten hankkeiden vaihteleva koko ja tietty markkinasykli. Työmaat voivat myös sijaita maantieteellisesti vaikeapääsysisessä paikassa, eikä kaikilla ole valmiuksia käyttää tarjolla olevia työllistymismahdollisuuksia. Samoin kuin puhtaanapitoalalla, sosiaalisia hankintoja voidaan helpottaa antamalla hankintojen tekijöille ja toimittajille sosiaalilausekkeita koskevaa neuvontaa tai määrittämällä asianmukaisia toimia yhdessä toimittajien kanssa markkinakartoituksen avulla.

Elintarvike- ja ateriapalvelut

Julkaisussa esitetään kuusi esimerkkitapausta elintarvike- ja ateriapalveluista kuudesta Euroopan maasta. Useissa niistä on kyse varatuista tarjouksista, joiden tarkoituksena on tukea yhteisötalouden yrityksiä ja vammaisten tai muiden sellaisten ryhmien työllistämistä, joilla on työmarkkinoille osallistumisen esteitä. Lisäksi useissa tapaustutkimuksissa tarkastellaan oikeudenmukaisia raaka-ainehankintoja globaaleissa toimitusketjuissa (muun muassa kahvi, tee, sokeri, suklaa ja banaanit).

Hankintasopimusten varaamisesta vastaavien julkisten ostajien mukaan yksi keskeisistä kokemuksista on se, että on tärkeää pohtia yhteisötalouden yritysten valmiuksia ja kykyä osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin. Markkinatutkimukset ovat siis tärkeä keino varmistaa, että julkiset ostajat saavat kilpailukykyisiä tarjouksia, joiden avulla pystytään toimittamaan halutut tuotteet ja palvelut.

Kalusteet

Julkaisussa esitetään kaksi huonekaluhankintoja koskevaa esimerkkitapausta kahdesta EU:n jäsenvaltiosta (Italia ja Romania). Työtilojen ja julkisten tilojen esteettömyyden tukeminen edellyttää, että kalusteet soveltuvat sellaisinaan kaikille käyttäjille. Tämä tavoite voidaan saavuttaa teknisten eritelmien avulla. Työ- sekä työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamisen osoittavia standardeja on laadittu myös uusille kalusteille, ja vanhat kalusteet voidaan lahjoittaa hyväntekeväisyysjärjestöille. Lisäksi painotettiin, että standardien yleinen käyttö julkisissa tarjouskilpailuissa on tärkeää, jotta valmistajat lisäisivät niiden käyttöä.

Puutarhanhoitopalvelut

Kahden EU:n jäsenvaltion (Italia ja Romania) kolmessa esimerkkitapauksessa käsitellään puutarhanhoitopalveluiden varattuja hankintasopimuksia. Varattujen hankintasopimusten käyttö tällä alalla johtuu siinä tarvittavan työvoiman laadusta ja siitä, että alalla pystytään luomaan työpaikkoja ihmisille, joilla on työmarkkinoille osallistumisen esteitä tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa. Näistä tapaustutkimuksista saatujen kokemusten mukaan on tärkeää muun muassa käyttää aikaa hankintoja edeltäviin toimiin, kuten markkinatutkimuksiin, sen varmistamiseksi, että paikallisilla yhteisötalouden yrityksillä on tarvittavat valmiudet toteuttaa varatut hankintasopimukset. Tapaukset osoittavat myös, että käyttämällä varattuja hankintasopimuksia on mahdollista vahvistaa yhteisötalouden alaa ja vakiinnuttaa syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten työllistymismahdollisuuksia.

Terveydenhuolto

Suomesta, Norjasta ja Ukrainasta tulevilla kolmessa tapaustutkimuksessa tarkastellaan terveydenhuoltoalan sosiaalisia hankintoja. Kahdessa keskitytään parantamaan voittoa tavoittelemattomien toimijoiden mahdollisuuksia hankintasopimusten tekemiseen tunnustuksena niiden tuottamasta yhteiskunnallisesta lisäarvosta. Lisäksi yhdessä tapaustutkimuksessa tarkastellaan suojakäsihankintoja, koska kyseisen tuotteen valmistusprosessissa on tunnetusti muun muassa työntekijöiden oikeuksiin, työoloihin ja -ehtoihin sekä terveysvaikutuksiin liittyviä ongelmia. Terveydenhuoltoalalta saatujen kokemusten mukaan on tärkeää muun muassa ymmärtää markkinoiden ja toimittajien valmiudet. Tehokkaiden terveydenhuoltopalvelujen hankinnassa onkin tärkeämpää kiinnittää huomiota haluttuihin terveysvaikutuksiin kuin määrätä tiettyjen menettelyjen noudattamisesta.

Sosiaalipalvelut

Tämän alan esimerkkitapauksiin kuuluu 12 tapausta kuudesta jäsenvaltiosta sekä yksi tapaus Etelä-Koreasta. Tapaustutkimuksissa tarkastellaan sitä, miten hankintamenettelyn avulla voidaan tuottaa tehokkaita palveluja, jotka on suunniteltu yhdessä toimittajien ja käyttäjien kanssa ja jotka tuottavat yhteiskunnallista lisäarvoa. Tapaukset osoittavat sellaisten integroitujen palvelujen merkityksen, jotka perustuvat kokonaisvaltaiseen näkemykseen mutta antavat myös erilaisille toimijoille, kuten yhteisötalouden yrityksille ja voittoa tavoittelemattomille yhteisöille, mahdollisuuden osallistua. Vaikka yhteissuunnittelun ja tulospohjaisten hankintojen kaltaiset prosessit pidentävät menettelyn keskimääräistä kestoja, niiden tuloksena voidaan saada myös käyttäjien tarpeisiin räätälöityjä, tehokkaampia ja osallistavampia palveluja.

Tieto- ja viestintätekniikka

Tältä alalta on koottu neljä esimerkkitapausta kolmesta EU:n jäsenvaltiosta. Niihin kuuluu TVT-laitteiden hankintaa koskevia tapaustutkimuksia sekä yksi esimerkkitapaus, joka koskee verkkosivustojen tekemistä

saavutettaviksi kaikille kansalaisille. TVT-laitteiden ongelmana ovat etenkin pitkät ja monimutkaiset toimitusketjut, jotka asettavat haasteita sekä hankintaviranomaisille että toimittajille niiden pyrkiessä huolehtimaan vaatimustenmukaisuudesta ja todentamisesta. Tapaukset osoittavat, että on olemassa toimenpiteitä, kuten menettelysääntöjä, teknisiä eritelmiä, tekoperusteita ja hankintasopimusten toteuttamista koskevia lausekkeita, joiden kaikkien tarkoituksena on lisätä avoimuutta ja tehdä asianmukaisesta huolellisuudesta vakiokäytäntö.

Tekstiilit

Julkaisussa annetaan viisi esimerkkiä tekstiilihankinnoista viidestä EU:n jäsenvaltiosta. Kolmessa tapauksessa tarkastellaan erilaisia lähestymistapoja, joilla parantaa ILO:n yleissopimusten noudattamista tekstiilien toimitusketjussa, muun muassa valinta- ja tekoperusteita sekä hankintasopimuksen toteuttamista koskevia lausekkeita. Kahdessa tapauksessa kiinnitetään huomiota myös työpaikkojen luomisen edellytyksiin joko osana toimitussopimusta tai tekstiilijätteen keräyssopimusta. Vaikka tapaustutkimukset osoittavat, että toimittajat pystyvät todentamaan noudattamisen ja että on olemassa useita erilaisia merkkejä, joista voi olla apua työolojen ja -ehtojen tarkistamisessa, niiden valvonta hankintasopimuksen toteuttamisen aikana on edelleen haastavaa. Vuoropuhelulla ja kumppanuudella on kuitenkin olennainen merkitys toimitusketjun ja niiden potentiaalisten riskien ja mahdollisuuksien ymmärtämisessä, joihin julkisilla hankinnoilla on puututtava.

Muut alat

Yhdessä tapaustutkimuksessa käsitellään liikennepalvelujen julkisia hankintoja Varsovassa. Tässä tapauksessa palvelujen toimittamiseen liitettiin työllistämisedellytyksiä ja luotiin työpaikkoja 120 työttömälle tai sellaiselle henkilölle, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille. Todettiin, että vaikka kaikki hankintasopimukset johtivat työpaikkojen luomiseen, tätä nimenomaista tarkoitusta varten laaditut lausekkeet tehostavat vaikutusta.

Julkaisussa esitellään myös jätehuoltoalaa koskeva tapaustutkimus, niin ikään Puolasta. Myös tässä tapauksessa kiinnitetään huomiota työllistymismahdollisuuksien luomiseen ihmisille, joilla on työllistymisen esteitä, käyttämällä varattuihin hankintasopimuksiin perustuvaa lähestymistapaa.

Viimeiseksi esitellään innovaatiokumppanuutta koskeva esimerkkitapaus Lillestä, Ranskasta. Tässä tapaustutkimuksessa ostaja teki sopimuksen paikallisen yhteisötalouden yrityksen kanssa tutkiakseen ja kehittääkseen uutta lähestymistapaa kaupungin jäteöljyjen keräämiseen ja niiden muuttamiseen julkisissa kulkuneuvoissa käytettäviksi biopolttoaineiksi.

Toimintapolitiikka

Lopuksi esitellään 17 tapaustutkimusta 11:stä EU:n jäsenvaltiosta ja kahdesta EU:n ulkopuolisesta maasta. Niissä tarkastellaan monialaisia tai toimintapoliittisia aloitteita, joilla tuetaan sosiaalisia hankintoja. Niihin kuuluu esimerkiksi toimintapolitiikkoja, jotka edellyttävät tiettyjen erityisryhmien työllistämistä tukevien sosiaalilausekkeiden käyttöä (yhdeksän tapausta) ja joissa keskitytään tukemaan yhteisötalouden yritysten ja voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden mahdollisuutta osallistua hankintasopimukseen (kuusi tapausta), sekä kaksi investointien yhteiskunnallista tuottoa koskevaa esimerkkitapausta Alankomaista.

TAPAUSTUTKIMUKSET

TOIMIALA 1. Puhtaanapito- ja kiinteistöhoitopalvelut

1. Puhtaanapitopalveluja koskeva sosiaalisesti vastuullinen puitesopimus

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Katalonian aluehallitus, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Vuonna 2018 Katalonian aluehallitus otti käyttöön sosiaalisesti vastuullisia ja ympäristöystävällisiä puhtaanapitopalveluja koskevan uuden puitesopimuksen hallintorakennuksiaan varten kuudella alueella (Barcelonan kaupunki, Barcelonan maakunnan muut osat, Gironan, Lleidan ja Tarragonan maakunnat sekä Madridin kaupungissa sijaitsevat Katalonian aluehallituksen virastot). Sopimuksen yhdeksästä osasta yksi (arvoltaan viisi miljoonaa euroa) varattiin erityistyökeskuksille ja työnvälitysyrityksille, jotka tarjoavat vammaisille työntekijöille palkkatyötä ja helpottavat heidän osallistumistaan työmarkkinoille. Tarjoukseen liittyi muun muassa seuraavia sosiaalisia näkökohtia:

- sosiaaliset tekoperusteet (jotka kattoivat työterveys- ja työturvallisuusnäkökohdat, sukupuolten tasa-arvoa edistävät toimenpiteet, työn ja yksityiselämän tasapainoa edistävät toimenpiteet, työntekijöiden kouluttamisen ja vaarallisten aineiden vähentämisen työasujen tekstiileissä)
- sopimusten toteuttamista koskevat sosiaalilausekkeet, joiden yhteydessä yritysten oli noudatettava puhtaanapitopalvelualan työehtosopimuksen työehtoja
- arviointiperuste poikkeuksellisen alhaisten hintatarjousten varalta.

Tarjoukseen sisältyi myös pakollisia ympäristövaatimuksia. Lisäksi hankintaviranomainen varmisti sosiaalisten ja ympäristöä koskevien sopimuslausekkeiden noudattamisen tekemällä tarkastuksia.

Tarjouskilpailuun osallistui 48 yritystä, ja yhteensä 39 yritystä valittiin mainitun puitesopimuksen yhden tai useamman osan mahdollisiksi toteuttajiksi. Lokakuuhun 2019 mennessä oli tehty 187 sopimusta, joiden kokonaisarvo oli yli 51 miljoonaa euroa.

Kohde

Puhtaanapitopalveluja koskeva puitesopimus

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintasopimuksen tekovaiheessa pisteytettiin ne tarjoajat, jotka pystyivät laatusuunnitelman avulla todistamaan, että ne sitoutuvat noudattamaan sosiaalisesti vastuullisia työllistämiskäytäntöjä. Tästä laatusuunnitelmasta sai kaiken kaikkiaan 49 pistettä, ja se koski seuraavia näkökohtia:

- työturvallisuus- ja työterveystoimenpiteet (enintään 10 pistettä)
- naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua ja yhtäläisiä mahdollisuuksia edistävät toimenpiteet (enintään 10 pistettä)
- työn ja yksityiselämän tasapainoa edistävät toimenpiteet (enintään 5 pistettä)
- ongelmanratkaisumenettely (enintään 12 pistettä)
- palvelun laadunarviointimenettely (enintään 12 pistettä).

Tarjouksentekijöiden arvioimiseksi ensimmäisen kolmen kohdan osalta niitä pyydettiin täyttämään liitteitä, joissa ne ilmoittivat kunkin perusteen täyttämistä koskevat toimintaehdotuksensa, näiden toimien tavoitteen, noudatettavat toimet, toimien toteuttamisaikataulun ja edistymisen arvioinnissa käytettävät indikaattorit.

Työterveyden ja -turvallisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun osalta oli mahdollista esittää korkeintaan kaksi toimenpidettä, joista kummastakin sai korkeintaan viisi pistettä (yhteensä 10 pisteestä). Myös työ- ja yksityiselämän tasapainon osalta oli mahdollista esittää enintään kaksi toimenpidettä, joista kummastakin annettiin enintään 2,5 pistettä (yhteensä viidestä pisteestä).

Ongelmanratkaisumenettelyn arvioimiseksi tarjoajia pyydettiin esittämään kertomus (enintään kuusi sivua), jossa ne kuvailivat ehdottamaansa menettelyä. Siitä annettiin enintään 12 pistettä, jotka jakautuivat seuraavasti:

- sopimuskuoppaanista johtuvien tilanteiden, esimerkiksi henkilöstöön tai asianmukaisten materiaalien tai työvälineiden saatavuuteen liittyvien ongelmien, ratkaisumenettely (6 pistettä)
- muita kuin sopimuskuoppaanista johtuvia tilanteita, kuten vuotoja tai vandalismia, koskeva ratkaisumenettely (6 pistettä).

Pisteitä annettiin seuraavan asteikon mukaisesti:

- kattava kuvaus asianmukaisesti tarpeita vastaavasta toimintamenettelystä (6 pistettä)
- toimintaa ei ole kuvattu yksityiskohtaisesti tai se ei vastaa tarpeita tehokkaasti (3 pistettä)
- toimintaa ei ole kuvattu tai kuvaus sisältää ilmeisiä virheitä (0 pistettä).

Tarjouskilpailun voitti kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kahden tarjouksen saadessa saman pistemäärän valitaan se tarjoaja, jonka työllistämistä henkilöistä suurempi osuus oli vammaisia.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Julkisen sektorin rakennuksissa työskentelevien palvelualan työntekijöiden työolojen ja -ehtojen parantaminen, sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja työ- ja yksityiselämän tasapainon parantaminen.

Todentaminen

Puitesopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon ja sen varmistamiseksi, että yritykset täyttävät niille asetetut velvoitteet, perustettiin valvontalautakunta. Se koostuu seuraavista hallinnollisista toimijoista:

- tavara- ja palveluhankinnoista vastaava ministeriö
- hankintasopimusten valvonta- ja arviointivirasto
- aluehallinnon keskuslautakunnan neljä edustajaa
- puhdistuspalvelualan suurimpien ammattiliittojen ja elinkeinoyhdistysten edustajat.

Valvontalautakunta tarkasti toimittajat tutkimalla niiden palkkalistat, työaikatiedot ja työsopimukset. Havaitessaan virheitä (esimerkiksi työaikojen kirjaamisessa, ylitöiden käytössä tai siinä, että palkkoja tai asianmukaisia sosiaaliturvamaksuja on jätetty osittain maksamatta) valvontalautakunta antaa toimittajalle tilaisuuden reagoida ja puuttua ongelmiin. Jos toimittaja ei esitä riittäviä perusteluja tai ratkaisua, sille voidaan määrätä seuraamuksia.

Jos rikkomukset ovat vakavia (esimerkiksi pakollisten teknisten eritelmien noudattamatta jättäminen), hankintaviranomainen voi langettaa seuraamuksen, jonka määrä on enintään 10 prosenttia hankintasopimuksen talousarviosta, tai irtisanoa sopimuksen. Vähäisestä rikkomuksesta (esimerkiksi tarjoajan ehdottamat vaihtoehtoiset toimet hankintasopimuksen toimien toteuttamiseksi) voidaan langettaa seuraamus, jonka määrä on enintään kaksi prosenttia sopimuksen talousarviosta.

Sopimuksen arvo

Puitesopimuksen arvioiduksi arvoksi on vahvistettu koko sen keston ajaksi, mukaan lukien sen mahdollinen jatkaminen, hieman alle 76 miljoonaa euroa. Sopimus on aluksi kaksivuotinen, eikä sen kesto voi ylittää neljää vuotta.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimuksen tekoperusteita koskeva 67 artikla.
- Espanjan julkisen sektorin hankintasopimuksia koskeva laki (TRLCSP), joka hyväksyttiin 14. marraskuuta 2011 annetulla kuninkaan asetuksella 3/11.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: aluepolitiikasta ja kestävästä kehityksestä vastaava ministeriö ja hankinnoista vastaava elinkeinoministeriön keskusvaliokunta.
- Puitesopimuksen osapuolet: 39 puhtaanapitopalvelujen tarjoajaa.
- Seuranta ja arviointi: valvontalautakunta (kuvattu edellä).

Sosiaaliset vaikutukset

- Tämä puitesopimus perustuu aiempaan sopimukseen, joka oli voimassa vuosina 2014–2018 ja joka tarkastettiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2016. Tämän tarkastuksen tuloksena havaittiin joitakin rikkomistapauksia, ja Katalonian aluehallitus pystyi tekemään yhteistyötä toimittajien kanssa palveluiden sosiaalisten tulosten parantamiseksi.
- Hankinnoista vastaava keskusvaliokunta jatkoi tätä seurantaa, ja valvontalautakunta laati uuden noudattamisen valvontaa koskevan ohjelman vuodeksi 2019. Kaikki vuonna 2019 täytäntöön pannun puitesopimuksen perusteella hankintasopimuksia tehneet yritykset on tarkastettu.

Muut hyödyt

- Tähän puitesopimukseen sisältyi myös ympäristöystävällisiä puhdistusaineita koskevia teknisiä eritelmiä. Niiden ansiosta vältetään haitallisia kemikaaleja ja vähennetään sekä siivoustyöntekijöiden että rakennuksen käyttäjien terveysriskejä. Lisätietoa tähän esimerkkitapaukseen liittyvistä ympäristöhyödyistä saa [täältä](#).

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Valvonta on tärkeää, mutta siihen tarvitaan henkilökuntaa ja taloudellisia resursseja, jotka hankintaviranomaisen on suunniteltava etukäteen.
- Sopimuksen noudattamatta jättämisestä olisi määrättävä asianmukaiset seuraamukset.

Yhteystiedot

Anna Esteve Traveset, tekninen asiantuntija, aluepolitiikasta ja kestävästä kehityksestä vastaava ministeriö, aesteve@gencat.cat

Pilar Baldellou García, tekninen tutkimusjohtaja, hankinnoista vastaava keskusvaliokunta, pbaldellou@gencat.cat

2. Puhtaanapitopalvelualan työllisyyttä lisäävä markkinakartoitus

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Helsingborgin kaupunki, Ruotsi

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Helsingborgin kaupunki kutsui useita potentiaalisia palveluntarjoajia markkinakartoituskokoukseen, jossa keskusteltiin ja tiedotettiin erilaisista sosiaalisista vaatimuksista, joita kaupunki aikoi soveltaa puhtaanapitopalveluhankinnoissa. Yksi markkinakartoituksen tarkoituksista oli keskustella erilaisista keinoista luoda työllistymismahdollisuuksia työttömille. Helsingborgin kaupunki halusi saada markkinatoimijoiden näkemyksen sosiaalisista perusteista ja kuulla niiden ajatuksia siitä, miten työllistämistä ja työharjoittelua koskevat vaatimukset voitaisiin täyttää julkisissa hankinnoissa. Kaupungin mielestä tämä lähestymistapa oli rakentavampi kuin se, että se olisi pelkästään asettanut luotuja harjoittelu- tai työpaikkoja koskevia vähimmäisvaatimuksia osana tarjousmenettelyä.

Kohde

Puhtaanapitopalvelujen tarjoaminen puitesopimuksen kautta Helsingborgin kaupungissa

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaa edeltävä vaihe

Kaupunki painotti tarjouskilpailua edeltävää markkinavuoropuhelua, johon kutsuttiin 20 potentiaalista tarjoajaa. Kuusi näistä yrityksistä vastasi vuoropuhelukutsuun kertomalla näkemyksensä ja esittämällä kysymyksiä. Potentiaaliset tarjoajat suhtautuivat markkinavuoropuheluun erittäin myönteisesti. Vuoropuhelulla luotiin yhteys kaupungin ja näiden yritysten välille. Neljä niistä kuudesta yrityksestä, jotka kaupunki lopulta valitsi toimittajiksi, osallistui markkinavuoropuheluun.

Kaupungin työvoimavirastolla on puhtaanapitopalvelualan sisäinen ammatillinen koulutusohjelma, jonka tavoitteena on, että siihen osallistuvat työttömät saavat todistuksen, jota markkinoilla toimiviin yrityksiin työllistyminen edellyttää. Kutsuessaan potentiaaliset tarjoajat markkinakartoitukseen kaupunki esitteli työttömille tarkoitettua sisäisen ammatillisen koulutusohjelmansa. Kaupungin työvoimaviranomaiset ilmoittivat, että kun sopimus tehdään, ne voivat auttaa yrityksiä löytämään tarvittavat työntekijät, jotta työttömällä kaupunkilaisilla olisi mahdollisuus harjoittelupaikoihin ja tuettuun työllistämiseen. Ne myös jakoivat harjoittelijoidensa CV:t, jotta toimittajat saisivat paremmat tiedot potentiaalisista työntekijöistä.

Vuoropuhelun kautta Helsingborgin kaupunki sai myös tietoa suoraan mahdollisilta tarjoajilta sen sijaan, että se olisi ottanut huomioon kokemukset, joita markkinoilta oli saatu muita puhtaanapitopalvelualan hankintoja koskevista vaatimuksista.

Sopimuksen toteuttamisvaihe

Kaupunki sisällytti vuoropuhelua koskevan vaatimuksen myös sopimuksen toteuttamiseen. Toimittajan ja kaupungin oli keskusteltava mahdollisuuksista tarjota harjoittelu- tai työpaikkoja.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Helsingborgin kaupungin hankintapolitiikan tavoitteena on tehdä yhteistyötä tarjoajien kanssa sen varmistamiseksi, että työttömällä ja sellaisilla kaupunkilaisilla, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille, on paremmat työllistymismahdollisuudet. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hankintapolitiikan keskeisenä osana mainitaan markkinavuoropuhelu. Hankintapolitiikan mukaan kansallisen markkinavuoropuhelun on oltava läpinäkyvää ja avointa. Työvoimahallinto vastaa sisällöstä ja tiedoista, jotka markkinavuoropuheluissa jaetaan potentiaalisten toimittajien kanssa.

Todentaminen

Helsingborgin kaupunki käy puitesopimuksen osapuolina olevien toimittajien kanssa jatkuvaa vuoropuhelua ja lisäkeskusteluja harjoittelu- tai työllistymismahdollisuuksista. Näitä vuoropuheluja järjestetään säännöllisesti. Seuraavassa vaiheessa perustetaan työpajoja yhdessä tarjouskilpailun voittaneiden yritysten kanssa.

Kaupunki järjesti työpajoja myös muiden puhtaanapitopalveluja tarjoavien yritysten kanssa, jotta ne voisivat saada tietoa tulevissa tarjouskilpailuissa asetettavista työllistämiskaavoista ja varautua niihin.

Sopimuksen arvo

Nelivuotisen puitesopimuksen vuotuinen arvo on 35 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 3,3 miljoonaa euroa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 40 artikla (alustavat markkinakartoitukset) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot).
- Julkisia hankintoja koskevan Ruotsin lain (LOU) (2016) 17 luvun 1 §.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Helsingborgin kaupunki.
- Puitesopimusta varten valitut toimittajat:
 - Förenade Service
 - Lassila & Tikanoja
 - Samhall
 - Sydsvenska städ
 - Sodexo
 - MIAB.

Sosiaaliset vaikutukset

Helsingborgin kaupunki on onnistunut vaikuttamaan yrityksiin markkinavuoropuheluun perustuvalla lähestymistavallaan. Yritykset suhtautuvat myönteisemmin harjoittelu- ja työllistämiskaavoiksi ja ovat halukkaampia tekemään yhteistyötä työmarkkinahallinnon kanssa sekä rekrytoinnissa että työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen edistämiseksi. Puitesopimuksen ensimmäisen voimassaoloavuoden aikana viisi henkilöä sai työ- tai harjoittelupaikan näiden vaatimusten ansiosta.

Kaupunki on maininnut seuraavat sosiaaliset hyödyt:

- Useammat työttömät saavat työpaikan ja tulevat työllään toimeen.
- Työttömyyskorvausten väheneminen pienentää sosiaalietuuksista johtuvia julkisia menoja ja lisää verotuloja.
- Puhtaanapitopalvelujen tarjoajien pätevyys ja tietämys rekrytointiin liittyvistä monikulttuurisuuskysymyksistä lisääntyy.

Muut hyödyt

- Ennen hankintoja tehtävän markkinakartoituksen avulla saadaan hyvät tiedot valmisteluvaihetta varten ja parannetaan hankinta-asiakirjojen laatua samalla kun luodaan enemmän työpaikkoja.
- Helsingborgin kaupunki on todennut, että markkinavuoropuhelu on vaikuttanut myönteisesti työpaikkojen luomiseen.
- Yritykset pitävät vuoropuhelua parempana vaihtoehtona kuin työllistämiseen tai harjoitteluun liittyviä tarkkoja vaatimuksia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Työpajan pitäminen yhdessä markkinatoimijoiden kanssa ei valitettavasti onnistunut, koska siihen osallistui vain muutama yritys. Siksi hankintaviranomaisen on jo alkuvaiheessa hankittava paremmat tiedot markkinoista ja siitä, millainen vuoropuhelu kiinnostaa markkinatoimijoita.
- Sopimusehtoihin olisi kirjattava, että vuoropuhelu on käytävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työllistämistuloksia voi olla vaikeampi saavuttaa, jos sopimus on jatkunut jo jonkin aikaa ilman että toimittaja ja kaupunki ovat olleet yhteydessä toisiinsa.
- Sopivien työtehtävien löytäminen työttömille ja sopimuksen voimassaoloaikana tapahtuva seuranta ovat onnistumisen kannalta keskeisiä tekijöitä.
- Työmarkkinahallinnon suosituksena on hyödyntää mahdollisuuksien mukaan tarkempia työllistämiskaavoja yhdessä vuoropuhelun kanssa.

Yhteystiedot

Magnus Nilvér, työmarkkinahallinto, Helsingborgin kaupunki, Magnus.nilver@helsingborg.se

3. Romanien työllistäminen Budapestin kaupungin nuohousyrityksen puhtaanapitopalveluihin

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Főkétség Fővárosi Kéményseprőipari Kft, Unkari

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Budapestin kaupungin kokonaan omistama nuohousyritys, Főkétség Fővárosi Kéményseprőipari Kft, järjesti tarjouskilpailun toimipaikkojensa ja muiden tilojensa puhtaanapitopalveluista. Romanien korkean työttömyysasteen vuoksi Főkétség päätti valita sopimuksen toteuttajiksi romaneja työllistäviä yrityksiä. Valitessaan tämän menettelyn hankintaviranomainen pyrki ensimmäistä kertaa käyttämään hinnan lisäksi muitakin arviointiperusteita. Menettelyä pidettiin myös helposti hallittavana ja tehokkaana keinona mahdollistaa romanien pääsy työmarkkinoille.

Vuonna 2019 Budapestin asukasluku oli 1 752 286, joista 20 151 ilmoitti kuuluvansa romaniväestöön. Arvioiden mukaan Budapestissa elää kuitenkin jopa yli 100 000 romania. Tietoa romanien työmarkkinatilanteesta Unkarissa on niukasti, mutta tutkimustulosten mukaan 15–64-vuotiaiden työssäkäyvien osuus on romaneilla alhaisempi (39 prosenttia) kuin muilla väestöryhmillä (65 prosenttia; tiedot vuodelta 2015). Vaikka näihin lukuihin vaikuttaa alhainen koulutustaso ja romanien keskittyminen alueille, joissa työllistymisedellytykset ovat heikommat, romanien alhaiseen työllisyysasteeseen liittyy myös syrjintä työmarkkinoilla. Romanit ovat perinteisesti työllistyneet julkisten työllisyys- ja työllistämishjelmien kautta.²

Kohde

Budapestin kaupungin nuohousyrityksen toimitilojen ja muiden kiinteistöjen puhtaanapitopalvelujen tarjoamista koskeva puitesopimus, jonka tekoperusteisiin sisällytetään romanien työllistymismahdollisuudet

Hankintavaihe ja -perusteet

Tässä menettelyssä sosiaaliset näkökohdat otettiin huomioon hankintasopimuksen tekoperusteissa. Tämä on yksi ensimmäisistä tapauksista – ellei ensimmäinen – jossa Unkarissa käytetään hankintasopimuksen tekoperusteena parasta hinta-laatusuhdetta alhaisimman hinnan sijasta.

Sosiaalisten näkökohtien painoarvo oli 20 prosenttia, ja niihin kuuluivat seuraavat kolme osaperustetta:

- Tarjoajan oli esitettävä todisteet yhteistyösopimuksesta sellaisen romanien yleishyödyllisen säätiön³ kanssa, joka oli rekisteröity vähintään kolme vuotta aiemmin.

² Euroopan komissio, Civil society monitoring report on implementation of the national Roma integration strategy in Hungary, syyskuu 2018.

³ Yhdistymisvapaudesta, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen asemasta sekä kansalaisjärjestöjen toiminnasta ja tukemisesta vuonna 2011 annetun lain CLXXV (siviililaki) nojalla säätiö voidaan rekisteröidä yleishyödylliseksi säätiöksi, jos sen toimintaa pidetään yleisen edun mukaisena, sillä on riittävät voimavarat yhteiskunnan ja yksilöiden yhteisten tarpeiden täyttämiseen ja yhteiskunnan voidaan osoittaa tukevan sitä.

- Tarjoajan oli palkattava työntekijöiksi romaneja, jotka on rekisteröity muita heikommassa asemassa oleviksi henkilöiksi sopimuskauden aikana.
- Tarjoajan oli varmistettava, että romanityöntekijöiden osuus oli vähintään kahdeksan prosenttia henkilöstön kokonaismäärästä.

Hinnan painoarvo oli 80 prosenttia.

Tarjoajan ja romanien yleishyödyllisen säätiön välinen sopimus oli allekirjoitettava tarjouksen jättämiseen mennessä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Sosiaalipoliittisena tavoitteena oli romanien sijoittuminen työmarkkinoille. Sopimuksessa ei edellytetä koulutettua työvoimaa, joten työelämään sijoittumista koskevien lausekkeiden katsottiin soveltuvan siihen.

Todentaminen

Hankintaviranomainen tarkisti yhteistyösopimuksissa ilmoitetut yleishyödylliset järjestöt osoitteesta www.birosag.hu (Unkarin tuomioistuimen virallinen verkkosivusto). Tarjoajien oli myös toimitettava todisteet yleishyödyllisen järjestön merkitsemisestä julkiseen rekisteriin. Neljästä tarjoajasta kaksi ilmoitti, että niillä on yhteistyösopimus romanien yleishyödyllisen säätiön kanssa. Tämä voitiin kuitenkin todentaa vain niistä toisen osalta. Tarjouskilpailun voitti yritys (Fort Facility Ltd.), jolla oli yhteistyösopimus romanien yleishyödyllisen säätiön Roma Civic Associationin (Roma Polgári Tömörülés) kanssa.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen arvo jäi alle EU:n kynnysarvon: puitesopimuksen enimmäisarvo oli 42 000 000 Unkarin forinttia (eli 135 641,15 euroa) ja vähimmäisarvo 30 000 000 Unkarin forinttia (eli 96 886,53 euroa). Kaksivuotinen sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2017.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimuksen tekoperusteita koskeva 67 artikla.
- Sosiaalista osallisuutta koskeva Unkarin kansallinen strategia (2014). Unkari oli ensimmäinen jäsenvaltio, joka esitti sosiaalista osallisuutta koskevan kansallisen strategian (joulukuussa 2011). Se laadittiin romanien kansallisia integrointistrategioita koskevasta EU:n puitekehuksesta annetun komission tiedonannon perusteella. Vuonna 2014 hallitus tarkasteli strategiaa uudelleen ja päivitti sen. Strategia pannaan täytäntöön kolmivuotisia toimintasuunnitelmia, ja hallituksen on laadittava siitä vuosittain kertomus sen valvontajärjestelmän perusteella. Strategiaan voi tutustua täällä.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: valtion omistama Főkétség Fővárosi Kéményseprőipari Kft
- Sopimuskuppaniksi valittu palveluntarjoaja: Fort Facility Ltd.
- Päätöksentekijä: Budapestin kaupunki vahvisti julkisia hankintoja koskevan strategian ja valvoo omia julkisia yrityksiään.
- Todentaminen: yleishyödyllinen säätiö Roma Polgári Tömörülés auttoi tässä tapauksessa todentamaan niiden romanien henkilöllisyyden, jotka sopimuskuppanin oli määrä työllistää.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tämä menettely, jossa hankintasopimuksen tekoperusteissa otettiin huomioon sosiaaliset näkökohdat, oli ensimmäinen laatuaan Unkarissa, ja sillä edistettiin romanien yhteiskuntaan ja työelämään integroitumista. Hankintaviranomainen on täysin tyytyväinen tarjottuihin puhtaanapitopalveluihin.
- Yhteistyö sopimus Kumppanin ja romanien yleishyödyllisen säätiön kanssa toimi erittäin hyvin. Tarjouskilpailun voittajan ja romanien yleishyödyllisen säätiön välillä tehdyn sopimuksen osassa 3 olevan kohdan mukaan tarjouskilpailun voittaja sopii, että 8–10 prosenttia sen palkatuista työntekijöistä on romaneja.
- Hankintaviranomaisen ja Roma Polgári Tömörülés välinen yhteistyö jatkuu. Vuonna 2019 Főkétség päivitti yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevan suunnitelmansa Roma Polgári Tömörülés avustuksella.

Muut hyödyt

- Vuonna 2019 Főkétség sovelsi samankaltaisia sosiaalisia näkökohtia puhelukeskuspalvelujen tarjoamista koskevan hankintamenettelyn tekoperusteisiin. Hankintamenettelyn perusteella tehdyssä sopimuksessa tarjouskilpailun voittaja sitoutui työllistämään ainakin yhden epäedullisessa tai erittäin epäedullisessa asemassa olevan romanin sopimuskauden aikana.
- Budapestin kaupunki laati tuolloin ympäristöystävällisiä ja kestäviä innovaatioita sekä vastuullisia julkisia hankintoja koskevaa strategiaa, joka oli määrä hyväksyä vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen aikana. Vaikka kyseessä oleva strategia ja menettely eivät suoraan liity toisiinsa, tämä menettely toimii esimerkkinä sosiaalisten näkökohtien huomioon ottamisesta hankintamenettelyissä Budapestin kaupungissa ja kaikkialla Unkarissa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Valmisteluilla ja jälkikäteen tehtävillä tarkastuksilla on keskeinen merkitys sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen tekemisessä. Menettelyn koko valmisteluvaiheen ajan hankintaviranomaisen on tärkeää varmistaa, että sovellettavia sosiaalisia perusteita on mahdollista noudattaa ja etteivät ne haittaa kilpailua. Hankintaviranomaisten kannattaa myös seurata sopimusten täytäntöönpanoa ja kirjata muistiin hyödylliset kokemukset, joilla voi olla merkitystä tulevien samankaltaisten hankintamenettelyjen valmistelussa.
- Sosiaalisia perusteita ei vielä sovelleta Unkarissa yleisesti, joten niiden soveltaminen voi heikentää kilpailuasemaa. Markkinoiden kartoittaminen etukäteen antaa hyvän mahdollisuuden seurata markkinoita ja mahdollisten tarjoajien määrää sekä määrittää hankintojen ennakoitun arvon.

Yhteystiedot

Tri Dalma Kittka, julkisten hankintojen virasto, Budapestin kaupunki, KittkaD@budapest.hu

4. Työllistämis- ja oppisopimuskoulutus hankintasopimuksen ratkaisevina tekoperusteina

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Århusin kunta, Tanska

Tuote tai palvelutoimiala: Viemäriyöt: huolto ja kunnossapito

Esittely ja hankintatavoitteet

Århusin kunta on kiinnittänyt aiempaa enemmän huomiota julkisten hankintojen sosiaalis-taloudellisiin vaikutuksiin, jotka voidaan saavuttaa luomalla työllistymismahdollisuuksia pitkään työttöminä olleille kaupunkilaisille. Tästä lähtökohdasta käsin hankintavirasto halusi tarkastella voimavaroja, joita koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien sisällyttäminen julkisten hankintojen tavoitteisiin tarjoaa. Kokeiluhankkeeksi vuonna 2019 valittiin viemäritöitä koskeva puitesopimus, ja Århusin kunta päätti keskittyä sekä oppisopimuskoulutukseen että koulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin. Aiemmin viemäritöitä koskevien sopimusten arviointiperusteena oli käytetty pelkästään hintaa.

Tanskassa hankintaviranomaiset on veloitettu ottamaan huomioon oppisopimuskoulutus tiettyjen hankintasopimusten toteuttamisedellytyksenä. Tässä tapauksessa hankintavirasto päätti kuitenkin kiinnittää huomiota tekoperusteisiin.

Ennen välineen valintaa käytiin markkinavuoropuhelu, jossa hankintavirastolle selvisi, että tarjoajien välisten hintaerojen voitiin ennakoita jäävän hyvin pieniksi, koska toimittajien materiaali- ja palkkakustannukset vaikuttivat samankaltaisilta. Viranomaisille selvisi myös, että useilla potentiaalisilla tarjoajilla oli ollut rekrytointiongelmia.

Puitesopimus on kuusivuotinen (2019–2025). Hankintailmoituksen mukaan syyt siihen ovat seuraavat:

- kilpailun avaaminen, koska materiaalien investointikustannukset ovat korkeat; materiaali-investointien vähentäminen poistoina kestää yli neljä vuotta
- ympäristöä ja työllisyyttä koskevien edellytysten täyttäminen, mukaan lukien tietyt kuljetusvälineitä koskevat ympäristövaatimukset.

Kohde

Viemäritöitä koskeva puitesopimus

Hankintavaihe ja -perusteet

Tekoperusteet

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen määrittämisperusteena käytettiin parasta hinta-laatusuhdetta seuraavien perusteiden ja painotusten mukaisesti:

- hinta (80 prosenttia).
- laatu (20 prosenttia), joka jakautuu kahteen osaperusteeseen: ympäristönsuojelun taso (10 prosenttia) ja työllistämistoimet (10 prosenttia).

Sopimuksen toteuttamisvaihe

Hankintasopimus sisältää seuraavat toteuttamista koskevat lausekkeet:

- palkat ja työehdot ILO:n yleissopimuksen nro 94 mukaisesti
- oppisopimuskoulutus ja työssä jatkaminen
- yhteiskuntavastuu (ILO:n yleissopimukset nro 29 ja 105, 100 ja 111, 138 ja 182, 87, 98 ja 135 sekä 155).

Palkat ja työehdot on saatettava yhdenmukaisiksi ILO:n yleissopimuksen nro 94 kanssa. Sopimuskumppanin on varmistettava, että tehtävää varten Tanskassa työllistettyjen työntekijöiden saama palkka ja yleiset työehdot eivät ole heikommät kuin samanlaista työtä kyseisellä alalla hakeviin yleisesti sovellettavassa työehtosopimuksessa (eli alaa edustavan työmarkkinajärjestön sopimuksessa). Tämä ehto koskee kaikkia alihankkijoita, ja etuudet ja työaika kuuluvat sen soveltamisalaan.

Oppisopimuskoulutuksen ja työssä jatkamisen osalta sopimuskumppani veloitettiin laatimaan kirjallinen henkilöstöpolitiikka, johon kuuluu hankintasopimuksella työllistettyjen työntekijöiden koulutus- ja työssäjatkamispolitiikka.

Yhteiskuntavastuun osalta sekä sopimuskumppani että alihankkijat veloitetaan noudattamaan direktiivin 2014/24/EU liitteessä X lueteltuja kansainvälisiä yleissopimuksia, joissa Tanska on sopimuspuolena:

- pakkotyötä koskevat ILO:n yleissopimukset nro 29 ja 105
- syrjimättömyyttä koskevat ILO:n yleissopimukset nro 100 ja 111
- lapsityötä koskevat ILO:n yleissopimukset nro 138 ja 182
- järjestäytymisvapautta koskevat ILO:n yleissopimukset nro 87, 98 ja 135
- työympäristöä koskeva ILO:n yleissopimus nro 155.

Sopimuskumppanin on noudatettava perusihmisoikeuksia, mukaan lukien YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa mainitut oikeudet.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Oppisopimuskoulutusmahdollisuuksien luominen pätevyyttä vaativissa töissä sekä työttömien kansalaisten työllistymis- ja koulutusmahdollisuudet.

Todentaminen

- Työllistämistoimenpiteitä koskevan osaperusteen todentamista varten tarjoajaa pyydettiin ilmoittamaan niiden työllisyys- tai oppisopimuskoulutuksessa olevien työntekijöiden lukumäärä, jotka aiotaan työllistää hankintasopimuksella.
- Työllistämisperusteiden osuus tekoperusteista oli 10 prosenttia, ja niiden osalta erilaisille koulutus- ja oppisopimuskoulutusmuodoille määritettiin erilaisia arvoja, jotka laskettiin sen jälkeen yhteen yhteispistemäärän antamista varten:
 - aikuinen oppisopimusopiskelija: 10
 - oppisopimusopiskelija: 8
 - työttömien palkkatukijärjestely: 3
 - työttömien työharjoitteluohjelma: 3.

Sopimuksen arvo

Puitesopimuksen arvioitu kokonaisarvo on 15 miljoonaa Tanskan kruunua (noin kaksi miljoonaa euroa).

Säädös

Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot).

Toimijat

- Hankkeen vetäjä ja hankintaviranomainen: Århusin kaupungin julkisista hankinnoista ja tarjouskilpailuista vastaava virasto.
- Virastojen välinen työryhmä, joka edustaa viemäri- ja jätevesipalvelujen loppukäyttäjiä kuntaorganisaatiossa.
- Työvoimaviranomaiset, joiden kanssa käytiin työllistämisperustetta koskevaa kirjeenvaihtoa.

Sosiaaliset vaikutukset

- Koska hintakilpailu oli erittäin tiukka, työllistämistoimenpiteitä koskevasta perusteesta tuli lopulta ratkaiseva tekijä. Tarjouskilpailun hävinneiden tarjoajien kanssa myöhemmin käydyssä vuoropuhelussa ilmeni, että tämän perusteen käyttö antoi voimakkaan signaalin. Tarjouskilpailun tärkein sosiaalinen vaikutus olikin se, että se osoitti markkinoille kunnan olevan halukas palkitsemaan yhteiskuntavastuusta. Tarjouskilpailun tuloksen ennakoidaan motivoivan varteenotettavia toimittajia, jotka eivät ole aiemmin ottaneet huomioon mahdollisuutta tarjota oppisopimuskoulutusta tai koulutusmahdollisuuksia.
- Sopimuskumppanin tai alihankkijan tällä puitesopimuksella hankkimat oppisopimusopiskelijat ja tämän toimintamallin myöhemmin toistavat saavat suoraa hyötyä työkokemuksen muodossa. Myös koko yhteisö hyötyy paremmin koulutetusta työvoimasta.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintasopimuksen tekoperusteiden yhdistäminen vähimmäisvaatimuksiin hyödyttää potentiaalisia tarjoajia, jotka pystyvät ylittämään vähimmäisvaatimukset selvästi.
- Sopimus ei sisällä välitavoitteita sen arvioimiseksi, missä määrin sopimuskumppani täyttää työllistämisperusteet sopimuskauden aikana. Samankaltaisessa tarjouskilpailussa olisi suositeltavaa sisällyttää sopimukseen nimenomaisia määräyksiä, joilla veloitetaan sopimuskumppani täyttämään työllistämisperusteet jatkuvasti. Tämä voisi tarkoittaa vuosittaisia välitavoitteita ja rikkomisesta määrättäviä seuraamusmaksuja.
- Sosiaalisista tekoperusteista voi olla hyötyä uusilla ja entuudestaan tuntemattomilla markkinoilla, joilla hankintaviranomaisen on vaikea määrittää sopimuksen toteuttamiseen liittyviä vähimmäisvaatimuksia tai -edellytyksiä. Liian lievät vaatimukset voivat tarkoittaa sitä, että hankintaviranomainen menettää mahdolliset vaikutukset, liian tiukat vaatimukset taas sitä, että tarjouksia saadaan vähän tai ei lainkaan.

Yhteystiedot

Jakob Laursen, hankinta-asiantuntija, kunnanvirasto, Århusin kunta, Jaklau@aarhus.dk

5. Tšekin television puhtaanapitopalvelujen laadun nostaminen parempien työolojen ja -ehtojen avulla

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Tšekin televisio (Česká televize), Tšekki

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Pitkäaikainen puhtaanapitopalvelujen hankinta ainoastaan alhaisimman hinnan perusteella on osaltaan heikentänyt työehtoja ja -oloja ja myös välillisesti huonontanut palvelujen laatua. Puhtaanapitopalvelualalla ansiotaso on yleensä alhainen ja työntekijöiden vaihtuvuus suurta. Hankintaviranomaisena Tšekin televisio asetti yleiseksi tavoitteeksi turvata puhtaanapitopalvelujen korkean laadun monin eri keinoin, muun muassa huolehtimalla työntekijöiden asianmukaisista työoloista ja -ehdoista. Tšekin televisio yhdisti järkevällä tavalla toisiinsa henkilöstön pysyvyyden ja tarjotun palvelun aineellisen laadun.

Kohde

Prahassa sijaitsevan Tšekin valtiollisen televisioyhtiön omistuksessa olevien toimitilojen puhtaanapitopalveluja koskeva tarjouskilpailu

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaa edeltävä vaihe

Alustavassa markkinakartoituksessa keskityttiin työntekijöiden työoloihin ja -ehtoihin (muun muassa palkkaus ja työn järjestäminen) sekä tarjottujen palvelujen laadun varmistamiseen. Kartoituksen tulosten perusteella Tšekin televisio päätti ottaa hankintasopimuksessa käyttöön tarkistuslausekkeita tai optioehtoja voidakseen mukautua mahdollisiin vähimmäispalkkasääntelyä koskeviin muutoksiin. Se kiinnitti myös erityistä huomiota esimerkiksi työolojen ja -ehtojen, työntekijöiden pysyvyyden ja henkilöstön jatkuvan kehittämisen kaltaisiin seikkoihin. Tšekin televisio pyysi myös tarjoajalta yksityiskohtaisen kuvauksen hankintasopimuksen toteuttamissuunnitelmasta (puhtaanapitokäytäntöjä koskeva suunnitelma) ja kehotti antamaan yksittäisille työntekijöille pitkäaikaisvastuun heille osoitetusta alueesta.

Sopimus jaettiin viiteen osaan. Osista 1–4 voitiin tehdä tarjous enintään kahdesta osasta kerrallaan.

Eritelmät

Teknisten eritelmien noudattaminen ja käytettävien puhdistusaineiden ympäristöominaisuudet oli osoitettava merkinnöin.

Tekoperusteet

Tarjouspyynnössä kuvattiin seuraavat tekoperusteet:

- laatua koskevat tekoperusteet (45 prosenttia kokonaisperusteista):

- henkilöstön organisointi (näillä ominaisuuksilla olisi varmistettava laatu ja järkevä työn hallinnointi; esimerkiksi: yksittäiset työntekijät suorittavat annetut tehtävät pysyvästi tietyssä, heille osoitetussa paikassa ja tietyn aikataulun mukaan, jolloin heillä on mahdollisuus tottua tehtäviinsä ja parantaa työtapojaan ajan mittaan; tekoperusteisiin kuului myös selkeä kuvaus valvonta- ja laaduntarkastusvastuusta, joka voi myös parantaa henkilöstön jäsenten työsuoritusta) – 9 prosenttia
 - työn järjestäminen – 9 prosenttia
 - menetelmät, välineet, puhdistusaineet ja työtavat, joilla varmistetaan laadukkaat puhtaanapalvelut (muun muassa useat määräysten mukaiset työtavat, joiden ympäristövaikutukset ovat vähäiset) – 9 prosenttia
 - tarjouksen hallinnointi, sopimuksen hallinnointi ja palvelun laadunhallinta – 9 prosenttia
 - henkilöstön jatkuva kehittäminen (muun muassa henkilöstön pysyvyyden varmistaminen työntekijöiden vaihtuvuuden vähentämistä edistävin toimenpitein, jatkuva valmiuksien kehittäminen) – 9 prosenttia
- hinta (55 prosenttia kokonaisperusteista).

Sopimuksen toteuttamisvaihe

Käytössä olivat seuraavat sopimuksen toteuttamista koskevat lausekkeet:

- Laadunvalvonnan varmistamiseksi tarjoajan oli annettava Tšekin television työntekijälle lupa tiedottaa siivouspalvelujen toteuttamisesta ja seurata sitä.
- Käytettävien puhdistusaineiden oli oltava ympäristöystävällisiä. Tarjoajalla oli esimerkiksi lupa turvautua ympäristömerkkeihin.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Palvelun hyvä kokonaishallinnointi, mukaan lukien henkilöstöhallinto, perimmäisenä tavoitteena parantaa sopimuksen toteuttamisesta vastaavien työntekijöiden työoloja ja -ehtoja. Tšekin television mukaan tämä tavoite (henkilöstön työolojen ja -ehtojen yleinen laatu) on yhteydessä suoritettujen palvelujen laatuun. Johtamalla ja kouluttamalla henkilöstöä asianmukaisesti sekä antamalla sille sopivat työvälineet ja kunnolliset työolot ja -ehdot työntekijät saadaan todennäköisesti pysymään työssä. Sen ansiosta henkilöstö tarjoaa jatkuvasti laadukkaita palveluja ja työntekijät pystyvät myös suorittamaan tehtäviään paremmin.
- Puhtaanapalvelut on suoritettava ympäristöystävällisesti.

Todentaminen

- Tarjoajien oli toimitettava puhtaanapikäytäntöjä koskeva suunnitelma, jossa kuvataan palvelun laadun kannalta olennaiset tiedot. Suunnitelmassa kuvailtiin myös henkilöstö sekä siihen kuuluvien työntekijöiden osaamisen ja valmiuksien kehittämisen hallinnointi.
- Henkilöstön pysyvyyttä arvioitiin seuraavien tekijöiden pohjalta:
 - päättyneiden sopimusten osuus työntekijöiden lukumäärästä edellisenä vuonna
 - määräaikaisten sopimusten osuus työntekijöiden lukumäärästä edellisenä vuonna
 - vuokratyön⁴ osuus työntekijöiden lukumäärästä edellisenä vuonna.
- Hankintaviranomaisella on oikeus pyytää asiakirjoja, jotka liittyvät puhdistusaineiden ympäristöominaisuuksiin.

⁴ Vuokratyöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, jonka työvoiman vuokrausyritys vuokraa tilapäisesti työnantajan palvelukseen.

<https://www.citizensadvice.org.uk/work/rights-at-work/agency-workers/agency-workers-what-you-need-to-know/>

Sopimuksen arvo

Nelivuotisen sopimuksen arvioitu kokonaisarvo on 2 400 000 euroa (60 125 000 Tšekin korunaa, CZK):

- osa nro 1: noin 130 000 euroa (3 430 000 CZK)
- osa nro 2: noin 1 500 000 euroa (37 570 000 CZK)
- osa nro 3: noin 250 000 euroa (6 165 000 CZK)
- osa nro 4: noin 440 000 euroa (10 960 000 CZK)
- osa nro 5: noin 80 000 euroa (2 000 000 CZK).

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta sekä 40, 46, 67 ja 70 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Tšekin televisio.
- Alustavan markkinakartoituksen osallistujat:
 - Zenova Services, s.r.o.
 - Hondl Global Services, a.s.
 - European Cleaning Services, s.r.o.
 - 111Uklid.cz Trade, s.r.o.
- Sopimuskumppaniksi valitut palveluntarjoajat:
 - OCS Trading, s.r.o. (osat nro 1 ja 3)
 - Inex Česká republika, s.r.o. (osat nro 2 ja 4)
 - osalle nro 5 ei ilmaantunut yhtään tarjoajaa.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tarjouksen jakaminen osiin parantaa pienempien toimittajien mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.
- Merkittävä osa tekoperusteiden pisteistä annetaan sen perusteella, miten tarjoaja suhtautuu työntekijöihinsä sekä palvelun ja sen laadun yleisen hallinnan perusteella. Hyvä työ- ja henkilöstöhallinto on olennaisen tärkeää henkilöstön pysyvyyden, työntekijöiden ammattitaidon kehittämisen ja palvelusuorituksen kokonaislaadun kannalta. Tämä sekä palvelee yksittäisten työntekijöiden ammattitaidon kehittämistä että vaikuttaa palvelun kokonaislaatuun.
- Työn laadun arviointi (mukaan lukien työolot ja -ehdot sekä henkilöstön pysyvyys) paitsi edistää työntekijöiden hyvinvointia myös lisää heidän tyytyväisyyttään. Se taas vähentää työntekijöiden vaihtuvuutta ja viime kädessä parantaa palvelujen laatua.

Muut hyödyt

- Palvelujen erityisluonne edellyttää tilojen ja palvelun käyttäjän tuntemusta. Henkilöstön suuri vaihtuvuus voi aiheuttaa ongelmia ja niihin liittyviä kustannuksia, esimerkiksi uuden työntekijän työhön perehdyttämisen vuoksi. Henkilöstön pysyvyys vaikuttaa siis olevan tärkeä edellytys puhtaanapitopalvelujen laadulle.

- Käytäntö, jossa sopimukset myönnetään vain alhaisimman hinnan perusteella, voi helposti alentaa palvelujen laatua. Se myös hyvin todennäköisesti lisää työntekijöiden tyytymättömyyttä ja johtaa henkilöstön suureen vaihtuvuuteen.
- Työntekijöiden työolojen ja -ehtojen huomioon ottamista koskevat toimet ovat helposti siirrettävissä muille hankintaviranomaisille ja muihin pienipalkkaisten työntekijöiden suorittamiin palveluihin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Palveluiden laadun varmistamiseksi hankintaviranomaisen on pantava enemmän painoa tarjouksen valmisteluvaiheelle, sopimuksen hallinnoinnille ja palvelun laadunhallinnalle.
- Seuraavassa samankaltaisessa tarjouskilpailussa hankintaviranomainen käyttää todennäköisesti uudelleen alustavaa markkinakartoitusta.
- Tulevaisuudessa Tšekin televisio haluaa kehittää tapoja asettaa keskeisiä tulosindikaattoreita puhtaanapitopalveluille ja antaa tunnustusta palveluntarjoajan erinomaisesta suorituksesta esimerkiksi palkitsemalla sen.

Yhteystiedot

Martin Rajman, keskushankintayksikön päällikkö, Tšekin televisio, Martin.Rajman@ceskatelevize.cz

6. Yhteiskuntavastuu puhtaanapitosopimuksen tekoperusteena, Tanska⁵

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Ballerupin kunta, Tanska

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Helmikuussa 2019 Ballerupin kunta hyväksyi uuden hankintapolitiikan, jossa yhteiskuntavastuu on tärkeällä sijalla.

Politiikalla⁶ on kuusi päätavoitetta:

1. Lainsäädännön soveltaminen kansalaisten ja yritysten edun mukaisesti.
2. Muiden tekijöiden painottaminen hinnan sijasta alla kuvatus mukaisesti:
 - Toimittajien on ilmoitettava noudattavansa ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia sekä ympäristöä ja korruptiontorjuntaa koskevia vaatimuksia.
 - Kunnan on otettava hankintamenettelyissä huomioon sosiaaliset näkökohdat (ja palvelu- ja rakennusurakkasopimuksia koskevista menettelyistä työllistämistä koskevat lausekkeet) aina, kun se on mahdollista, ja ilmoitettava syyt niissä tapauksissa, joissa sitä ei pidetä mahdollisena.
 - Jos on aihetta epäillä, että toimittaja ei noudata yhteiskuntavastuuta koskevia velvoitteitaan, kunta järjestää seurannan, ja sillä on mahdollisuus purkaa sopimus.
3. Markkinavuoropuhelu ja yhteistyö yritysten kanssa.
4. Yhteisten tarjouskilpailujen käynnistäminen ja toteuttaminen.
5. Digitaalisten hankintojen ja verkkokaupan käyttö.
6. Laajan noudattamisen varmistaminen.

Puhtaanapitopalvelusopimus valittiin sopivaksi pilottihankkeeksi, jossa tätä säännöstä sovellettiin ensimmäisen kerran.

Sopimuskausi on 1.4.2020–31.12.2023, ja sopimusta on mahdollista jatkaa enintään kahdella 12 kuukauden jaksolla.

Kohde

Päivittäiset puhtaanapitopalvelut ja ajoittain toistuvat ikkunanpesupalvelut 157 julkisessa rakennuksessa, kuten kouluissa, päiväkodeissa, kirjastoissa, uimahalleissa ja urheiluhalleissa

Hankintavaihe ja -perusteet

Tekoperusteet

⁵ <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:440930-2019:TEXT:FI:HTML&tabId=0>

⁶ https://ballerup.dk/sites/default/files/udbuds- og_indkoebspolitik_2019_0.pdf

Sopimuksen tekomenettelyssä kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous määriteltiin parhaan hinta-laatusuhteen perusteella seuraavien painotusten mukaisesti:

- hinta: 60 prosenttia
- laadunvarmistus: 20 prosenttia
- yhteiskuntavastuu: 20 prosenttia; tässä tarjouskilpailussa yhteiskuntavastuulla tarkoitettiin työllistymismahdollisuuksien luomista sosiaali-etuksia saaville työttömille ja pitkäaikaisella sairauslomalla oleville henkilöille.

Sopimuksen toteuttamisvaihe

Tarjouspyyntöasiakirjoihin sisältyivät myös seuraavat osat:

- työtä koskeva lauseke, jonka nojalla tarjoaja veloitetaan täyttämään palkkaa sekä työoloja ja -ehtoja koskevat yleiset työmarkkinanormit
- yhteiskuntavastuuta koskeva lauseke, joka sisältää ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia sekä ympäristöä ja korruptiontorjuntaa koskevat erityisvaatimukset, jotka perustuvat YK:n Global Compact -aloitteen 10 periaatteeseen. Sopimuskumppani varmistaa etenkin perusihmisoikeuksien ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksissa suojattujen työntekijän perusoikeuksien noudattamisen.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Kunnan sosiaalisena tavoitteena oli luoda työllistymismahdollisuuksia kahdelle kohderyhmälle:

- Sosiaali-etuksia saavat ”toimintakuntoiset” työttömät, joilla on muita kuin työttömyyteen liittyviä haasteita. He tarvitsevat erityisesti heille suunnitellun koulutuspolun, johon kuuluu työllistymisen tukitoimenpiteitä.⁷
- Pitkäaikaisella sairauslomalla olevat henkilöt. Monet tähän ryhmään kuuluvat kykenevät jatkamaan työpaikassaan tervehtyttyään jälleen työkuuntoon. Heille on laadittava koulutuspolku, johon kuuluu mahdollisia työmarkkinoille palaamista edistäviä tukitoimenpiteitä.

Todentaminen

- Yhteiskuntavastuuta koskevan osaperusteen todentamiseksi tarjoajia pyydettiin esittämään ehdotus, johon olisi sisällyttävä seuraavat osat:
 - kuvaus menetelmästä, jonka avulla tarjoaja suunnitteli auttavansa edellä mainittuja kohderyhmiä työllistymistavoitteen saavuttamisessa; tämä voitaisiin tehdä esimerkiksi kuvailemalla ”koulutuspolku” ja siihen sisältyvät toimet
 - kummallekin kohderyhmälle tarjottujen kurssien tai polkujen määrä.
- Tarjoajien kuvaukset pisteytettiin asteikolla 0:sta (perusteiden täytyminen parhaalla mahdollisella tavalla) 8:aan (perusteiden täytyminen heikoimmalla mahdollisella tavalla) tarjottujen kurssien tai polkujen lukumäärän sekä ehdotetun menetelmän ja sen tuloksellisuuden arvioitujen todennäköisyyden perusteella.
- Saadut pistemäärät muunnettiin sen jälkeen vastaavaksi hintaekvivalentiksi. Tämä laskelma tehtiin jakamalla kaikkien tarjoajien tarjoama keskihinta yhteiskuntavastuusta saadulla pistemäärällä. Tällä tavoin hankintasopimus annettiin tarjoajalle, joka sai alhaisimman yhteenlasketun arviointipistemäärän, joka vastaa seuraavien tekijöiden summaa:

⁷ Tanskan aktiivisessa työmarkkinapolitiikassa työttömät jaetaan ”työkuntoisiin” ja ”toimintakuntoisiin”, joista viimeksi mainitut tarvitsevat mahdollisesti koulutusta ja/tai tukitoimenpiteitä työllistyäkseen.

- (tarjottu hinta x 0,6) +
- ((tarjoajien tarjoama keskihinta / 8 x laadunvarmistuspisteet) x 0,2) +
- ((tarjoajien tarjoama keskihinta / 8 x yhteiskuntavastuupisteet) x 0,2).

Sopimuksen arvo

Arviolta 187 000 000 Tanskan kruunua ilman arvonlisäveroa (noin 25 miljoonaa euroa).

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot).
- Tanskan kilpailu- ja kuluttajaviraston sosiaalilausekkeita koskeva opas. Siinä edellytetään, että valtion, alueiden ja kuntien hankintayksiköt harkitsevat koulutus- ja harjoittelusopimuksia koskevien sosiaalilausekkeiden käyttöä ja antavat selvityksen, mikäli niitä ei käytetä.
- Ballerupin kunnan uusi yhteiskuntavastuuta edistävä hankintapolitiikka⁸.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Ballerupin kunnan hankintavirasto.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Coor Service Management A/S.
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeita koskeva tuki: Ballerupin kunnan työvoimatoimisto, joka on sopimuspuoleksi valitun tarjoajan ensisijainen rekrytointikumppani.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tarjous ja siihen sisältyvät yhteiskuntavastuuta koskevat perusteet otettiin markkinoilla erittäin hyvin vastaan.
- Kilpailun voittanut tarjoaja, Coor Service Management A/S, painottaa toiminnassaan kestävän kehityksen kolmoishyödyn periaatetta. Yrityksellä on pitkä kokemus, ja se on tehnyt menestyksekkäästi yhteistyötä useiden Tanskan työvoimatoimistojen kanssa muun muassa urauurtavassa OPI-hankkeessa.
- Tarjouskilpailun voittajan tarjoamaan ratkaisuun kuului menetelmä, jonka katsotaan tukevan kohderyhmän (työnhakijat, joilla on muita kuin työttömyyteen liittyviä ongelmia) kannalta myönteisten prosessien toteuttamista esimerkiksi seuraavin tavoin:
 - Järjestetään neljä koulutusjaksoa neljällä valitulla paikkakunnalla Ballerupissa. Sopimuskumppanin suunnitelmaan kuuluvat pysyvät palveluvastaava ja ”kaverijärjestelmä” sekä valmiit koulutus- ja työllistämiskurssit työnhakijoille. Kaverijärjestelmällä tarkoitetaan perinteistä oppipoikajärjestelmää.
 - Koulutuksen aloittaa neljä työnhakijaa kerrallaan. Aina yhden työnhakijan työllistyessä uusi työnhakija voi aloittaa koulutuksen. Sopimuskumppani ennakoii, että koulutukseen osallistuu vuosittain kahdeksan työnhakijaa.
 - Työnhakijat kuuluvat työpaikalla tiimiin, ja koulutusta annetaan vaihteittain aloittamalla sopivalla viikkotuntimäärällä. Tavoitteena on, että harjoittelijat saavat pysyvän työpaikan, mahdollisesti joustotyöjärjestelmään kuuluvan tai palkkatukityöpaikan.
 - Koulutukset räätälöidään yksilöllisesti kunkin työnhakijan mukaan.
 - Sopimuskumppani käynnistää tiiviin yhteistyön työvoimatoimiston kanssa. Tämä tarkoittaa osallistumista opintovierailuihin, koulutuksiin, kielikoulutukseen ja tukitoimenpiteisiin.

Muut hyödyt

- Hankintasopimuksen sosiaaliset tekoperusteet voivat olla tehokas väline saattaa keskenään tasapainoon tarjoajan ja hankintaviranomaisen väliset tiedot sen yhteiskuntavastuun tasosta, jota kilpailu tietyillä markkinoilla edellyttää. Käyttämällä sosiaalisia tekoperusteita hankintaviranomainen

⁸ Tanskassa noin seitsemällä kunnalla 10:stä on virallinen hankintapolitiikka.

kannustaa markkinoita kilpailemaan niiden avulla sen sijaan, että vaatimuksia asetettaisiin valistuneiden arvausten perusteella.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Tarjoajat ja markkinat vaikuttavat erittäin kypsiltä ja valmiilta toimimaan yhteiskuntavastuuperiaatteen mukaisesti, erityisesti nykyisen kaltaisena aikana, jolloin Tanskassa on vaikea rekrytoida työntekijöitä tietyille toimialoille.
- Hankintapolitiikan avulla hankintavirastolle on annettu vahvat valtuudet ottaa sosiaaliset näkökohdat huomioon, mikä on helpottanut prosessia.

Yhteystiedot

Mette Kongsgaard Jensen, hankintapäällikkö, Ballerupin kunta, Indkøb – Center for Økonomi, met@balk.dk

Kim Funk, hankinta-asiantuntija, Ballerupin kunta, Indkøb – Center for Økonomi, kimf@balk.dk

7. Kodittomien osallistaminen Wrocławin kaupungille tarjottujen puhtaanapitopalvelujen avulla

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Puolan Wrocławin kaupungin omistama osakeyhtiö Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Tarjouskilpailu oli varattu yhteisötalouden organisaatioille, ja se koskee puhtaanapitopalvelujen tarjoamista Wrocławin kaupungille.

Sillä edistetään myös yhteisötalouden kehittämisstrategiaa, jonka Wrocławin kaupunki on laatinut yhteiskuntaan ja työelämään uudelleenintegroitumista koskevien ongelmien ratkaisemiseksi. Strategiaan kuuluvat muun muassa tehokkaammat ja sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat, jotta voidaan paremmin vastata sosiaalisiin haasteisiin ja saada mukaan yhteisötalouden organisaatiot. Yksi erityisistä sosiaalisista haasteista on kodittomuus: Wrocławissa elää noin 1 000 koditonta, mikä on neljänneksi suurin kodittomien ryhmä Puolassa.

Tässä tarjouskilpailussa käytettiin mallina samankaltaista hankintasopimusta vuosilta 2017 ja 2018. Sen avulla yhteisötaloutta edustavat tarjoajat saivat lisäkokemusta julkisista tarjouskilpailuista ja julkisten palvelujen tarjoamisesta. Tällä kertaa hankintasopimuksen arvo kolminkertaistettiin.

Kohde

Puhtaanapitopalvelujen tarjoaminen Wrocławin kaupungin kiinteistöissä ja niihin liittyvissä tiloissa

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintasopimus oli varattu suojatyökeskuksille ja talouden toimijoille, joiden tavoitteena on muun muassa sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään. Niiden työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on oltava vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä direktiivin 2014/24/EU 20 artiklan mukaisesti. Hankintasopimuksessa edellytettiin myös, että sopimuskumppani tai alihankkija työllistää hankintasopimuksen toteuttamisen aikana yhtäjaksoisesti vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia henkilöitä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- yhteisötalouden organisaatioiden tukeminen
- oikeudenmukaisten työolojen ja -ehtojen edistäminen
- muita heikommassa asemassa olevien työntekijöiden työelämään integrointi.

Todentaminen

- Hakemusvaiheessa: tarjoajan ilmoitus sen perusteen täyttämistä, jonka mukaan sen työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä tai vammaisia.
- Hankintasopimuksen toteuttamisen aikana: Hankintaviranomaisella on oikeus tehdä hankintasopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tarkastuksia. Tarkastukset voidaan tehdä ilman sopimuskumppanin läsnäoloa ja ilmoittamatta sille tarkastusajankohtaa. Sopimuskumppani maksaa seuraamusmaksun joka kerta, kun se laiminlyö velvollisuutensa työllistää suoraan henkilöitä, jotka suorittavat hankintasopimuksessa luetellut toimet. Hankintaviranomaisella on myös mahdollisuus purkaa sopimus, jos sopimuskumppani laiminlyö velvoitteensa antamatta asiasta tyydyttävää selvitystä.

Sopimuksen arvo

368 590 Puolan zlotya (eli 86 100 euroa) yksivuotisesta sopimuksesta (huhtikuusta 2019 huhtikuuhun 2020).

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla (saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä julkisista hankinnoista annetun Puolan lain 22 §:n 2 momentilla).
- Wrocławin kaupungin paikallisen yhteisötalouden ohjelma.
- Kaupunginjohtajan määräys, jossa kehoitetaan ottamaan sosiaaliset näkökohdat huomioon kaikissa julkisissa hankinnoissa.

Puolan lainsäädännössä määritellään seuraavien henkilöiden kuuluvan sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin:

- ammatillisesta kuntoutuksesta, sosiaalisesta uudelleensijoittamisesta ja vammaisten työllistämistä 27. elokuuta 1997 annetussa laissa tarkoitetut vammaiset henkilöt (Puolan virallinen lehti 2011, nro 721)
- työllisyyden edistämisestä ja työmarkkinainstituutioista 20. huhtikuuta 2004 annetussa laissa tarkoitetut työttömät henkilöt (Puolan virallinen lehti 2016, nro 645, 691 ja 868)
- kesäkuun 6. päivänä 1997 annetussa rikoslaisissa (Puolan virallinen lehti nro 557) tarkoitetut vapautensa menettäneet tai vankilasta vapautuneet henkilöt, joilla on vaikeuksia integroitua yhteiskuntaan
- mielenterveyden suojelusta 19. elokuuta 1994 annetussa laissa (Puolan virallinen lehti 2016, nro 546 ja 960) tarkoitetut mielenterveyshäiriöistä kärsivät henkilöt
- sosiaalihuollosta 12. maaliskuuta 2004 annetussa laissa (Puolan virallinen lehti 2016, nro 930) tarkoitetut kodittomat henkilöt
- ulkomaalaisten suojelusta Puolan tasavallassa 13. kesäkuuta 2003 annetussa laissa (Puolan virallinen lehti 2012, nro 680 2013, nro 1650; 2014, nro 1004; 2015, nro 1607 ja 2016, nro 783) tarkoitetut henkilöt, joille Puolan valtio on myöntänyt pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman

- työttöminä työnhakijoina olevat alle 30-vuotiaat ja 50 vuotta täyttäneet henkilöt
- kansallisista ja etnisistä vähemmistöistä ja alueellisesta kielestä 6. tammikuuta 2005 annetussa laissa (Puolan virallinen lehti 2015, nro 573 ja 2016, nro 749) tarkoitetut muita heikommassa asemassa oleviin vähemmistöihin, erityisesti kansallisiin ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvat henkilöt.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o (Wrocławin kaupungin omistuksessa).
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Wrocławska Spółdzielnia Socjalna, WSS (Wrocławin kaupungin osuuskunta, joka työllistää syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä).

Sosiaaliset vaikutukset

- WSS työllistää syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä, erityisesti kodittomia (90 prosenttia työvoimasta). Osuuskunta tarjoaa kodittomille koulutusta, myös ajokortin hankkimiseen tähtäävää koulutusta. Tämä on osa osuuskunnan toimintaa, jota rahoitetaan osaksi julkisista varoista, eikä sitä edellytetty kyseessä olevassa hankintasopimuksessa.
- Tällä hankintasopimuksella osuuskunta työllisti neljä koditonta.
- Sopimuksen ansiosta osuuskunta kasvoi ja sopimuksen mukaisten siivouspalvelujen tarjoamiseen osallistuneet ihmiset onnistuivat integroitumaan uudelleen yhteiskuntaan ja työelämään.

Muut hyödyt

- Tämä hankintasopimus tarjosi osuuskunnalle tilaisuuden rakentaa luottamusta kaupungin kanssa ja osoittaa, että yhteisötaloutta edustavat tarjoajat pystyvät takaamaan laadukkaat palvelut.
- Varattuja hankintasopimuksia ja sosiaalilausekkeita ei vielä käytetä kovin yleisesti Puolassa. Tilannetta ovat huomattavasti parantaneet paikallisen yhteisötalouden ohjelma ja Wrocławin kaupunginjohtajan määräys, jonka mukaan yhteisötalouden organisaatioita on tuettava myös julkisten hankintojen avulla.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Yksi Wrocławin kaupungin haasteista on se, ettei sillä ole pitkälle kehittyneitä yhteisötalouden ekosysteemiä. Yhteisötalouden yrityksiä on vain muutama, ja niiden valmiudet osallistua tarjouskilpailuihin ovat vähäiset. Tästä syystä kaupunki päätti tehdä pienempiä sopimuksia, jotta yhteisötalouden yritykset ja kansalaisjärjestöt saavat vähitellen kokemusta ja pystyvät osallistumaan suurempiin tarjouskilpailuihin.
- Julkisten hankintojen markkinat kohtaavat Puolassa, etenkin suurimmissa kaupungeissa, hyvin erityislaatuisia haasteita (alhainen työttömyysaste, sopimusten suuri määrä hankintamarkkinoilla), joten julkisiin tarjouskilpailuihin osallistuu vain vähän tarjoajia ja kiinnostuneilla yrityksillä on suuria vaikeuksia löytää sopivia työntekijöitä. Tämä ei kannusta hankintaviranomaisia ottamaan käyttöön julkisia hankintoja koskevia lisäperusteita. Osalle kansalaisista työmarkkinoille sijoittuminen asettaa kuitenkin edelleen haasteita. Kaupunki onkin vaiheittain ottamassa käyttöön kannustimia, jotta suojatyöpaikkoja tarjoavat ja työelämään integroitumista edistävät yhteisötalouden yritykset ja kansalaisjärjestöt osallistuisivat julkisiin hankintoihin ja jättäisivät tarjouksia.

- Hankintasopimuksen tarkoituksena oli myös osoittaa hankintaviranomaisille, että julkiset hankinnat voivat olla tehokas julkisen politiikan täytäntöönpanoväline. On olennaisen tärkeää osoittaa hankintaviranomaisille, että monia sosiaalisia kysymyksiä voidaan ratkaista julkisten hankintojen avulla.

Yhteystiedot

Marta Pawlaczyk, julkisten hankintojen asiantuntija, Wrocławin kaupunki, marta.pawlaczyk@wm.wroc.pl

8. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta vahvistavat sosiaalilausekkeet Euroopan komissiolle suoritettavissa puhtaanapito- ja huoltopalveluissa

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto, Euroopan komissio, Belgia

Tuote tai palvelutoimiala: Viheralueiden puhtaanapito ja hoito

Esittely ja hankintatavoitteet

Vuonna 2019 Euroopan komission infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto etsi Brysselin pääkaupunkialueella sijaitsevien rakennustensa sisätilojen ja viheralueiden puhtaanapito- ja hoitopalvelujen tarjoajia. Hankintaviranomaisen tarkoituksena oli tällä hankinnalla vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta tarjoamalla mahdollisuuksia koulutukseen ja sosiaalis-ammattilliseen integroitumiseen. Tarjousasiakirjoissa edellytettiin kahdenlaisia sosiaalilausekkeita. Kaikissa sopimuskumppanin tarjoamissa palveluissa oli noudatettava voimassa olevia komission ympäristövaatimuksia, erityisesti sen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) vaatimuksia.

Kohde

Tämä tarjouskilpailu koskee seuraavia:

- Brysselin pääkaupunkialueella sijaitsevien Euroopan komission rakennusten (72 rakennusta) puhtaanapitopalvelujen tarjoaminen
- kaihtimien, aurinkosuojien, verhojen ja lippujen puhdistaminen
- hygieniauotetoimitukset
- tuholaiistorjunta
- lumenpoistopalvelut rakennusten ympäristössä (mukaan lukien sulatussuolan toimittaminen)
- kasvien ja viheralueiden hoito, joko sisäpihoilla (esimerkiksi patiot, sisäpihat ja puutarhat) tai ulkoalueilla, mukaan lukien käytävät, altaat ja asianomaisten rakennusten vieressä olevat jalkakäytävät ja pysäköintialueet

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Tarjouskilpailuun sisältyi kahdenlaisia sopimuksen toteuttamista koskevia lausekkeita.

Sopimuksen toteuttamisen aikana sopimuskumppanin on järjestettävä puhtaanapitokoulutusta kaikille vakituisessa tai määräaikaisessa (yli kuusi kuukautta kestävässä) työsuhteessa oleville työntekijöille, jotka osallistuvat puhtaanapitopalveluja koskevan hankintasopimuksen toteuttamiseen. Sopimuskumppanin on esitettävä koulutussuunnitelmat, joissa se erittelee tarkasti pakollisen koulutuksen ja uudelleen koulutuksen, joka koskee kaikkia työntekijöitä riippumatta siitä, kuinka pitkään he ovat olleet sopimuskumppanin palveluksessa. Lisäksi on esitettävä paikan päällä olevalle henkilöstölle annettava virallinen henkilökohtainen koulutustodistus (jonka antaa ulkopuolinen elin) tai tarvittaessa todiste sisäisestä koulutuksesta viimeistään kahden kuukauden kuluttua hankintasopimuksen voimaantulosta.

Hankintasopimuksessa edellytetään, että puhtaanapitohenkilöstö saa säännöllisesti koulutusta ja tietoa puhdistusmenetelmistä, puhdistusaineiden annostelusta ja niiden käytössä noudatettavista varotoimista, pakkauksista ja jätteestä (lajittelu ja hävittäminen) sekä koneiden käytöstä. Sopimuskumppanin on esitettävä koulutustodistukset, joista ilmenee, että kaikki sopimuspalveluista vastaavat henkilöt ovat saaneet tarvittavan ja riittävän ammatillisen koulutuksen sekä teknisten että turvallisuutta ja ympäristöä koskevien näkökohtien osalta.

Koulutus olisi järjestettävä puhtaanapitoalan koulutuskeskuksen ehdottamien moduulien tai tarvittavien erityismoduulien mukaisesti. Niitä työntekijöitä varten, joiden peruskoulutuksesta on kulunut yli kahdeksan vuotta, tarvitaan myös kertausmoduuli. Sopimuksen voimassaoloaikana annettavan työntekijäkohtaisen koulutuksen vähimmäiskesto on 20 tuntia. Sopimuskumppanin on järjestettävä vuosittain koulutusta vähintään 20 prosentille niiden vakituisella tai määräaikaisella sopimuksella työskentelevien työntekijöiden kokonaismäärästä, jotka vastaavat tämän hankintasopimuksen toteuttamisesta. Myös koko henkilöstölle on järjestettävä koulutusta ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä. Tämä koulutus voidaan korvata kielikoulutuksella niiden työntekijöiden osalta, joiden ranskantaito ei ole riittävä.

Toisessa sopimuksen toteuttamista koskevassa lauseketyypissä edellytetään, että sopimuskumppani toteuttaa sosiaalis-ammattillisia integrointitoimenpiteitä niiden työntekijöiden hyväksi, jotka on erityisen vaikea työllistää, tai vammaisille henkilöille tarkoitettuja sosiaalis-ammattillisia integrointitoimenpiteitä, jotka liittyvät kasvien tai viheralueiden hoitopalvelujen suorittamiseen. Tämä edellytys voidaan täyttää käyttämällä alihankkijana yhteisötalouden yritystä tai yrityksiä, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään. Vähintään 30 prosentin näiden työkeskusten, talouden toimijoiden tai ohjelmien työntekijöistä on oltava vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.

Sopimuskumppani valitsee viheralueet, joiden hoitoon sovelletaan tällaista lauseketta. Niitä on oltava vähintään 25 prosenttia yllä mainittuihin palveluihin sisältyvien viheralueiden kokonaismäärästä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Hankintaviranomainen haluaa tällä sopimuksella parantaa sopimuksen toteuttamisesta vastaavan henkilöstön ammattitaitoa ja turvallisuutta edellyttämällä kaikkien sen toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden kouluttamista (ennakoitu työntekijämäärä on 700).
- Toisena tavoitteena on edistää direktiivin 2014/24/EU 20 artiklassa tarkoitettujen vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien työntekijöiden sosiaalis-ammattillista integroitumista.

Todentaminen

- Sosiaalilausekkeen täytäntöönpanon ja valvonnan ensimmäisessä vaiheessa on tärkeää järjestää sopimuskumppanin ja hankintaviranomaisen yhteinen aloituskokous. Aloituskokous järjestetään kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä, ja siinä käsitellään kaikki täytäntöön pantavat sosiaalilausekkeet. Tässä tilaisuudessa sosiaalilausekkeista keskustellaan perusteellisesti ja sovitaan päivämäärä, jolloin niitä on alettava soveltaa, tai niiden ennakoitavien täytäntöönpanopäivämäärä.
- Sopimuskumppani toimittaa kerran vuodessa luettelon koulutusta saaneista työntekijöistä. Tämän todistamiseksi on esitettävä jäljennökset puhtaanapitoalan koulutuskeskuksen ja/tai kielikoulutuskeskuksen antamista todistuksista.

- Sopimuksen tullessa voimaan sopimuskumppani lähettää hankintaviranomaiselle seuraavat asiakirjat, jotka liittyvät yhteisötalouden yritykseen tai yrityksiin, joilla se teettää palveluja alihankintana:
 - kunkin yhteisötalouden yrityksen asianmukaisesti allekirjoittama edellä määritellyn mukainen sitoumus
 - todiste siitä, että yhteisötalouden yrityksellä tai yrityksillä on voimassa oleva hyväksyntä tai että ne täyttävät direktiivin 2014/24/EU 20 artiklan soveltamisedellytykset; tämä todiste esitetään joko toimittamalla lupa (tilapäinen tai pysyvä), joka on voimassa silloin, kun hankintasopimus yhteisötalouden yrityksen tai yritysten kanssa tehdään, tai toimittamalla asiakirjat, joista ilmenee direktiivin 2014/24/EU 20 artiklassa säädettyjen edellytysten noudattaminen
- Kahden kuukauden kuluessa puitesopimuksen tekemisestä pidetään ennakoarviointikokous, jossa varmistetaan, että sosiaalilauseke on oikein ymmärretty. Kolmas kokous pidetään puitesopimuksen päättyessä sen varmistamiseksi, että sosiaalilauseke on pantu asianmukaisesti täytäntöön.
- Hankintaviranomaisella ja sen edustajilla on oikeus sosiaalilausekkeen täytäntöönpanon tarkastamiseen ja seurantaan. Jos hankintaviranomainen tai joku muu asianmukaisesti valtuutettu henkilö havaitsee, että sosiaalilausekkeiden määräyksiä rikotaan täytäntöönpanon kuluessa, se voi katsoa tämän tarkoittavan määräysten toteuttamatta jättämistä.

Sopimuksen arvo

Sopimuskausi kestää neljä vuotta. Sopimuksen vuotuinen arvo on 20 miljoonaa euroa ja kokonaisarvo 80 miljoonaa euroa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU, 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot) ja 20 artikla (varatut hankintasopimukset).

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Euroopan komission infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto.
- Sosiaalilausekkeen laatimista tukeva tukiorganisaatio: Actiris, Brysselin pääkaupunkialueen julkiset työvoimapalvelut.
- Belgian puhtaanapitoalan ammattiliittojen edustaja, jota kuultiin menettelyn valmisteluvaiheessa.
- Sopimuskumppanin työntekijät, jotka vastaavat tarjottavien puhtaanapitopalvelujen suorittamisesta ja voivat saada sopimuksessa määrättyä ammattiin liittyvää koulutusta sekä työllistyä.

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimuksen toteuttaminen työllistää arviolta 700 työntekijää. Useimmilla heistä on matala osaamistaso ja/tai heidän lähtökohtansa ovat muita heikommat. On odotettavissa, että koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien tarjoamista koskeva velvoite edistää heidän integroitumistaan yhteiskuntaan ja työelämään ja myös turvallisuuttaan sekä kehittää heidän osaamistaan.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintamenettelyyn liittyvän sosiaalilausekkeen suunnittelussa ei voida soveltaa yhtä, kaikille sopivaa lähestymistapaa. Esimerkiksi samanaikaisesti tämän hankintamenettelyn kanssa infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto ja Actiris tekivät yhteistyötä asianmukaisen sosiaalilausekkeen suunnittelemiseksi rakennusurakkaan liittyvässä menettelyssä. Kyseisessä tapauksessa sosiaalilauseke oli kuitenkin erilainen ja räätälöity erilaisille markkinoille. Sosiaalilausekkeiden suunnittelussa on otettava huomioon menettelyn ja markkinoiden erityispiirteet.
- Actirisilla on sosiaalilausekkeiden täytäntöönpanoon liittyvää asiantuntemusta, ja yhteistyö sen kanssa on osoittautunut ratkaisevan tärkeäksi tähän nimenomaiseen menettelyyn parhaiten sopivan sosiaalilausekkeen suunnittelussa.
- Tässä menettelyssä jätettiin viisi teknistä tarjousta. Tämä osoittaa, että markkinat ovat valmiita noudattamaan ja panemaan täytäntöön laajojen sosiaalilausekkeitä sisältävien hankintasopimusten menettelyjä.

Yhteystiedot

Pierre-Olivier Bindels, yksikönpäällikkö, Euroopan komission infrastruktuuri- ja logistiikkatoimisto, Pierre-Olivier.BINDELS@ec.europa.eu

9. Sosiaalisesti vastuullisten työolojen ja -ehtojen varmistaminen Maltan puhtaanapitoalalla

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Tuomioistuinlaitos, Malta

Tuote tai palvelutoimiala: Puhtaanapitopalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Epävarmojen työolojen ja -ehtojen parantamiseksi sekä tasapuolisten taksojen ja hinnoittelun edistämiseksi Maltan tuomioistuinlaitos päätti vuonna 2019, että kun kyse on sellaisten palvelujen tarjoamisesta, joihin liittyy suuri määrä epävarmoja ja huonolaatuisia työpaikkoja (kuten puhtaanapitotyö), hankintaperusteena käytetään parasta hinta-laatusuhdetta pelkän hinnan tai kustannusten sijasta.

Tätä varten hankintaviranomainen käytti sosiaalisia tekoperusteita, jotka liittyivät sopimuksen kohteeseen ja olivat oikeassa suhteessa hankittaviin palveluihin.

Kohde

Puhtaanapitopalvelujen tarjoaminen ympäristöystävällisiä puhdistusaineita käyttäen Maltan tuomioistuinlaitoksessa ja oikeuskanslerinvirastossa

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Paras hinta-laatusuhde vahvistetaan painottamalla teknistä laatua ja hintaa suhteessa 60/40.

Arviointiasteikko on seuraava:

- Työntekijöiden koulutus, taidot ja valmiudet: enintään 6 pistettä.
- Hankintasopimuksen hallinnointi ja toimet (aikataulussa pysyminen, palvelun taso, valmiussuunnitelmat, menetelmät, ilmoitusvaatimukset, ympäristöystävälliset julkiset hankinnat – puhdistusaineet): enintään 64 pistettä.
- Yhtäläiset mahdollisuudet sekä työolot ja -ehdot: enintään 30 pistettä.

Yhtäläisten mahdollisuuksien osalta talouden toimijan on esitettävä

- todisteet siitä, että talouden toimija on Equality Mark- tai vastaavan merkinnän saanut yhtäläiset mahdollisuudet tarjoava työnantaja (lisä) (2 pistettä)
- todiste siitä, että talouden toimija täyttää vammaisten työllistämistä koskevat lakisääteiset vaatimukset (pakollinen) (2 pistettä).

Työolojen ja -ehtojen osalta talouden toimijan on esitettävä todisteet, joista ilmenee seuraavaa:

- nykyisillä tai mahdollisilla työntekijöillä on kirjallinen työsopimus (pakollinen) (2 pistettä)
- palkat maksetaan tilisiirtoina ja niiden kustannuksista vastaa sopimuskuumppani (pakollinen) (2 pistettä)
- vuosiksi 2019 ja 2020 suunniteltu maksuaikataulu, josta ilmenevät työntekijöiden palkkojen maksun päivämäärät (lisä) (enintään 3 pistettä)
- työntekijät saavat yksityiskohtaisen palkkalaskelman (pakollinen) (3 pistettä)

- todiste työntekijöiden vakuutusturvasta työtapaturmien varalta (lisä) (3 pistettä)
- sopimuskumppanin ilmoitus työntekijöiden vapaudesta liittyä ammattiliittoon (ilman rajoituksia) (pakollinen) (3 pistettä)
- jäljennös voimassa olevasta, teollisuus- ja työsuhdeministeriön rekisteröimästä työehtosopimuksesta (lisä) (3 pistettä)
- työmatkakorvaus tai -kuljetus (lisä) (2 pistettä)
- terveys- ja turvallisuusresurssit (sopimuskumppanin käyttämät laadunvarmistusjärjestelmät hyvän ja turvallisen työympäristön varmistamiseksi) (pakollinen) (5 pistettä).

Myös niiden elinkeinonharjoittajien tai yritysten, joilla ei ole työntekijöitä ja jotka ilmoittavat tarjouskilpailuvaiheessa käyttävänsä alihankkijoina tunnettuja kolmansia osapuolia, oli toimitettava alihankkijoiden puolesta tarvittavat todisteet samojen vaatimusten mukaisesti kuin sellaisen yhtiön, jolla on työntekijöitä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tarjouskilpailun tarkoituksena on varmistaa, että talouden toimijat

- tarjoavat työntekijöilleen siisteyttä ja hygieniaa koskevaa peruskoulutusta
- edistävät yhtäläisiä mahdollisuuksia ja noudattavat vammaisten henkilöiden työllistämistä koskevia lakisääteisiä vaatimuksia
- varmistavat kunnolliset työolot ja -ehdot sekä noudattavat sosiaalisia ja työelämän perusoikeuksia
- käyttävät laadunvarmistusjärjestelmää, johon kuuluvat myös työterveys ja -turvallisuus.

Todentaminen

Tarjoajien oli toimitettava seuraavat asiakirjat täyttääkseen yhtäläisiä mahdollisuuksia sekä työoloja ja -ehtoja koskevat osaperusteet:

- jäljennös NCPE Equality Mark -todistuksesta (tai vastaavasta)
- työvoimatoimiston tai asianomaisen valtion elimen antamat asianmukaiset asiakirjatodisteet siitä, että talouden toimija täyttää vammaisten henkilöiden työllistämistä koskevat lakisääteiset vaatimukset
- jäljennös tarjoajan ja työntekijän välisestä sopimuksesta
- pankin kanssa tehty sopimus tai tarjoajan ja pankin välinen kirjallinen ilmoitus, jossa vahvistetaan palkkojen maksaminen tilisiirtoina
- jäljennös palkkalaskelmasta
- jäljennös työnantajan vastuuvakuutuksesta
- talouden toimijan ilmoitus siitä, ettei työntekijöiden ammattiliittoon liittymistä rajoiteta
- jäljennös voimassa olevasta työehtosopimuksesta (tarvittaessa).

Tarjouksia tehtiin yhdeksän. Arviointikertomuksen mukaan kolmen tarjoajan keskimääräinen tekninen pistemäärä ylitti 65 pistettä. Muiden kuuden tarjoajan ei katsottu täyttävän teknisiä vaatimuksia, koska ne eivät täyttäneet yhtä tai useampaa pakollista perustetta.

Sopimuksen arvo

486 944,80 euroa ilman arvonlisäveroa 36 kuukauden sopimusjaksolla.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimuksen tekoperusteita koskeva 67 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: sopimusosasto (keskushallinnon viranomainen).
- Loppukäyttäjä: tuomioistuinlaitos.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Specialist Group Cleaners Ltd.
- Tarjoajat: tiettyjä hankittavia palveluja tarjoavat talouden toimijat.
- Lopullinen edunsaaja: tarjouskilpailun voittajan työllistämät työntekijät.

Sosiaaliset vaikutukset

- Ministeriön hankintayksikkö (MPU) ilmoitti hankintaviranomaisen puolesta, että "tässä tarjouskilpailussa käytetty menettely vaikutti myönteisesti työnantajien näkemykseen siitä, että palvelun tarjoamisesta vastaaville työntekijöille on tarjottava hyvät työolot ja -ehdot. Koska laaditussa tarjouksessa asetettiin useita pakollisia vaatimuksia, jotka koskivat hyviä työoloja ja -ehtoja, se paransi niitä asianomaisten työntekijöiden osalta".

Muut hyödyt

- Tämä käytäntö voidaan toistaa muilla aloilla, joilla on paljon epävarmoja työpaikkoja. Maltan julkishallinto aikoo edistää parhaaseen hinta-laatusuhteeseen perustuvan mekanismin käyttöä hankintamenettelyissä työolojen ja -ehtojen parantamiseksi niillä aloilla, joilla on huonolaatuisia työpaikkoja.
- Hankintapyynnöt julkaistaan hallituksen sähköisessä hankintajärjestelmässä (sivustolla www.etenders.gov.mt) sekä EUVL:ssä (jos ne ylittävät EU:n kynnyksen). Hankintaviranomaiset voivat etsiä järjestelmästä vastaavia hankintoja tarkastellakseen sekä parasta hinta-laatusuhdetta koskevaa perustetta että hankintapyyntöä yleisesti, mikä helpottaa tämän käytännön toistamista.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Käsitteelliseltä kannalta käytäntö säilyy ennallaan, mutta sopimusosasto jatkaa parhaan hinta-laatusuhdemallin laatimisessa käytettävien myöntämisperusteiden tarkentamista sellaisen palvelun tarjoamisen osalta, johon liittyy paljon epävarmoja työpaikkoja.
- Vaikka sopimusosasto on julkaissut malleja sellaisten palvelujen tarjoamisesta, joihin liittyy paljon epävarmoja työpaikkoja, hankintaviranomaisia kehoitetaan räätälöimään parhaaseen hinta-laatusuhteeseen perustuvat tekoperusteet hankintavaatimustensa mukaisesti.
- Tekoperusteita laadittaessa on suositeltavaa kuulla toimivaltaisia viranomaisia sen varmistamiseksi, etteivät arviointiperusteet ole rajoittavia ja että ne mahdollistavat laajan kilpailun.

- On kuitenkin erittäin suositeltavaa, että sopimosasto antaa tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa tietojen jakamista ja mallien päivittämistä varten.

Yhteystiedot

Anthony Cachia, pääjohtaja (sopimukset), sopimosasto, valtiovarain- ja rahoituspalveluministeriö, anthony.j.cachia@gov.mt, +356 25670100

10. Vuoden 2024 olympialaisten osallistava ja kestävä kiinteistöhoito

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Pariisin vuoden 2024 olympialaisten ja paralympialaisten järjestelytoimikunta, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Kiinteistöhoito (korjaus ja kunnossapito, yleinen hallinta, puhdistus- ja hygieniatarvikkeet, jätehuolto, elintarvikehuolto)

Esittely ja hankintatavoitteet

Pariisin vuoden 2024 olympialaisten ja paralympialaisten järjestelytoimikunta on sitoutunut järjestämään "kaikkien aikojen osallistavimmat ja kestävimät kisat". Hankintojen tasolla tämä lähestymistapa tarkoittaa Pariisi 2024 -järjestelytoimikunnan ja sen toimittajien tehokkaita ympäristö- ja yhteiskuntavastuutoimia.

Toukokuussa 2018 Pariisi 2024 -järjestelytoimikunta käynnisti ESS 2024 -solidaarisuusfoorumin⁹ yhteistyössä Pariisin kaupungin, Solideon (olympialaisten ja paralympialaisten rakennusurakoita valvova julkinen yritys), Les Canaux'n (yhteisö- ja yhteisvastuutaloutta, sosiaalista innovointia ja kiertotalouden toimijoita tukeva, voittoa tavoittelematon yhdistys) ja Yunus Centren (yhteisötalouden yrityksiä ja osallisuutta edistävä kansalaisjärjestö) kanssa. Olympialaisten infrastruktuuriin liittyvät hankinnat ovat arvoltaan 3 miljardia euroa, ja ESS 2024:n tavoitteena on muun muassa

- kanavoida 25 prosenttia hankintojen arvosta yhteisötalouden yrityksille ja pk-yrityksille
- varmistaa, että muita heikommassa asemassa olevat työntekijät suorittavat 10 prosenttia rakennus-, varustelu- ja huoltotoiminnan työtunneista.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ESS 2024

- huolehtii tarjouspyyntöjen, työmahdollisuuksien ja Pariisin vuoden 2024 olympialaisten järjestäjien odotusten strategisesta ja oikeudellisesta valvonnasta
- järjestää yhteisötalouden yritysten, kisajärjestäjien ja suuryritysten välisiä tapaamisia, joissa tehdään tunnetuksi yhteisötalouden yrityksiä potentiaalisina toimittajina, jotka voivat liittyä yritysryhmittymiin tai toimia suurtoimittajien alihankkijoina
- tarjoaa yhteisötalouden yrityksille välineitä ja tukea, joiden avulla ne voivat täyttää tarjouksissa asetetut vaatimukset
- seuraa ja arvioi Pariisin vuoden 2024 olympialaisten sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia yhteistyössä muun muassa yliopistojen, SEE-sidosryhmien, ajatushautomoiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa
- seuraa muiden maiden parhaita käytäntöjä ja levittää niitä parhaita käytäntöjä, joita Ranskan hankintaviranomaiset ovat panneet täytäntöön olympiakisoja varten.

Jäljempänä tarkastellaan kiinteistöhoitomenettelyä esimerkkinä siitä, miten foorumi tukee sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja.

Kohde

⁹ <https://ess2024.org>

Sekamuotoinen puitesopimus Pariisi 2024 -järjestelytoimikunnan päätoimipaikan kiinteistöhoitoa varten, mukaan lukien puhdistus- ja hygieniatuotetoimitukset, jätehuolto, yleinen kiinteistönhallinta, elintarvikehuolto, valtuutettu sopimushallinnointi ja viranomaisvalvonta

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Hankintaprosessi käynnistettiin syksyllä 2019 neuvottelumenettelynä Ranskan julkisia hankintoja koskevan lain L. 2124-3 ja R. 2124-3 §:n mukaisella tarjouskilpailulla.

Menettelyn ensimmäisessä vaiheessa hankintaviranomainen kehotti talouden toimijoita ilmaisemaan 4. lokakuuta 2019 mennessä kiinnostuksensa osallistua kilpailuun.

Tarjouskilpailu määriteltiin objektiivisesti, ja se oli avoin kaikille kiinnostuneille yrityksille niiden oikeudellisesta muodosta tai sijoittautumisjäsenvaltiosta riippumatta. Hakijoita arvioitiin kolmen perusteen mukaisesti:

- ammatillinen pätevyys (40 prosenttia)
- tekninen kapasiteetti (40 prosenttia)
- rahoituskapasiteetti (20 prosenttia).

Menettelyn toisessa vaiheessa (joka käynnistyi lokakuun lopussa 2019) valitut ehdokkaat jättivät alustavat tarjouksensa, jotka arvioitiin kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteiden mukaisesti. Hinnan painoarvo oli 30 prosenttia, laadun ja muiden perusteiden taas 70 prosenttia (laatu, hygienia, turvallisuus ja ympäristön kunnioittaminen 10 prosenttia sekä edistymisen ja innovoinnin suunnittelu 5 prosenttia).

Edistymistä ja innovoinnin suunnittelua koskevalla perusteella pyrittiin selvittämään, miten palvelujen tarjoaminen voitaisiin järjestää paremman hankintamallin varmistamiseksi. Siinä kiinnitettiin erityistä huomiota kriittisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat laatuun, kustannuksiin ja yritysten yhteiskuntavastuun tuloksiin.

Hakuvaiheen lopussa valittiin kaksi yritystä, jotka vierailivat hankintamenettelyn kohteena olevissa tiloissa ja tekivät tarjouksen: Samsic ja Arteis. Tarjoukset saatuaan Pariisiin vuoden 2024 olympialaisten ja paralympialaisten järjestelytoimikunta tapasi molemmat neuvotteluihin valitut ehdokkaat. Neuvottelujen päätteeksi tarjoajat jättivät lopulliset tarjouksensa, jotka arvioitiin samoin perustein kuin alustavat tarjoukset. Sopimus tehtiin Arteisin kanssa. Työllistämistä edistävä yhteisötalouden yritys Vitaservices on Arteisin alihankkija.

Vitaservices on osa [Vitamine T Groupia](#), jonka tehtävänä on sijoittaa työmarkkinoille pitkäaikaistyöttömiä, pakolaisia, turvapaikanhakijoita, lapsiperheiden yksinhuoltajia, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, ikääntyneitä työntekijöitä, joilla on vaikeuksia mukauttaa taitojaan tai palata työmarkkinoille, ja köyhyysvaarassa olevia tai epäsuotuisilla alueilla eläviä ihmisiä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Sopimusten toteuttamisen aikana toimittajilta edellytetään seuraavaa:

- Niiden on noudatettava sosiaalilainsäädäntöä ja vammaisten henkilöiden työllistämistä koskevaa lainsäädäntöä.
- Niiden on taattava kunnolliset työolot ja -ehdot.
- Niiden on edistettävä henkilöstön osallistamista ja kehittämistä (eli työllistettävä haavoittuvassa tai muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvia ihmisiä, edistettävä miesten ja naisten tasa-arvoa, parannettava erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien ihmisten osaamista sekä lisättävä yhtäläisiä työllistymismahdollisuuksia).
- Niiden on toteutettava paikallista talouskehitystä edistäviä toimia (eli luotava uusia työpaikkoja ja säilytettävä niitä, luotava kumppanuuksia paikallisten toimijoiden kanssa sekä käynnistettävä Pariisin olympialaisia isännöivän alueen osaamisen ja taitotiedon kehittämiseen tähtäviä hankkeita).

- Tarjoajien on esiteltävä toimet, joilla ne myötävaikuttavat hankintaviranomaisen edistämän yritysten yhteiskuntavastuustrategian tavoitteiden saavuttamiseen.

Tarjoajia kehoitetaan esittämään hankintaviranomaiselle kaikki näiden velvoitteiden täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet. Hankintaviranomainen voi milloin tahansa vaatia toimittajaa esittämään todisteet toteutetuista toimenpiteistä.

Todentaminen

Tarjoajien ja alihankkijoiden oli hakuvaiheessa toimitettava yksityiskohtainen tekninen raportti, josta ilmenevät kaikki ne henkilöresurssit, materiaalit ja tekniikat, joita ne käyttäisivät sopimuksen toteuttamiseen. Tarjoajia pyydettiin ottamaan käyttöön prosesseja ja toimia, joilla tuotetaan arvoa niiden henkilöstölle ja yhteisölle, erityisesti seuraavien seikkojen osalta:

- yhtiön yleinen hallinto
- haavoittuvassa tai muita heikommassa asemassa olevien ihmisten työllistäminen
- naisten ja miesten ammatillisen tasa-arvon edistäminen
- henkilöstön taitojen, erityisesti haavoittuvassa tai muita heikommassa asemassa olevien ryhmien valmiuksien ja työllistyvyyden, kehittäminen
- työelämän monimuotoisuus ja yhtäläiset mahdollisuudet.

Hankintaviranomainen varmistaa sopimuksen täytäntöönpanon järjestämällä kokouksia sopimusosapuolien kanssa sekä kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain laadittavilla toimintakertomuksilla. Sopimusosapuolien ja alihankkijoiden on raportoitava edellä mainitut seikat hankintaviranomaisen kanssa pidettävissä edistymiskokouksissa ja toimintakertomuksissa.

Toteuttamista seurataan kahdenlaisilla indikaattoreilla: toimintaindikaattoreilla ja hallinnointia koskevilla keskeisillä indikaattoreilla. Toimintaindikaattoreita seurataan kuukausittain, ja ne koskevat seuraavia seikkoja:

- laatutasojen noudattaminen
- vastausaikojen noudattaminen
- ennaltaehkäisevän kunnossapidon seuranta
- laitteistojen saatavuus
- valitusten määrä
- turvallisuusmääräysten noudattaminen.

Kukin indikaattori arvioidaan 0–10 pisteen arvoiseksi siten, että kokonaispistemäärä on enintään 100. Saavutettujen tulosten pistemäärän jäädessä alle 80:n määrätään seuraamuksia (määritellään sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä).

Hallinnointia koskevia keskeisiä indikaattoreita seurataan neljännesvuosittain ja vuosittain pidettävissä tarkastuksissa ja hankintasopimusten tarkastuskokouksessa. Indikaattoreilla mitataan hankintasopimuksen yleistä toteuttamista: asiakastytyväisyyttä, reagointivalmiutta, ennakoivuutta, palvelujen valvontaa ja etenemissuunnitelmia. Tarjoajien oli esitettävä ehdotus seuranta- ja arviointisuunnitelmiksi, joista sovitaan hankintaviranomaisen kanssa.

Sopimuksen arvo

Sopimuksessa määrätään sekä kiinteämääräisestä osuudesta että ostotoimeksiannosta ja sitä seuraavasta hankintasopimusosuudesta. Se tehdään ilman vähimmäis- tai enimmäisarvoa tai -määrää.

Sopimukseen kuuluvat palvelut maksetaan

- sopimukseen liitetyn yksikköhintojen luettelon mukaisesti ostotoimeksiannoina toteutetun osan osalta
- sopimuksen liitteenä olevan kiinteän kokonaishinnan yksityiskohtaisesti eritellyn kertasumman mukaisesti kiinteämääräisenä toteutetun osan osalta
- seuraavan sopimuksen kertasumman mukaisesti sen osan osalta, joka toteutetaan myöhemmillä sopimuksilla.

Hintoja ei tarkisteta.

Arteisin ja Vitaservicesin välisen alihankintasopimuksen arvo on 80 850 euroa 11 kuukauden vähimmäiskeston ajan ja 132 200 euroa 18 kuukauden enimmäiskeston ajan. Sopimus voidaan uusia 11 kuukauden kuluttua kuukaudeksi kerrallaan toukokuun 2021 loppuun saakka.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot) ja 71 artikla (alihankinta).
- Pariisin vuoden 2024 olympialaisten perintöä ja kestävästä kehitystä koskeva strategia (Paris 2024 Legacy & Sustainability Strategy), jossa edellytetään kaikkien palveluntarjoajien sitoutuvan yritysten yhteiskuntavastuuseen neljällä alalla (hygieniä, ympäristö, työturvallisuus ja sosiaaliset näkökohdat) ja esittävän tarjouksissaan erityisiä yritysten yhteiskuntavastuutoimia, joilla tuotetaan lisäarvoa yhteiskunnalle ja ympäristölle.
- Hankintaviranomainen liitti sopimusasiakirjoihin neuvottelumääräyksen, jossa vahvistetaan kyseistä neuvottelumenettelyä koskevat säännöt.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Pariisin vuoden 2024 olympialaisten ja paralympialaisten järjestelytoimikunta.
- Neuvotteluosapuolet: Samsic ja Arteis.
- Sopimuskumppani: Arteis.
- Alihankkija: työllistämistä edistävä yhteisötalouden yritys Vitaservices.
- Tukiorganisaatio: ESS 2024 -solidaarisuusfoorumi.

Sosiaaliset vaikutukset

- Kuuden ensimmäisen toimintakuukautensa aikana (toukokuusta 2018 alkaen) ESS 2024 -solidaarisuusfoorumi saavutti seuraavaa:
 - Yhteisötalouden ja solidaarisen talouden yritysten kanssa tehtiin 20 sopimusta useilla eri aloilla (ateriapalvelut, asiantuntijapalvelut ja logistiikka).
 - Yli 350 yhteisötalouden ja solidaarisen talouden organisaatiota osallistui Pariisin vuoden 2024 olympialaisten järjestämistä käsitteleviin työpajoihin ja tapaamisiin.
 - Lontoon 2012 ja Rion 2016 olympiatoimikuntien kanssa järjestettiin kaksi kansainvälistä seminaaria hyvien käytäntöjen vaihtoa ja levittämistä varten.
 - ESS 2024 -foorumin toimintaan osallistuu 40 kumppania.
 - ESS 2024 -foorumi otettiin käyttöön koko Ranskan alueella lokakuussa 2019.
- ESS-solidaarisuusfoorumin tuki ja palvelut osoittautuivat hyödyllisiksi, kun Vitaservices voitti sopimuksen. ESS-solidaarisuusfoorumi helpotti Vitaservicesin ja tarjoajana toimivan Arteisin sekä

Vitaservicesin ja Pariisi 2024 -järjestelytoimikunnan hankintapäällikön välistä vuorovaikutusta. Foorumilla on myös erittäin tärkeä tehtävä tiedottaa hankintaviranomaisille muita heikommassa asemassa olevien työntekijöiden työllistämiseen liittyvistä erityispiirteistä.

- Vitaservicesin oli työllistettävä kuusi edellisen sopimuskumppanin palveluksessa ollutta työntekijää. Tällä Ranskassa voimassa olevalla veloitteella suojellaan puhtaanapalvelujen tarjoajien työntekijöitä. Vitaservices työllisti lisäksi tiiminvetäjän ja henkilön, jota pidetään direktiivin 2014/24/EU 20 artiklassa tarkoitettuna muita heikommassa asemassa olevana työntekijänä. Vitaservices työllistää työhönsijoittumispolulla olevia henkilöitä sairaus- ja vuosilomalla sekä isyys-, äitiys- tai vanhempainvapaalla olevien henkilöiden sijaisina.

Muut hyödyt

On erittäin todennäköistä, että muiden maiden hankintaviranomaiset, urheiluliitot tai esimerkiksi suuria urheilu- ja kulttuuritapahtumia järjestävät yritykset ja mittavia julkisia rakennusurakkasopimuksia tekevät viranomaiset toistavat tämän aloitteen.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Aloitteesta saatu keskeisin kokemus näyttää olevan se, että on tärkeää saavuttaa laaja-alainen ja monitasoinen yhteisymmärrys osallistavuudesta ja kestävydestä ensisijaisina tavoitteina. Osallistavuus ja kestävyys ovat Pariisin vuoden 2024 olympialaisten keskeinen teema ja osa niiden identiteettiä. Tämä näkemyksellinen lähestymistapa on herättänyt kiinnostuksen laajaan kollektiiviseen sitoutumiseen.
- Kiinteistöhoitoa koskeva esimerkki osoittaa, että alihankintaa voidaan käyttää hyödyllisenä välineenä, jolla lisätään pienten ja keskisuurten talouden toimijoiden, myös yhteisötalouden yritysten, osallistumista. Valitettavasti Pariisi 2024 -järjestelytoimikunnassa ei ole erityisiä toimijoita, jotka muiden tehtäviensä ohessa valvoisivat, miten työhönsijoittumisprosessi käytännössä tapahtuu sopimusten toteuttamisen aikana. Vaikka Ranskan lainsäädännössä säädetään tällaisista toimijoista laajempien sopimusten osalta, kaikilla Ranskan hankintaviranomaisilla ei ole resursseja järjestää sellaisia.

Yhteystiedot

Yoko Youssouf, ohjelmapäällikkö, Yunus Center, yoko.youssouf@yunussporthub.com

Baptiste Odin, Responsable Développement Ile-de France, Group VitamineT, baptiste.odin@groupevitaminet.com

TOIMIALA 2. Rakennusala

11. Rakennustöissä käytettäviin luonnonkiviin liittyvän sosiaalisen vastuullisuuden varmistaminen kolmannen osapuolen myöntämien merkkien avulla

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Friedrichshain-Kreuzbergin hallintoalue, Berliini, Saksa

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala

Esittely ja hankintatavoitteet

Uusiessaan Mehringplatz-aukion kiveyksen vuosina 2018 ja 2019 Berliinin Friedrichshain-Kreuzbergin hallintoalue päätti vahvistaa sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintojaan käynnistämällä pilottitarjousmenettelyn sertifioiduista, vastuullisesti hankituista luonnonkivistä. Tähän päätettiin kiinnittää huomiota, koska alalla on usein havaittu ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien vakavia loukkauksia. Niihin kuuluvat muun muassa louhinta- ja jalostustyöntekijöiden terveydelle ja hengelle aiheutuva vakava vaara, lapsityövoiman käyttö, alipalkkaus ja työsuojelutoimenpiteiden puute.

Berliinin osavaltion tarjouskilpailu- ja hankintalain (Berliner Ausschreibungs- und Vergabegesetz, BerlAVG) mukaan sopimuskumppaneiden on osoitettava noudattavansa työ- ja sosiaalिनormeja. Aiemmin käytetyistä omista lausunnoista ei kuitenkaan saatu luotettavaa näyttöä päätöksentekoa varten. Friedrichshain-Kreuzbergin hallintoalue päätti hyödyntää enemmän viime vuosina kehitettyjä laatumerkkejä, joilla osoitetaan ILO:n normien ja muiden vaatimusten noudattaminen. Niihin kuuluvat XertifiX¹⁰- ja Fair Stone¹¹ -merkit ja muut vastaavat standardit.

Kohde

Mehringplatz-aukion peruskorjaus

Hankintavaihe ja -perusteet

Tarjoajien oli tarjouksessaan ilmoitettava, missä maissa tai millä alueilla niiden tämän hankintasopimuksen toteuttamista varten käyttämät kivet louhitaan ja valmistetaan, sekä toimitettava lausunto, jossa ne sitoutuvat siihen, että niiden toimittamat kivet täyttävät kaikki teknisissä eritelmissä mainitut työ- ja sosiaalिनormit. Jos lausuntoa ei toimiteta, tarjoustusta ei käsitellä pidemmälle.

Tarjoajilta pyydettiin tarjousten jättämisen yhteydessä todistuksia tai vastaavia todisteita siitä, että kivet hankittaisiin vastuullisista louhoksista ja valmistuslaitoksista. Niiden kivien osalta, jotka hankitaan

¹⁰ XertifiX-merkillä pyritään torjumaan lapsi- ja orjatyövoiman käyttöä luonnonkivien louhinnassa ja jalostuksessa esimerkiksi Intiassa, Kiinassa ja Vietnamsissa. Merkillä taataan olosuhteita ja käytäntöjä koskevien sosiaalisten vähimmäisvaatimusten noudattaminen louhoksissa ja kaikissa jalostuslaitoksissa, jotka toimivat alalla alkuperämaissa. Saatavana on myös XertifiX Plus -merkki, johon liittyy lisävaatimuksia. Kaikki XertifiX-merkin saaneet tuotantolaitokset tarkastetaan kahdesti vuodessa.

¹¹ Fair Stone on kehitysmaiden ja kehittyvien talouksien markkinoilta tuotuja luonnonkiviä koskeva kansainvälinen sosiaalinen standardi. Se myönnetään ILO:n työelämän perusyleissopimusten mukaisesti valmistetuille tuotteille, jotka ovat jäljitettävissä Tracing Fair Stone -ohjelmistolla ja joissa otetaan huomioon terveys-, turvallisuus- ja ympäristötoimenpiteet.

kehitysapukomitean (DAC) kehitysmaiden luettelossa (OECD:n luettelo kaikista matalan ja keskitulotason maista)¹² mainituista maista, vaadittavien sosiaalinenormien noudattaminen voidaan osoittaa

- XertifiX-sertifikaatilla
- Fair Stone -sertifikaatilla
- kaikilla muilla todisteilla, joissa annetaan vaatimusten mukaista ja seikkaperäistä tuotekohtaista tietoa, joka on riippumattomasti tarkastettu.

Alan urakoitsijat ostavat kiviä yleensä vasta sopimuksen tekemisen jälkeen, joten lopullinen todiste työ- ja sosiaalinenormien noudattamisesta voidaan esittää vasta kivien toimituksen yhteydessä.

Valitun sopimuskumppanin tämän sopimuksen toteuttamista varten hankkimien luonnonkivien on oltava peräisin yksinomaan sellaisesta louhinta- ja jalostustoiminnasta, joka todistettavasti täyttää kaikki ILO:n perusnormit (lueteltu jäljempänä kohdassa ”Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi”). Lisäksi sopimuskumppanin on sitouduttava edelleen parantamaan seuraavia täydentäviä työ- ja sosiaalinenormeja:

- työntekijöiden työterveys ja -turvallisuus (suojavaatetus, piidioksidipölylle ja muille mineraalipölyille altistumisen minimointi)
- louhinta- ja jalostusmaan vaatimusten mukaisen lakisääteisen vähimmäispalkan maksaminen.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- ILO:n yleissopimusten nro 29 ja 105 mukainen pakkotyön kieltö
- ILO:n yleissopimuksen nro 87 mukainen ammatillinen järjestäytymisvapaus ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelu sekä ILO:n yleissopimuksen nro 98 mukainen kollektiivinen neuvotteluoikeus
- ILO:n yleissopimusten nro 138 ja 182 mukainen lapsityön kieltö
- ILO:n yleissopimuksen nro 100 mukainen samanarvoisesta työstä maksettava sama palkka ja ILO:n yleissopimuksen nro 111 mukainen syrjimättömyys työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä.

Todentaminen

Todisteet työ- ja sosiaalinenormien noudattamisesta on esitettävä sekä tarjouksia jätettäessä että kivien toimittamisen yhteydessä riippumattoman sertifiointiorganisaation antamalla todistuksella (tai luetellut edellytykset täyttävällä vastaavalla todistuksella), jossa vahvistetaan, että kivet toimittaneissa louhoksissa ja kivien jalostustoiminnassa valvotaan sosiaalinenormien noudattamista.

Työn suorittavalla sopimuskumppanilla on oltava täydelliset ja todennettavissa olevat tarkastusasiakirjat, jotka ovat pyynnöstä hankintaviranomaisen saatavilla. Jos sopimuskumppani rikkoo sopimusvelvoitteita, sille voidaan määrätä rikkomuskohtainen seuraamus, jonka määrä on prosentti sopimuksen arvosta, tai jos rikkomuksia on useita, enintään viisi prosenttia sopimuksen arvosta.

Jos sopimuskumppani menettää vastuullisen toimittajan asemasta annetun todistuksen oman virheellisen toimintansa vuoksi, hankintaviranomaisella on oikeus purkaa sopimus ja sopimuskumppanin on maksettava hankintaviranomaiselle siitä aiheutuvat kustannukset, erityisesti tarjouspyyntömenettelyn uudelleen aloittamisesta aiheutuvat kustannukset.

¹² Tätä lähestymistapaa voidaan perustella yhdenvertaisen kohtelun periaatteella, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella. Tässä tapauksessa erilaisen riskiprofiilin, jota kehittyneissä maissa ja kehitysmaissa sovelletaan työelämän perusoikeuksien loukkaamiseen, katsotaan oikeuttavan niiden erilaisen kohtelun kyselylomakkeessa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU merkkejä koskeva 43 artikla.
- Tarjous täyttää ja ylittää myös Berliinin osavaltion tarjouskilpailu- ja hankintalain (BerlAVG¹³, 8. heinäkuuta 2010) 8 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset: sopimuksen mukaisesti toimitettavien tavaroiden hankinnassa tai valmistuksessa ei ole rikottu ILO:n perustynormien vähimmäisvaatimuksia.

Toimijat

Hankintaviranomainen: Friedrichshain-Kreuzbergin aluehallintovirasto.

Tukiorganisaatio: kestävästä kehitystä edistävä Weed-kansalaisjärjestö.

Sosiaaliset vaikutukset

- Käyttämällä riippumattomasti todennettuja laatumerkkejä Friedrichshain-Kreuzbergin aluehallinto varmistaa, että tällä sopimuksella hankitut kivet ovat peräisin vain sosiaalisesti vastuullisilta toimittajilta.
- Edistämällä riippumatonta todentamista se lisää avoimuutta kaivos- ja kivenjalostusalalla, jossa sosiaalisia ja työntekijöiden oikeuksia rikotaan usein, ja edistää ILO:n keskeisiä yleissopimuksia tiukempia normeja.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Tässä tarjouskilpailussa pyritään ottamaan huomioon aiemmista sopimuksista saatu kokemus, joka osoitti, että pelkästään omat lausunnot eivät tarjoa riittävästi tietoa luotettavan päätöksenteon tueksi ja sen varmistamiseksi, että sosiaalista vastuuta koskevat tavoitteet saavutetaan.
- Riippumattomien tarkastajien hyväksymien laatumerkkien käyttö on asianmukainen strategia useilla aloilla, joiden toimitusketju on samankaltainen, kuten palveluhankinta- tai rakennusurakkasopimuksissa, joissa sopimuskumppanit ostavat materiaaleja vasta sopimuksen tekemisen jälkeen.
- Friedrichshain-Kreuzbergin alue myös asetti ILO:n keskeisiä vaatimuksia korkeampia vaatimuksia. Sen mielestä aidosti sosiaalisesti vastuullisten tuotteiden hankkiminen edellyttää sekä palkkoja että työterveyttä ja -turvallisuutta koskevia tiukempia vaatimuksia.

Yhteystiedot

Helena Jansen, aluekehityspolitiikan koordinaattori, Friedrichshain-Kreuzbergin aluehallintovirasto, Berliini, Helena.Jansen@ba-fk.berlin.de

¹³<http://gesetze.berlin.de/jportal/?quelle=jlink&query=VergabeG+BE&psml=bsbeprod.psml&max=true&aiz=true>

12. Työllistymismahdollisuuksien luominen työllistämistä edistävillä lausekkeilla

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Ille-et-Vilainien departementti, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala

Esittely ja hankintatavoitteet

Vuonna 2018 Ille-et-Vilainien departementti julkaisi tarjouskilpailun kolmen uuden koulun rakentamisesta Guipry-Messacin, Lailléen ja Bréal-Sous-Montfortin kunnissa. Kuhunkin tarjouskilpailuun sisällytettiin sopimuksen toteuttamista koskevat pakolliset lausekkeet, joilla edistetään yhteiskuntaan ja työelämään integroitumista julkisia hankintoja koskevan Ranskan määräyksen 2015-899 (sittemmin korvattu julkisia hankintoja koskevaan lakiin sisällytetyllä määräyksellä 2018-1074) 30 §:n mukaisesti.

Kohde

Kolmen uuden koulun rakentaminen

Hankintavaihe ja -perusteet

Nämä kolme sopimusta jaettiin yhteensä 52 osaan, joista 28 sisälsi sopimuksen toteuttamista koskevia pakollisia lausekkeita. Niissä edellytettiin erityisistä integroitumisvaikeuksista kärsivien henkilöiden palkkaamista määräyksen 2015-899 38 §:n I momentin mukaisesti (siinä todetaan, että sosiaaliset näkökohdat voidaan hyväksyä edellyttäen, että ne liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen).

Tekniset virastot ja sosiaalilausekkeita käsittelevä foorumi, jonka tehtävänä on avustaa työelämälausekkeiden yhtenäistämässä, ohjeistivat päätöksentekoa siitä, mihin sopimuksen osiin työllistämislausekkeita sisällytetään. Sopimuksen osissa on ensinnäkin asetettava monipuoliset työvoimavaatimukset (jotkin osat liittyvät erittäin tekniseen toimintaan, ja niihin tarvitaan vain muutama erittäin pätevä työntekijä). Hankintaviranomaisen on myös huolehdittava siitä, että kohderyhmästä löytyy sekä kouluttamatonta että koulutettua työvoimaa sen varmistamiseksi, että sopimus voidaan toteuttaa ja sopimuksen toteuttamista koskevia lausekkeita on mahdollista noudattaa.

Tukeakseen tarjoajia tässä Ille-et-Vilainien departementti toimitti tarjouspyynnön liitteenä yrityksille tarkoitetun oppaan sosiaalista integraatiota koskevien lausekkeiden sisällyttämisestä hankintasopimuksiin. Siinä annetaan termin ”erityisistä integroitumisvaikeuksista kärsivät henkilöt” määritelmä ja sellaisten organisaatioiden yhteystiedot, jotka voivat auttaa rekrytoimaan työntekijöitä kustakin tällaisesta ryhmästä.

Integroitumisvaikeuksista kärsivät henkilöt määritellään seuraavasti:

- vähimmäistoimeentulon (Revenu de solidarité active, RSA) saajat (eli työnhakijat) ja heidän huollettavansa
- pitkäaikaistyöttömät (jotka on rekisteröity työttömiksi yli 12 kuukautta sitten)
- alentuneesti työkykyisiksi todetut työntekijät (työlain L 5212-13 §:n määritelmän mukaan)
- erityisen solidaarisuusavustuksen (Allocation de solidarité spécifique, ASS), vammaisten aikuisten avustuksen (Allocation aux adultes handicapés, AAH) ja vammaisuuden saajat
- nuoret, joiden koulutustaso jää alle Ranskan tason 5 (eli jotka eivät ole jatkaneet opintojaan peruskoulun jälkeen eivätkä saavuttaneet sitä korkeampaa koulutustasoa)

- henkilöt, jotka suorittavat kurssin SIAE:ssa (Structures d'insertion par l'Activité Economique eli joukko yhdistyksiä, työpajoja ja integraatiosivustoja tai tilapäisiä integraatiota edistäviä yrityksiä, jotka ovat sopineet valtion kanssa sosiaalisista ja ammatillisista vaikeuksista kärsivien työntekijöiden tukemisesta)
- GEIQ:n (Groupement d'Employeurs pour l'Insertion et la Qualification – yritysten ryhmä, joka on sitoutunut tarjoamaan työntekijöille koulutusta ja työkokemusta) työntekijät
- sopimusperusteiseen ammatillistamis- ja oppisopimuskoulutukseen osallistuvat henkilöt.

Jokaisen koulun rakennusurakkasopimuksen osalta määritettiin osasopimuskohtaiset integroivan työllistämisen tuntimäärät, jotka vaihtelivat 105:stä 860 tuntiin esimerkiksi puusepän-, maalaus- ja sähkötöitä sekä maisemointia koskeissa osasopimuksissa. Tarjoukset, joissa ei sitouduttu noudattamaan näitä lausekkeitä, katsottiin sääntöjenvastaisiksi ja suljettiin pois kilpailutuksesta. Hankintasopimuksen saaneen talouden toimijan oli tehtävä hankintaviranomaiselle ehdotuksia siitä, miten se aikoi noudattaa työllistämistä koskevia lausekkeitä, seitsemän päivän kuluessa täyttämällä hankintasopimusasiakirjojen liitteenä oleva lisäosa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Ille-et-Vilain departementti on vuodesta 2005 lähtien sitoutunut sisällyttämään sosiaalilausekkeitä julkisiin hankintoihinsa sekä edistämään eettisiä, oikeudenmukaisia ja ympäristön kannalta vastuullisia julkisia hankintoja. Sen kestävä hankintapolitiikka hyväksyttiin kesäkuussa 2018, ja vuoteen 2021 mennessä Ille-et-Vilaine pyrkii luomaan hankintasopimusten kautta vuosittain 70 000 työtuntia sisällyttämällä hankintasopimukseen sosiaalilausekkeitä ja käyttämällä varattuja tarjouskilpailuja. Vuonna 2018 se ylitti tämän vuosittaisen tavoitteen ja toteutti työllistämislausekkeilla 80 556 työtuntia 355 henkilölle.

Todentaminen

Ille-et-Vilaine on ottanut käyttöön sosiaalilausekkeiden täytäntöönpanon seurantarjestelmän kaikissa hankintasopimuksissaan. On perustettu seurantakomitea (johon kuuluu hankinnoissa, integroinnissa, paikallisessa sosiaalisessa kehityksessä, koulutuksessa ja ympäristötoiminnoissa työskenteleviä edustajia), joka vastaa edistymisen valvonnasta ja suunnittelee sosiaalilausekkeiden sisällyttämistä tuleviin hankintamenettelyihin.

Sopimuksen arvo

Kolmen koulun rakentamista koskevat 28 urakkasopimusta, jotka tehtiin sosiaalilausekkeitä sisältävien osasopimusten tuloksena, ovat kokonaisarvoltaan 22 374 885 euroa ilman arvonlisäveroa, ja ne jakautuvat seuraavasti:

- Guipry-Messacin yläkoulu: 7 591 457 euroa ilman arvonlisäveroa
- Laillén yläkoulu: 8 008 063 euroa ilman arvonlisäveroa
- Bréal-Sous-Montfortin yläkoulu: 6 775 365 euroa ilman arvonlisäveroa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Ille-et-Vilain departementti.
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeitä koskeva tuki: sosiaalilausekkeitä käsittelevä foorumi, joka antaa hankintojen tekijöille tukea lausekkeiden käytössä, tarjoaa yrityksille välineitä lausekkeiden täytäntöönpanoa varten (mukaan lukien määritelmät ja tukiorganisaatioiden yhteystiedot) ja voi jopa auttaa joitakin yrityksiä hakijoiden löytämisessä. Guipryn yliopistossa foorumi esimerkiksi auttoi

integroinnista ja työllistämisestä vastaavia järjestöjä aktiivisesti turvaamaan asiakkaidensa työllistymismahdollisuudet rakennustyömaalla.

- Sopimuskumppaneiksi valitut toimittajat: 22 yritystä (mukaan lukien kolme yritystä, jotka voittivat kaksi osasopimusta, ja yksi yritys, joka voitti neljä osasopimusta).

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimus tehtiin maaliskuussa 2019. Näiden kolmen rakennushankkeen ennakoidaan tuottavan vähintään 7 230 työtuntia kohderyhmien hyväksi. Tämä varmistetaan hankkeen lopussa tehtävällä arvioinnilla.
- Voittaneista tarjoajista 16 on sijoittautunut departementtiin ja loput muualle Ranskaan.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Sosiaalilausekkeiden täytäntöönpano voi tuottaa monenlaisia vaikeuksia, jotka liittyvät esimerkiksi ennakoitujen työllistämistarpeiden yhteensovittamiseen rakennustyömaiden joustavuusvaatimusten kanssa sekä yrityksen kohderyhmän työntekijöihin kohdistamien odotusten täyttämiseen.
- Kohderyhmältä yleisesti puuttuvat liikkumismahdollisuudet (eli työntekijällä ei ole autoa käytössään tai hänellä ei ole varaa polttoaineeseen) voivat vaikuttaa kielteisesti mahdollisuuteen päästä tietyille rakennustyömaille. Tämä ongelma koskee erityisesti kaupungin ja taajaman ulkopuolella asuvia, jotka ovat kaukana julkisesta liikenneverkosta.
- Sosiaalilausekkeitä käsittelevällä työryhmällä oli keskeinen rooli sosiaalilausekkeiden onnistuneessa täytäntöönpanossa. Tämä oli onnistumisen kannalta avaintekijä.
- Ranskassa monet viranomaiset käyttävät nyt työllistämistä koskevia lausekkeitä ja vahvistavat julkisten hankintojen vipuvaikutusta työllisyyden ja integroinnin tukemisessa. Rakennusurakoiden lisäksi niitä voidaan soveltaa kaikenlaisiin hankintasopimuksiin, kuten palveluja ja projektinhallintaa koskeviin tarjouskilpailuihin.

Yhteystiedot

Marie-Eve Depasse, virkamies, Ille-et-Vilainen departementti, clausessociales@ille-et-vilaine.fr

13. Sillanrakennuksen hyödyt yhteisölle

Tila: Valmis

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Windsor-Detroit Bridge Authority (Windsorin ja Detroitin kaupunkien siltaviranomainen, WDBA), Kanada

Tuote tai palvelutoimiala: Maa- ja vesirakentaminen

Esittely ja hankintatavoitteet

Gordie Howe International Bridge -silta on uusi rajanylityspaikka Kanadan Ontarion osavaltiossa sijaitsevan Windsorin kaupungin ja Yhdysvaltojen Michiganin osavaltiossa sijaitsevan Detroitin kaupungin välillä. Nykyinen maksullinen silta, jonka kautta kulkee lähes 30 prosenttia Kanadan ja Yhdysvaltojen välisestä tavarakaupasta, on yksityisomistuksessa ja avattu vuonna 1929. Valmistuttuaan uusi silta on jänneväliältään pisin vinoköysisilta Pohjois-Amerikassa. Kuuden moottoriliikennetiekaistan lisäksi siltaan kuuluu pyöräilijöille ja jalankulkijoille tarkoitettu monikäyttöinen kevyen liikenteen väylä sekä rajatarkastusasemat kummassakin päässä. Rakentaminen aloitettiin vuonna 2018, ja sillan odotetaan avautuvan vuonna 2024.

Hankkeen alusta lähtien se nähtiin mahdollisuutena tuottaa hyötyjä yhteisölle. Yhteisöhyödyt on määritelty hyödyiksi, jotka voivat parantaa taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristöolosuhteita paikallisten sidosryhmien kannalta. Näiden hyötyjen todettiin kohdistuvan erityisesti kahteen rajan eri puolilla olevaan alueeseen (Sandwich Windsorissa ja Delray Detroitissa). Hankkeen avulla myös esimerkiksi ohjataan liikenne pois Windsorin keskustan kaduilta, mikä helpottaa ruuhkia. Yhteisölle koituvien hyötyjen sisällyttäminen infrastruktuurihankkeisiin on yleistyvää suuntaus Kanadassa, ja Gordie Howe International Bridge -silta havainnollistaa paikallisten ihmisten kuulemisen ratkaisevaa merkitystä näiden hyötyjen määrittelyssä ja aikaansaamisessa.

Kohde

Gordie Howe International Bridge -sillan suunnittelu, rakentaminen, käyttö ja ylläpito

Hankintavaihe ja -perusteet

Hanke toteutetaan [julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutena](#). Ennen hankinnan tekemistä Kanadan hallituksen ja Michiganin osavaltion välisessä kansainvälisessä rajanylityssopimuksessa vahvistettiin hanketta koskevat suuntaviivat, mukaan lukien yhteisön saamat hyödyt, jotka jaetaan tasapuolisesti näiden kahden maan kesken. Hankintaprosessi alkoi vuonna 2015, ja siihen sisältyi useita vaiheita, joissa kehitettiin ja tarkennettiin yhteisöhyötyihin perustuvaa lähestymistapaa:

- Ennen hankintaa WDBA tutki yhteisöhyötyjen tuottamista koskevia parhaita kansainvälisiä käytäntöjä samankaltaisissa hankkeissa.
- Vuosina 2015–2017 WDBA johti laajamittaista tapaamis- ja kuulemismenettelyä paikallisten asukkaiden, yritysten, koulujen, alkuperäiskansojen edustajien, virastojen, voittoa tavoittelemattomien ryhmien, ympäristö- ja yhteiskunta-aktivistien sekä muiden sidosryhmien kanssa.
- Karsintavaiheessa mahdollisia tarjoajia arvioitiin sen aiemman kokemuksen perusteella, jota niillä oli yhteisöhyötyjä koskevien suunnitelmien ja yhteisön kuulemismenettelyjen kehittämistä ja toteuttamisesta.
- WDBA keräsi yli 230 ainutlaatuisia ideoita hankkeeseen sisällytettävistä yhteisöhyödyistä ja kokosi ne tietokannaksi, jonka se jakoi tarjouskilpailuun osallistuvien ryhmittymien kanssa.
- Tarjouskilpailuun osallistuvia ryhmittymiä kehoitettiin järjestämään oma tapaaminen paikallisten asukkaiden kanssa, ja tarjoajat järjestivät sarjan tutustumistilaisuuksia, joihin osallistui 125 paikallisia sidosryhmiä edustavaa ryhmää.

- Ehdotuspyynnössä vahvistettiin puitteet ja painopisteet, joista oli tarjoajille apua yhteisöetua koskevien suunnitelmien laatimisessa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Gordie Howe International Bridge -siltahankkeen yhteisöhyötyjä koskevana visiona on toteuttaa sarja kansalaispalautteeseen perustuvia aloitteita, jotka tuottavat mitattavissa olevia hyötyjä isäntäyhteisöille. Suunnitelmassa

- luodaan taloudellisia mahdollisuuksia isäntäyhteisöille
- vaikutetaan myönteisesti työvoiman kehittämissuunnitelmiin
- toteutetaan kaupunginosien parannustoimia¹⁴ ja
- varmistetaan selkeät sitoumukset ja kaikkien osapuolten vastuu sen toteuttamisesta.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sovelletaan I-CARE-mallin periaatteita:

Integrated eli integrointi – Yhteisöhyödyt ovat erottamaton osa hanketta. Ne toteutetaan rakennus- ja käyttöönottoaiheissa.

Collaborative eli yhteistyö – Yhteisöhyödyt heijastavat isäntäyhteisöjen panosta. Ne toteutetaan kumppanuuksien avulla varmistaen, että asianomaisten yhteisöjen edut otetaan huomioon.

Accessible eli saatavuus – Yhteisöhyödyt ovat helposti ymmärrettäviä ja vaivattomasti saatavilla. Niitä arvioidaan säännöllisesti, ja niistä tiedotetaan julkisesti.

Regional eli alueellisuus – Yhteisöhyödyt kuvastavat alueen luonnetta. Ne räätälöidään nimenomaisesti aluetta varten, ja ne tuottavat sille lisäarvoa.

Enterprising eli yritystoiminta – Yhteisöhyödyt koostuvat uusista menetelmistä, ideoista ja innovatiivisista lähestymistavoista, joihin naapuriyhteisöt osallistuvat ja joista ne hyötyvät.

Todentaminen

Yhteisöhyötyjä koskeva suunnitelma oli osa WDBA:n ja tarjouskilpailun voittaneen yhteenliittymän, Bridging North American (BNA), allekirjoittamaa hankesopimusta. Hankinnan jälkeisessä vaiheessa BNA esitteli suunnitelmansa yhteisön ryhmille ja muille sidosryhmille ja järjesti uuden, kuusi kuukautta kestäneen kuulemisen vahvistaakseen suunnitelmassa ehdotetut toimet ja muodostaakseen kumppanuuksia toteuttamista varten. Tässä vaiheessa rajan molemmin puolin pidettiin yli 70 kokousta, joissa oli yhteensä yli 1 000 osallistujaa ja joissa vastaanotettiin ja analysoitiin 400 kyselylomaketta.

Hankkeen toteutusvaiheessa BNA laatii WDBA:lle kuukausittain selvityksen yhteisön saamista hyödyistä. Yhteisöhyödyistä myös raportoidaan julkisesti neljä kertaa vuodessa. Hankesopimukseen sisältyy useita erityisiä parametreja, kuten työntekijöille maksettujen palkkojen vertailuanalyysi, alkuperäisväestöön kuuluvien työntekijöiden palkkaaminen ja kyseisen väestönosan omistamien yritysten kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä koulutuksen ja oppisopimusta edeltävän koulutuksen ja oppisopimusmahdollisuuksien tarjoaminen.

Sopimuksen arvo

5,7 miljardia Kanadan dollaria (3,8 miljardia euroa).

Säädös

¹⁴ Kaupunginosien parannustoimet, joita hankkeen avulla toteutetaan, liittyvät sen vaikutukseen asianomaisiin yhteisöihin. Ne ovat osa hankinta-asiakirjoissa esitettyä hankkeen määritelmää.

Yhteisöhyötyjä koskevat sopimukset ovat hallituksen, rakennuttajien tai omistajien ja yhteisön sidosryhmien välisiä sopimuksia, joilla pyritään saavuttamaan määriteltyjä sosiaalisia tuloksia merkittävien rakennus- ja infrastruktuurihankkeiden kautta. Kanadassa yhteisöhyötyjä koskevat sopimukset kuuluvat useimpiin [Investing in Canada Infrastructure Programme](#) -ohjelmasta rahoitettuihin hankkeisiin. Tämä 180 miljardin Kanadan dollarin (120 miljardin euron) hanke tarjoaa rahoitusta viidelle ensisijaiselle infrastruktuurivirrälle: julkinen liikenne, vihreä infrastruktuuri, sosiaalinen infrastruktuuri (esimerkiksi kohtuuhintainen asuntotuotanto, lastenhoito), kauppa ja liikenne sekä maaseutuyhteisöt ja pohjoiset yhteisöt.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: WDBA (hankintaviranomainen).
- Strategiset kumppanit (rajanylityssopimuksen nojalla): Kanadan hallitus, Michiganin osavaltio.
- Yhteisöryhmät: Detroitin yhteisön sidosryhmät, Windsorin yhteisön sidosryhmät.
- Sopimuskumppani: Bridging North America (BNA) (kanadalaisista, yhdysvaltalaisista ja kansainvälisistä yrityksistä koostuva yhteenliittymä).
- Alihankkijat.

Sosiaaliset vaikutukset

Yhteisöhyötyjä koskeva suunnitelma on kaksiosainen:

1. Työvoiman kehittämis- ja osallistumisstrategia

Työvoiman kehittämis- ja osallistumisstrategiaan kuuluu yli 80 erillistä aloitetta. Esimerkkejä saavutettavista hyödyistä:

- Tehdään yhteistyötä paikallisten ammattiliittojen ja työvoiman kehittämisorganisaatioiden kanssa oppisopimusta edeltävien ja oppisopimusohjelmien toteuttamiseksi sekä koulutuksen koordinoimiseksi.
- Järjestetään ja isännöidään vuosittainen tilaisuus, jossa tiedotetaan ammattiliitoille, paikallisille sopimuskumppaneille, korkea-asteen oppilaitoksille, yritysten omistajille ja yhdistyksille siitä, miten ne voivat tukea hankkeen toteuttamista ja täyttää tuleviin liiketoimintamahdollisuuksiin vaadittavat edellytykset.
- Järjestetään puhujatilaisuuksia, joissa tiedotetaan perus- ja keskiasteen opiskelijoille hankkeesta ja ammattuurista sekä edistetään opiskelijoiden ja hankehenkilöstön välisiä mentorointimahdollisuuksia.
- Selvitetään ja toteutetaan tutkimus- ja harjoittelumahdollisuuksia korkea-asteen oppilaitoksille.
- Noudatetaan oikeudenmukaisia työvoiman vuokrauskäytäntöjä ja -määräyksiä, esimerkiksi ratkaisemalla työllisyyttä koskevat kysymykset ripeästi ja hoitamalla maksuvelvoitteet täsmällisesti.
- Tarjotaan mentorointimahdollisuuksia Kanadan alkuperäisväestöön kuuluville naisille ja muille isäntäyhteisöjen naisille.
- Osallistutaan lastenhoitokustannuksiin, jotta työttömät tai alityöllistetyt ihmiset voivat osallistua hanketyöpajoihin ja koulutustarjontaan (vahvistettujen perusteiden mukaisesti).
- Mahdollistetaan englantia toisena kielenään puhuvien osallistuminen työhaastatteluja ja verkkohakutyökaluja sekä ansioluettelon laatimista ja rekrytointiprosessia koskeviin työllistämiskoulutuksiin.

2. Kaupunginosainfrastruktuuria koskeva strategia

Kaupunginosainfrastruktuuria koskeva strategia sisältää seuraavat hyödyt:

- Pyöräilyinfrastruktuuri, mukaan lukien liityntäreittien laajentaminen ja paikallinen pyörätelineiden suunnittelukilpailu.
- Tähtystyspaikka, josta opiskelijat, asukkaat ja matkailijat voivat seurata sillan rakentamista.
- Paikallisten katujen ja puistojen parannustoimet, kuten puiden istuttaminen ja ekokäytävään (silta) tarvittavien siementen rahoittaminen. Käytävällä taataan turvallinen kulkureitti alueen eläimistölle, johon kuuluu myös uhanalaisia lajeja.
- Yhteisöryhmien vuotuiset investointiavustukset, joilla tuetaan niiden tapahtumia, ohjelmasuunnittelua ja infrastruktuurin parannustoimia.
- Sarja paikallisille yrityksille suunnattuja yritysten kehittämistyöpajoja.
- Kotien korjausohjelma, jossa paikallisia asukkaita autetaan parantamaan kattojaan, lämmityslaitteitaan, ikkunoitaan ja eristyksiään kotitalouskohtaiseen enimmäismäärään asti.

Ensimmäinen julkinen raportti Gordie Howe -sillan vaikutuksista yhteisön saamiin hyötyihin julkaistaan vuonna 2020. Ensimmäisellä yhteisöaloitteille myönnetyllä rahoituksella on tuettu nuorten osallistumista edistävää, yhteisön historiaa ja kulttuuria esittelevää Windsorin kaupungin yhteisötaidehanketta, pienten yritysten ja uusyritysten tukemiseen tarkoitettua kehittämisohjelmaa Lounais-Detroitissa sekä useita muita aloitteita. Maaliskuusta 2020 alkaen myönnetty rahoitus oli yli 475 000 Kanadan dollaria.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Vaikka ennen hankintaprosessia ja sen aikana järjestettiin laaja kuuleminen, oli haastavaa, että ehdotuspyynnöille asetettuja vaatimuksia tai yhteisöhyödyistä esitettyjä suunnitelmia ei voitu jakaa ennen hankkeen rahoituksen varmistumista. Rahoituksen lopullisen varmistumisen jälkeen voittaneen yhteenliittymän oli käynnistettävä toimintansa, palkattava henkilöstöä, löydettävä toimitilat ja siirryttävä tarjouskilpailuvaiheesta toimitusvaiheeseen.
- WDBA:n sidosryhmäsuhteista vastaava johtaja Stephanie Campeau uskoo, että varhaisessa suunnitteluvaiheessa tehty työ yhteyksien luomiseksi ja luottamuksen rakentamiseksi paikallisten ryhmien kanssa osoittautui arvokkaaksi hankkeen näkyvyyden lisääntyessä. ”Jos halutaan saavuttaa todella toimivia yhteisöhyötyjä, joilla on paikallisväestön hyväksyntä, on aloitettava ajoissa”, hän toteaa. ”Paras palaute, jonka sain, oli: ’Sinä kuuntelit.’”

Yhteystiedot

Stephanie Campeau, WDBA:n sidosryhmäsuhteista vastaava johtaja, info@wdbbridge.com, 1-519-946-3038

Hankkeen verkkosivusto: <http://gordiehoweinternationalbridge.com>, Twitter: @GordieHoweBrg Facebook: @GordieHoweBridge

14. Työllistyminen hankintasopimusten toteuttamiseksi kautta Kastilia ja Leónin itsehallintoalueella (Espanja)

Tila: Valmis

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Kastilia ja Leónin aluehallitus (alueellinen terveysvirasto), Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala

Esittely ja hankintatavoitteet

Kastilia ja Leónin aluehallitus vahvisti [21. heinäkuuta 2016 tehdyllä sopimuksella 44/2016](#) määräykset, jotka koskivat sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen tekemistä alueviranomaisten hankintamenettelyissä.

Tässä sopimuksessa määrätään sosiaalilausekkeiden soveltamisesta julkisissa hankintamenettelyissä sosiaalisten perusteiden, varattujen hankintasopimusten ja työmarkkinoilta syrjäytyneiden työllistymistä edistävien toimenpiteiden kautta.

Tällä erityismenettelyllä pyrittiin tarjoamaan työllistymismahdollisuuksia muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluville tai syrjäytymisvaarassa oleville ihmisille, joiden työllistymismahdollisuudet ovat tästä syystä heikot. Sopimuksessa asetettiin rakennusurakoiden toteuttamisen edellytykseksi näihin ryhmiin kuuluvien ihmisten työllistäminen. Tämän hankintamenettelyn kohderyhmään kuuluivat useimmat vuonna 2016 tehdyssä sopimuksessa luetellut henkilöryhmät (liitteen I jaksossa II olevan 1 kohdan a–f alakohta).

Kohde

Sorian kaupungissa (Kastilia ja Leónin itsehallintoalue, Espanja) sijaitsevan sairaalan laajentaminen ja peruskorjaus

Hankintavaihe ja -perusteet

Menettelyyn sisältyi sopimuksen toteuttamisen ehto, joka koski syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden työllistämistä. Tämä kattoi yhteensä 14 600 tuntia (70 tuntia viikossa x 4,34523 viikkoa/kuukausi x 48 kuukautta). Muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden osallistaminen oli määrä toteuttaa vähintään kolmen kuukauden pituisilla työsopimuksilla (hankintaviranomainen voi sopia lyhyemmästä kestosta tiettyjen alle kolme kuukautta kestävien rakennusurakan osien osalta), joissa viikoittainen työaika on vähintään 20 tuntia.

Henkilöt, jotka voidaan valita suorittamaan rakennustöitä tämän määräyksen mukaisesti, voivat kuulua johonkin seuraavista ryhmistä:

- vähimmäistoimeentulon saajat tai vähimmäistoimeentuloa saavan kotitalouden jäsenet
- henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja vähimmäistoimeentuloon joko sen vuoksi, ettei heidän oleskelunsa ole jatkunut vähimmäistoimeentulon saamisen edellyttämää aikaa tai että he ovat saaneet sitä enimmäisajan
- 18–30-vuotiaat nuoret, joihin on kohdistunut lastensuojelutoimia yli 16-vuotiaat nuoret rikoksenteijät ja alle 30-vuotiaat entiset rikoksenteijät
- parhaillaan hoitoa saavat päihteiden väärinkäyttäjät tai muista riippuvuuksista kärsivät henkilöt
- rikoksenteijät ja entiset rikoksenteijät, joilla on lakisääteinen oikeus työhön.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tarjota työllistymismahdollisuuksia henkilöille, jotka eivät pääse työmarkkinoille tai ovat syrjäytymisvaarassa.

Todentaminen

Ennen rakennustöiden aloittamista tarjouskilpailun voittajan oli esitettävä suunnitelma siitä, miten työelämään sijoittaminen toteutettaisiin, mukaan lukien työntekijöille kuuluvien töiden ja työtehtävien tyyppi.

Osoittaakseen edellä mainitun toteuttamista koskevan ehdon täyttymisen tarjouskilpailun voittajan oli toimitettava jokaisesta uudesta työelämään sijoittuvasta työntekijästä seuraavat asiakirjat kuukauden kuluessa tämän työllistämistä:

- työsopimus, jossa ilmoitetaan sen tyyppi, kesto ja työtuntimäärä
- todiste sosiaaliturvajärjestelmään kuulumisesta

- työntekijän tunnistetiedot, joihin sisältyy sosiaalitoimiston antama todistus syrjäytymisestä.

Tarjoajan oli liitettävä jokaiseen työsuorituksia koskevaan raporttiin lausunto, jonka mukaan sovittuun työllistämissuunnitelmaan ei ole tehty muutoksia.

Sopimuksen arvo

32,1 miljoonaa euroa 48 kuukauden ajalta.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimuksen toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla.
- Kastilia ja Leónin aluehallituksen [21.heinäkuuta 2016 tekemä sopimus 44/2016](#), jossa aluehallintoelimiin kuuluville hankintaviranomaisille vahvistetaan sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevat pakolliset suuntaviivat.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Kastilia ja Leónin itsehallintoalue.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja.
- Palkatut työntekijät.
- Julkiset sosiaalipalvelut: Voittanut tarjoaja voi vapaasti valita työntekijät, jotka suorittavat työllistämishojelman mukaiset työt edellyttäen, että he kuuluvat johonkin valintakelpoisten henkilöiden ryhmään. Viranomaiset voivat tarjoajan pyynnöstä esittää sopivia ehdokkaita aluehallinnon perhe- ja tasa-arvoasioista vastaavan viraston alaisten sosiaalitoimistojen kautta, jotka työskentelevät syrjäytymisvaarassa olevien valintakelpoisten henkilöryhmien kanssa.

Sosiaaliset vaikutukset

- Määräysten päätavoitteena on lisätä työllistettyjen henkilöiden mahdollisuuksia integroitua kestäväällä tavalla työmarkkinoille.
- Sopimuskumppanin on nimettävä työyhteisöön kuuluva henkilö, joka vastaa työntekijöiden valvonnasta työpaikalla ja varmistaa onnistuneen työllistämisen. Tämä henkilö on hankintaviranomaisen yhteyshenkilö tämän hankintasopimuksen toteuttamista koskevan ehdon seurannan ajan.
- Hankintasopimuksen päättyessä sopimuskumppani ja hankintaviranomainen tapaavat toisensa työllistämishojelman, ohjelmaan valittujen henkilöiden työllistettävyyden edistymisen, hankittujen taitojen ja kohdattujen haasteiden arviointia varten. Myös ohjelmaan valittujen henkilöiden ottamista vakituisiksi työntekijöiksi ja tällaisten työllistämishojelmien jatkamista sopimuskumppanin työllistämiskäytäntöjen puitteissa aiotaan selvittää. Perhe- ja tasa-arvoasioista vastaavan viraston edustajat voivat osallistua näihin arviointeihin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Hankintaviranomaiset suhtautuvat usein varauksellisesti tällaisten menettelyjen käyttöön oikeusriitojen riskin vuoksi. Näin ollen kokeiluhankkeilla voidaan saada käyntiin merkittäviä toimia. Tämä sopimus on ensimmäinen laatuaan, ja se on toistettu muissa Kastilia ja Leónin aluehallituksen käynnistämässä hankintamenettelyissä. Niihin kuuluvat muun muassa seuraavat:

- vanhainkodin ja päiväkodin rakentaminen Salamancaan
- (A2019/001392, linkki menettelyyn löytyy [täältä](#)); sopimukseen sisältyy 8 680 työtuntia syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille, ja sen kohderyhmään kuuluvat muun muassa sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriksi joutuneet naiset

- terveyskeskuksen rakentaminen Calzada de Vanducieliin (Salamanca) (2020008538, linkki menettelyyn löytyy [täältä](#)); sisältää 1 140 työtuntia
- terveyskeskuksen rakentaminen (Parada del Molino) Zamoraan (2020008470, linkki menettelyyn löytyy [täältä](#)); sisältää 1 520 työtuntia
- terveyskeskuksen rakentaminen Bembibreen (León) (2020008470, linkki menettelyyn löytyy [täältä](#)); sisältää 1 370 työtuntia

Tulevaisuudessa suurin haaste on edistää työllistämistä koskevien lausekkeiden täytäntöönpanoa Kastilia ja Leónin aluehallinnon alaisuuteen kuuluvien hankintayksiköiden kilpailuttamien rakennusurakkasopimusten toteuttamisen edellytyksenä aina, kun tällaisten urakoiden kesto ja määrärahat sen mahdollistavat. Asetetun tavoitteen mukaisesti työllistämisojelmaan osallistuvat työntekijät suorittavat vähintään kolme prosenttia sopimuksen toteuttamiseksi tehtävien työtuntien kokonaismäärästä.

Yhteystiedot

María del Rocío Andrés, palvelujen koordinoituyksikön oikeudellinen neuvonantaja, perhe- ja tasa-arvoasioista vastaava virasto, Junta de Castilla y León, mrocio.andres@jcy.es, +34 983 410 942

15. Työmarkkinoille pääsyä edistävät tietyt

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Strasbourgin eurometropolialue (paikallisviranomaisen), Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala, tietyt

Esittely ja hankintatavoitteet

Strasbourgin kaupunki ja eurometropolialue ovat jo yli kahden vuosikymmenen ajan sisällyttäneet julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiinsa sosiaalilausekkeita, joiden järjestelmällisessä analysoinnissa otetaan huomioon kunkin sopimuksen tarkoitus, tarvittava työvoima ja tekniset valmiudet. Tätä järjestelmää, jonka mikä tahansa paikallisviranomaisen voi ottaa käyttöön, on vahvistettu soveltamalla Strasbourgin sosiaalisesti ja ympäristön kannalta vastuullisten hankintojen edistämisstrategiaa (Spaser)¹⁵.

Huhtikuun 7. päivänä 2019 Strasbourgin eurometropolialue julkaisi tarjouskilpailun valitakseen toimijat Port du Rhinin kaupunginosassa sijaitsevan Rue Coulaux -kadun korjaamista varten. Näin pyrittiin tarjoamaan työllistymismahdollisuuksia ihmisille, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille ja jotka kuuluvat muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin tai ovat syrjäytymisvaarassa ja joiden työllistymismahdollisuudet ovat siksi heikot.

Kohde

Ranskassa, Strasbourgin kaupungin Port du Rhinin kaupunginosassa sijaitsevan kadun kunnostustyöt

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Hankintaviranomainen käynnisti kynnysarvon alittavan avoimen menettelyn (25. maaliskuuta 2016 annetun asetuksen 2016-360 27 §) ja jakoi hankintasopimuksen kahteen osaan.

Osa 1 liittyi tien kunnostukseen, mikä 23. heinäkuuta 2015 annetun asetuksen 2015-899 (Ranskan laki) 38 ja 52 §:n mukaisesti edellytti sopimuspuoliksi valittujen toimijoiden sitoutuvan työllistämään ihmisiä, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille (työllistämisen prosessiin osallistuvia henkilöitä tai etusijalla olevia ryhmiä, joiden on erityisen vaikea työllistyä).¹⁶ Tavoitteena on heidän integroitumisensa työmarkkinoille.

Hankintasopimuksen osassa 1 ehtona oli, että sopimuskumppaniksi valitun toimijan oli sitouduttava tarjoamaan hankintasopimuksen kestoaikana 245 tuntia työtä henkilöille, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille. Sopimuskauden aikaisten työllistymismahdollisuuksien ansiosta työllistettyt henkilöt voivat

¹⁵ Spaser on kansallinen väline, joka otettiin käyttöön julkisista hankinnoista annetulla kansallisella lailla ja yhteisötaloudesta annetulla lailla, joissa edellytetään, että paikallisviranomaiset, joiden hankintabudjetti on yli 100 000 euroa vuodessa, ottavat käyttöön sosiaalisesti ja ympäristön kannalta vastuullisia julkisia hankintoja koskevan strategian.

¹⁶ Erityisesti heikosti koulutetut nuoret, nuoret, jotka eivät ole koskaan olleet työelämässä, työvoimatoimistossa keskeytyksettä yli vuoden kirjoilla olleet, yli kahden vuoden ajan toistuvasti työttöminä olleet, yli 50-vuotiaat työnhakijat, sosiaalietuuksien saajat, erityisesti RSA- (Revenu de solidarité active, vähimmäistoimeentulo) ja A.S.S. (Allocation de solidarité spécifique, erityinen solidaarisuusavustus) -ohjelmien edunsaajat, henkilöt, jotka pääsevät työmarkkinoille integroitumista edistävien yhteisötalouden yritysten (Structures d'insertion par l'activité économique, SIAE) kautta sekä vammaisten oikeuksia ja itsemääräämisoikeutta käsittelevän komitean (Commission des droits et de l'autonomie des personnes handicapées, CDAPH) tunnustamat vammaiset työntekijät.

hankkia pätevyyden tai nostaa pätevyystasoaan ja saada lisää kokemusta, mikä lisää heidän mahdollisuuksiaan työllistyä ja integroitua pysyvästi työelämään.

Tarjoukset arvioitiin seuraavasti:

- palvelujen hinta: 80 prosenttia
- sopimuskumppanin tekniset valmiudet: 10 prosenttia
- ympäristönsuojelutulokset: 10 prosenttia.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Työllistymismahdollisuuksien tarjoaminen henkilöille, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille. Hankintamenettelyn kohteena olevat henkilöryhmät on lueteltu sopimuksen erityisehdoissa¹⁷.

Todentaminen

Koskee ainoastaan osaa 1:

Sopimuksen toteuttamisen aikana Relais Chantiers¹⁸ tarkistaa Strasbourgin eurometropolialueen edustajan pyynnöstä asiakirjat, joiden perusteella voidaan todeta, edistetäänkö asianomaisten henkilöryhmien työllistymistä tosiasiallisesti. Tätä varten sopimuskumppaniksi valittu toimija lähettää kunkin vuosineljänneksen lopussa Relais Chantiers'lle työllisyyden edistämispalveluun liittyvät tiedot, esimerkiksi

- tiedot suoraan tai välillisesti töihin otetuista henkilöistä, mukaan lukien palkkakuitit, alihankintaa tai työntekijöiden hankintaa koskevat todistukset, jos rekrytointi tapahtuu työllistämistä tai tilapäistä työllistämistä edistävien yritysten kautta
- muut sopimuksessa määrätyt sosiaaliset velvoitteet soveltuvin osin.

Tätä varten sopimuskumppanin on nimettävä neuvottelukumppani, joka raportoi Relais Chantiers'lle siitä, ovatko ihmiset, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille, tosiasiallisesti työllistyneet. Neuvottelukumppani on hankintaviranomaisen yhteyshenkilö tämän toteuttamishdon seurannan ajan.

Sopimuksen arvo

366 657,46 euroa (ilman arvonlisäveroa).

Säädös

- Vaikka hankintasopimus jää alle EU:n kynnyksarvon, sen mukaan rakennustöiden suorittaminen edellyttää työmarkkinoilta syrjäytyneiden ihmisten työllistämistä direktiivin 2014/24/EU 70 artiklan mukaisesti sekä hankintasopimuksen jakamista osiin mainitun direktiivin 46 artiklan mukaisesti.

¹⁷ Erytisiä hallinnollisia lausekkeita koskeva asiakirja (Cahier des Clauses Administratives particulières, CCAP) on sopimusasiakirja, joka sisältää kaikki hankintasopimuksen toteuttamista koskevat oikeudelliset ja taloudelliset määräykset, kuten maksuehdot, rahoituksen, mahdolliset takuut, toimitusehdot, seuraamukset, suoritusten määräajat ja todentamisen menettelyt. Myös sopimuksen erityisehdot ovat hankintasopimuksen täytäntöönpanoa koskeva sopimusasiakirja.

¹⁸ Julkisen ja yksityisen sektorin yhdistys, joka on perustettu hallinnoimaan julkisia hankintoja koskevien sopimusten työllistämislausekkeita Strasbourgin työmarkkina-alueen hankintaviranomaisten puolesta.

- [Spaser](#) – Ranskan strategia sosiaalisesti ja ympäristön kannalta vastuullisten julkisten hankintojen edistämiseksi.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Strasbourgien eurometropolialue.
- Sopimuskumppaneiksi valitut palveluntarjoajat.
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeita koskeva tuki: Relais Chantiers.
- Tarjoajan työntekijät.

Sosiaaliset vaikutukset

- Menettelyn päätavoitteena on lisätä työllistymismahdollisuuksista hyötyvien henkilöiden kestävää integroitumista työmarkkinoille. Relais Chantiers'n tiedoista vuodelta 2015 ilmenee, että toteuttamalla kyseisen kaltaisia sopimuksia vuodesta 2010 alkaen on tehty yli 3,5 miljoonaa työtuntia (mikä vastaa yli 450:tä kokoaikaista työsopimusta viiden vuoden ajanjaksolla).

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Arvioinnin mukaan kaupungin julkisten hankintojen markkinoilla jo vuosien ajan käytettyjen sosiaalilausekkeiden vaikutus on myönteinen. Tässä osallistuvien ryhmien tulevaisuutta koskevassa arviointitutkimuksessa vahvistetaan, että järjestelmällä vastataan vaikeasti työmarkkinoille sijoittuvien henkilöiden integroitumista ja pätevoitymistä koskeviin huolenaiheisiin.
- Se osoittaa erityisesti, että 55 prosenttia sosiaalilausekkeen kohderyhmistä on edelleen työsuhhteessa tai koulutuksessa 6–12 kuukautta työllistymisen jälkeen ja että 39 prosenttia heistä työskentelee edelleen yrityksessä, joka antoi heille ensimmäisen työllistymismahdollisuuden.

Yhteystiedot

Bruno Koebel, tehokkuus- ja oikeusasioiden osaston apulaisjohtaja, Strasbourgien eurometropoli,
Bruno.Koebel@strasbourg.eu

16. Työllisyyden laatua rakennusalalla edistävä Skien-malli

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Skienin kunta, Norja

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala

Esittely ja hankintatavoitteet

Skienin kunnan tavoitteena on edistää ihmisarvoista työtä ja torjua työhön liittyviä rikoksia, sosiaalista polkumyyntiä ja työntekijöiden hyväksikäyttöä toimitusketjuissa. Tätä varten se on pannut täytäntöön vakiosopimusehdot, joita sovelletaan tiettyihin tavaroihin ja palveluihin sekä rakennus- ja rakennuttamissopimuksiin, joiden katsotaan erityisesti vaarantavan työntekijöiden oikeudet. Näitä ns. suuririskisiin aloihin sovellettavia kollektiivisia sopimusvelvoitteita kutsutaan Skien-malliksi.

Skien-malli otettiin käyttöön kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2014, ja sitä tarkistettiin vuonna 2019. Yhteenvedo mallista (norjan kielellä) löytyy [täältä](#). Malli on pakollinen kaikissa rakennus- ja rakennuttamissopimuksissa, ja sitä käytetään tavara- ja palveluhankintasopimuksissa edellyttäen, että se on käytännöllistä ja oikeasuhteista.

Laatimalla tällaisia normeja Skien pyrkii luomaan tasapuoliset toimintaedellytykset toimittajille ja suotuisat puitteet vaatimuksia noudattaville työnantajille, jotka investoivat laadukkaaseen työllisyyteen ja yritysten yhteiskuntavastuuseen.

Skien on myös osa kuntien välistä hankintakumppanuutta – Grenlandskommunenenes innkjøpsenhetiä – yhdessä viiden muun kunnan (Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan) kanssa. Tammikuussa 2019 myös nämä kunnat ottivat käyttöön Skien-mallin.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Epävirallista työtä ja työhön liittyvää rikollisuutta on vaikea mitata, mutta sen taloudellinen vaikutus kansalliseen BKT:hen on kuitenkin arviolta noin 1,2 prosenttia eli 28 miljardia Norjan kruunua (noin 3 miljardia euroa).¹⁹

Kun otetaan huomioon työhön liittyvien rikosten ja rakennusalan pimeiden työmarkkinoiden asettamat haasteet, Skienin kunta on nostanut hankinnat ihmisarvoista työtä, oikeudenmukaisia työnormeja ja laadukasta työllisyyttä koskevien aloitteidensa keskiöön.

Skien-malli on hankintaviranomaisena toimivan Skienin kunnan ja kaikkien muiden julkisten hankintojen kannalta merkityksellisten sidosryhmien yhteistyön tulos. Rakennusalan yritysten kanssa käydyissä keskusteluissa ne kertoivat toimintansa tärkeimmistä haasteista, ja ammattijärjestöt puolestaan esittivät ajatuksiaan asianmukaisista toimista ja hankintavaatimuksista, joiden avulla saavutettaisiin parempia tuloksia. Hankintaviranomaiset myönsivät, että työnormeja on parannettava samalla kun varmistetaan, että vaatimustaso ei aseta lisäesteitä luotettavien toimittajien osallistumiselle julkisiin hankintoihin.

Kunta ja muut kuntien väliseen hankintakumppanuuteen osallistuvat hankintaviranomaiset pyrkivät yhdessä löytämään koordinoitua lähestymistavan siihen, miten työoloihin ja -ehtoihin sekä työnormeihin voidaan vaikuttaa hankintojen kautta. Tämän tuloksena on laadittu sellaisia vakiomääräyksiä ja -sopimuksia, jotka

¹⁹ Kuten Economics Norway raportoi Norjan työ- ja sosiaaliministeriön toimeksiannosta tekemässään tutkimuksessa: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norway-strategies-to-tackle-work-related-crime>

lisäävät toimittajien ennakoitavuutta ja luovat turvallisen toimintaympäristön julkisista hankinnoista vastaaville toimijoille.

Malli koskee seuraavia aloja²⁰:

- *Käytetään pääasiassa vakituisia työntekijöitä*

Vakituiset työsuhteet toisaalta tuovat työntekijöille lisää turvaa ja toisaalta auttavat viranomaisia helpommin varmistamaan, että sopimuskumppani on huolehtinut palkkojen maksamisesta sekä työterveydestä ja -turvallisuudesta. Rakennusalalla tarvitaan kuitenkin tietynasteista joustavuutta hankkeiden vaihtelevan määrän eli markkinasyklin vuoksi. Kunta edellyttääkin sopimuskumppaneiden noudattavan hankintasopimusten toteuttamiseen osallistuvien työntekijöiden palkkaamisessa Norjan lainsäädäntöä, jossa kielletään ns. nollatuntisopimukset. Mallissa edellytetään lisäksi, että hankintaviranomainen hyväksyy etukäteen (työvoimatoimistojen järjestämien) tilapäisten työntekijöiden käytön. Toimittajat ovat myös velvollisia osoittamaan, että rakennustöissä käytettävillä tilapäisillä työntekijöillä on työsopimukset, joilla varmistetaan oikeudellisesti sitovien työehtosopimusten mukainen palkkataso.

- *Käytetään oppisopimusopiskelijoita*

Erikoistumisen ja riittävän koulutustason edistämiseksi asianomaisilla aloilla kunta on edellyttänyt alan oppisopimusopiskelijoiden käyttöä hankintasopimuksissa, joihin kuuluu erikoistumista vaativaa työtä. Lisäksi edellytetään, että toimittajat liittyvät oppisopimusjärjestelmään.

Jotta tämä vaatimus ei vaikuttaisi kohtuuttomasti pienempiin hankintasopimuksiin ja toimittajiin, sitä sovelletaan ainoastaan sopimuksiin, jotka kestävät yli kolme kuukautta ja ovat arvoltaan yli 0,5 miljoonaa Norjan kruunua (noin 50 000 euroa) rakennus- ja rakennuttamissopimusten osalta ja yli 2 miljoonaa Norjan kruunua (200 000 euroa) tavara- ja palveluhankintasopimusten osalta. Kunnan on hyväksyttävä muut poikkeukset.

- *Käytetään ammattitaitoisia työntekijöitä*

Riittävän pätevyyden ja taitotason edistäminen vähentää mahdollisuutta käyttää hyväksi haavoittuvassa asemassa olevia työntekijöitä, joilla ei ole tietoa ammattialasta tai oikeuksistaan. Lisäksi oppisopimusopiskelijoiden käyttö edellyttää, että työmaalla on ammattitaitoisia työntekijöitä, jotka pystyvät toimimaan mentoreina. Skien-mallin mukaan rakennus- ja rakennuttamissopimusten toteuttamiseen osallistuvien työntekijöiden enemmistöllä on oltava asianmukainen ammattipätevyys.

- *Rajoitetaan alihankkijaportaiden määrää*

Rajoittamalla alihankkijoiden enimmäismäärää pystytään paremmin seuraamaan ja valvomaan hankintaviranomaisen soveltamia työoloja ja -ehtoja sekä työnormeja. Tätä varten kunta on asettanut säännön, jonka mukaan pääasiallisen toimittajan alaisuudessa voi olla enintään yksi alihankkijaporras. Vaikka alihankkijoiden määrää tai alihankintasopimuksen osuutta hankintasopimuksesta ei rajoiteta, kaikkien alihankkijoiden on oltava suoraan pääsopimuskumppanin valvonnassa, jotta vältetään vastuun hajautuminen. Alihankkijat on yksilöitävä hankintasopimuksessa.

Tässä määräyksessä otetaan huomioon hankintasopimukseen liittyvät mahdolliset erikoisosaamistarpeet, eikä se heikennä pienempien toimijoiden mahdollisuutta osallistua julkisiin hankintoihin. Sen vuoksi hankintaviranomaiset voivat poiketa tästä säännöstä ennen kilpailutusta markkinoihin liittyvistä syistä tai sopimuksen toteuttamisen aikana ainoastaan erityisistä tai ennakoimattomista syistä.

²⁰ Tästä raportin päivitetystä versiosta on poistettu kyseisen käytännön alihankintaan liittyviä osia käsittelevä kappale, joka sisältyi alkuperäiseen versioon. Kappale poistettiin tällaisten osien lainmukaisuutta koskeneiden epäilyjen vuoksi.

- *Torjutaan ihmisoikeusrikkomukset koko toimitusketjussa*

Toimittaja on velvollinen ottamaan omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan huomioon ohjeistuksen, jossa edellytetään muun muassa perusihmisoikeuksien kunnioittamista ja ILO:n keskeisten yleissopimusten noudattamista. Valvontatoimenpiteitä on toteutettava ja alihankkijakohtaisesta seurannasta on raportoitava koko toimitusketjun osalta. Kunta asettaa edellä mainittujen lisäksi seuraavat vaatimukset:

- *Ei käteismaksuja:* Kaikki palkat ja muut korvaukset maksetaan kunkin työntekijän pankkitilille. Palkat on maksettava pankkitilille, ja työnantajan on voitava jäljittää maksu. Toimittaja maksaa palkkojen lisäksi myös muut sopimuksen toteuttamiseen liittyvät maksut sähköisesti, ja niiden on oltava jäljitettävissä. Toimittajat ovat velvollisia pyynnöstä ilmoittamaan pankkinsa nimen.
- *Vähimmäispalkkojen taso sekä työolot ja -ehdot:* Kunnan valitsemien toimittajien on varmistettava, etteivät työntekijöiden palkat tai työolot ja -ehdot ole asiaankuuluvissa valtakunnallisissa työehtosopimuksissa määrättyjä heikommat.

Todentaminen

Vaatimukset ovat osa sopimusehtoja, joten osallistuessaan kilpailutukseen sopimus Kumppanit sitoutuvat noudattamaan näitä ehtoja sopimuksen toteuttamisen aikana.

Tarjoajien on pyynnöstä toimitettava asiakirjatodisteet työntekijöidensä palkoista sekä työoloista ja -ehdoista. Tarjoajien on todistettava noudattavansa [työlausekkeista välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena, annettua ILO:n yleissopimusta nro 94](#).

Hankintaviranomainen voi periä tarjoajilta päiväkohtaisen uhkasakon, jos ne tai niiden alihankkijat käyttävät laitonta tai vaatimustenvastaista työvoimaa eikä tilannetta korjata ennen asiakkaan kirjallisesti asettamaa määräaika. Päiväkohtainen uhkasakko vastaa tuhannesosaa hankintasopimuksen arvosta, mutta se on vähintään 1 000 Norjan kruunua (noin 100 euroa) arkipäivää kohti tilanteen korjaamiseen saakka.

Jos sopimus Kumppanin osoitetaan rikkoneen mallin ehtoja eikä se kykene korjaamaan tilannetta, hankintaviranomainen voi purkaa hankintasopimuksen ja keskeyttää osallistumisen tuleviin hankintamenettelyihin tietyksi ajaksi.

Sopimuksen arvo

Määräytyy kilpailutettujen sopimusten mukaan.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta, joka koskee pakollista sosiaalilauseketta, ja 70 artikla, joka koskee hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja. Näitä säännöksiä on käytettävä lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin (direktiivi 96/71/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2018/957) mukaisesti.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Skienin kunta ja sen laitokset ja virastot.
- Ammattiliitot ja työnantajajärjestöt (malli perustuu kuntien ja työmarkkinaosapuolten kolmikantayhteistyöhön).
- Rakennusalan toimittajat.
- Työntekijät.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tehdään tehokkaita ja sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja – malli on innostanut muitakin kuntia toimimaan vastuullisesti.
- Luodaan hyvää mainetta kantamalla yhteiskuntavastuuta.
- Suojellaan ihmisarvoista työtä ja parannetaan työn laatua.
- Parannetaan työterveyden ja -turvallisuuden valvontaa (turvallisemmat työympäristöt).
- Edistetään oppisopimuskoulutuksen ja ammattitaitoisten työntekijöiden käyttöä ja lisätään oppisopimusjärjestelmään liittyneiden alueellisten yritysten määrää.
- Tuetaan vakavasti otettavia ja luotettavia urakoitsijoita, mikä puolestaan turvaa vakauden, laadun ja ennakoitavuuden.
- Toimittajien välinen kilpailu on reilua, ja niillä on tasapuoliset toimintaedellytykset.
- Vähennetään veropetoksia ja vilppiä – vähemmän työhön liittyviä rikoksia.

Tilintarkastusvirasto toteaa raportissa, joka koskee toimia sosiaalisen polkumyynnin poistamiseksi julkisissa hankinnoissa, että monilla paikallisviranomaisilla on parantamisen varaa tällä alalla, ja kehottaa noudattamaan Skienin kunnan esimerkkiä. Yhä useammat Norjan paikallisviranomaiset ovatkin ottamassa käyttöön Skien-mallia. Vuoteen 2019 mennessä Norjan 426 kunnasta noin 180 oli ottanut käyttöön erityyppisiä hankintamalleja turvatakseen sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat. Skien-malli on edelläkävijämalli, ja Norjan kunnissa on käytössä useita erilaisia malleja. Osa malleista jäljittelee Skien-mallia, osa on mukautettu eri alueiden, toimialojen ja politiikkojen tarpeisiin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Työmarkkinaosapuolten ja alan sidosryhmien kanssa käytävä vuoropuhelu on avainasemassa, jotta asetetut vaatimukset ovat realistisia ja vaatimusten noudattaminen ja tehokkaat tulokset varmistetaan.
- On tärkeää ottaa käyttöön vaatimuksia koskeva asteittainen lähestymistapa. Tältä osin rakennusosalalla hyväksytyt normit perustuvat kunnan aiemmin toteuttamiin toimenpiteisiin, joita on tehostettu alalla havaittujen suurten laiminlyöntiriskien vuoksi.
- Vakiolausekkeet ja -sopimukset ovat hyödyllisiä, jotta vaatimusten noudattaminen saadaan toteutettua kautta linjan. Työntekijöiden oikeuksien ja työllisyyden laadun kaltaisia keskeisiä ja horisontaalisia kysymyksiä koskevat yhteiset normit sopivat yhteen sen kanssa, että menettelyjä mukautetaan hankintaviranomaisten erityistarpeisiin.
- Malli tarkistettiin vuonna 2019, ja sitä mukautettiin ja parannettiin siihen mennessä saatujen käytännön kokemusten perusteella, jotta se olisi kansallisen ja ETA:n oikeuden mukainen sen jälkeen, kun vuoden 2014 hankintadirektiivi oli saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kunta pohti mallin vaikutusta markkinoihin, työntekijöihin sekä kuntien tarpeisiin ja politiikkoihin. Aiemmassa mallissa esimerkiksi edellytettiin palkkojen maksamista norjalaiselle pankkitilille. Skienin kunta kuitenkin pohti, oliko tämä todella tarpeen – kunnan on ainoastaan pystyttävä jäljittämään rahat, mikä on mahdollista, vaikka kyse ei olisikaan norjalaisesta pankkitilistä. Mallin aiemmassa versiossa edellytettiin myös vain norjalaisten sopimuskumppaneiden käyttävän oppisopimusopiskelijoita, mutta nyt se on yleinen vaatimus (jos oppisopimuskoulutusta on tarpeen tukea).

- Mallia tarkistetaan joka toinen vuosi sen mukauttamiseksi markkinoiden ja työhön liittyvän rikollisuuden muutoksiin ja kehitykseen sekä kunnan vaatimuksiin.
- Malliin liittyvien vaatimusten seuranta ja valvonta on jatkuva haaste. Digitalisaatio, reaaliaikainen tieto ja järjestelmällinen tiedonkeruu ovat keskeisiä välineitä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Yhteystiedot

Ingrid Buset, neuvonantaja, Fagforbundet (Norjan yleis- ja kuntatyöntekijöiden liitto), Ingrid.Buset@fagforbundet.no

Anette Wessel Gerner, kuntienvälisen hankintayksikön päällikkö, Skienin kunta, AnetteWessel.Gerner@skien.kommune.no

Jonas Bals, neuvonantaja, LO (Norjan ammattiliittojen keskusjärjestö), Jonas.bals@lo.no

17. Grangegormanin työllisyysperuskirja, Irlanti

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Grangegormanin kehittämisvirasto, Irlanti

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusala

Esittely ja hankintatavoitteet

Grangegormanin kehittämisvirasto (Grangegorman Development Agency, GDA) on yhdessä työllisyys- ja koulutuskoordinaattorin ja Grangegormanin työ- ja koulutusfoorumin (Grangegorman Labour and Learning Forum, GLLF) kanssa suunnitellut ja laatinut [Grangegormanin työllisyysperuskirjan](#).

Pohjois-Dublinin kantakaupungissa sijaitsevan Grangegormanin alueen työllistymismahdollisuuksista vuonna [2009 tehdyn tutkimuksen](#) perusteella laadittiin strategia ja myöhemmin sen pohjalta perusoikeuskirja. Se otettiin käyttöön vuonna 2012, jolloin Irlannin työttömyysaste oli korkea (noin 16 prosenttia) ja vielä korkeampi Grangegormanin naapurialueilla, joilla elävissä yhteisöissä oli paljon puutetta ja huono-osaisuutta. Kehittämishankkeessa keskityttiin keskeisen koulutus-, terveys- ja palveluinfrastruktuurin tuottamiseen. Kehittämishankkeen ytimessä on Irlannin suurimman yliopiston TU Dublinin keskittäminen Grangegormanin alueelle. TU Dublinin perinteiset vaikuttamis- ja yhteisötiedotustoimet olivat suureksi avuksi ympäröivien yhteisöjen tuen saamisessa työllisyysperuskirjalle sekä tukitoimien toteuttamisessa.

Peruskirjan tavoitteena on varmistaa, että paikallisyhteisö ja erityisesti työttöminä olevat henkilöt voivat hyötyä Grangegorman-hankkeen synnyttämistä työllistymismahdollisuuksista. Hankkeeseen kuuluu uuden kaupunginosan rakentaminen Pohjois-Dublinin kantakaupunkiin.

Peruskirjassa määritellään, mitä sopimuskumppanit ja alihankkijat voivat tehdä optimoidakseen Grangegormanin kehittämissuunnitelman luomia työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksia Grangegormanin kaupunginosan asukkaiden kannalta. Peruskirjassa esitellään myös hankkeen seuranta- ja raportointia.

Kaikille hankintasopimuksia tehneille sopimuskumppaneille ja alihankkijoille järjestetään tiedotusta, jotta ne saavat selkeän käsityksen niille asetetuista raportointivaatimuksista, jotka koskevat myös ennakkosuunnittelua, ja pystyvät määrittelemään mahdolliset työpaikat, joihin voidaan rekrytoida paikallisia asukkaita. Peruskirjaa sovelletaan sopimuskumppaneihin niiden nimenomaisten töiden osalta, joista tehdään hankintasopimuksia GDA:n kanssa. Sen tarkoituksena on kunnioittaa sopimuskumppanille Irlannin ja EU:n lainsäädännön mukaisesti kuuluvia oikeuksia, ja sitä on tulkittava mainitun lainsäädännön mukaisesti.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hyvällä käytännöllä tarkoitetaan hankinnan jälkeistä vaihetta.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa viitataan Grangegormanin työllisyysperuskirjaan, joka sisältää sosiaalisiin näkökohtiin liittyviä hankintasopimuksen toteuttamiseksi. Peruskirja ei sido sopimuskumppaniksi valittuja yrityksiä, jotka voivat itse päättää sen noudattamisesta. Toistaiseksi kaikki sopimuskumppanit ovat sitoutuneet siihen.

Peruskirjassa asetettuja velvoitteita sovelletaan ainoastaan rakennusurakoiden ja hankintasopimuksen toteuttamiseen. GDA pyrkii varmistamaan, että vähintään 20 prosenttia uusista työpaikoista, joita syntyy uusissa rakennushankkeissa, tarjotaan Grangegormanin kaupunginosan asukkaille ja sen jälkeen sen naapurialueiden asukkaille. Peruskirjaa noudattava sopimuskumppani sitoutuu käyttämään kaikkia kohtuullisia toimia täyttääkseen vähintään 10 prosenttia hankkeen toteuttamiseksi luoduista uusista työpaikoista uusilla työmarkkinoille tulijoilla tai pitkäaikaistyöttömillä. Se kohtelee paikallisia tasavertaisesti ja kiinnittää erityistä huomiota heidän työllistämiseensä.

Lisäksi sopimuskumppani osallistuu tutustumispäivään (josta määrätään Grangegormanin työllisyysperuskirjan 5 artiklassa) neljän viikon kuluessa sopimuksen alkamisesta ja/tai ennen ennakoituja

työllistämismahdollisuuksia. Päivän tavoitteena on esitellä hanke ja sopimuskumppani paikallisväestölle ja yrityksille, jotta sopimuskumppanit voivat verkostoitua ja suunnitella paikallisille asukkaille sopivia työ- ja koulutusmahdollisuuksia.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

GDA:n työllisyysperuskirja on tukitoimenpide, jonka tavoitteena on työllistää vaikeasti työmarkkinoille pääseviä henkilöitä ja pitkäaikaistyöttömiä. Tähän tarkoitukseen käytetään hankintasopimuksen toteuttamiseksi, jotka liittyvät sosiaalisiin näkökohtiin, eli pannaan peruskirja täytäntöön sopimuskumppaneiden avulla.

Todentaminen

- GDA:n suunnitteluryhmä seuraa sopimuskumppaneiden toimia perusoikeuskirjan täytäntöönpanemiseksi ja raportoi niistä työllisyyskoordinaattorille.
- Työllisyyskoordinaattori ja sopimuskumppanin yhteyshenkilö pitävät kuukausittain perusoikeuskirjan täytäntöönpanon seuranta- ja arviointikokouksen.
- Työllisyyskoordinaattori seuraa ja arvioi niiden toimenpiteiden tehokkuutta, joita sopimuskumppani toteuttaa täyttääkseen peruskirjan mukaiset sitoumukset tai tavoitteet.
- Myös sopimuskumppanin yhteyshenkilö seuraa yhdessä työllisyyskoordinaattorin kanssa hankkeessa työllistettyjen paikallisten asukkaiden määrää ja raportoi siitä.

Sopimuksen arvo

Vaihtelee sopimuskohtaisesti.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Grangegormanin kehittämissivasto.
- Sopimuskumppanit ja alihankkijat, mukaan lukien
 - sopimuskumppani 1: John Sisk & Son ja FCC Construcción (alihankkijat: Sisk, FCC, Sodexo, Building Management Services, Kennedy Security, Duggan Systems Ltd., Techrete Ireland & UK, Crown Roofing Ltd., Wintrop Engineering, Cleartech, Designer Group)
 - sopimuskumppani 2: Energy Centre, John Paul Construction
 - sopimuskumppani 3: Purcell Construction.

Sosiaaliset vaikutukset

- Paikallisten asukkaiden ja yritysten kestävää tulevaisuutta edistetään Grangegormanin kaupunginosan rakenteellisilla ja sosiaalisilla uudistuksilla.
- Sosiaalista osallisuutta edistetään tarjoamalla työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksia syrjäytyneille sosiaaliryhmille.
- Koska paikallisyhteisö on mukana kehitystyössä, on syntynyt tunne siitä, että paikalliset asukkaat ovat ottaneet hankkeen omakseen. Tämän toimintatavan ansiosta paikallisyhteisö on sitoutunut hankkeeseen ja tukee sitä.
- Julkisten ja yksityisten etujen välille on luotu synergiaa, joka hyödyttää Grangegormanin yhteisöä.

- Grangegormanin kehittämishankkeesta syntyvät työllisyys- ja koulutusmahdollisuudet optimoidaan.
- Koulutuksen, oppisopimuskoulutuksen ja työllistymismahdollisuuksien avulla tuetaan vaikeasti työmarkkinoille pääseviä henkilöitä, erityisesti pitkäaikaistyöttömiä.
- Vaatimustenmukaisuus mitataan kuukausikohtaisesti laskemalla paikallisten työntekijöiden määrä tiettyinä kuukautena suhteessa paikalla olevien työntekijöiden kokonaismäärään kyseisenä kuukautena. Yksittäisiä työntekijöitä ei voida tunnistaa, ja vain paikallisten työntekijöiden osuus kunakin kuukautena selvitetään. Keskimäärä työmaalla vuodessa: 2015 – kokonaismäärä 130 / paikallisia 24, eli paikallisia työntekijöitä oli 19 prosenttia, 2016 – kokonaismäärä 49 / paikallisia 8 eli 17 prosenttia, 2017 – ei rakennustöitä, 2018 – kokonaismäärä 275 / paikallisia 35 eli 13 prosenttia ja 2019 – kokonaismäärä 760 / paikallisia 76 eli 10 prosenttia.²¹ Paikallisten työntekijöiden osuuden pieneneminen johtuu työmarkkinatilanteen asteittaisesta paranemisesta ja työttömyysasteen laskusta Irlannissa. Tästä syystä peruskirjaa on mukautettu koskemaan ihmisiä, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille ja jotka tarvitsevat erityistä tukea.

Muut hyödyt

- Dublinin teknillinen yliopisto on toistanut mallin, mikä osoittaa tämän hyvän käytännön siirrettävyyden.
- Grangegormanin kehittämishankkeessa työskentelevien sopimuskumppaneiden tiedot julkaistaan myös GDA:n omilla verkkosivuilla (www.ggda.ie/employment-and-training). Niiden kautta myös ne ihmiset, jotka asuvat peruskirjan kattaman maantieteellisen alueen ulkopuolella, voivat halutessaan ottaa suoraan yhteyttä työnantajiin.
- Peruskirjan tuloksena on syntynyt virastojenvälinen yhteistyötä: Sopimuskumppani (tai alihankkija) tiedottaa avoimista työpaikoista työllisyyskoordinaattorille. Koordinaattori puolestaan välittää tiedot Intreolle (työ- ja sosiaaliturva-asioiden ministeriölle), joka tiedottaa niistä asiaankuuluville virastoille, kuten paikallisille työvoimapalveluille.
- Grangegormanin kehittämisvirastossa pidettiin 21. tammikuuta 2020 tutustumistapahtuma. Tapahtuma oli suunnattu paikallisyhteisöjen ja eri puolilla kaupunkia sijaitsevien yhteisöjen asukkaille (erityisesti niille, jotka ovat taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyvin epäedullisessa asemassa). Kiinnostus ylitti odotukset; GDA:n tapahtumaan osallistui noin 400 edellä mainittuihin yhteisöihin kuuluvaa henkilöä, jotka olivat kiinnostuneita työskentelemään kiinteistöhoitotehtävissä uuden teknillisen yliopiston Grangegormanissa sijaitsevilla Dublin Quads -rakennuksissa, joiden on määrä avautua lähikuukausina. Nämä ovat ensimmäiset pysyvät työpaikat Grangegormanin kehittämishankkeessa ja ensimmäisiä naisten työllistymismahdollisuuksia (rakennusala on Irlannissa edelleen sukupuolisidonnainen).

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- GDA jatkaa peruskirjan soveltamista, vaikka muuttuneet työmarkkinat tekevät alkuperäisten tavoitteiden saavuttamisesta haasteellisempaa.
- Näin ollen se tutkii nyt, miten se voi tukea organisaatioita ja hankkeita (myös yhteisötalouden yrityksiä), joissa keskitytään työmarkkinoiden ulkopuolelle jäävään viiteen prosenttiin väestöstä, jonka Irlannin hallitus katsoo puuttuvan täystyöllisyydestä.
- Tätä varten Grangegormanin työ- ja koulutusfoorumi GLLF on perustanut Grangegorman Business & Enterprise Groupin. Sen tavoitteena on tiedottaa Grangegormanin kehittämishankkeen paikallisille yrityksille tarjoamista mahdollisuuksista ja tutkia, miten GLLF voisi tukea paikallisia yrityksiä (erityisesti pieniä ja mikroyrityksiä).

Yhteystiedot

²¹ Nämä luvut ja laajempi yleiskatsaus työllisyysperuskirjan vaikutuksesta Pohjois-Dublinin kantakaupungin sosioekonomiseen profiiliin löytyvät osoitteesta <http://ggda.ie/assets/Joining-up-the-Dots-3-Report.pdf> (s. 91–94).

Kathleen McCann, Grangegormanin kehittämisviraston työllisyys- ja koulutuskoordinaattori,
kathleen.mccann@ggda.ie

TOIMIALA 3. Elintarvike- ja ateriapalvelut

18. Yhteisötalouden yrityksille varattu tarjouspyyntö

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Vendéen departementti, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Departementin valtuusto päätti vuonna 2010 edistää laadukkaiden luomutuotteiden käyttöä kouluissa (korkeakouluissa).

Ajatuksena oli luoda maatalouselintarvikekeskukselle erilaisten tarjouskilpailujen kautta yhteydet luomuvihannesten, -hedelmien ja -maitotuotteiden tuottajiin.

Vuonna 2010 tehdyssä tarvekartoituksessa todettiin, että departementin hankintasopimuksen sopimuspuoleksi voitiin valita vammaisia työllistävä yhteisötalouden yritys, joka toimii maatalouselintarvikepalvelujen alalla ja yhteistyössä sertifioitujen luomutuottajien kanssa. Ilmoitettuaan varatusta tarjouskilpailusta Vendéen departementti teki vuonna 2011 hankintasopimuksen tarvekartoituksen yhteydessä nimetyn yhteisötalouden yrityksen kanssa. Se työllistää noin 10 vammaista henkilöä maatalouselintarvikepalvelujen tarjoajana. Vuonna 2015 annetun uuden hankintailmoituksen jälkeen hankintasopimus uusittiin kuusivuotiskaudeksi.

Palveluja tarjotaan yli 30:lle departementin alueella sijaitsevalle koululle. Tuotteita jalostetaan keskimäärin yli 100 tonnia vuodessa.

Ensimmäisen sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen departementti sisällytti vuosina 2012 ja 2016 kilpailutettuihin elintarviketoimituksiin mahdollisuuden toimittaa raaka-aineet yhteisötalouden yritykselle. Departementin ja koulujen välille perustettiin ostajaryhmä, joka edisti maatalouselintarvikekeskuksen käyttöä.

Kohde

Maatalouselintarvikepalvelut: varastointi, jalostus (puhdistaminen, kuoriminen ja pilkkominen), raakatuotteiden pakkaaminen ja jalostettujen tuotteiden toimitus

Hankintavaihe ja -perusteet

Tarjous oli varattu organisaatioille, joiden työntekijöistä 55–100 prosenttia on vammaisia. Julkaistussa tarjouspyynnössä ei ollut maantieteellisiä vaatimuksia. Ilmoituksessa vaatimukset määriteltiin objektiivisesti, jotta vastauksia saataisiin eri tarjoajilta.

Tarjouspyynnön julkaisemisen jälkeen tehtiin vain yksi tarjous. Tämä tarjous analysoitiin tarjouspyynnössä määriteltujen tekoperusteiden mukaisesti:

- hinta: 35 prosenttia, jalostettujen elintarvikkeiden arvioidun vuotuisen määrän perusteella
- ympäristötehokkuus: 25 prosenttia, ehdotettujen palvelujen ja niiden energialähteiden perusteella, joita käytetään näiden palvelujen toteuttamiseen ympäristöystävällisellä tavalla
- tekninen laatu: 25 prosenttia, henkilöstön ja institutionaalisten järjestelyjen laadun sekä elintarvikkeiden jalostusta varten annettujen satotakuiden perusteella.

Tarjouskilpailun voitti Adapei-Aria 85 -järjestö. Tämä yhteisötalouden yritys toimii vammaisten parissa ja tarjoaa heille työpaikan lisäksi lääketieteellistä ja sosiaalista tukea. Järjestö työllistää Ranskassa yhteensä yli 1 400 henkilöä ja Vendéessa tehdyn sopimuksen toteuttava yritys noin 10 henkilöä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja viitenormi

Alkuperäinen varattu hankintasopimus tehtiin ennen julkisista hankinnoista vuonna 2014 annettujen EU:n direktiivien hyväksymistä julkisista hankinnoista vuonna 2006 annetun Ranskan lain 15 §:n mukaisesti.

Todentaminen

- Vammaisten työntekijöiden prosenttiosuus tarkistetaan käyttöön otetulla todentamisjärjestelmällä. Ranskan lainsäädännössä edellytetään todentamisjärjestelmää, jotta ns. mukautetut yritykset voivat tehdä sopimuksen Ranskan viranomaisten kanssa, asettaa hyväksyttävät tavoitteet (vammaisten prosenttiosuus, vammaisten tuki- ja liikkuvuussuunnitelma) ja saada taloudellista tukea valtion viranomaisilta. Valtion viranomaisten on tehtävä säännöllisiä tarkastuksia. Sopimuksessa määrätään myös, että sopimuskumppanin on toimitettava vuosittain toimintakertomus, jossa esitetään palvelujen suorittamista varten työllistettyjen vammaisten prosenttiosuus, erityyppiset tarjotut palvelut ja kyseessä olevien vammaisten henkilöiden työtuntien määrä.
- Tarjoajaa pyydetään toimittamaan sopimuksen toteuttamisen ajan jatkuvasti tietoa jalostettujen vihannesten, hedelmien ja maitotuotteiden määristä, tuotteiden toimittamisesta kouluihin ja luomutuotteita koskevien määräysten noudattamisesta.
- Hankintaviranomainen sisällytti eritelmiin oikeuden analysoida toimitetut tuotteet virallisessa laboratoriossa, jolla on lupa tehdä tällaisia analyyseja (esimerkiksi Vendéen ympäristö- ja elintarvikelaboratorio, Laboratoire de l'Environnement et de l'Alimentation de la Vendée, LEAV).
- Tarjouspyynnössä esitettiin vaatimusten noudattamatta jättämisestä määrättävät seuraamukset. Seuraamukset määritellään tarjouspyynnössä (taloudellinen seuraamus, jos maksua ei suoriteta) ja järjestön valtion viranomaisten kanssa tekemässä hankintasopimuksessa (pienemmät tuet, sopimuksen uusimatta jättäminen tai irtisanominen).

Sopimuksen arvo

Sopimuksen arvo on noin 105 000 euroa vuodessa luomuelintarvikkeiden (erityisesti vihannesten, hedelmien ja maitotuotteiden) valmistukseen liittyvien maatalouselintarvikepalvelujen osalta.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Vendéen departementti.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: yhteisötalouden yritys Adapei-Aria 85.
- Loppukäyttäjät: yli 30 koulua (korkeakoulut), Olonne-sur-Merin kunta ja Luçonin lukio ostavat erilaisia elintarvikkeita.
- Tarjouspyynnön tukiorganisaatio: Reseco (aiemmin Réseau Grand Ouest, RGO); riippumaton yhdistys, jonka tavoitteena on koota yhteen kuntia, luoda niiden välille yhteyksiä sekä tukea niiden toimintaa ympäristöä säästävien ja sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen alalla.

Sosiaaliset vaikutukset

Tekemällä varatun hankintasopimuksen vammaisten parissa työskentelevän yhteisötalouden yrityksen kanssa Vendéen departementti varmisti myönteisen sosiaalisen vaikutuksen ja edisti paikallisesti tuotettujen luomuelintarvikkeiden käyttöä seuraavin tuloksin:

- Hankintasopimukseen kuuluvilla elintarvikepalveluilla tuetaan 10 henkilön työllistymistä.
- 34 kouluun toimitetaan vuosittain yli 1,8 miljoonaa ateriaa, joihin on käytetty yli 100 tonnia luomutuotteita. Luomutuotteiden osuus aterioiden sisällöstä on 10–15 prosenttia.

Muut hyödyt

- Ateriapalveluhankkeen avulla vähennetään vuosittain hiilidioksidipäästöjä arviolta 281,59 tonnia.
- Kuljetusten vähentämisen ennakoidaan tuovan 1,03 gigawattituntia primäärienergian säästöjä vuodessa. Yhteisötalouden yrityksen toteuttamat yhteistoimitukset vähentävät toimitusten määrää kahdella kolmasosalla (toimituksia on 2 200 koulujen vastaanottaessa tuotteet itse mutta vain noin 700 käytettäessä yhteisötalouden yrityksen palveluja). Tämä käytäntö loi liiketoimintamahdollisuuksia lähialueilla sijaitseville pienille tuottajille, joilla on alhaisemmat logistiikkakustannukset. Tässä järjestelmässä yli 30 pientä luomuvihannesten, -hedelmien ja -maitotuotteiden tuottajaa toimittaa tällä hetkellä elintarvikkeita noin 170 000 euron arvosta vuodessa.
- Muita hyötyjä ovat muun muassa ostajaryhmän perustaminen, joka alentaa hankinta- ja sopimusten hallinnointikustannuksia, sekä yhteisötalouden yrityksen työntekijöilleen tarjoamat palvelut, kuten lääketieteellinen ja sosiaalinen tuki.
- Ranskassa ruokahävikin torjuminen on poliittinen tavoite. Hanke lisää opiskelijoiden tietoisuutta ruokahävikin vähentämisen ja kestäväen kehityksen merkityksestä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Mallin avulla on onnistuttu luomaan yhteinen ja kattava lähestymistapa elintarvike- ja ateriapalvelualan hankintoja varten. Siinä otetaan huomioon kestäväen kehityksen kolme pilaria: ympäristö, yhteiskunta ja talous.
- Lähestymistavalla on yhdistetty tehokkaasti maatalouselintarvikepalvelujen tarjoajien tarpeet eri ostajien hankintatarpeisiin varaamalla hankintasopimus yhteisötalouden yritykselle.
- Vendéen departementti harkitsee nyt ohjelman laajentamista muihin ostajiin (vanhainkoteihin, kouluihin ja kuntiin). Vendéen departementti on vuodesta 2016 lähtien ottanut käyttöön samanlaisen lähestymistavan kala- ja lihatuotteiden hankinnoissa.
- Hanke on nostettu valokeilaan Euroopassa (hankkeeseen osallistuneen Resecon kautta) ja Ranskassa, erityisesti ateriapalveluja käsittelevässä verkkoyhteisössä, jota ylläpitävät Reseco ja kansallinen aluehallintovirasto (Centre National de la Fonction Publique Territoriale, CNFPT <https://e-communautes.cnfpt.fr/alimentation-restauration-collective>), joka on eri toimijoita teknisissä ja oikeudellisissa ryhmissä yhdistävä organisaatio.

Yhteystiedot

Mickaël Tessier, Vendéen departementin tarjousmenettelyjen oikeudellinen asiantuntija, mickaël.tessier@vendee.fr

19. Oslon kaupungin sosiaalisesti vastuulliset elintarvike- ja juomahankinnat

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Oslon kaupunki, Norja

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Oslon kaupungilla on 50 virastoa. Kukin niitä vastaa itse päivittäistä toimintaa varten tekemistään hankinnoista. Julkisten hankintojen neuvoa-antava keskusyksikkö on parantamis- ja kehittämistoiminnasta vastaava virasto (AID). AID valmistelee ja hallinnoi kaupungin virastojen välisiä puitesopimuksia ja tarjoaa ohjausta, vakiosopimusmalleja sekä koulutus- ja neuvontapalveluja kaikille virastoille.

Vuosina 2017 ja 2018 AID toteutti kolmen puitesopimuksen alaan kuuluvia elintarvike-, juoma-, hedelmä-, vihannes- ja maitotuotehankintoja. Esimerkiksi luomuvaihtoehtoja koskevien laajojen ympäristövaatimusten lisäksi Oslon kaupunki käytti useita sosiaalisia perusteita ja sopimuslausekkeita varmistamaan perusihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisen korkeariskisten maataloustuotteiden toimitusketjuissa.

Kaupunki käyttää sosiaalisia perusteita kaikissa hankintasopimuksissa, joissa tuotantoprosesseihin liittyy kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja työntekijöiden oikeuksiin kohdistuvia riskejä ja haittavaikutuksia. Nykyiset sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevat vaatimukset on yhdenmukaistettu tärkeimpien kansainvälisten sääntöjen, kuten yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden ja vastuullista liiketoimintaa koskevien OECD:n toimintaohjeiden, kanssa.

Kohde

Elintarvike- ja juomahankinnat, mukaan lukien hedelmät, vihannekset ja maitotuotteet, useille Oslon kaupungin laitoksille ja yksiköille, kuten päiväkodeille ja vanhainkodeille

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankinta järjestettiin tarjousperusteisena neuvottelumenettelyinä.

Valintaperusteet:

Jotta yritys voisi tulla valituksi Oslon kaupungin mahdolliseksi toimittajaksi, sen oli dokumentoitava laadunhallinta ja soveltuva jäljitettävyyssjärjestelmä todentaakseen sosiaalilausekkeiden noudattamisen koko toimitusketjussa.

Eritelmät:

- reilun kaupan kahvi (kaiken kahvin on oltava reilun kaupan sertifikaatin ja merkin tai vastaavan merkinnän saanutta kahvia)
- reilun kaupan banaanit (kaikkien banaanien on oltava reilun kaupan sertifikaatin ja reilun kaupan merkin tai vastaavan merkinnän saaneita banaaneja).

Tekoperusteet:

- Muille reilun kaupan tuotteille myönnetty merkit (muilla reilun kaupan tuotteina tarjottavilla tuotteilla on oltava reilun kaupan, UTZ- tai vastaava merkintä).

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot:

- Hankintasopimus sisältää Oslon sosiaalisten sopimuksien toteuttamista koskevat vakiolausekkeet (ks. kuvaus jäljempänä kohdassa ”Säännös”).

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Vuonna 2017 kehitettiin uusi hankintastrategia käymällä vuoropuhelua sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa. Strategia perustuu kestävyysperiaatteisiin. Pää tavoitteena on, että Oslo toteuttaa asianmukaisia ja kustannustehokkaita hankintaprosesseja, jotka tarjoavat järkeviä ja kestäviä ratkaisuja sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Osatavoitteissa todetaan, että hankinnoilla edistetään osaltaan Oslon tavoitetta olla vihreämpi, sosiaalisesti osallistavampi ja innovatiivisempi kaupunki, joka tarjoaa asukkailleen, yrityksille ja teollisuudelle niiden nykyisiä ja tulevia tarpeita vastaavia ratkaisuja ja palveluja. Osatavoite 3 koskee julkisten hankintojen sosiaalisia näkökohtia ja sisältää strategisia ohjeita, joissa todetaan, että ”kunta ei saa tehdä hankintoja toimittajilta, jotka voivat olla osallisina perusihmisoikeuksien, ILO:n keskeisten yleissopimusten tai YK:n päätöslauselmien nojalla Norjaan sovellettavan kansainvälisen oikeuden loukkauksissa”. Lisäksi ”Oslo kaupungin on aktiivisesti varmistettava, että kunnan globaaleissa toimitusketjuissa turvataan perusihmisoikeudet, ILO:n keskeiset yleissopimukset ja YK:n päätöslauselmien nojalla Norjaan sovellettavat kansainväliset säännöt”. Lopuksi todetaan, että ”kunnan on lisättävä reilun kaupan tuotteiden osuutta tuoteryhmien hallinnan avulla (tuoteryhmien strateginen hallinta kauppakumppanuuksien kautta)”.

Kaupunginvaltuuston lapsityövoiman vastainen määräys: Oslo kaupunginvaltuuston ensimmäinen lapsityövoiman vastainen määräys hyväksyttiin vuonna 1996. Sitä sovellettiin rajattuun määrään hankintasopimuksia. Vuonna 2005 se ulotettiin koskemaan kaikkia tavarahankinnoista tehtyjä vakiosopimuksia, joihin liittyy suuri ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien loukkaamisen riski.

Oslo malli: Vuonna 2012 Oslo haki YK:n Global Compact -aloitteen jäsenyyttä. Se hyväksyi julkisten hankintatoimien 10 periaatteen täytäntöönpanosta annetun tarkistetun määräyksen. Se sisälsi myös sosiaalisen sopimuksen toteuttamista koskevan vahvistetun vakiolausekkeen ja sosiaaliset valintaperusteet. Lauseketta ja perusteita käytettiin kaikissa tavarahankintasopimuksissa, joihin liittyy suuria riskejä. Oslo malliksi kutsutussa viimeisimmässä määräyksessä, joka hyväksyttiin vuonna 2017, kehitetään ja vahvistetaan edelleen sosiaalisia velvoitteita ja ulotetaan niiden käyttö palveluhankinta- ja rakennusurakkasopimuksiin, jotka koskevat suuririskisiä tuotteita, kuten rakennusmateriaaleja.

Etisk handel Norge -järjestö: Vuonna 2017 Oslo liittyi Etisk handel Norge (Ethical Trade Norway) -järjestöön. Etisk handel Norge on monen sidosryhmän aloite, jota edustavat kansalaisjärjestöt, ammattiliitot, yritykset ja Norjan yritysliitto (Virke). Se on resurssikeskus ja eettisten kauppakäytäntöjen puolestapuhuja. Etisk handel Norge -järjestön jäsenyydellä Oslo haluaa viestiittää sitoutuvansa eettiseen kaupan edistämiseen julkisten hankintojen avulla. Kaupunki kannustaa toimittajiaan ja kumppaneitaan suhtautumaan myönteisesti eettiseen kauppaan.

Reilun kaupan kaupunki: Oslo on myös Reilun kaupan kaupunki. Kaupungin, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen edustajista koostuva ohjauskomitea toteuttaa reilun kaupan edistämistoimia²² kaupungin ydintoiminnoissa, kuten julkisissa hankinnoissa, ja kansalaisten keskuudessa. Tärkein toimi tällä alalla on kahden viime vuoden aikana ollut tuoteryhmien hallinta, jolla on pyritty lisäämään kunnan hankkimien sertifioitujen reilun kaupan tuotteiden osuutta.

Todentaminen

Toimittajien on toteutettava aktiivisia toimia kansainvälisten ihmisoikeuksien edistämiseksi ja varmistettava, että työolot ja -ehdot koko toimitusketjussa ovat vähintään perusihmisoikeuksien, ILO:n keskeisten

²² Termillä ”reilu kauppa” tarkoitetaan kauppaehtoja, joilla varmistetaan, että hankittujen tavaroiden toimitusketjuissa työskentelevillä työntekijöillä on kunnolliset työolot ja että he saavat vähintään senhetkistä voimassa olevaa vähimmäispalkkaa ja että tuottajilla on hyvät kauppaehdot tavaroista maksettavan vähimmäishinnan ansiosta.

yleissopimusten ja tuottajamaiden asiaa koskevan kansallisen työläinsäädännön mukaiset. Käytössä ovat olleet seuraavat todentamismenettelyt:

- Vuonna 2018 valmistunut itsearviointilomake.
- Sisäinen seurantaprosessi 2019–2020.
- Koordinoitu seurantaprosessi 2019–2020: Oslon kaupunki johtaa yhdessä useiden muiden Norjan viranomaisten kanssa asiantuntijaryhmää, joka vastaa elintarvikkeita ja juomia koskevien hankintasopimusten sosiaalisten kriteerien koordinoitusta seurannasta. Tämä on osa Etisk handel Norge -järjestön käynnistämää ja johtamaa hanketta. Tavoitteena on korostaa seurantaprosessin vaikuttavuutta, kun useat merkittävät viranomaiset yhdistävät voimavaransa yhteisten toimittajien kautta säästääkseen sekä viranomaisten että toimittajien resursseja.

Jos toimittaja laiminlyö sääntöjen noudattamisen, Oslon kaupunki ensin varoittaa sitä ja sen jälkeen määrää sille seuraamuksen, kuten se on muissa sopimuksissa tehnyt. Kaupungin hallinto on kahdesti antanut varoituksen muiden sopimusten irtisanomisesta. Ensimmäisen kerran näin meneteltiin kolmannen osapuolen tehtyä tarkastuksen Kiinassa sijaitsevassa työvaatteiden tuotantolaitoksessa. Toisen kerran varoitus annettiin kolmannen osapuolen tehtyä tarkastuksen entisen lääkinnällisten laitteiden toimittajan päätoimipaikassa Norjassa. Kummassakin tapauksessa toimittajat kuitenkin toteuttivat korjaavia toimenpiteitä ja dokumentoivat ne hyvin, ja viranomaiset hyväksyivät ne. Näin ollen hankintasopimusta ei ole koskaan tarvinnut irtisanoa pelkästään globaaleihin toimitusketjuihin liittyvien sosiaalilausekkeiden rikkomisen vuoksi. Paikallisviranomaisella on kuitenkin oikeus irtisanoa sopimus lapsityövoiman käyttöä tai muita työntekijöiden perusoikeuksia ja perusihmisoikeuksia koskevan lainsäädännön rikkomisen vuoksi, vaikka toimittajat toteuttaisivat korjaavia toimenpiteitä.

Sopimuksen arvo

Hankintasopimuksen kolmen alan eli elintarvikkeiden ja juomien, hedelmien ja vihannesten sekä maitotuotteiden arvioitu vuotuinen sopimusarvo on 80 miljoonaa Norjan kruunua (6,9 miljoonaa euroa). Vuonna 2018 kokonaisarvo oli 78 720 462 Norjan kruunua (6,8 miljoonaa euroa).

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU sovellettavien ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden noudattamista koskeva 18 artiklan 2 kohta.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Oslon kaupunki.
- Sopimuskuppaneiksi valitut palveluntarjoajat:
 - elintarvikkeet ja juomat – Servicegrossistene AS
 - hedelmät ja vihannekset – Cater Drammen AS
 - maitotuotteet – Tine SA.

Sosiaaliset vaikutukset

Kaupunki sai sosiaalisten valintaperusteiden käytön ansiosta vastuullisempia toimittajia ja saavutti seuraavat tulokset:

- Julkisten hankintojen alaan kuuluvien sertifioidujen reilun kaupan ja luomubanaanien osuus kasvoi vuoden 2019 neljän ensimmäisen kuukauden aikana kolmesta prosentista 50 prosenttiin.
- Samalla ajanjaksolla sertifioidun reilun kaupan kahvin osuus kasvoi yhdeksästä prosentista 13 prosenttiin.

Tämä osoittaa, että keskitettyjen puitesopimusten laatiminen ja tuoteryhmien hallinnan käyttö ovat tehokkaita välineitä eettisen kaupan vahvistamisessa. Kaupunki pyrkii yhdessä toimittajien kanssa tekemään markkinoista sosiaalisesti vastuullisemmat sekä lisäämään kohtuuhintaisten reilun kaupan ja luomuvaihtoehtojen tarjontaa.

Muut hyödyt

- Myös luomuruoan osuus kasvoi reilun kaupan myötä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Oslo jatkaa julkisten hankintojensa sosiaalisen vastuullisuuden parantamista seuraavin toimin:

- se ottaa hankintasopimusten sosiaalisissa tekoperusteissa huomioon esimerkiksi valittujen tuotteiden riskinarvioinnin
- se harkitsee sopimusten toteuttamista koskevia edistyksellisiä sosiaalilausekkeita, kuten muiden valittujen reilun kaupan tuotteiden osuuden lisäämistä sopimuskauden aikana.

Yhteystiedot

Katja Khardikova, kestävien julkisten hankintojen koordinaattori, Oslon kaupunki,
katja.khardikova@uke.oslo.kommune.no

20. Madridin kaupungin hankintasopimukseen sisältyvä pakollinen reilun kaupan lauseke

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Madridin kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Madridin kaupunki antoi 18. heinäkuuta 2016 määräyksen pakollisten sosiaalilausekkeiden sisällyttämisestä paikallisviranomaisen hankintasopimukseen, käyttöoikeussopimukseen ja valtuutuksiin.

Määräyksessä edellytetään, että julkishallinnon elimet soveltavat hankinnoissaan reilun kaupan lauseketta, jolloin tarjoukseen on sisällytettävä vähintään yksi valittuun tuoteryhmään kuuluva reilun tai vastuullisen kaupan tuote. Lauseke kattaa tietyt ateria- ja ravintolapalveluja varten tehtyjen elintarvikehankintojen yhteydessä valitut tuotteet.

Määräys oli osa Madridin kaupungin laajempaa suunnitelmaa edistää vastuullisen kulutuksen ja reilun kaupan kannalta suotuisaa toimintaympäristöä. Suunnitelma vahvistettiin jo kaupungin vuonna 2011 kulutuksesta antamassa määräyksessä (ks. vastuullisia julkisia hankintoja ja sosiaalisia perusteita koskevat 48, 49 ja 50 artikla).

Osana paikallisen lainsäädännön täytäntöönpanovaihetta tarjouskilpailuun osallistuville yrityksille toimitettiin verkkomoduuleja ja esimerkkejä (ks. kohta "Todentaminen"). Määräyksellä pyrittiin helpottamaan ja sujuvoittamaan kaikkien yritysten osallistumista prosessiin.

Hankintavaihe ja -perusteet

Määräyksen mukaan hankinnan kohteeseen, sen nimeen ja hankintailmoitukseen on sisällytettävä reilua kauppaa koskeva lauseke. Pakollinen reilun kaupan lauseke voidaan lisätä joko hankintasopimuksen toteuttamista koskevana erityislausekkeena tai tekoperusteena hankinnan erityispiirteistä riippuen. Merkin (ks. viitenormia koskeva osa) tai vastaavan todisteen esittämistä pidetään hankinnan ehdottomana edellytyksenä. Tekoperusteiden osalta reilu kauppa voi muodostaa enintään 10 prosenttia pistemäärästä. Laissa määritellään reilun kaupan tuotteet ja erotetaan ne muista tuotteista reilun ja vastuullisen kaupan käsitteen mukaisesti seuraavasti:

- Termillä "reilu" tarkoitetaan työntekijöiden oikeuksien kunnioittamista ja ympäristön suojelemista Euroopan parlamentin reilusta kaupasta ja kehityksestä antaman päätöslauselman 2005/2245 mukaisesti.
- Myös termillä "vastuullinen" viitataan samaan Euroopan parlamentin päätöslauselmaan 2005/2245. On syytä panna merkille, että vastuullisen kaupan käsite ei kata eritelmää, jotka koskevat vähimmäishintaa ja reilun kaupan lisän myöntämistä tuottajille; näin ollen sitä ei ole määritelty yhtä tiukasti kuin reilua kauppaa.

Määräyksen alaan kuuluvat tuotteet ovat kahvi, tee tai muut uutteet, sokeri, makeiset, keksit, kaakao ja suklaavalmisteet. Näitä tuotteita koskevat reilun kaupan perusteet olisi täytettävä ateriapalvelujen, ravintoloiden, kahviloiden, ruokaloiden ja myyntiautomaattien osalta. Kyseisissä tapauksissa vähintään yhden näistä tuotteista on oltava täysin reilun kaupan tai vastuullisuusperiaatteiden mukainen.

Lauseke on pakollinen myös pienemmissä sopimuksissa. Espanjan lainsäädännön mukaan pienillä sopimuksilla katetaan erityistarpeita tai toimia, jotka eivät toistu säännöllisesti ajan mittaan, eikä niiden arvioitu arvo saisi ylittää 15 000:tä euroa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Paikallisviranomaisten reilun kaupan käytännöistä annettu määräys oli osa laajempaa aloitetta reilun kaupan kehittämiseksi Espanjassa. Vuosina 2000–2016 reilun kaupan tuotteiden kokonaiskustannukset kasvoivat 10 miljoonasta eurosta 40 miljoonaan euroon. Tämän kehityksen tukemiseksi Espanjan hallitus ja paikallisviranomaiset ovat sitoutuneet tiedottamaan asiasta kansalaisille enemmän ja kasvattamaan reilun ja vastuullisen kaupan alan julkisia menoja. Kunnallinen määräys vuodelta 2016 annettiin osana vastuullisen kaupan edistämistä, kuten kulutusta koskevassa Madridin kaupungin määräyksessä vuodelta 2011 todetaan.

Reilun kaupan tuotteen määritelmään viitataan määräyksessä asettamalla velvoite ottaa huomioon seuraavat standardit ja organisaatiot:

- Maailman reilun kaupan järjestö (World Fair Trade Organisation, WFTO): reilun kaupan todentamisen ja standardoinnin alan johtava järjestö
- FairTrade: kansainvälinen reilun kaupan järjestö, joka myöntää Fairtrade-merkin kansainväliset standardit täyttävälle tuottajille ja yrityksille
- Naturland Fair: luomumaataloutta edistävä kansainvälinen järjestö, joka toimii 58 maassa maailmanlaajuisesti
- EcoCert: Kansainvälinen kestävän kehityksen järjestö, joka antaa reilun kaupan sertifikaatteja muun muassa kestävän maatalouden ja vastuullisten hankintojen alalla
- Fair for Life: ihmisoikeuksiin ja oikeudenmukaisiin työoloihin keskittyvä kansainvälinen reilun kaupan järjestö
- Símbolo de Pequeños Productores: erityisesti Latinalaisen Amerikan maissa toimivien pienten ja keski suurten ekologisten tuottajien kansainvälinen verkosto
- Rainforest Alliance Certified: tuotteen ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden osoittava sertifikaatti
- UTZ-sertifikaatti: koko toimitusketjun kattava kestävyysmerkki
- muut merkinnät ja organisaatiot, joilla on vastaava päämäärä ja tarkoitus.

Todentaminen

- Tarjoaja todistaa Madridin kaupungin hallinnolta saatavan verkkomoduulin kautta käyttävänsä reilun kaupan tuotetta. Todentaminen tapahtuu sopimuksentekovaiheessa.
- Yrityksillä on mahdollisuus tutustua malliin tarjousmenettelyn aikana ja tarkastella asiakirjojen täyttämistä helpottavia esimerkkejä.
- Koska menettely on uusi sekä hallintohenkilöstölle että sopimuskumppaneiksi valituille yrityksille, Madridin kunta tarjosi työntekijöilleen reilun kaupan käytäntöjä koskevaa koulutusta.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU merkkejä koskeva 43 artikla.
- Madridin kunnallishallinnon heinäkuussa 2016 antama määräys, jolla sovelletaan elinkeinoministeriön kansallista puitepäätöstä sosiaalilausekkeiden sisällyttämisestä kaupungin viranomaisten julkisiin hankintoihin (19. tammikuuta 2016). Määräykset kirjattiin sen jälkeen direktiivin 2014/24/EU saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä marraskuussa 2017 annettuun julkisia hankintoja koskevaan lakiin.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Madridin kaupunki (julkisista hankinnoista ja palveluista vastaava virasto ja elinkeino-, innovaatio- ja työllisyysvirasto).
- Tarjoajat ja sopimuskumppaneiksi valitut toimittajat.

Sosiaaliset vaikutukset

- Määräyksen ansiosta yritykset ja viranomaiset kiinnittävät entistä enemmän huomiota reilun ja vastuullisen kaupan tuotteiden käyttöön ateriapalveluissaan. Reilun kaupan tuotteiden kulutus vaikuttaa eniten määräysten soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin: vuonna 2016 kahvin osuus kaikesta reilun kaupan myynnistä oli 43 prosenttia, sokerin ja makeisten 40 prosenttia, teen kolme prosenttia ja muiden elintarvikkeiden seitsemän prosenttia.
- Määräyksellä on siten kohennettu kaakaon-, teen- ja sokerintuotannon työntekijöiden sosiaalisia oloja valitsemalla tuotteet reilun kaupan merkin perusteella. Madridin kaupungin viranomaiset ovat vuosina 2016–2018 tehneet 126 hankintasopimusta, joihin sisältyy reilua tai vastuullista kauppaa koskevia lausekkeitä; vuonna 2018 niitä tehtiin 46. Tähän sisältyy 47 sopimusta sellaisia esikouluja varten, joissa on ruokalapalvelut.

Saadut kokemukset ja jatkotoimet

- Madridin kaupunki on johdonmukaisesti käyttänyt reilun kaupan merkkejä keinona lisätä paikallishallinnon myönteistä sosiaalista vaikutusta.
- Sopimuskumppaneiden ja tuotteiden suuren määrän vuoksi kaupungin virkamiehet ovat korostaneet tietokoneistetun seurannan merkitystä sopimusten tehokkaan täytäntöönpanon kannalta. Jotta voidaan varmistaa tehokkaat ja eettiset reilun kaupan hankinnat ja laajentaa niiden käyttöä, on pikaisesti huolehdittava merkintöjen standardoinnista.
- Koska aloite oli onnistunut, kaupunginvaltuusto harkitsee parhaillaan reilun kaupan tuotteiden luettelon kuuluvan tuotevalikoiman laajentamista.

Yhteystiedot

Maria Sanchez Rebollo, julkisista hankinnoista ja palveluista vastaava virasto,
rebollosmc@madrid.es (ensisijainen yhteyshenkilö)

Angel Rodrigo Bravo, Madridin kaupunki, Dg.contraser@madrid.es (toissijainen yhteyshenkilö)

21. Talousarviorakenteeltaan monimutkaisten varattujen hankintasopimusten jakaminen osiin

Tila: Lopullinen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Korfun kaupunki, Kreikka

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Korfussa on 2000-luvun alussa ja terveydenhuoltopalvelujärjestelmän uudistamisen tuloksena voimakkaasti edistetty yhteiskunnallista yrittäjyyttä psykososiaalisista ongelmista kärsivien yhteiskuntaan ja työelämään integroimiseksi. Tässä yhteydessä Korfun kaupunki on saavuttanut korkeatasoisen tietämyksen ns. sosiaalisesta ostamisesta ja merkittävää kokemusta työllistämistä edistäville yhteisötalouden yrityksille varattujen tarjouskilpailujen käytöstä.

Tässä nimenomaisessa tapauksessa ajatuksena oli laajentaa kaupungin sosiaalista hankintatoimintaa tuottamalla ateriapalvelut kaupungin kahdelle yksikölle, joilla on eri rahoituslähteet (koulutusyksikkö, joka rahoitetaan Kreikan sisäasiainministeriön kaupungille myöntämällä avustuksella, sekä sosiaalihuoltoyksikkö, joka rahoitetaan osin EU:n ja osin kansallisista varoista kansalliseen strategiseen viitekehykseen kuuluvan hankkeen kautta), yhden ainoan varatun tarjousmenettelyn kautta.

Kohde

Koululounaiden tarjoaminen Corfu Music School -koululle ja valmisaterioiden tarjoaminen naisille ja lapsille, jotka majoittuvat perheväkivallan kohteeksi joutuneille tarkoitetussa Corfu Social Hostel -asuntolassa

Hankintavaihe ja -perusteet

Korfun kaupunki käynnisti tarjouskilpailun 28. joulukuuta 2017 työllistämistä edistäville yhteisötalouden yrityksille varattuna tarjouskilpailuna, jonka ainoa peruste olivat kustannukset (halvin hinta). Objektiiivisesti määrittelyssä tarjouspyynnössä todettiin selvästi, että se oli avoin kaikille Kreikassa tai missä tahansa muussa jäsenvaltiossa toimiville työllistämistä edistäville yhteisötalouden yrityksille, jotka toimivat ateriapalvelualalla ja joiden työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.

Tämän tarjouskilpailun erityispiirteenä oli hankintaviranomaisen aloite hankintasopimuksen jakamisesta osiin, jotta voitaisiin ratkaista näiden kahden kaupungin alaisen yksikön erilaisista rahoituslähteistä johtuvat vaikeudet (esimerkiksi erilainen kesto ja erilaiset maksumenettelyt). Hankintasopimuksen kaksi osaa määriteltiin seuraavasti:

- Osa 1: Corfu Music School -koulun ateriapalvelut ajanjaksolla, joka alkaa hankintasopimuksen allekirjoituspäivästä ja jatkuu 31. joulukuuta 2018 saakka tai pidempään, jos toimitettuja tarvikkeita jää jäljelle (tarvikkeiden loppumiseen saakka).
- Osa 2: Perheväkivallan kohteeksi joutuneille tarkoitetussa kaupungin asuntolassa majoittuville naisille ja lapsille tarjottavat ateriapalvelut ajanjaksolla, joka alkaa hankintasopimuksen allekirjoituspäivästä ja jatkuu yhteisrahoitteisen hankkeen päättymispäivään 31. marraskuuta 2018 saakka.

Hankintaviranomainen mainitsi hankintailmoituksessa, että tarjouksia voidaan jättää vain toisesta tai molemmista osista.

Hankintavaiheessa jätettiin vain yksi tarjous. Tarjoaja oli paikallinen yhteisötalouden yritys KoiSPE Corfu New Horizons, joka edistää psykososiaalisista ongelmista kärsivien ihmisten työllistymistä ja on vahva toimija ateriapalvelualalla. Muiden tarjoajien puuttumisen voidaan katsoa johtuvan haasteista, jotka liittyvät

hankittavien palvelujen luonteeseen (tuoreet ateriat), sekä Korfun saaren maantieteellisestä sijainnista, sillä muualla sijaitsevien yritysten olisi voitava taata tuoreiden aterioiden kuljetus veneellä mantereelta (vähintään 1,5 tuntia) päivittäin.

Sopimus tehtiin ainoan tarjoajan, KoiSPE Corfu New Horizons -yrityksen, kanssa. Toimittaja toteutti palvelut pätevästi ja hankintasopimuksen mukaisesti.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Sosiaalipoliittisena tavoitteena oli parantaa työllistymistä edistävien yhteisötalouden yritysten mahdollisuuksia päästä paikallisille julkisten hankintojen markkinoille käyttämällä yhtä ainoaa varattua tarjouskilpailua, joka kattaa useamman kaupungin yksikön hankintatarpeet niiden erilaisista rahoituslähteistä huolimatta.

Todentaminen

Työllistämistarkoituksen ja muita heikommassa asemassa olevien työntekijöiden vaaditun prosenttiosuuden todentaminen tehdään sekä tarjouskilpailuvaiheessa että sopimuksen toteuttamisen aikana. Hankintaviranomainen pyytää tarjoajia (ja myöhemmin sopimuskumppania) esittämään toimivaltaisten viranomaisten antamat asianmukaiset todistukset. Kreikassa nämä todistukset myöntää työ- ja sosiaaliministeriön yhteiskunnallisen yrittäjyyden rekisteri (erityisesti KoiSPE-yrityksille) ja terveysministeriön mielenterveysosasto.

Hankintasopimuksen osa 1 toteutettiin onnistuneesti joulukuun 2018 loppuun saakka ja osa 2 marraskuun 2018 loppuun saakka.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen molempien osien kokonaisarvo oli 177 653 euroa (ilman arvonlisäveroa), josta osan 1 arvo oli 113 243 euroa ja osan 2 arvo 64 410 euroa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 20 artikla (varatut hankintasopimukset) ja 46 artikla (hankintasopimusten jakaminen osiin).
- Saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä Kreikan julkisia hankintoja koskevan lain nro 4412/2016 20 ja 59 §:llä.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Korfun kaupunki.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: KoiSPE Corfu New Horizons, Korfussa sijaitseva yhteisötalouden yritys, jonka oikeudellinen muoto on rajavastuuosuuskunta (KoiSPE) ja jonka erikoisalana on psykososiaalisista ongelmista kärsivien henkilöiden työllistäminen.
- Tukiorganisaatiot: Kreikan julkisista hankinnoista vastaava riippumaton viranomainen EAADHSY (vastaa kansallisten hankintaviranomaisten tarkastamisesta ja ohjeistamisesta) ja Jooniansaarten alue (joka vastaa kansallisen strategisen viitekehyksen alueellisen toimintaohjelman hallinnoinnista erityisen aluehallintoviranomaisensa kautta) antoivat kaupungille teknistä apua ja neuvontaa sopimuksen erilaisiin rahoituslähteisiin liittyvien vaikeuksien ratkaisemiseksi. Niiden myönteinen lähestymistapa ja yhteistyö myötävaikuttivat tämän toiminnan onnistumiseen.

Sosiaaliset vaikutukset

Voittaneella tarjoajalla, KoiSPE Corfu New Horizonsilla, on 234 jäsentä (mielenterveysalan ammattilaisia ja psykososiaalisista ongelmista kärsiviä henkilöitä) ja monipuolista yritystoimintaa, johon kuuluvat muun muassa ateriapalvelut, puhtaanapito, ruoantuotanto ja -jalostus sekä pysäköinti- ja viheralueiden hoito. Se

työllistää 85 henkilöä, joista 60:llä on mielenterveysongelmia. Näin ollen vammaisten työntekijöiden osuus on yli 70 prosenttia ja ylittää tarjouksessa määrätyn 30 prosentin vähimmäismäärän.

Tämän nimenomaisen tarjouspyynnön yhteiskunnallista vaikutusta ei ole mitattu. KoiSPE Corfu New Horizons on kuitenkin arvioinut (riippumattomien asiantuntijoiden eli psykiatrian ja henkilöstöhallinnon asiantuntijoiden suorittaman ulkoisen arvioinnin avulla) taloudellisen toimintansa sosiaalista vaikutusta viimeisten viiden vuoden ajalta (2014–2018). Kyseisestä toiminnasta noin puolet liittyy julkisten hankintasopimusten toteuttamiseen. Saatavilla olevien tietojen mukaan KoiSPE Corfu New Horizons -osuuskunta on saavuttanut seuraavat sen työllistämien mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät sosiaaliset vaikutukset:

- uusimistapausten merkittävä vähentyminen (– 35 prosenttia)
- merkittävä parannus työviestinnän indikaattoreissa (+ 25 prosenttia)
- mielenterveyspalvelujen käyttötarpeen väheneminen
- ammatillinen ja sosiaalinen osallisuus
- stressinhallinnan paraneminen
- oppimistaitojen paraneminen
- merkittävä tulotuki.

Yleisesti ottaen KoiSPE Corfu New Horizons -osuuskunnan taloudellinen toiminta on edistänyt saaren paikallista talous- ja yhteiskuntakehitystä ja tuottanut seuraavat edut:

- yhteisön tietämys
- paikallisen yhteiskunnallisen yrittäjyyden kestävyys
- muita haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä koskevien hyvien käytäntöjen kehittäminen
- paikallisten sosiaali- ja terveydenhuollon osajärjestelmien palvelujen käyttötarpeen väheneminen.

Muut hyödyt

- Kreikan ja muiden maiden muilla hankintaviranomaisilla, jotka toteuttavat kansallisen strategisen viitekehityksen mukaisia hankkeita erityisesti aluetasolla, on hyvät mahdollisuudet toistaa esimerkkitapaus.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Tässä esimerkkitapaus oli pienen paikallishallinnon rohkea yritys toteuttaa monimutkaisempi varattujen tarjouskilpailujen malli. Tärkeimmät kokemukset voidaan tiivistää seuraavasti:

- Sosiaalisten hankintojen tekeminen onnistuu hankintasopimuksen talousarvion rahoituslähteiden monitahoisuudesta huolimatta.
- Sopimuksen jakaminen osiin on järkevä lähestymistapa, jonka avulla voidaan paitsi helpottaa yhteisötalouden yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille myös joustavoittaa monimutkaisia hankintatilanteita.
- Tällaisissa tapauksissa suurin haaste on se, että kaikki hankintasopimuksen talousarvion rahoittamiseen osallistuvat osapuolet sopivat yhden ainoan varattujen tarjousmenettelyn käytöstä erilaisista rahoitusmekanismeista huolimatta, joten onnistumisen avaintekijä on hankintaviranomaisen ja kansallisen strategisen viitekehityksen toimivaltaisten hallintoviranomaisen välinen tiivis yhteistyö. Myös kansallisten hankintatarkastajien antamalla valtuutuksella voi olla ratkaiseva merkitys.

Tulevaisuuden suurin haaste on lisätä paikallisten hankintaviranomaisten ja kansallisen strategisen viitekehysten alueellisten hallintoviranomaisten tietoa sosiaalisten hankintojen virtaviivaisemmasta edistämisestä EU:n yhteisrahoittamiin hankkeisiin liittyvissä hankintasopimuksissa.

Yhteystiedot

Athanasios Papavlassopoulos, pääjohtaja, KoiSPE Corfu New Horizons, thanassiou@yahoo.gr ja koi-spekerk@yahoo.gr

22. Työllistämistä edistävät varatut hankintasopimukset useiden kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Yhteiskuntaan integroitumisesta, köyhyyden torjumisesta, yhteisötaloudesta ja liittovaltion kaupunkipolitiikoista vastaava liittovaltion suunnitteluministeriö, (PPS SI), Belgia (<https://www.mi-is.be>)

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

PPS SI on Belgian liittovaltion ministeriö, jonka tehtävänä on taata kaikille köyhyydessä eläville ihmisarvoinen elämä suunnittelemalla, toteuttamalla, arvioimalla ja seuraamalla yhteiskuntaan integroitumista edistävää liittovaltion osallisuuspolitiikkaa. Tässä yhteydessä PPS SI vastaa myös vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD) toimintaohjelman hallinnoinnista Belgiassa. Ohjelma tarjoaa elintarvikeapua vähävaraisille. FEAD:n kansallisena hallintoviranomaisena PPS SI hankkii kaikki köyhyyssrajan alapuolella eläville henkilöille maksutta jaettavat elintarvikkeet.

Tässä tapauksessa hankintaviranomaisella oli kolmenlaisia tavoitteita:

1. turvata terveelliset ja ravitsevat tuotteet Belgian vähävaraisimmille ihmisille
2. ehkäistä hävikkiruoan syntymistä edellyttämällä myymättä jääneiden ylijäämävihannesten käyttämistä raaka-aineena
3. parantaa muita heikommassa asemassa olevien työntekijöiden työllistymistä varaamalla hankintasopimuksen tekomenettely työllistämistä edistäville yhteisötalouden yrityksille.

Kohde

Ylijäämävihanneksista valmistetun keiton valmistus, pakkaaminen ja kuljetus ennalta määriteltyihin varastointipaikkoihin; keitto olisi yksi niistä elintarvikkeista, jotka jaetaan maksutta vähävaraisimmille Belgian kansallisen FEAD-ohjelman mukaisesti

Hankintavaihe ja -perusteet

PPS SI käynnisti hankintaprosessin vuonna 2018 tarjousperusteisena neuvottelumenettelynä, joka oli varattu suojatyökeskuksille ja talouden toimijoille, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään. Sopimuksen arvo jäi alle EU:n kynnysarvon. Tämän menettelyn ansiosta tarjoajat pystyivät räätälöimään tarjouksensa hankintaviranomaisen odotusten mukaisesti ja neuvottelemaan hinnasta, mikäli se ylitti käytettävissä olevat määrärahat.

Objektiivisesti määritellyssä tarjouspyynnössä kutsuttiin osallistujiksi kaikenlaisia työllistämistä edistäviä yhteisötalouden yrityksiä, jotka ovat sijoittautuneet joko Belgiaan ja täyttävät 26. maaliskuuta 1999 annetun lain 59 §:ssä säädetyt osallistavaa yhteisötaloutta koskevat perusteet (jotka liittyvät Belgian vuonna 1998 laatimaan työllisyyttä koskevaan toimintasuunnitelmaan) tai mihin tahansa muuhun jäsenvaltioon tai valtioon, joka on julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (GPA-sopimus) osapuoli ja täyttää asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön mukaiset vastaavat perusteet.

Kyseisen hankinnan monitahoisuutta ja innovatiivista luonnetta silmällä pitäen hankintaviranomainen järjesti potentiaalisille tarjoajille tiedotustilaisuuden ennen tarjousten jättämisen määräaikaan.

Sopimus tehtiin sellaisen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjoukseen perusteella, joka vastasi kahden seuraavan arviointiperusteen mukaista parasta hinta-laatusuhdetta:

1. ehdotettu lopputuotteen yksikköhinta (70 prosenttia kokonaispistemäärästä)
2. kuvaus sopimuksen toteuttamiseksi ehdotetusta toimintatavasta (30 prosenttia kokonaispistemäärästä), mukaan lukien kolme osaperustetta:
 - ehdotetun ylijäämävihannesten toimittajan luotettavuus
 - keiton ehdotetun tuotantoprosessin uskottavuus
 - sen ehdotetun aikataulun uskottavuus, jossa tuote toimitetaan hankintaviranomaisen ilmoittamille varastoalueille.

Hankintavaiheessa ainoan tarjouksen teki useiden yhteisötalouden yritysten yhteenliittymä, joka lopulta sai hankintasopimuksen. Sen, ettei useampia tarjouksia tehty, voidaan katsoa johtuvan palveluja koskevien teknisten eritelmien erittäin korkeista vaatimuksista (esimerkiksi elintarvikkeita koskevat tiukat tekniset eritelmät, tiukat toimitusaikataulut ja kylmäkuljetustoimitukset), jotka ylittivät muiden alalla toimivien yhteisötalouden yritysten valmiudet.

Tarjouskilpailun voittanut yhteenliittymä on suorittanut palvelut pätevästi ja sopimuksen mukaisesti lokakuun 2018 ja heinäkuun 2019 välisenä aikana.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Kuten tarjouspyynnössä selvästi ilmoitettiin, tämän hankinnan sosiaalipoliittinen tavoite oli edistää vammaisten ja muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden yhteiskuntaan ja työelämään integroitumista. Flanderissa työllistymistä edistävien yhteisötalouden yritysten työntekijöihin kuuluu muun muassa henkilöitä, joilla on (lievä) psyykinen tai fyysinen vamma, ja muita henkilöitä, jotka eivät pysty työskentelemään tavallisilla työmarkkinoilla (esimerkiksi vakavista psyykkisistä ongelmista kärsivät henkilöt, mukaan lukien traumoja kokeneet pakolaiset ja ihmiset, joilla ei ole tarvittavia sosiaalisia taitoja).

Todentaminen

Ennen sopimuksen tekemistä todennettiin muun muassa

- tarjoajia koskevat hallinnolliset vaatimukset (esimerkiksi yhteisötalouden yritys, maksukyky)
- ylijäämävihannesten alkuperä
- tuotanto- ja pakkausmenetelmät
- toimitusten suunnittelu.

Rahoitusosaston hankinta-asiantuntijat tarkistivat hallinnolliset vaatimukset rahoitus- ja verotietokannoista (Knuspuntbank) ja tunnustettujen yhteisötalouden yritysten rekisteristä saatavilla olevien tietojen perusteella. FEAD:n hallintoviranomainen teki kolmea muuta osaa koskevat tarkastukset tarjousasiakirjojen perusteella.

Sopimuksen aikana tarkastettiin muun muassa

- tuotteen laadunvalvonta
- toimitusten laatu.

FEAD:n hallintoviranomainen tarkasti tuotteiden ja toimitusten laadun. Tuotteiden laadun varmistamiseksi otetaan näytteitä, jotka testataan laboratoriossa. Toimitusten laadun varmistamiseksi suoritetaan yksi tai useampia satunnaistarkastuksia toimituksen yhteydessä.

Toimitusten jälkeen todentaminen suoritettiin tarkistamalla, että kaikki toimitusasiakirjat ja laskut vastasivat toisiaan. Näin varmistettiin, että tuotteiden kokonaismäärä oli toimitettu suunnitellusti.

Vaikka ns. sosiaalisia suorituskykyperusteita ei ollut, PPS SI asetti useita ympäristötehokkuusperusteita, kuten kierrätyspaperin käyttö ja sähköisen tietojenvaihdon suosiminen paperin käytön vähentämiseksi, ympäristövaikutusten minimoimisesta myönnettävän EMAS-merkinnän mukaisesti.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvo oli 134 500 euroa (ilman arvonlisäveroa).

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla.
- Saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä 17. kesäkuuta 2016 annetun Belgian julkisia hankintoja koskevan lain 15 §:llä.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: yhteiskuntaan integroitumisesta vastaava suunnitteluministeriö (PPS SI).
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: 10:n työllistämistä edistävän yhteisötalouden yrityksen yhteenliittymä, jota johtaa Trabajo Arbeidskansen vzw.
- Tukiorganisaatiot: Belgian ruokapankkien liitto tuki prosessia hyväksymällä tuotteen toimittamisen tiloihinsa ja jakamalla sen edelleen PPS SI:n FEAD-kumppaniorganisaatioille.

Sosiaaliset vaikutukset

Tässä ensimmäisessä pilottihankkeessa pyrittiin selvittämään, miten yksi ainoa hankintamenettely voitaisiin suunnitella siten, että se edistäisi sosiaalisia, taloudellisia ja ympäristöä koskevia kestävyystavoitteita. Hankintaviranomainen toivoo voivansa hyödyntää tätä kokemusta samanlaisten hankkeiden käynnistämiseksi ESR+-ohjelmassa seuraavalla ohjelmakaudella 2021–2027 yhdessä muiden alueviranomaisten kanssa.

Sopimuksen varaaminen suojatyökeskuksille ja työllistämishankkeille lisäsi sosiaalista vaikutusta, samalla kun tarjousperusteisella neuvottelumenettelyllä haastettiin tarjoajat toimittamaan ruokahävikin ehkäisemiseksi suunniteltu tuote (ylijäämävihanneksista valmistettu keitto). Vaikka prosessin muodollista arviointia ei ole vielä saatu päätökseen, tärkeimpiin vaikutuksiin kuuluvat muun muassa seuraavat:

- Sosiaalisilla yrityksillä oli mahdollisuus testata valmiuttaan tuottaa tuoreita elintarvikkeita tiukkojen teknisten eritelmien mukaisesti ja investoida tarvittaviin laitteisiin ja järjestelmiin.
- Sopimuskumppaniksi valittu 10 yhteisötalouden yrityksen yhteenliittymä teki yhteistyötä tämän sopimuksen toteuttamiseksi, joten se mukautuu paremmin tekemään yhteistyötä myös muiden yhteisötalouden yritysten kanssa ja kilpailemaan julkisista hankinnoista tulevaisuudessa.
- Hankintaviranomaisella oli mahdollisuus tarjota vähävaraisimmille kestävä ja terveellinen elintarvike, käyttää aktiivisesti ylijäämävihanneksia ja välttää ruokahävikkiä.

Muut hyödyt

- Edistämällä ylijäämävihannesten hyötykäyttöä keiton valmistuksessa hankintaviranomainen vähensi ruokahävikkiä ja pienensi vastaavasti alueellisen jätehuollon käsittelemän orgaanisen jätteen määrää. Näiden ylijäämävihannesten käyttö myös osoittaa resurssitehokkaan ja kannattavan tavan hallinnoida FEAD-ohjelman täytäntöönpanoa Belgiassa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Kaikkien muiden FEAD-ohjelman mukaisia hankkeita toteuttavien EU:n jäsenvaltioiden hankintaviranomaisilla on hyvät mahdollisuudet toistaa esimerkkitapaus. Samanlaisten hankintojen tekemisestä kiinnostuneiden viranomaisten kannattaa ottaa huomioon seuraavat vinkit:

- Yhteisötalouden yritysten valmiudet ja kyky muodostaa yhteenliittymä ovat keskeinen menestystekijä. Hankintaviranomaisen olisi tutkittava markkinoiden valmiuksia varmistaakseen, että se saa kilpailukykyisiä tarjouksia haluttujen tuotteiden tai palvelujen toimittamista varten.
- Tälle esimerkkitaloukselle ovat ominaisia vahvat innovatiiviset näkökohdat, koska sillä edistetään samanaikaisesti sosiaalista kestävyyttä (sosiaaliset hankinnat) ja luonnonvarojen riittävyyttä (ruokahävikin ehkäiseminen) valtakunnallisesti toteutettavan EU:n ohjelman yhteydessä.

Tärkeimmät kokemukset voidaan tiivistää seuraavasti:

- Sosiaalisesti vastuullisilla julkisilla hankinnoilla voidaan edistää sekä sosiaalisten voimavarojen että luonnonvarojen riittävyyttä, kun hankintaviranomaiset yhdistelevät erilaisia välineitä luovalla tavalla.
- FEAD-ohjelma on luonteeltaan elintarvikkeiden jakeluohjelma, joten se tarjoaa sopivan toimintaympäristön ruokahävikin ehkäisemistä koskevien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi.

Tulevaisuuden haasteita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Yhteisötalouden yritysten tukeminen, jotta voidaan parantaa niiden valmiuksia toteuttaa menestyksekkäästi tämääntyyppisiä hankintoja.
- Teknisten vaatimusten parantaminen helpottamalla logistiikkaa ja lisäämällä sen kustannustehokkuutta (esimerkiksi vähentämällä kylmäsäilytyksen tarvetta).
- FEAD-ohjelman ja ESR-ohjelmien välisten erityisten yhteistyömenettelyjen suunnittelu (esimerkiksi paikalliset ESR-aloitteet) tämääntyyppisiin hankintoihin liittyvien työllisyys- ja koulutuskustannusten rahoituslähteiden parantamista varten.

Yhteystiedot

Tom Anthuenis, Euroopan rahastopalvelujen johtaja (PPS SI), tom.anthuenis@mi-is.be

23. AQUA Mühlen sekä Feldkirchin ja Bregenzin kaupunkien yhteistyössä toteuttamat sosiaaliset ruokapalvelut

Tila: Määritelty

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Bregenzin ja Feldkirchin kaupungit, Itävalta

Tuote tai palvelutoimiala: Elintarvike- ja ateriapalvelut

Esittely ja hankintatavoitteet

Vuosina 2017 ja 2018 kaksi Länsi-Itävallan kaupunkia, Bregenz ja Feldkirch, hyödynsivät hankintalain tarjoamia mahdollisuuksia edistää sosiaalista ja ekologista kestävyyttä. Näiden kahden tarjouskilpailun tavoitteena oli toimittaa terveellistä ruokaa kaikille julkisille kouluille ja päiväkodeille ja edistää samalla sosiaalisen päämäärän saavuttamista.

Kaikkien julkisten koulujen ja päiväkotien ateriapalveluja koskevissa julkisissa tarjouskilpailuissa käytettiin sopimusten tekoperusteena pitkäaikaistyöttömien ja vammaisten henkilöiden työllistämistä. Molemmat hankintasopimukset voitti työllistämistä edistävä yhteisötalouden yritys AQUA Mühle.

Kohde

Sosiaalisten ja ympäristönäkökohtien sisällyttäminen tarjouskilpailuihin, jotka koskevat elintarvikkeiden toimittamista julkisille kouluille ja päiväkodeille Itävallan Vorarlbergin osavaltiossa

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Tekoperusteet: Yhteensä 100 pistettä myönnettiin seuraavin perustein:

- hinta (50)
- ruokalistojen suunnittelun laatu (5)
- ruokalistojen suunnittelua koskevat muodolliset perusteet (20)
- elintarvikkeiden laatu (10)
- ympäristökuormituksen vähentäminen (5)
- vastausajan lyhentäminen (5)
- pitkäaikaistyöttömien työllistäminen (2,5)
- vammaisten työllistäminen (2,5).

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Perusviitenormi oli julkisista hankinnoista vuonna 2006 annettu Itävallan laki (Bundesvergabegesetz), joka mahdollistaa sosiaalipolitiikkaan ja ekologisiin perusteisiin liittyvien näkökohtien huomioon ottamisen (5. Abschnitt: Grundsätze des Vergabeverfahrens, 19 §:n 6 momentti; 6. Abschnitt: Die Ausschreibung – 4. Unterabschnitt: Bestimmungen über den Leistungsvertrag, 99 §:n 1 momentti).

Tämän hankinnan sosiaalisena tavoitteena oli muita heikommassa asemassa olevien ihmisten osallistaminen työmarkkinoille sijoittumisen kautta, jotta torjutaan pitkäaikaistyöttömyyttä ja yhdistetään toisiinsa sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys.

Todentaminen

Tarjoajista korkeimman pistemäärän saanut AQUA Mühle sai molemmat sopimukset. Se sai pisteitä myös pitkäaikaistyöttömien ja vammaisten osallistamisesta työllistämällä heitä.

AQUA Mühle toimitti julkisen sairausvakuutusyhtiön (Gebietskrankenkasse) ilmoituksen palkkaamiensa vammaisten työntekijöiden työkyvyttömyysasteesta. Työllistamiensä pitkäaikaistyöttömien osalta se toimitti hankintaviranomaiselle todisteena sisäiset asiakirjat.

Hankintayksikölle toimitettiin sisäiset indikaattorit ja ekologisten elintarvikkeiden osuutta koskevat laskelmat sekä ilmoitettiin pääasialliset elintarviketoimittajat.

Näistä perusteista ei ole toistaiseksi tehty lisäarviota.

Sopimuksen arvo

Molempien sopimusten kesto oli yksi vuosi. Bregenzin sopimuksen arvo oli noin 300 000 euroa ja Feldkirchin noin 400 000 euroa. Yhteensä se tarkoittaa 150 000:ta julkisiin kouluihin toimitettua ateriaa vuodessa.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU tekoperusteita koskeva 67 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Bregenzin ja Feldkirchin kaupungit.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: AQUA Mühle on työllistämistä edistävä yhteisötalouden yritys, jolla on monipuolista toimintaa, mukaan lukien alueella vakiintuneen aseman saavuttaneet elintarvikkepalvelut. Se voitti molemmat sopimukset. AQUA Mühle tarjoaa koulutusta ja työtä pitkäaikaistyöttömille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille. Organisaatiolla on pitkäaikainen kokemus elintarvikkepalveluista. Se tarjoaa aterioita sekä julkisille laitoksille että yksityisille organisaatioille ja yksityishenkilöille, pitää kahvilaa ja tuottaa terveellisiä valmisruokia.

Sosiaaliset vaikutukset

- Sosiaalisten perusteiden huomioon ottaminen näissä hankinnoissa edisti pitkäaikaistyöttömien ja vammaisten työllistymistä alueella. Hankintaviranomaiset pystyivät toimittamaan julkisille kouluille laadukkaita elintarvikkeita ja samalla saavuttamaan sosiaaliset ja ympäristötavoitteet.
- Koska sopimuskumppaniksi valittiin paikallinen yritys, hankinnan työllistävän vaikutuksen lisäksi sen hyötyihin kuuluu se, että syntynyt vauraus pysyy yhteisön sisällä.

Muut hyödyt

- Ympäristöhyötyjä saavutettiin vähentämällä kouluruokakuljetuksia alueella sekä edistämällä elintarvikkeiden ekologisuutta.
- Lähtökohtaisesti tämä käytäntö on siirrettävissä, mutta kaikkien työllistämistä edistävien yhteisötalouden yritysten koko, kokemus ja valmiudet eivät ole riittävät tämänkaltaisiin tarjouksiin osallistumista varten.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Viestinnän lisääminen hankintaviranomaisen kanssa ennen hankintasopimuksen alkamista voisi olla hyödyllistä, koska siten voidaan arvioida paremmin mahdollisia tulevaisuudennäkymiä, jotka vaikuttavat hankintasopimuksen kohteeseen. Sopimuskumppani on sitä mieltä, että olisi hyödyllistä lisätä hankintaviranomaisen ja sopimuskumppanin välistä vuoropuhelua esimerkiksi sopimuksen määrää koskevista mahdollisista muutoksista (esimerkiksi uudet päiväkodit).

Yhteystiedot

Clara Moder, tutkija, arbeit plus – Itävallan yhteisötalouden yritykset, clara.moder@arbeitplus.at

TOIMIALA 4. Kalusteet

24. Emilia-Romagnan alueen vähemmän ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia aiheuttavat kalustehankinnat

Tila: Lopullinen versio

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Intercent-Emilia Romagna, Italia

Tuote tai palvelutoimiala: Kalusteet

Esittely ja hankintatavoitteet

Emilia-Romagnan alueen sähköisten markkinoiden kehittämisyhteisö (Intercent-ER) on Emilia-Romagnan aluehallinnon rahoittama urauurtava alueellinen yhteishankintalaitos.

Vuonna 2006 toimintansa aloittanut Intercent-ER on aluehallinnon yhteishankintayksikkö ja hallinnoi sähköistä hankintajärjestelmää. Se on vakiinnuttanut asemansa ympäristöystävällisistä ja sosiaalisista julkisista hankinnoista sekä kestävästä käytännöstä vastaavana johtavana laitoksena. Lisäksi se on kahtena peräkkäisenä vuotena voittanut Italian sosiaalisten hankintojen palkinnon Compraverde Forum -tapahtumassa (Italian kestäviä julkisia hankintoja koskeva vuotuinen valtakunnallinen tapahtuma).

Vuonna 2018 käynnistettiin hankintamenettely, joka käsitti julkishallinnon toimistojen kalustehankinnat. Tarjousmenettelyn tarkoituksena oli hankkia toimistoille uudistetut kalusteet, joilla on vähemmän ympäristövaikutuksia. Lisäksi hankintaan kuului vanhojen huonekalujen uudelleenkäyttö lahjoittamalla ne hyväntekeväisyysjärjestölle, kuten Punaiselle Ristille, tai muille Italiassa tai ulkomailla rekisteröidyille vapaaehtoistyötä tekeville järjestöille.

Kohde Uusien, vähemmän ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia aiheuttavien kalusteiden hankinta

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaprosessi alkoi 21. marraskuuta 2017, ja se julkaistiin Intercent-ER:n verkkosivustolla ja EUVL:n portaalissa. Siinä käytettiin kaksivaiheista menettelyä. Julkisessa vaiheessa sallittiin kaksi kysymys- ja vastauskierrosta, jotka julkaistiin verkkosivustolla avoimesti. Hankinta jaettiin kolmeen osaan kalusteiden materiaalin ja teknisten eritelmien perusteella. Jaon tavoitteena oli auttaa tiettyihin tuotteisiin erikoistuneita toimittajia osallistumaan tarjouskilpailuun. Sopimusten kesto on 24 kuukautta, ja niitä voidaan jatkaa 12 kuukaudella umpeutumisen jälkeen. Sopimus tehtiin kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella, ja huomiota kiinnitettiin tarjousten tekniseen laatuun sekä niiden ympäristö- ja sosiaaliorneihin.

Hankintaan osallistui seitsemän yritystä; kolmen yrityksen kanssa tehtiin osasopimukset metalli- ja puukalusteista sekä tuotteista.

Tekoperusteet

Tekoperusteissa painotettiin seuraavia seikkoja:

- kustannukset – 30 prosenttia
- tekninen tarjous – 70 prosenttia.

Tekninen tarjous sisälsi sosiaalisia perusteita, joista sai seitsemän pistettä 70:stä (10 prosenttia). Pisteet jakautuivat seuraavasti:

- 2 pistettä lapsi- ja pakkotyön sekä työsyrynnän kieltävän SA8000- tai vastaavan sertifikaatin saamisesta

- 2 pistettä turvallisuuden ja terveyden suojelua koskevan BS OHSAS 18001- tai vastaavan merkin saamisesta
- 3 pistettä vanhojen kalusteiden uudelleenkäytöstä, joka todistetaan tarjouksessa annettavalla ilmoituksella

Lisäksi enintään viisi pistettä EMAS-, ISO 14001-, hiilijalanjälki- tai vastaavan standardin saamisesta.

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot

Sopimusehtoihin kuului myös mekanismi toimitusketjun arvoimiseksi ja parantamiseksi hankintasopimuksen seurantavaiheessa perustettavan arviointijärjestelmän avulla. Seurantamekanismi perustuu tarjouskilpailuun osallistuvien yritysten ilmoitukseen siitä, miten sopimuslausekkeet aiotaan toteuttaa tarjouksen sosiaalisten tavoitteiden mukaisesti. Asiakirjat vastaanotettuaan Intercent-ER:n henkilöstö seuraa vaatimustenmukaisuutta ja varmistaa sen jäljempänä esitetyn, todentamista koskevan osan mukaisesti. Tarjouskilpailuun osallistuvia yrityksiä kannustetaan kartoittamaan tuotteidensa toimitusketju ja varmistamaan, että siinä noudatetaan tarjoavan organisaation sosiaalisia normeja, jotta vältetään sosiaalinen polkumyynti.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tarjouskilpailumenettelyn sosiaalipoliittiset tavoitteet olivat kahdenlaisia:

- Sosiaalisen vastuun merkien ja sosiaalinenormien edistämiseksi hallinto halusi varmistaa, että alueviranomaisen kanssa työskentelevien yritysten sosiaalinenormit ovat riittävät, ja siten edistää sosiaalisesti kestävästä politiikasta koko alueella.
- Vanhojen kalusteiden uudelleenkäyttöä koskevalla sosiaalisella tavoitteella pyrittiin luomaan myönteisiin kumppanuuksiin perustuva toimintaympäristö julkishallinnon, yksityisten yritysten ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen välille.

Tarjouskilpailumenettelyn tekoperusteissa käytettiin kahta keskeistä sosiaalista viitenormia eli SA 8000- ja BS OHSAS 18001 -standardeja:

- SA 8000 on kansainvälinen sertifiointistandardi, jolla kannustetaan organisaatioita kehittämään, ylläpitämään ja soveltamaan sosiaalisesti hyväksyttäviä käytäntöjä työpaikalla. Siihen sisältyy lapsityövoimaan, yhdistymisvapauteen, syrjintään, työaikoihin ja johtamisjärjestelmään liittyviä kysymyksiä, ja siinä kiinnitetään huomiota työntekijöihin.
- BS OHSAS 18001 -merkintä koskee työntekijöiden työterveyden ja -turvallisuuden arviointia. Organisaatioiden, jotka hakevat BS OHSAS 18001 -standardia, on varmistettava työntekijöilleen työsuojelujärjestelmä

Ympäristöstandardit olivat kalusteiden teknisistä eritelmistä ja energiansäästöistä 11. tammikuuta 2017 annetun ministeriön päätöksen mukaiset. Päätöksen päätavoitteena oli edistää julkishallinnon energiansäästöjä vuodelle 2020 asetettujen eurooppalaisten tavoitteiden perusteella.

Sopimuksen arvo

Kaksivuotisen sopimuksen kokonaisarvo on 4,1 miljoonaa euroa. Sopimus on jaettu osiin seuraavasti:

- osa 1: 1,65 miljoonaa euroa (puukalusteet)
- osa 2: 1,05 miljoonaa euroa (metallikalusteet)
- osa 3: 1,38 miljoonaa euroa (toimistotuolit).

Todentaminen

Hankinnassa kiinnitettiin erityistä huomiota seurannan todentamismekanismiin tarjouksen tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi. Todentaminen käsitti seuraavaa:

- Hankintasopimuksen saanut yritys suostuu hyväksymään sosiaalisten vähimmäisnormien todentamiseksi tehtävät ulkopuoliset tarkastukset.
- Yrityksen olisi kuuden kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä toimitettava Intercent-ER:lle selkeää ja dokumentoitu näkemys toimitettavien tuotteiden toimitusketjusta.
- Olisi perustettava koko toimitusketjun kattava seuranta- ja arviointijärjestelmä, jonka keskiössä on ”ympäristö- ja sosiaalinen normien jatkuva parantaminen”.
- Sopimuskumppanin olisi toimitettava 12 kuukauden kuluessa sopimuksen alkamisesta asiakirjatodiste toimitusketjussa toteutetuista korjaavista toimista.

Säädös

- Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot).
- Italian 18. huhtikuuta 2016 antama asetus.

Toimijat

- Hankintaviranomainen:
 - Emilia-Romagnan alue
 - Intercent-ER – hankintaa koordinoiva alueellinen hankintaviranomainen.
- Alustavien markkinakartoitusten osanottajat:
 - Armet s.r.l.
 - Mobilferro s.r.l.
 - Metalplex s.p.a
 - L.T. Form2 s.r.l.
 - Laezza s.p.a.
 - Moschella sedute s.r.l.
 - SO.C.A.M. Società Cooperativa.
- Sopimuskumppaneiksi valitut palveluntarjoajat:
 - osa 1 (puukalusteet): Metalplex s.p.a
 - osa 2 (metallikalusteet): Mobilferro s.r.l.
 - osa 3 (toimistotuolit): Moschella sedute s.r.l.

Sosiaaliset vaikutukset

- Hankinta on ollut osoitus alueviranomaisten innovatiivisesta lähestymistavasta sosiaalisten perusteiden täytäntöönpanemiseksi julkisissa hankinnoissa. Intercent-ER on todennut paikallisyhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kiinnostuksen kestävä kehityksen ja sosiaalisesti kestävä toiminnan edistämiseen. Koska sopimus on alkanut vasta hiljattain, käytettyjen huonekalujen vastaanottajaorganisaatiota ei ole toistaiseksi nimetty; Intercent-ER seuraa kuitenkin prosessia.
- Alue aloitti kestävien julkisten hankintakäytäntöjen toteuttamisen vuonna 2011. Siitä alkaen 30:een Intercent-ER:n tekemään sopimukseen on sisällytetty sosiaalista vastuuta koskevat perusteet. Aloitetta on pidetty onnistuneena. Nykyään suurimalla osalla tarjouskilpailuun osallistuvista yrityksistä ja tarjoajista, jotka tavoittelevat julkisia hankintoja, on todennäköisemmin SA 8000 -sertifikaatti. Lisäksi yhä useampi niistä noudattaa tarjouskilpailuihin osallistuessaan sosiaalisesti vastuullisia perusteita.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Intercent-ER haluaa jatkaa sosiaalisesti vastuullisten hankintojen käyttöä ja asettaa entistä kunnianhimoisempia tavoitteita. Hallinto on kuitenkin korostanut tiedonjakovälineiden – lähinnä koulutuksen – merkitystä sekä aluehallintovirastoille että yrityksille, jotta ne saavuttaisivat konkreettisempia tuloksia.
- Intercent-ER palkitsee ja arvioi jatkossakin yritysten yhteiskuntavastuuta kilpailuttaessaan yrityksiä, koska se voi siten hyödyntää alueen yhteiskunnallisia yrityksiä ja resursseja parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi alueviranomaisen haluaa jatkaa ja yhdistää toisiinsa sosiaalista integroitumista edistäviä kansallisia ja alueellisia strategioita yhdenmukaisesti julkisten hankintojen avulla sekä kehittää sosiaalisesti vastuulliset markkinat niin tarjonnan kuin kysynnän osalta. Näin ollen sosiaalisilla hankinnoilla olisi keskeinen asema vastuullisen kysynnän toteuttamisessa muutoksia paremmin kestäväillä tuotannonaloilla. Intercent-ER on sitoutunut lisäämään sosiaalisia hankintoja koskevien lausekkeiden käyttöä tulevaisuuden hankintasopimuksissa.

Yhteystiedot

Rossella Galli, Emilia-Romagnan alue, rossella.galli@regione.emilia-romagna.it, 051 5273480 (ensisijainen yhteyshenkilö)

Elisabetta Bonfiglioli, Emilia-Romagnan alue, elisabetta.bonfiglioli@regione.emilia-romagna.it, 051 5273027 (toissijainen yhteyshenkilö)

25. Toimistokalusteiden keskitetyt julkiset hankinnat Romanian julkisille laitoksille

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Kansallinen hankintojen keskitämistoimisto (ONAC), Romania

Tuote tai palvelutoimiala: Kalusteet

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Hankintamenettelyn tavoitteena on hallinnoida toimistokalusteiden keskitettyä hankintaa siten, että toiminta on taloudellisesti tehokasta, mutta samalla lisätään toimijoiden (hankintaviranomaisten ja tarjoajien) tietoisuutta sosiaalisista näkökohdista.

ONAC tutkii julkisten hankintojen keskitettynä elimenä asiakkaiden (valtiollisten ja julkisten laitosten) toimistokalustetarpeet. Sen jälkeen ONAC päättää, mitä tuotteita ostetaan keskitetyssä järjestelmässä, määrittelee valittujen tuotteiden tekniset eritelmät ja ostaa toimistokalusteet keskitetysti laatimalla puitesopimuksen vähintään kolmen talouden toimijan kanssa.

ONAC on toimistokalusteiden hankinnan valmisteluvaiheessa. Tässä hankintaa edeltävässä vaiheessa pyritään määrittelemään Romanian valtiollisten ja julkisten laitosten erityistarpeet sekä testaamaan mahdollisesti kyseeseen tulevien talouden toimijoiden kiinnostusta ottaa sosiaaliset näkökohdat huomioon menettelyssä. Menettely on tarkoitus aloittaa huhtikuussa 2020.

Kohde

Toimistokalusteet

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaa edeltävä vaihe:

Hankintaa edeltävästä vaiheesta ilmoitettiin SEAP-järjestelmässä (Romanian julkisten hankintojen sähköinen järjestelmä), ja se toteutettiin kolmessa vaiheessa:

1. Avoimessa kuulemisessa¹ toimitettiin kyselylomake, jonka täytti kuusi talouden toimijaa.
2. Hankinta-asiakirjojen laatimisvaiheessa järjestettiin ensimmäinen tapaaminen mahdollisten talouden toimijoiden kanssa ja niille tiedotettiin ONAC:n aikomuksesta käynnistää hankintamenettely, jossa sovelletaan sosiaalisia ja ympäristökriteereitä.
3. Toinen kokous järjestettiin mahdollisten tarjoajien kanssa tehtävän markkinakartoituksen muodossa sen jälkeen, kun tiedot viranomaisten tarpeista oli kerätty. Kokouksen tarkoituksena oli viimeistellä hankinta-asiakirjat.

Toiseen kokoukseen osallistui viisi talouden toimijaa. Kun viranomaisten tarpeet on arvioitu, järjestetään kolmas kokous.

Markkinakartoituksessa esitettiin seuraavat kysymykset:

- Kannatatteko yhteiskuntavastuupolitiikan edistämistä julkisten hankintojen alalla käyttämällä asiaan liittyviä arviointiperusteita? *Kaikki potentiaaliset tavarantoimittajat vastasivat tähän myöntävästi.*

¹ <http://e-licitatie.ro/pub/notices/mc-notice/view/100059944>; ONAC lähetti kutsut myös 25:lle talouden toimijalle, neljälle yhteenliittymälle ja Romanian kalustevalmistajien järjestölle.

- Mitä yhteiskuntavastuuta koskevia toimia ehdotatte tähän keskitettyyn puitejärjestelyyn? *Mahdollisten tavarantoimittajien vastaukset liittyivät mm. seuraaviin aiheisiin: yhteisöihin tehtävät investoinnit (sosiaaliset hankkeet), osallisuuden edistäminen, teknologian hyödyntäminen sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa, yritysetiikka, käyttäjien oikeudet, taloudellinen ja sosiaalinen tasa-arvo, ympäristönsuojelu, yhtäläiset mahdollisuudet ja lahjomattomuus.*

Tekniset eritelvät:

Yksi hankinnan osa liittyy korkeussäädettävien toimistokalusteiden toimittamiseen, jotta kaikki työntekijät voivat käyttää tarpeisiinsa sopivia laitteita. Tämä koskee myös niitä, joilla on fyysisiä vammoja tai lannerangan sairauksia ja jotka joutuvat työskentelemään seisten.

Hankintasopimuksen tekoperusteet:

Hankintasopimus tehdään sen perusteella, mikä tarjous on kokonaistaloudellisesti edullisin. Sopimuksetekoperusteiden painotus on seuraava:

- hinta: 80 %
- täydentävä tuotetakuu: 10 %
- ehdotetun sosiaalisen hankkeen arvo: 10 %.

Takuun osalta annetaan pisteitä seuraavasti:

- 0 pistettä, jos talouden toimija tarjoaa kolmen vuoden takuun (vähimmäisvaatimus)
- 5 pistettä neljän vuoden takuusta
- 10 pistettä viiden vuoden takuusta.

Sosiaaliseen hankkeeseen kuuluu kalusteiden toimittaminen sosiaalisille palveluille, kuten erityiskouluille, päiväkodeille tai vanhainkodeille. Tarjoajille tiedotetaan hankinta-asiakirjoissa (osallistumisilmoituksessa, eritelmässä, puitesopimuksessa ja sen perusteella laadittavassa sopimuksessa) siitä, että sosiaalisen hankkeen on liityttävä suoraan toimitettaviin tuotteisiin direktiivin 2014/24/EU 67 artiklan mukaisesti. Sosiaalinen hanke on saatava päätökseen sopimuksen ensimmäisenä voimassaolovuonna.

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot:

Sopimusasiakirjat sisältävät vakuutuksen ympäristö-, sosiaali- ja työläinsäädännön vaatimusten noudattamisesta koko urakkasopimuksen keston ajan.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Menettelyn sosiaalipoliittisena tavoitteena on tarjota tehokkaita ja osallistavia julkisia palveluja, joissa otetaan huomioon käyttäjien erityistarpeet. Yksi Romanian vammaisten sosiaalista osallisuutta koskevan kansallisen strategian (2014–2020) erityistavoitteista on tarjota mahdollisuuksia työtilojen järjestämiseksi vammaisia henkilöitä varten (vamman tyypistä riippuen) esimerkiksi arkkitehtuuria tai kalusteita mukauttamalla. Näin vammaiset henkilöt voivat työskennellä yksin tai ryhmissä, jos heillä on tarpeisiinsa sopivat kalusteet. Lisäksi ONAC toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että talouden toimijat noudattavat unionin lainsäädännössä ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja ympäristö-, sosiaali- ja työläinsäädännön velvoitteita hankintasopimuksia toteuttaessaan. Sopimusasiakirjoihin sisältyvä ilmoitus perustuu direktiivin 2014/24/EU 18 artiklaan, jossa edellytetään sovellettavan ympäristö-, sosiaali- ja työläinsäädännön noudattamista.

Todentaminen

Ehdotetut sosiaaliset hankkeet arvioidaan investoidun pääoman määrän perusteella. Hyvää toteutusta koskevan rahoitustakuun vapauttaminen edellyttää ilmoitetun hankkeen päätökseen saattamista.

Tarjoajia on pyydetty noudattamaan eräitä teknisiä vähimmäisvaatimuksia korkeussäädettäviä toimistokalusteita koskevassa hankinnan osassa, ja vaatimustenvastaiset tarjoukset hylätään.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvoa ei ole vielä määritetty, mutta sen arvioidaan ylittävän ilmoituksen julkaisemista EU:n virallisessa lehdessä koskevan kynnsarvon, joka on vahvistettu 30. lokakuuta 2019 annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/1828.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EY 18 artiklan 2 kohta sekä 40, 42, 67 ja 70 artikla.

Toimijat

Hankintaan osallistuvat toimijat ovat

- hankintaviranomainen: ONAC julkisten hankintojen keskitettynä elimenä
- edunsaajat: käyttäjärekisteriin rekisteröidyt hankintaviranomaiset, jotka ilmoittavat tarpeensa ONAC:lle
- hankintaviranomaisten työntekijät, jotka ovat ostettujen kalusteiden loppukäyttäjiä
- talouden toimijat, jotka tekevät tarjouksia osallistuakseen keskitettyyn menettelyyn, ja niiden työntekijät.

ONAC suorittaa ostot käyttäjärekisteriin rekisteröityjen ja tarpeistaan ilmoittaneiden hankintaviranomaisten puolesta. Helmikuussa 2020 käyttäjärekisteriin oli rekisteröity 2 978 käyttäjää (lähde: http://onac.gov.ro/wp-content/uploads/2019/10/RU_07.10.2019_ONAC.pdf).

Kun otetaan huomioon, että ensimmäiseen keskitettyyn hankintaan, joka koski tulostuspaperia, osallistui 1 153 julkista laitosta, voidaan olettaa, että toimistokalusteiden keskitettyyn hankintaan osallistuu yli 1 000 käyttäjää.

Sosiaaliset vaikutukset

- ONAC jakaa sosiaalisia näkökohtia koskevia lisäpisteitä sosiaalisiin hankkeisiin kohdennettujen varojen perusteella ja suuntaa näin osan tarjoajien voitosta sosiaalisiin hankkeisiin.
- ONAC pyrkii edistämään vammaisten ja/tai lyhytkasvuisten henkilöiden osallistumista työelämään ja on suunnitellut tätä varten näille ryhmille erityisen hankinnan osan, jolla helpotetaan heidän integroitumistaan työpaikoille.

Muut hyödyt

- Koska tämä menettely on ensimmäinen keskitetty toimistokalusteiden hankinta Romaniassa, sosiaalisten kriteerien käytön vaikutuksen odotetaan olevan erittäin suuri, sillä muiden kansallisten hankintaviranomaisten on käytettävä ONAC:n tekemiä hankintoja vertailukohtana.
- Lisäksi muiden EU-maiden keskitetyt hankintayksiköt voivat toistaa ONAC:n hankintamenettelyn.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Ei sovelleta, koska menettely on edelleen käynnissä.

Yhteystiedot

Alin Ion Izvoran, Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate (Kansallinen hankintojen keskittämistoimisto), johtaja, alin.izvoran@onac.gov.ro, 0786 826 901

TOIMIALA 5 – Viheralueiden hoitopalvelut

26. Työmarkkinoille osallistumista edistävä yhteistyö sosiaalisten osuuskuntien kanssa Toscanassa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: ESTAR, Italia

Tuote tai palvelutoimiala: Viheralueiden hoito

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Hankintaviranomainen ESTAR (lailla 40/2005 perustettu alueellinen teknis-hallinnollinen tukiyksikkö) käynnisti toukokuussa 2017 avoimen menettelyn Toscanan terveydenhuoltolaitosten viheralueiden hoitopalveluista.

Hankintaan liittyvänä tavoitteena oli sisällyttää menettelyyn B-tyyppin sosiaalisten osuuskuntien, jäljempänä 'sosiaaliset osuuskunnat', osallistuminen ja edistää vammaisten ja vähäosaisten henkilöiden integroitumista työhön sekä huolehtia hankinnan myönteisistä ympäristövaikutuksista. Tämä saatiin aikaan

- jakamalla sopimus osiin (kahdeksan yhdestätoista osasta varattiin yhteiskunnallisille yrityksille) ja
- sisällyttämällä siihen ympäristöä koskevia ja sosiaalisia vaatimuksia.

Kohde

Terveydenhuoltolaitosten viheralueiden hoito Italian Toscanan alueella.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintasopimuksen tekoperusteet

Varatuissa osissa 1–8 käytettiin seuraavia sopimuksentekoperusteita:

Sosiaaliset kriteerit (yhteensä 22 pistettä):

- työmarkkinoille integroitavien työntekijöiden rekrytointiin, valintaan ja sijoittamiseen liittyvät toimet ja menettelyt – 4 pistettä
- työn organisointitavat – 7 pistettä
- menetelmät työntekijöiden tukemiseksi palvelun suorittamisen aikana – 7 pistettä
- koulutus, mukaan lukien tuntimäärä ja tavoitteet henkilöä kohti – 4 pistettä.

Ympäristökriteerit (yhteensä 40 pistettä):

- torjunta-aineiden (kasvinsuojeluaineiden) tarvetta vähentävien menetelmien käyttö – 12 pistettä
- veden kulutusta vähentävien kastelukäytäntöjen ja -tekniikoiden käyttö – 2 pistettä
- alueen ominaispiirteisiin eli ilmastoon, kastelutarpeisiin ja endeemisiin kasvitauteihin sopivien alkuperäiseen lajistoon kuuluvien kasvilajien istuttaminen – 5 pistettä
- kompostin käyttö lannoitteena – 8 pistettä
- kierrätettyjen tai uudelleenkäytettyjen säiliöiden ja suojakääreiden käyttö – 5 pistettä
- eurooppalaisten ekologisten arviointiperusteiden mukaisten tuotteiden käyttö – 8 pistettä.

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot

Kutakin kahdeksaa osaa koskevat sopimukset sisältävät sosiaalisia ja ympäristölausekkeita, jotka sosiaalisten osuuskuntien on pantava täytäntöön. Sosiaalilausekkeiden mukaan sopimuskumppaneiksi valittujen sosiaalisten osuuskuntien on

- edistettävä sopimussuhteisten työntekijöiden vakituisia työsuhteita sitoutumalla tarjoamaan työsuopimuksia koko tarjouskilpailun ajaksi eli 72 kuukaudeksi ja
- sitouduttava palkkaamaan sopimuksen koko keston ajaksi samoja palveluja terveysvirastojen tiloissa aiemmin suorittaneet vähäosaiset tai vammaiset työntekijät (työsuhdeturvaa koskeva suojalauseke). Sopimuskumppani voi palkata samoihin ryhmiin kuuluvia uusia työntekijöitä täyttämään veloitteen, jonka mukaan vähintään 30 prosenttia sen palveluksessa olevasta henkilöstöstä suorittaa sopimuksessa määritellyjä palveluita.

Lisäksi ympäristölausekkeissa edellytetään, että sopimuskumppaneiksi valitut sosiaaliset osuuskunnat ottavat käyttöön menetelmiä, tekniikoita ja tuotteita, joissa ei tuhlata vettä tai käytetä tiettyjä torjunta-aineita, ja käyttävät soveltuvin osin kierrätettyjä ja uudelleenkäytettyjä materiaaleja.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Tarjotaan työllistymismahdollisuuksia vähäosaisille henkilöille tai henkilöille, joiden työkyky on alentunut.
- Edistetään sosiaalisten osuuskuntien pääsyä julkisten hankintojen markkinoille.
- Varmistetaan sosiaalisissa osuuskunnissa työskentelevien henkilöiden kunnolliset työolot.

Todentaminen

Seuranta suorittavat Toscanan alueen terveysvirastot ja yhteishankintayksikkö ESTAR. Terveysvirastot määrittelevät säännöstensä perusteella seurannan aikataulun ja toteutustavat. ESTAR voi toteuttaa terveysvirastojen suorittamien tarkastusten perusteella kertaluonteisia seurantatoimia, kuten pistokokeita ja tarkastuskäyntejä, varmistaakseen, että sopimusveloitteet täytetään kaikilta osin. Näissä kertaluonteisissa tarkastuksissa voidaan tarkastella teknisiin eritelmiin sisältyvien veloitteiden noudattamista sekä sopimuskumppanin tekniseen tarjoukseen sisältyviä palveluita, jotka hankintaviranomainen on arvioinut.

Sopimuksen arvo

Noin 24 miljoonaa euroa kahdeksalle varatulle osalle 40 miljoonasta eurosta, joka on kaikkia 11 osaa koskevan sopimuksen kokonaisarvo (kesto 72 kuukautta).

Määrät osaa kohden:

- osa 1: 3 110 000 euroa
- osa 2: 6 000 000 euroa
- osa 3: 3 400 000 euroa
- osa 4: 810 000 euroa
- osa 5: 1 910 000 euroa
- osa 6: 625 000 euroa
- osa 7: 3 610 000 euroa
- osa 8: 4 685 000 euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Käytäntö perustuu 10. huhtikuuta 2017 allekirjoitettuun yhteisymmärryspöytäkirjaan, jonka osapuolina ovat Toscanan alue, ESTAR, ConfCooperative Toscana, Federsolidarità, Legacoopsociali, Lega Coop Toscana ja Italian yleinen osuuskuntien järjestö (AGCI) ja jonka tarkoituksena on edistää julkisten laitosten ja sosiaalisten osuuskuntien välisiä suhteita. Pöytäkirjassa täsmennetään, että hankintaviranomaiset sitoutuvat käyttämään erilaisia välineitä, kuten kynnysarvon ylittäviä ja alittavia sosiaalisille osuuskunnille varattuja hankintasopimuksia ja sopimuksien jakamista osiin pk-yritysten osallistumisen takaamiseksi.

Toscanan alue antoi 31. lokakuuta 2018 Toscanan sosiaalialan yhteistyön normeja koskevan alueellisen lain nro 58, joka perustui paljolti tähän yhteisymmärryspöytäkirjaan. Uudella lailla otetaan Toscanan alueella käyttöön innovatiivisia ratkaisuja, jotka koskevat vähäosaisten ja vammaisten henkilöiden työllistymistä sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja koulutuspalvelujen hallinnointia.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: ESTAR – yhteishankintayksikkö
- Yhteisymmärryspöytäkirjan sidosryhmät: sosiaalisten osuuskuntien organisaatiot
- Sopimuskumppaneiksi valitut sosiaaliset osuuskunnat ja niiden työntekijät

Sosiaaliset vaikutukset

- Julkisiin hankintoihin osallistuminen vahvistaa sopimuskumppaneiksi valittuja sosiaalisia osuuskuntia, mikä puolestaan edistää toimijoiden valmiuksien kehittämistä ja varmistaa niiden ohjelmien ja hankkeiden kestävyden. Italian sosiaalisten osuuskuntien toiminnan ja työn luonteen vuoksi tämä auttaa myös vähäosaisia henkilöitä integroitumaan työmarkkinoille ja hyödyntämään osuuskuntien tarjoamia tukitoimia.

Muut hyödyt

- Ympäristökriteerien sisällyttäminen vihreiden palvelujen tarjoamiseen liittyviin tuotteisiin ja tekniikoihin vähentää palvelujen ympäristövaikutuksia ja saattaa olla hyödyllistä myös työntekijöiden terveyden kannalta.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Vaikka käytäntö on toteutettu onnistuneesti, hankintaviranomaiset eivät ole tähän mennessä julkaisseet niin paljon yhteisymmärryspöytäkirjan välineitä (hankintasopimusten varaaminen tai jakaminen osiin) hyödyntäviä tarjouskilpailuja kuin allekirjoittajat ennakoivat, vaan allekirjoittajien mukaan tällaisia hankintasopimuksia on julkaistu hyvin vähän. Tulevaisuuden haasteena onkin muuntaa alueen toimintapolitiikka konkreettisiksi toimiksi. Tarvittava poliittinen tahto sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteuttamiseksi on olemassa, kuten yhteisymmärryspöytäkirja ja Toscanan vuoden 2018 alueellinen laki osoittavat. Jotta hankintaviranomaisia (virkamiehiä ja johtajia) kannustettaisiin ottamaan huomioon sosiaaliset näkökohdat tarjouskilpailuissaan ja niitä tuettaisiin tässä työssä, tarvitaan kuitenkin entistä kohdennetumpaa valistus- ja tiedotustyötä ja koulutusta sosiaalisesti vastuullisista julkisista hankinnoista.

Yhteystiedot

Francesco Fragola, Toscanan alueen Confcooperative-osuuskunnan alueellinen tiedottaja, fragola.f@confcooperative.it

27. Viheralueiden hoitopalveluja koskevat varatut sopimukset Kastilia-La Manchassa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Kastilia-La Manchan aluehallitus, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Viheralueiden hoito

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Aluehallituksen ministeriö havaitsi mahdollisuuden käynnistää viheralueiden hoitopalvelujen hankintamenettely varatun sopimuksen muodossa. Vaikka julkisia hankintoja koskevalla kansallisella ja alueellisella lainsäädännöllä edistetään varattuja sopimuksia erilaisista haitoista kärsivien henkilöiden ammatillisen ja sosiaalisen osallisuuden välineenä, hankintaviranomaiset ovat edelleen joissakin tapauksissa haluttomia soveltamaan tällaisia menettelyjä. Tämä johtuu usein siitä, että yhteisötalouden toimijoista ja niiden mahdollisuuksista vastata viranomaisten tarpeisiin ei tiedetä tarpeeksi.

Tässä menettelyssä hankintaa edeltävä vaihe oli näin ollen avainasemassa markkinoiden tarjoamien mahdollisuuksien ymmärtämiseksi sekä sen varmistamiseksi, että sopimuksen vaatimukset soveltuivat työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten ja niiden työntekijöiden erityisluonteeseen, ja siten palvelun onnistuneen toimittamisen takaamiseksi.

Menettelyyn sisältyy myös sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia sosiaalisia näkökohtia. Sopimuksen kokonaisarvo jää huomattavasti alle direktiivin 2014/24/EU soveltamiskynnyksen.

Kohde

Viheralueiden hoitopalvelut, jotka suoritetaan Kastilia-La Manchan alueen talousministeriön pääkonttorissa ja koulutuskeskuksessa Toledossa.

Hankintavaihe ja -perusteet

Tarjouspyyntö julkaistiin 2. elokuuta 2019².

Ministeriön tavoitteena oli käynnistää tämä menettely työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille varattuna sopimuksena. Ministeriö panosti merkittävästi hankintaa edeltävään vaiheeseen varmistaakseen, että viheralueiden hoitopalveluja koskevat sopimuksen vaatimukset soveltuivat työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten ja niiden työntekijöiden ominaispiirteisiin. Tämä markkinatutkimus oli yksi ministeriön ensimmäisistä kokemuksista hankintaa edeltävistä toimista.

Alustavan markkinatutkimusvaiheen jälkeen ministeriö tutki työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten erityispiirteitä, kuten tämäntyyppiseen toimijaan sovellettavaa työehtosopimusta.

Menettelyyn sisältyi sosiaalisia näkökohtia sopimuksen toteuttamisen ehtoina. Sopimukseen sisältyi velvoite luoda sovellettavan työehtosopimuksen mukaiset työsuhteet palkka-, koulutus- ja sosiaaliturvavelvoitteiden osalta.

Lisäksi työehtosopimuksissa määritellyn työajan oli sopimusehtojen mukaan oltava vähintään 20 tuntia viikossa. Sopimuskuompanin oli annettava hankintaviranomaiselle tiedot sopimuksen toteuttamiseksi palkattujen henkilöiden työoloista.

²https://contrataciondelestado.es/wps/wcm/connect/e632650d-197a-4981-95c0-ff6bcf877dc6/DOC_CD2019-843013.html?MOD=AJPERES (espanjaksi)

Sopimuskumppanin oli myös sisällytettävä sopimuksen toteuttamiseen sukupuoliulottuvuus (esimerkiksi sitoutuminen yhdenvertaiseen kohteluun ja sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen toimittamiseen). Sukupuolinäkökulma oli sisällytettävä muun muassa kaikkiin asiakirjoihin, kertomuksiin ja tietoihin, ja kaiken levitettävän materiaalin oli oltava sukupuolineutraalia.

Laadulliset sopimuskentekoperusteet koskivat kotoperäisten kasvien, muiden kuin kemiallisten rikkakasvien torjunta-aineiden, kestävien kasvinsuojeluaineiden ja orgaanisten lannoitteiden käyttöä. Näiden perusteiden painotus oli korkeimmillaan 10 pistettä (2,5 pistettä kustakin perusteesta), ja loput 90 pistettä jaettiin ainoastaan hinnan perusteella.

Samana pistemäärän saaneiden tarjousten järjestyksen ratkaiseviin perusteisiin sisältyivät seuraavat sosiaaliset kriteerit (tässä järjestyksessä): a) tarjoaja, jolla oli suurin vammaisten tai muutoin sosiaalisesti syrjäytyneiden työntekijöiden osuus (jos osuus oli yhtä suuri, etusijalle asetettiin tarjoaja, jolla oli eniten tällaisia vakituisia työntekijöitä), b) pienin määräaikaisten työsopimusten osuus ja c) suurin naispuolisten työntekijöiden osuus.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Tarjotaan työllistymismahdollisuuksia henkilöille, jotka ovat kaukana työmarkkinoista tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa.
- Edistetään työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille.
- Varmistetaan työmarkkinoille sijoittumista edistävissä yhteiskunnallisissa yrityksissä työskentelevien henkilöiden kunnolliset työolot.

Todentaminen

Hankintaviranomainen seuraa sosiaalilausekkeiden noudattamista ja raportoi siitä neljännesvuosittain. Tätä varten se voi tarvittaessa pyytää sopimuskumppanilta kirjallisen ilmoituksen.

Sopimuskumppanin on myös nimettävä yhteyshenkilö ja valvottava sopimuksen toteuttamista kiinnittäen erityistä huomiota tehtävien järjestämiseen työntekijöiden kesken, heidän läsnäoloonsa työpaikalla ja tiimien kokoonpanossa tapahtuviin muutoksiin.

Sopimuksen arvo

23 747 euroa kahden vuoden aikana.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU varattu hankintasopimuksia koskeva 20 artikla.
- Direktiivin kohta on saatettu osaksi Espanjan lainsäädäntöä lailla 9/2017 (disposición adicional 4a), jonka mukaan kilpailu rajoittuu suojatyökeskuksiin, suojatyöohjelmiin ja työmarkkinoille sijoittumista edistäviin yhteiskunnallisiin yrityksiin, joiden työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on vammaisia tai muunlaisista haitoista kärsiviä henkilöitä.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Kastilia-La Manchan aluehallituksen talousministeriö
- Sopimuskumppaniksi valitut palveluntarjoajat: työmarkkinoille sijoittumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset

- Sopimuskumppaniksi valitun yrityksen työntekijät: viheralueiden hoitopalvelut suorittavat työntekijät ovat sopimuskumppanin palveluksessa. Nykyiset työntekijät on sitouduttu direktiivin 2001/23/EY mukaisesti ottamaan palvelukseen, kun uusi palvelua koskeva sopimus tehdään.

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimus on helpottanut kolmen kokoaikaisen vammaisen työntekijän – kahden fyysisesti vammaisen ja yhden kehitysvammaisen työntekijän – integroitumista julkishallinnon normaaliin työympäristöön.
- Työntekijät ovat täysin integroituneet ministeriön muiden työntekijöiden joukkoon, ja nämä arvostavat heidän työtään. Palvelu on toteutettu menestyksekkäästi ilman suuria ongelmia ja täysin hankintaviranomaisen eritelmien ja odotusten mukaisesti.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Kokemus on ollut kaikilta osin myönteinen, ja tästä syystä ministeriö on jakanut tiedot menettelystä muiden hankintaviranomaisten kanssa tukeakseen sen toistamista. Vaikka alueellisessa lainsäädännössä veloitetaan varaamaan vähintään kuusi prosenttia sopimusten arvosta tiettyihin palveluihin, hankintaviranomaiset ovat toisinaan haluttomia soveltamaan tällaisia menettelyjä, koska niitä pidetään suhteellisen uusina ja siten tuntemattomina.
- Kun nykyinen sopimus päättyy, käynnistetään uusi tarjousmenettely, jossa noudatetaan samaa lähestymistapaa. Tässä tapauksessa ministeriö pyrkii lisäämään laatukriteerien painoarvoa sopimuskentekoperusteissa (joita ohjaa edelleen paljolti hinta). Se pyrkii myös tavoittamaan muita kohderyhmiä esimerkiksi luomalla kumppanuuksia julkisten työvoimapalvelujen ja sosiaalipalvelujen kanssa, jotka puolestaan tuntevat profiililtaan sopivia työmarkkinoille sijoittumista edistäviä yhteiskunnallisia yrityksiä.
- Käyttämällä aikaa hankintaa edeltävään vaiheeseen on varmistettu, että palvelun määrittely ja varattujen sopimusten markkinoilla käytettävissä olevat ratkaisut vastaavat hyvin toisiaan.

Yhteystiedot

María Jesús Hernández García, Kastilia-La Manchan aluevaltuuston alueellisen talous-, liiketoiminta- ja työllisyysvaltuuskunnan sihteeri, delegacionprovincialeconomiaempresasyempleoto@jccm.es, +34 925 38 91 79

28. Varatut sopimukset haavoittuvimmassa asemassa olevien henkilöiden ja ympäristön suojelun välineenä

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Salamancan kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Viheralueiden hoito

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Salamancan kaupunki vahvisti 11. marraskuuta 2016 tehdyllä sopimuksella edistävänä varattujen sopimusten käyttöä julkisia hankintoja koskevassa toiminnassaan. [Sopimus](#) oli suora seurausta Espanjan lainsäädännössä säädetyistä säännöksistä, joissa korostettiin varattujen sopimusten keskeistä roolia yhteisötalouden edistämiseksi. Siinä vahvistettiin varatuille sopimuksille korvamerkitty vähimmäisosuus paikallisista menoista – vähintään 17,56 prosenttia. Sopimuksen mukaan varattuja sopimuksia sovelletaan tiettytyypisiin palveluihin: viheralueiden hoitoon, tuholistorjuntaan, siivoukseen, ateriapalveluihin, käytettyjen vaatteiden keräämiseen, jätteenkeräys- ja jätehuoltopalveluihin sekä öljyn kierrätykseen.

Työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten toteuttamien varattujen sopimusten päätavoitteena on kehittää yksilöllisiä työllistymisen ja yhteiskuntaan integroitumisen polkuja syrjäytymisvaarassa oleville ihmisille ympäristöpalveluissa työskentelyn avulla. Nämä kaksi sopimusta yhdistävät sosiaalisia, ympäristöllisiä ja taloudellisia tavoitteita ja antavat näin myönteisen panoksen kaupungin sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaan.

Tarjouspyyntö julkaistiin EUVL:ssä maaliskuussa 2018.

Kohde

Työmarkkinoille sijoittumista edistävälle yhteiskunnallisille yrityksille varatut paikallisten puistojen, viheralueiden, kaupunkialueiden puiden ja urheilukeskusten siivous- ja kunnossapitopalvelut.

Hankintavaihe ja -perusteet

Viheralueiden hoitoa koskevan sopimuksen tekoperusteisiin sisältyi useita sosiaalisia määräyksiä, jotka ylittävät erityisesti varattujen sopimusten tukikelpoisuuteen liittyvät vaatimukset.

- Hinta (enintään 35 pistettä)
- Vaaditun vähimmäisosuuden ylittävä vähäosaisten henkilöiden työllistäminen (enintään 10 pistettä)
- Vähäpäästöisten ajoneuvojen ja koneiden käyttö (enintään 5 pistettä)
- Uusien kasvilajien käyttö (enintään 5 pistettä)
- Sosiaaliset kriteerit (yhteensä 15 pistettä): muun muassa sukupuolten tasa-arvosuunnitelman laatiminen (5 pistettä), toimenpiteet työ- ja yksityiselämän tasapainottamiseksi (5 pistettä) ja työntekijöiden koulutusohjelma (5 pistettä)
- Ympäristökriteerit (yhteensä 15 pistettä): muun muassa päästöjen vähentämistoimenpiteet (5 pistettä), tiedotustoimet (5 pistettä) tai jätehuollon järjestäminen (5 pistettä)
- Palveluorganisaation laatu (15 pistettä)

Tarjouskilpailun voitti työmarkkinoille sijoittumista edistävä yhteiskunnallinen yritys La Encina. La Encina on toiminut Salamancassa vuodesta 2000, jolloin paikallinen katolisen kirkon sosiaaliavustusjärjestö Caritas perusti sen.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Vähennetään köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä edistämällä osallistavia työmarkkinoita.
- Vastataan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien tarpeisiin, jotta heitä voidaan auttaa osallistumaan työmarkkinoille.
- Parannetaan ja vahvistetaan aktiivisia osallistamistoimia soveltamalla kokonaisvaltaista lähestymistapaa toimenpiteisiin, joissa hyödynnetään kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kokemuksia kohderyhmien kanssa toimimisessa.

Todentaminen

Sopimuksen vaatimusten täytyminen todennettiin sopimuksen tekovaiheessa. Tämän jälkeen kaupunki valvoo sekä sosiaalisten että teknisten vaatimusten noudattamista koko sopimuksen toteuttamisen ajan. Sopimuskumppani on myös velvollinen toimittamaan vuosittain toimintakertomuksen.

Sopimuksen arvo

2 177 403,48 euroa neljän vuoden aikana (mukaan lukien sopimuksen mahdollinen jatkaminen kahdella vuodella).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 20 artikla (varatut hankintasopimukset) ja 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet).
- Salamancan kaupunki hyödynsi mahdollisuutta käyttää varattuja sopimuksia ensi kerran vuonna 2016 tekemässään sopimuksessa. Joulukuussa 2018 annetussa uudessa paikallisessa määräyksessä (Instrucción) korostettiin entisestään Salamancan kaupungin sitoutumista sosiaalisesti vastuullisiin julkisiin hankintoihin ja vaadittiin sosiaalisten kriteerien käyttöönottoa kaikissa hankintamenettelyissä. Näillä sosiaalisilla kriteereillä olisi erityisesti edistettävä työpaikkojen laadun parantamista, työllistymismahdollisuuksien parantamista henkilöille, jotka ovat kaukana työmarkkinoista³ (mukaan lukien vammaiset henkilöt), tasa-arvoa, esteettömyyttä, ympäristökestävyyttä, reilua kauppaa sekä avoimuuden lisäämistä kaikissa sopimusmenettelyjen vaiheissa.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Salamancan kaupunki, Espanja

³ Vähäosaisia henkilöitä, joihin voidaan soveltaa työllistämislausekkeita, ovat myös a) vähimmäistoimeentulon saajat tai vähimmäistoimeentuloa saavan kotitalouden jäsenet, b) henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja vähimmäistoimeentuloon joko sen vuoksi, ettei heidän oleskelunsa ole jatkunut vähimmäistoimeentulon saamisen edellyttämää aikaa tai että he ovat saaneet sitä enimmäisajan, c) 18–30-vuotiaat nuoret, joihin on kohdistunut lastensuojelutoimia, yli 16-vuotiaat nuoret rikoksenteikijät ja alle 30-vuotiaat entiset rikoksenteikijät, d) parhaillaan hoitoa saavat päihteiden väärinkäyttäjät tai muista riippuvuuksista kärsivät henkilöt, e) rikoksenteikijät ja entiset rikoksenteikijät, joilla on lakisääteinen oikeus työhön, f) pitkäaikaistyöttömät, g) sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi joutuneet naiset ja h) tukipalveluita saavat kodittomat.

- Sopimuskumppaniksi valitut palveluntarjoajat: työmarkkinoille sijoittumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeita koskeva tuki: julkiset työvoimapalvelut ja sosiaalipalvelut
- Edunsaajat: paikallisten julkisten työvoima- ja sosiaalipalvelujen La Encina -yritykseen ohjaamat tai paikallisen Caritas-järjestön tarjoamien yksilöllisten osallistamispolkujen kautta palkatut työntekijät.

Sosiaaliset vaikutukset

- Sosiaalisesti syrjäytyneille henkilöille on luotu uusia työllistymismahdollisuuksia varatuilla sopimuksilla, jotka mahdollistavat sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden.
- Kaupunki on saanut enemmän yhteiskunnallista ja taloudellista hyötyä, kun on mahdollistettu paikallisten yhteisötalouden toimijoiden osallistuminen kestäväen kehityksen edistämiseen paikallisella tasolla.
- On saatu aikaan myönteisiä vaikutuksia sekä paikalliselle yhteisölle että työntekijöille, jotka saavat elämänlaatuaan parantavia ansaitsemismahdollisuuksia.
- On kehitetty ympäristön kannalta kestäviä käytäntöjä.

Muut hyödyt

- Kumppanuus kansalaisjärjestöjen kanssa voi parantaa julkisten työllisyys- ja sosiaalipalvelujen kestävyyttä.
- Julkisiin hankintoihin osallistuu yhä useampia voittoja tavoittelemattomia toimijoita, mikä antaa enemmän tilaa yhteiskunnallisille yrityksille, jotka keskittyvät toiminnassaan ennen kaikkea ihmisiin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintaviranomainen on tehnyt yhteistyötä yhteisötalouden kanssa vuodesta 2000 lähtien erityissopimusten muodossa. Varattuja sopimuksia koskeva sopimus on kuitenkin laajentanut Salamancan vähäosaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada virallinen työpaikka ja vakiintuneet työhhdot ja -olot.
- Viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuuksilla voidaan vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin tehokkaasti. Keskeinen tekijä tällaisessa innovatiivisessa hallintorakenteessa on syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden tosiasiallinen osallistuminen. Heidän näkemyksensä ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan ymmärtää, miten he kokevat työllistymispolut ja mitä parannuksia tarvitaan.
- Varatut sopimukset ovat edistäneet työllistymistä ja sosiaalista osallisuutta erilaisista vähäosaisuuden muodoista kärsivien henkilöiden osalta, joiden on hyvin vaikeaa päästä yleisille työmarkkinoille. Tärkeimmät edustettuina olevat työntekijäryhmät ovat maahanmuuttajat, päihdeongelmaiset ja pitkäaikaistyöttömät.
- Ympäristöpalvelujen tuottaminen on antanut työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille mahdollisuuden syventää erikoistumistaan kestävämmällä toimintatavalla. Esimerkiksi La Encina on lopettanut rikkakasvien torjunta-aineiden tai kemiallisten tuotteiden käytön kasvien terveyden suojelemiseksi, ja se käyttää nyt vähäpäästöisiä koneita.

Yhteystiedot

Ana Fe Félix Iglesias, johtaja, La Encina Servicios Integrados, laencina_ei@infonegocio.com, 923193149

29. Palvelujen tarjoaminen HIV-positiivisille henkilöille Ukrainassa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Ukrainan kansanterveyskeskus

Tuote tai palvelutoimiala: Terveysthuolto

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Ukraina on uudistanut viime vuosina julkisia hankintoja koskevaa oikeudellista ja teknistä kehystä muun muassa kehittämällä tunnetun [ProZorro](#)-alustan. Ensisijaisena tavoitteena on ollut lisätä avoimuutta ja vähentää mahdollisuuksia korruptioon sekä vahvistaa yritysten välistä luottamusta ja siten lisätä kilpailua julkisista hankinnoista. Ukrainan EU:n kanssa tekemän [assosiaatiosopimuksen](#) mukaan julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö yhdenmukaistetaan vähitellen EU:n hankintadirektiivien kanssa. Huhtikuussa 2020 tulee voimaan uusi julkisia hankintoja koskeva laki, joka sisältää useita sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevia uusia säännöksiä.

Yksi Ukrainan sosiaalisista haasteista on 240 000 HIV-positiivisen henkilön hoito. Vaikka aidsiin liittyvien kuolemien ja uusien HIV-tartuntojen vähentämisessä on edistytty, vuonna 2018 alle puolet HIV-tartunnan saaneista henkilöistä oli tietoinen tilanteestaan ja vain 35 prosenttia sai hoitoa. Vuonna 2019 Ukrainan [kansanterveyskeskus](#) (PHC) otti vastuulleen kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen HIV-positiivisille henkilöille aiemmin tarjoamien palvelujen hankinnan. Tämä on osa Ukrainan terveydenhuoltojärjestelmän [laajempaa uudistusta](#), johon kuuluu muun muassa lääkealan keskitetyn hankintaelimen perustaminen. [100% Life](#) -kansalaisjärjestöllä, joka on Ukrainan suurin potilasjohtoinen järjestö, on myös keskeinen rooli HIV-palvelujen tarjoamisen tukemisessa koko maassa ja laajemmalla alueella.

Kohde

HIV-positiivisten henkilöiden hoito- ja tukipalvelut

Hankintavaihe ja -perusteet

Tarvittavien palvelujen markkinat ovat Ukrainassa melko suppeat, minkä vuoksi vuonna 2019 useita tarjouskilpailuja jouduttiin peruuttamaan. PHC päätti tehdä erillisiä sopimuksia, jotka kattavat kaikki alueet ja HIV-potilaiden tukipalvelut. Hankintasopimusten valintaperusteisiin kuuluvat seuraavat vaatimukset:

- Näyttö aiemmasta kokemuksesta vastaavien sopimusten tekemisestä. Vastaavalla sopimuksella tarkoitetaan palvelusopimusta, hyväntekeväisyysapua, avustusta, avustuksen myöntämistä edelleen tai muuta sopimusta, joka osoittaa vähintään kahden vuoden kokemuksen HIV:n ennaltaehkäisyn ja hoidon, hoidon tukipalvelujen ja sosiaalisen suojelun kaltaisten palvelujen tarjoamisesta ryhmille, joiden HIV-tartuntariski on suurempi, sekä HIV-positiivisille henkilöille.
- Sellaisen henkilöstön saatavuus, jolla on asiaankuuluva pätevyys, tietämys ja kokemus, mukaan lukien vähintään yksi työntekijä, jolla on korkeampi pätevyystaso sosiaalityön, sosiaalipedagogiikan, lääketieteen, kansanterveyden tai psykologian alalla, ja vähintään viisi työntekijää, jotka ovat suorittaneet HIV:stä tai muista kroonisista sairauksista kärsivien henkilöiden hoitoa koskevia erityiskursseja.

Teknisissä eritelmissä määritellään tarjottavien tuki- ja hoitopalvelujen tyyppi, ja niissä edellytetään muun muassa seuraavaa:

- Osallistujilta hankitaan tietoon perustuva suostumus.
- Osallistujien terveydenhuoltotarpeet arvioidaan.

- Laaditaan yksilölliset tukisuunnitelmat. Tähän sisältyvät strukturoidut temaattiset tapaamiset, joissa keskitytään kunkin osallistujan erityistarpeisiin ja varmistetaan sosiaalisen tuen saatavuus heidän elämänlaatussa ja terveytensä parantamiseksi.
- Varmistetaan aktiivinen edelleenohjaus (mukaan lukien ohjaaminen esimerkiksi sairaanhoitolaitoksiin, haittojen vähentämishjelmiin tai huumeriippuvuuden hoitoon).

Lisätään osallistujien motivaatiota ja tietoisuutta huolehtia omasta terveydestään, kuten kertoa HIV-tartunnastaan sukulaisille ja ystäville, ja noudattaa turvallisia käyttäytymismalleja.

Edellä mainittuja palveluja toimittaessaan palveluntarjoajien on

- mukautettava palvelujen tarjoamisen aika ja paikka vastaanottajien tarpeisiin
- osoitettava olevansa perillä diagnoosi- ja hoitopoluista siitä hetkestä lähtien, kun asiakas saa HIV-pikatestistä positiivisen tuloksen
- kehitettävä menetelmiä asiakkaiden motivoimiseksi, mukaan lukien asiakkaat, joilla on monitahoisia tarpeita
- sovellettava sisäistä seurantajärjestelmää ja nimettävä yksi tai useampi sen täytäntöönpanosta vastaava asiantuntija
- varmistettava, että koulutusjärjestelmä on jatkuvasti palveluja suoraan tarjoavien toimijoiden saatavilla.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

UNAIDS asetti vuonna 2013 HIV-hoidon maailmanlaajuiselle edistymiselle [90-90-90-tavoitteen](#) vuoteen 2020 mennessä:

- 90 prosenttia HIV-positiivisista henkilöistä tietää saaneensa HIV-tartunnan.
- 90 prosenttia henkilöistä, jotka tietävät saaneensa HIV-tartunnan, saa hoitoa.
- 90 prosentilla hoitoa saavista henkilöistä on pienentynyt veren viruspitoisuus.

Ukrainan hallitus ja parlamentti ovat hyväksyneet HIV:n ja tuberkuloosin hoitoa koskevia lakeja, asetuksia ja päätöksiä, joihin voi tutustua [täällä](#). Niissä määritellään oikeudelliset, organisatoriset ja taloudelliset peruspuitteet sellaisten viranomaisten toiminnalle, jotka ovat suoraan vastuussa HIV:n/aidsin hoidosta Ukrainassa.

Todentaminen

Todisteet aiemmista toteutetuista vastaavista sopimuksista, henkilöstön ansioluettelot ja hankesuunnitelma.

Sopimuksen arvo

Kymmenen sopimusta, joiden arvot ovat arviolta 250 000–10 000 000 hryvniaa (10 000–405 000 euroa). Sopimukset koskevat seuraavia Ukrainan alueita:

- Dnipropetrovsk
- Donetsk
- Transkarpatia
- Zaporizžja
- Pultava
- Sumy
- Herson
- Tšerkasy

- Vinnytsja
- Volyn

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Ukrainan lainsäädännössä ei ole sosiaali-, terveys- ja muita erityispalveluja koskevaa "kevennettyä järjestelyä", mikä tarkoittaa, että niihin sovelletaan samoja sääntöjä kuin muihin julkisiin hankintoihin. Vuoden 2016 julkisia hankintoja koskevan lain mukaan muiden menettelyjen kuin avoimen menettelyn ja muiden sopimuksentekoperusteiden kuin kustannusten käyttö rajoittui erityistapauksiin. Vuoden 2020 julkisia hankintoja koskeva laki sisältää useita uusia säännöksiä:

- mahdollisuus varata kynnsarvon alittavia sopimuksia vammaisia työntekijöitä työllistävälle yrityksille
- lapsityövoiman käyttöä tai ihmiskauppaa koskevista rikoksista tuomittujen tarjoajien pakollinen poissulkeminen
- sellaisten tarjoajien pakollinen poissulkeminen, joilla on maksamattomia veroja tai sosiaaliturvamaksuja, jollei asiasta ole sovittu asianomaisten veroviranomaisten kanssa
- mahdollisuus käyttää rajoitettua menettelyä (vuoden 2016 julkisia hankintoja koskevan lain mukaisen avoimen menettelyn ja kilpailullisen neuvottelumenettelyn lisäksi)
- vaatimus, jonka mukaan teknisissä eritelmissä on otettava huomioon vammaisia henkilöitä koskevat esteettömyyskriteerit tai kaikki käyttäjät huomioon ottavat suunnitteluvaatimukset kaikissa hankinnoissa, joiden loppukäyttäjät ovat luonnolliset henkilöt
- valmiudet soveltaa elinkaarikustannuksia
- poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia koskevien sääntöjen käyttöönotto.

Muiden kuin kustannuksia koskevien (laadullisten) sopimuksentekoperusteiden käyttö on sallittua, mutta ne eivät saa ylittää 30:tä prosenttia mahdollisista kokonaispisteistä lukuun ottamatta kilpailullisia neuvotteluja, joissa tällaista rajaa ei ole. On syytä huomata, että suurin osa sopimuksista tehdään Ukrainassa halvimman hinnan perusteella ja halvin tarjous määritetään sähköisen huutokaupan avulla. Tulevaisuudessa HIV-palvelujen hankintaan voidaan soveltaa laadullisempia lähestymistapoja vuoden 2020 julkisia hankintoja koskevan lain nojalla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Ukrainan kansanterveyskeskus (vastaa palvelujen hankkimisesta)
- 100% Life (potilaita tukeva ja edustava organisaatio)
- Ukrainan terveysministeriö (PHC:n valvonnassa)
- ProZorro-alusta (tarjouskilpailujen julkaiseminen ja niihin osallistuminen)

Sosiaaliset vaikutukset

- Tietoisuuden lisääminen ja nykyistä useampien HIV-tartunnan saaneiden ohjaaminen hoitoon auttaa vähentämään uusien tartuntojen määrää ja parantamaan tartunnan saaneiden henkilöiden ja heidän perheidensä elämänlaatua. Yhteistyötä pätevien ja kokeneiden organisaatioiden, muun muassa kansalaisjärjestöjen, kanssa ja keskittymistä potilaiden osallistamiseen omaan hoitoonsa pidetään näiden sopimusten onnistumisen kannalta keskeisinä seikkoina.

Muut hyödyt

- Avoimet hankintamenettelyt, mukaan lukien terveydenhuoltopalveluja ja lääkkeitä koskevat hankintamenettelyt, tuovat laajamittaisia etuja Ukrainan yhteiskunnalle. Julkisia hankintoja koskevan avoimuuden ja kilpailun lisääntymisen myötä on arvioitu, että ProZorro-alustan avulla on säästetty 10 prosenttia julkisista menoista ja nämä varat voidaan nyt suunnata sosiaalisiin tarpeisiin. Kansalaiset ja yritykset näkevät, miten julkisia varoja käytetään, mikä lisää luottamusta valtion palveluihin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- HIV-tukipalveluja koskevan tarjouskilpailun järjestäminen edellyttää markkinoiden ymmärtämistä ja kohdennettujen kriteerien käyttöä hyvän tuloksen varmistamiseksi.
- Aiempaa kokemusta ja henkilöstön pätevyyttä koskevien vaatimusten on oltava oikeasuhteisia sen varmistamiseksi, että tarjouskilpailuun voi osallistua useita erilaisia organisaatioita, kuten kansalaisjärjestöjä ja yhteiskunnallisia yrityksiä.
- Teknisissä eritelmissä olisi myös otettava huomioon palvelujen toivotut tulokset, mutta vältettävä liiallista ohjailevuutta.

Yhteystiedot

Artem Kremen, Ukrainan kansanterveyskeskus, a.kremen@phc.org.ua

30. Terveysthuollon suojakäsineiden vastuullinen hankinta Suomessa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Tampereen kaupunki (Tuomi Logistiikka Oy), Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Terveysthuolto

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Terveysthuollon suojakäsineiden tuotantomenetelmiin tiedetään liittyvän työntekijöiden oikeuksiin ja terveyteen, työaikoihin ja työoloihin liittyviä ongelmia. Näitä ongelmia ovat tuoneet esiin globaaliin yritys vastuuseen keskittyvä kansalaisjärjestö Finnwatch sekä muut organisaatiot. Suojakäsineiden, esimerkiksi terveyshuollossa aiemmin käytettyjen PVC-muovista valmistettujen vinyyliekäsineiden, tuotanto, käyttö ja hävittäminen aiheuttavat myös erilaisia ympäristöongelmia. Valmistusmateriaalinsa vuoksi tällaisten käsineiden hävittäminen on hankalaa. PVC-jätteen jätehuolto on erittäin ongelmallista sen sisältämän kloorin vuoksi. Lisäksi vinyyliekäsineet altistavat käyttäjän kemikaaleille ja aiheuttavat monille iho-ongelmia.

Tampereen kaupunki (Tuomi Logistiikka Oy) käynnisti tästä syystä terveyshuollon suojakäsineiden hankintamenettelyn, jossa toimittajilta edellytettiin vastuullisia tuotantomenetelmiä. Kaupunki huomioi myös ympäristönäkökohdat ottamalla huomioon suojakäsineiden elinkaarikustannukset eikä pelkää hankintahintaa.

Kohde

Terveysthuollon suojakäsineiden hankinta Tampereen kaupungissa

Hankintavaihe ja -perusteet

Kaupunki sisällytti tuotantomenetelmiä koskevat vaatimukset hankinta-asiakirjoihin direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohdan ja 42 artiklan mukaisesti.

Toimittajien/valmistajien oli noudatettava ILO:n julistusta työelämän peruseriaatteista ja -oikeuksista koko suojakäsineiden tuotantoon liittyvässä globaalissa arvoketjussa. Vaatimukset kirjattiin sopimuksen toteuttamista koskeviin lausekkeisiin. Myös elinkaarikustannukset otettiin huomioon yhtenä hankintasopimuksen tekoperusteena.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja viitenormi

Tampereen kaupunki pyrkii hankinnoillaan edistämään globaalia vastuuta, työntekijöiden ja ympäristön hyvinvointia sekä oikeudenmukaisempaa taloutta. Tämän hankinnan tavoitteina olivat tästä syystä kustannussäästöt, ympäristömyönteisyys ja sosiaaliset näkökohdat. Kaupunki halusi myös järkevöittää tuotevalikoimaa: kun aiemmissa sopimuksissa tarjottiin lähes kymmentä erityyppistä suojakäsineitä, kaupungin tavoitteena oli hankkia nyt vain yksi suojakäsine tyyppi.

Todentaminen

Tarjouksiin oli liitettävä Suomen työ- ja elinkeinoministeriön laatima itsearviointikysely sosiaalisista ja eettisistä näkökohdista. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään tuotannon yhteiskuntavastuun toteutumista riskimaissa. Kysymykset koskivat sopimuksen puitteissa toimitettavien tavaroiden valmistusolosuhteita riippumatta siitä, valmistako tavarat toimittaja vai sen alihankkija. Hankinnan tarjoajia pyydettiin täyttämään kyselylomake ja myös toimittamaan kestävyysraportti tai vastaava lausunto, jonka perusteella

voitiin tutkia, soveltavatko ne ILO:n julistusta. Tampereen kaupunki seuraa yritys vastuun toteutumista vuosittain koko sopimuskauden ajan.

Sopimuksen arvo

Suojakäsineiden hankintasopimuksen arvo oli noin 300 000 euroa tammi- ja lokakuun 2016 välisenä aikana.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 42 artikla (tekniset eritelmät) ja 18 artiklan 2 kohta (hankintaperiaatteet – sovellettavan ympäristö-, sosiaali- ja työlainsäädännön noudattaminen).
- Suomen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Tampereen kaupunki
- Toimittaja: Abena Finland Oy
- Käsineiden loppukäyttäjä: julkisen terveydenhuollon työntekijät ja heidän hoitamansa potilaat

Sosiaaliset vaikutukset

Elinkaarikustannuksiin keskittymisen johdosta päädyttiin hankkimaan vinyylikäsineiden sijasta nitrilikäsineitä. Nitrilikäsineiden alkuperäinen yksikköhinta on kalliimpi, mutta jos elinkaarikustannukset otetaan huomioon, kokonaisuuden kannalta on kuitenkin halvempaa hankkia kerralla suuri määrä nitrilikäsineitä. Tämä vähentää myös logistiikkakustannuksia. Kustannukset ovat näin ollen noin 100 000 euroa pienemmät kuin aiemmassa suojakäsinesopimuksessa. Samalla Tampereen kaupunki pystyy vähentämään hankintansa ympäristövaikutuksia ja ottamaan huomioon työntekijöiden oikeudet ja työolot.

Tiivistetysti voidaan todeta seuraavaa:

- Ottamalla huomioon elinkaarikustannukset saavutettiin merkittäviä kustannussäästöjä. Tuloksena saatiin selkeämpi tuotevalikoima ja laadukkaammat tuotteet.
- Hankinta edistää puhtaampia materiaalikiertoja, sillä nitrilikäsineiden hävittäminen on ympäristöystävällisempää kuin vinyylikäsineiden hävittäminen.
- Hankinnassa otetaan huomioon tuotantoketjun sosiaaliset näkökohdat.

Muut hyödyt

- Nitrilikäsineet ovat suojaavuudeltaan ja mekaaniselta lujuudeltaan parempia kuin lateksikäsineet. Ne eivät allergisoi, ja ne voidaan hävittää polttamalla.
- Logistiikkakustannukset alenevat, kun suojakäsineiden hankintaa yksinkertaistetaan hankkimalla vain yhtä käsineyyppiä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Tampereen kaupunki sai kokea, että on mahdollista ostaa laadukkaampia käsineitä edullisemmin, ympäristövaikutuksia vähentäen ja kestävämpää tuotantoa edistäen.

Yhteystiedot

Nina Wihlman, tuoteryhmävastaava, Tuomi Logistiikka Oy, Nina.wihlman@tuomilogistiikka.fi

31. Oslon strategia voittoa tavoittelemattomien terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajien tukemiseksi

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Oslon kaupunki, Norja

Tuote tai palvelutoimiala: Terveystenhoito

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Voittoa tavoittelemattomilla järjestöillä on Oslossa pitkät perinteet sosiaali- ja terveystalvelujen tarjoamisessa hoitoa tarvitseville henkilöille. Oslon kaupunki on tietoinen voittoa tavoittelemattomien toimijoiden tuomasta yhteiskunnallisesta arvosta ja pyrkii vahvistamaan tämäntyyppisten palvelutarjoajien pääsyä julkisten hankintojen markkinoille sekä saavuttamaan tavoitteen, jonka mukaan vähintään 25 prosenttia Oslon kaikista hoitokotipaikoista on voittoa tavoittelemattomien tarjoajien ylläpitämiä vuoteen 2025 mennessä.

Kesäkuussa 2019 kaupalliset toimijat tarjosivat Oslossa 1 188 hoitokotipaikkaa, mikä on 29 prosenttia paikkojen kokonaismäärästä. Voittoa tavoittelemattomat toimijat tarjoavat tällä hetkellä 746 paikkaa eli noin 18 prosenttia kokonaismäärästä. Loput 53 prosenttia paikoista on julkisen sektorin ylläpitämiä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Terveyst- ja sosiaalipalvelujen tuottaminen on lakisääteinen velvoite, jonka Oslon kaupunki voi täyttää tarjoamalla itse palveluja suoraan tai tekemällä sopimuksia palveluja sen puolesta tarjoavien toimijoiden kanssa. Tällaisten sopimusten olisi oltava mahdollisimman pitkälti niiden vaatimusten mukaisia, joita kaupunki noudattaa toimiessaan itse palvelutarjoajana.

Terveyst- ja sosiaalipalvelujen sopimukset ovat yleensä arvoltaan suuria ja niiden kesto on useita vuosia (usein jopa 10 vuotta). On erittäin tärkeää, että tällaiset palvelut vastaavat palvelujen käyttäjien ja käyttäjäryhmien yksilöimiä tarpeita. Tämä tarkoittaa sitä, että hinta ei välttämättä ole merkittävin tekijä palvelujen arvioinnissa, sillä tärkeää on myös mukauttaa palvelujen tarjontaa käyttäjien muuttuvien tarpeiden mukaan.

Oslon strategia voittoa tavoittelemattomien terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajien markkinoillepääsyn lisäämiseksi ja edistämiseksi sisältyy laajempaan julkisia hankintoja koskevaan strategiseen lähestymistapaan, johon Oslon kaupunki on sitoutunut (kaupunginhallituksen ehdotus 1104/17). Strategian yleisenä tavoitteena on yksinkertaistaa ja hyödyntää strategisemmin julkisia hankintoja koskevia sääntöjä. Se on ollut voimassa tammikuusta 2017 lähtien, jolloin direktiivi 2014/24 saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä (julkisista hankinnoista 17. kesäkuuta 2016 annettu laki nro 73 ja 12. elokuuta 2016 annettu asetus nro 974).

Voidakseen saavuttaa voittoa tavoittelemattomien palvelutarjoajien 25 prosentin osuutta koskevan tavoitteen kaupunki pyrkii luopumaan asteittain joistakin kaupallisten toimijoiden nykyisistä sopimuksista ja ottamaan samalla käyttöön toimenpiteitä voittoa tavoittelemattomien toimijoiden osuuden lisäämiseksi paikallisilla julkisten hankintojen markkinoilla.

Oslon kaupunki on kiinnittänyt erityistä huomiota terveys- ja sosiaalipalveluihin niiden toiminnan yhteiskunnallisen ulottuvuuden vuoksi. Tässä suhteessa kaupungin tavoitteena on varmistaa, että sosiaalisia tarkoituksia palveleviin toimiin käytetyt julkiset varat palautuvat yhteisölle hyötyinä.

Strategiassa on esitetty neljä keskeistä välinettä asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Nämä välineet ovat monipuolisia ja toimivat koko hankintasyklin ajan.

- **Varatut hankintasopimukset:** Strategian tavoitteena on maksimoida mahdollisuudet käyttää voittoa tavoittelemattomille toimijoille varattuja sopimuksia keinona lisätä tällaisten toimijoiden kokonaisuutta terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoamisessa. Varatun sopimuksen perusteella tehtyjen sopimusten kesto ei saa ylittää kolmea vuotta 77 artiklan mukaisesti.
- **Voittoa tavoittelemattomien toimijoiden kannalta erityisen merkittävien näkökohtien käyttöönotto:** Kaikentyyppisille kilpailijoille avoimien sopimusten osalta strategiassa pyritään painottamaan erityisesti laatuksiteerejä joko osana teknisiä eritelmiä, sopimuksentekoperusteita, pätevyysvaatimuksia, toteuttamista koskevia kriteereitä tai sopimuksen yleisiä ehtoja. Tällaisia näkökohtia ovat muun muassa seuraavat: käyttäjien laaturarpeet, jatkuvuus, kaikille sopiva suunnittelu, hyväksyttävä hinnoittelu, saavutettavuus ja kattava palvelutarjonta, asiantuntemus ja kokemus, käyttäjien osallistuminen ja käyttäjien integriteetin turvaaminen. Asiakas voi myös painottaa monimuotoisuutta, jatkuvuutta ja innovointia koskevia tarpeitaan. Myös käyttäjän lähiympäristössä saatavilla olevien resurssien käyttöönotto on etusijalla.
- **Sopimukseen sisällytettävät ehdot, joilla varmistetaan kansalaisille tarjottavien palvelujen laatu ja työntekijöiden hyvät työolot:** Osion kaupunginvaltuusto on hyväksynyt terveydenhuolto- ja hoitoalaa koskevan Osion mallin (kaupunginvaltuuston asia 1006/19). Näissä käytännössä asetetaan velvoite, jonka mukaan Osion kaupungin kanssa tehtyä sopimusta toteuttavien työntekijöiden on oltava pääasiassa vakituisia työntekijöitä. Tämä koskee myös alihankkijoita. Terveys- ja sosiaalialan työvoimasta merkittävä osa – Norjan kunnissa keskimäärin kaksi kolmasosaa – on osa-aikaisia työntekijöitä. Pitkät, vaihtuvat työvuorot ja yötyö vaikeuttavat kokoaikatyötä koskevien vaatimusten täytäntöönpanoa. Tästä syystä kaupungin on vaadittava, että sopimusosapuolien työntekijät ovat mahdollisimman pitkälti kokoaikaisia ja että tätä tavoitetta ainakin edistetään mahdollisuuksien mukaan. Käytännössä ottaen kaikkien potilaiden ja käyttäjien kanssa tekemisissä olevien työntekijöiden on pystyttävä kommunikoimaan hyvin norjaksi sekä suullisesti että kirjallisesti. Tämä vaatimus on pakollinen, mutta se on perusteltu yksittäisten tehtäväryhmien osalta ja liittyy tehtävän sisältöön. Norjan sosiaaliturvalaitoksen työllisyys- ja hyvinvointiosasto (NAV) on alan uusien työntekijöiden tärkein rekrytointikanava. Kaupunginvaltuusto pyrkii myös siihen, että ala osallistaisi mahdollisimman hyvin sellaisia työntekijöitä, jotka saattavat tarvita lisätukea tai avustamista, jotta he voisivat integroitua kaikilta osin työpaikalleen.
- **Vuoropuhelu voittoa tavoittelemattomien toimijoiden kanssa:** Voittoa tavoittelemattomien toimijoiden aseman vahvistamiseksi terveys- ja sosiaalipalvelujen alalla kaupunki aikoo edistää järjestelmällistä vuoropuhelua voittoa tavoittelemattomien hoitopalvelujen tarjoajien ja niiden etujärjestöjen kanssa. Tässä vuoropuhelussa keskitytään erityisesti siihen, mitä tarvitaan laadukkaiden palvelujen tarjoamiseksi kaupungille ja yhteisölle, mikä voittoa tavoittelemattomien toimijoiden kannalta palveluntarjoajina on mahdollista ja miten niiden pääsyä julkisiin hankintoihin voidaan parantaa. Kaupunki osallistuu kussakin terveys- ja sosiaalipalveluja koskevassa tarjouskilpailussa hankintaa edeltäviin toimiin, joiden tarkoituksena on arvioida, missä määrin voittoa tavoittelemattomat järjestöt voivat osallistua kyseiseen tarjouskilpailuun.

Sopimuksen arvo

Määräytyy kilpailutettujen sopimusten mukaan. Suuntaa antaa se, että Osion kaupunki käytti vuonna 2018 yli 59 miljardia Norjan kruunua (5,9 miljardia euroa) terveydenhuolto-, hoitokoti-, hoito- ja sosiaalipalveluihin (Norjan tilastokeskus).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/22/EU 20, 40, 67, 70 ja 77 artikla
- Osion strategia voittoa tavoittelemattomien terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajien markkinoillepääsyn lisäämiseksi ja edistämiseksi

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Oslon kaupunki
- Sopimuskumppaneiksi valitut toimittajat: voittoa tavoittelemattomat terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajat
- Hankintasopimusten työllistymislausekkeita koskeva tuki: Norjan sosiaaliturvalaitoksen työllisyys- ja hyvinvointiosasto (NAV)
- Vuoropuhelun osapuolet: palveluntarjoajien organisaatiot ja käyttäjäryhmät
- Käyttäjät: terveys- ja sosiaalipalvelujen vastaanottajat

Sosiaaliset vaikutukset

- Strategia hyväksyttiin vasta lokakuussa 2019, eikä sen sosiaalisia vaikutuksia ole vielä selvitetty eikä kvantifioitu. Tämän määräyksen päätavoitteena on lisätä voittoa tavoittelemattomien terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajien tarjoamien hoitokotipaikkojen osuutta. Kasvattamalla voittoa tavoittelemattomien toimijoiden osuuden vähintään 25 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä kaupunki haluaa myös edistää kerrannaisvaikutuksia, sillä monet näistä toimijoista toimivat jonkin sosiaalisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kaupungin voittoa tavoittelemattomien palveluntarjoajien kanssa tekemistä sopimuksista koituvat hyödyt palautuvat näin ollen koko yhteisölle.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Lokakuussa 2019 hyväksytty strategia on täytäntöönpanovaiheessa.

Yhteystiedot

Oslon kaupunginvaltuusto, vanhustenhoidon, terveydenhuollon ja työllisyyden osasto,
postmottak@byr.oslo.kommune.no

TOIMIALA 7 – Sosiaalipalvelut

32. Maahanmuuttajien integrointi työmarkkinoille tulosperusteisen rahoitussopimuksen (Social Impact Bond) avulla

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Työ- ja elinkeinoministeriö, Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Suomeen saapuvien määrä kasvoi vuonna 2015 nopeasti. Osana tähän haasteeseen vastaamiseksi toteutettuja toimia työ- ja elinkeinoministeriö toteutti hankkeen äskettäin saapuneiden maahanmuuttajien työmarkkinoille pääsyn helpottamiseksi. Maahanmuuttajien työttömyysaste oli noin kaksinkertainen suomalaisten työttömyysasteeseen verrattuna.

Tutkimuksen ja markkinakartoituksen jälkeen ministeriö päätti soveltaa hankkeessa vaikuttavuusinvestoimisen SIB-mallia (Social Impact Bond). Se on vaikutusten hankinnan muoto, jossa yksityinen kumppani huolehtii rahoituksesta ja kantaa riskin tuloksista. Tulosperusteisissa rahoitussopimuksissa julkinen elin maksaa vasta, kun tietyt tulokset saavutetaan. Tässä tapauksessa tulosindikaattorit perustuivat työttömyyskorvausten vähentyneeseen tarpeeseen ja ohjelman osallistujien työllistymisen johdosta saatavien verotulojen kasvuun.

Koto-SIB-hankkeeksi nimetty hanke oli yksi ensimmäisistä Euroopassa toteutetuista tämäntyyppisistä hankkeista, ja Euroopan investointirahasto ja Euroopan komissio sekä monet muut yksityiset ja institutionaaliset sijoittajat osallistuivat sen rahoittamiseen.

Kohde

Hankintamenettely SIB-hankkeen hankehallinnoijan nimittämiseksi käynnistettiin vuoden 2015 lopussa. Hankehallinnoija vastasi muun muassa seuraavista tehtävistä:

- sijoitusrahaston perustaminen
- rahaston markkinointi ulkopuolisille sijoittajille, kuten säätiöille ja yksityishenkilöille
- kouluttajien ja työpaikkojen etsiminen ja koulutuksen järjestäminen osallistujille.

Ohjelman tavoitteeksi asetettiin 2 500 osallistujaa kolmen vuoden aikana, ja palveluihin sisältyi yleissivistävää ja työkohtaista koulutusta. Työllistyttyään osallistujat saivat jatkuvaa ammatillista, kielellistä ja kulttuurista tukea.

Hankintavaihe ja -perusteet

Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistiin joulukuussa 2015 ennakoilmoitus, jossa pyydettiin tietoja markkinoilta. Ennakoilmoituksessa kerrottiin ministeriön kiinnostuksesta tehdä tulosperusteinen rahoitussopimus uusien koulutus- ja työllisyysmallien testaamiseksi, jotta voitaisiin vauhdittaa maahanmuuttajien työllistymistä. Useat organisaatiot vastasivat ennakoilmoitukseen, minkä jälkeen järjestettiin tiedotuspäivä, jonka aikana markkinatoimijoille toimitettiin asiakirjaluonnoksia ja ne pystyivät esittämään huomautuksia.

Maaliskuussa 2016 julkaistiin avoimen menettelyn hankintailmoitus, jossa pyydettiin ehdotuksia SIB-hankkeen hallinnoinnista. Hankehallinnoija vastasi muun muassa seuraavista tehtävistä:

- hankkeen suunnittelu ja hallinnointi
- maahanmuuttajien koulutus- ja työllistämistoimien järjestäminen hankkeen tuotosten mukaisesti yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa
- seuranta sekä väli- ja loppuraportointi.

Sopimuksentekoperusteissa keskityttiin hankesuunnitelmaan (60 %) ja hankehallinnoijan henkilöstön kokemukseen (40 %). Vastauksena tarjouspyyntöön saatiin vain yksi tarjous Epiqus Oy:ltä (nykyisin FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy). Tämä kuvastaa hankkeen innovatiivisuutta ja kyseisillä markkinoilla toimivien yritysten suhteellisen vähäistä määrää. Tarjoukseen sisältyi useita palveluntarjoajia alihankkijoina koulutuksen ja työhön sijoittamisen järjestämiseksi eri puolilla Suomea.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Hankinnan päätavoitteena oli tarjota maahanmuuttajille työllistymismahdollisuuksia ja edistää heidän integroitumistaan Suomen työmarkkinoille. Hanke nähtiin myös mahdollisuutena testata SIB-mallia Suomessa ja selvittää sen toistamismahdollisuuksia.

Todentaminen

Hankehallinnoijalle maksettava summa määritellään vertaamalla tuotettuja verotuloja ja säästyneitä työttömyysetuuksia

- SIB-ohjelmaan osallistuvien ja
- perinteisen mallin avulla integroidun vertailuryhmän keskuudessa.

Vertailu tehdään sopimuskauden lopussa. Jos hanke tuottaa valtiolle säästöjä, hankehallinnoija saa säästyneestä summasta puolet. Lisäksi hankehallinnoija saa 1 500 euron palkkion jokaisesta osallistujasta, joka saa yli 70 päivää koulutusta.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen arvioitu arvo oli 8 625 000 euroa. Sopimuksen kokonaisarvo määritetään kuitenkin sopimusehtojen mukaisesti tulosten perusteella. SIB-hankkeen sijoitusrahaston kokonaisarvo on 14,2 miljoonaa euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 40 artikla (alustavat markkinakartoitukset) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot).

Toimijat

- Hankintaelin: työ- ja elinkeinoministeriö, Suomi
- Strategiset kumppanit: Hansel (yhteishankintayksikkö); Sitra (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto).
- Hankevastaava: Epiqus Oy
- Muut sijoittajat: Euroopan investointirahasto
- Palveluntarjoajat

Ohjelman osallistujat

Sosiaaliset vaikutukset

- Tähänastiset tulokset viittaavat siihen, että noin 50 prosenttia Koto-SIB-hankkeen osallistujista on työllistynyt, mikä on huomattavasti vertailuryhmää enemmän.
- Ohjelman osallistujat saavat henkilökohtaista valmennusta kielikoulutuksen ja työharjoittelun lisäksi. Koulutus kestää yleensä 3–4 kuukautta.
- Tukea annetaan myös työnantajille, joista osalla ei ollut aikaisempaa kokemusta maahanmuuttajien työllistämisestä.
- Vuoden 2019 loppuun mennessä Koto-SIB-hankkeessa oli ollut 2 211 osallistujaa, joista 869 oli saanut työpaikan. Hankkeessa on mukana monenlaisia työpaikkoja ja työnantajia, joista laajimmin edustettuina ovat ateriapalvelu- ja ravintola-ala, logistiikka- ja siivousalat sekä valmistusteollisuuden työpaikat. Ohjelman osallistujista 63 prosenttia oli miehiä ja 37 prosenttia naisia, mikä johtuu osittain siitä, että Suomessa on enemmän miespuolisia maahanmuuttajia.
- Korkea-asteen koulutuksen saaneille osallistujille on myös tarjottu liiketoiminta- ja yrittäjyyskoulutusta, kuten [teknologia-alan startup-ohjelmaa](#).

Muut hyödyt

- Ministeriö on saavuttanut tällä aloitteella vähintään 20 miljoonan euron säästöt vuodesta 2016 lähtien. Koto-SIB-hankkeen menestys on johtanut siihen, että myös muut Suomen viranomaiset ovat käyttäneet samaa mallia esimerkiksi nuorisopalveluiden tuottamiseen.
- Ministeriö päätti hankkia myös toisen hankkeen vastaavalla mallilla. Tällä kertaa hankkeella tuetaan sellaisten pitkäaikaistyöttömien työllistymistä, jotka eivät ole maahanmuuttajia. Hanke kilpailutettiin kilpailullisella neuvottelumenettelyllä, ja sopimus tuli voimaan vuonna 2019.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Ministeriön maahanmuuttojohtaja ja hankkeen toimeksiantaja Sonja Hämäläinen toteaa: "Hankkeen ja sen onnistumisen kannalta on erittäin tärkeää, että mukana on välittäjä, joka ymmärtää vaikutusinvestointien monitahoisuutta, koska niihin liittyy hyvin monia eri asioita. On kerättävä yksityisiä investointeja, tehtävä sopimus uuden hankehallinnoijan kanssa, mitattava vaikutusta uudella tavalla. Riippumaton välittäjä, jonka kanssa voi pallotella ideoita, on menestyksen avain."

Yhteystiedot

Susanna Piepponen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö susanna.piepponen@tem.fi

33. Julkisten vuokra-asuntojen kunnossapitopalvelujen hankinnan yhteissuunnittelu

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Seoul Housing and Communities Corporation, Etelä-Korea

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankinnan tavoite

Tämä aloite koskee Seoul Housing and Communities Corporationin (SH) ja Seoul Social Economy Centerin (SSEC) julkisten palveluhankintojen yhteissuunnittelua. Aloitteella oli kaksi tavoitetta:

- varmistaa hyvä asuinympäristö julkisten vuokra-asuntojen asukkaille, jotka ovat lähinnä pienituloisia kotitalouksia, tarjoamalla yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten tuottamia laadukkaita kunnossapitopalveluja
- avata uudet markkinat yhteiskunnallisille yrityksille suurissa julkisissa kerrostaloissa.

Koreassa on neljä oikeudellisesti määriteltyä yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten luokkaa: yhteiskunnalliset yritykset, osuuskunnat, yhteisöyritykset ja itseapuyritykset. Tässä tapauksessa yritysryhmittymä muodostui osuuskunnasta ja yhteiskunnallisesta yrityksestä.

SH ja SSEC perustivat SSEC:n ja muutamien yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten alun perin vuonna 2017 tekemän ehdotuksen perusteella julkisen asuntotuotannon (vuokra-asuntojen) kunnossapitotoimiston yhteisötalouden mallin mukaisesti. Tämä integroitu hallinnointimalli on yhteisöpohjainen ja tarjoaa enemmän asumiseen liittyvien sosiaalipalvelujen mahdollisuuksia.

Se sisältää perinteisen rakennusten kunnossapidon (esimerkiksi siivouksen, turvallisuuden, putkitöiden, sähkön ja hissien) lisäksi myös kerrostalokompleksin yhdyskuntapalvelut (esimerkiksi asukkaille tarjottava työlistymisneuvonta, vanhusten ja lasten avohoito, yhteisötilojen hoito ja kulttuuritapahtumat).

Kohde

Julkisten vuokra-asuntojen kunnossapito ja hallinnointi sekä yhteisöpalvelujen tarjonta

Hankintavaihe ja -perusteet

Seoul Housing and Communities Corporation (SH) pyrki suunnittelemaan tarjouskilpailumenettelyn siten, että sillä varmistettiin yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten osallistuminen aloitteeseen. Käytännössä tämä toteutettiin lisäämällä tarjouskilpailumenettelyyn seuraavat osatekijät:

- sopimuksentekoprosessin yhteissuunnittelu yhteisötalouden alan kanssa
 - tarjouskilpailuun osallistumisen kelpoisuuskynnyksen alentaminen sen varmistamiseksi, että yhteisötalouden organisaatiot ja yritykset, jotka ovat uusia markkinatoimijoita, voivat osallistua
 - yhteisötalouden yrityksille varatun sopimuksen käyttö
- yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten valmentaminen hankkimaan sertifiointi kollektiivisten asuntojen, kuten julkisen kerrostalon, hallinnoimiseksi.

Hankintamenettelyssä käytetty väline oli (direktiivin 2014/24/EU 77 artiklassa säädetyn kaltainen) yhteiskunnallisille yrityksille varattu sopimus, joka perustui Etelä-Korean [paikallishallinnon tekemistä](#)

[sopimuksista annetun lain](#) sopimuksentekomenettelyjä koskevaan 9 §:ään sekä [yhteiskunnallisten yritysten edistämisestä annetun lain](#), sellaisena kuin se oli muutettuna 30. kesäkuuta 2013 asti, julkisten toimielinten tekemiä etuuskohteluhankintoja koskevaan 12 §:ään.

Seuraavat talouden toimijat olivat oikeutettuja tekemään tarjouksia (lisäksi niitä kannustettiin tekemään yhteisiä tarjouksia):

- isännöintipalvelu (85 % koko sopimuksesta): isännöintiyhtiöt
- asumiseen liittyvät sosiaalipalvelut (15 % koko sopimuksesta): yhteiskunnallisten yritysten edistämisestä annetun lain 7 ja 8 §:ssä määritellyt sosiaalihuoltoyritykset tai yhteiskunnalliset yritykset.

Tarjousten arvioinnissa käytettiin seuraavia perusteita:

- yrityksen kapasiteetti: 80 %

(Kapasiteetti arvioitiin seuraavien seikkojen perusteella: yrityksen taloudellinen asema ja luottokelpoisuus, aiempi kokemus kooltaan ja sisällöltään vastaavista hankkeista, vaaditut taidot omaavien teknikoiden määrä, tutkimus- ja kehitysinvestointien prosenttiosuus kaikista investoinneista, riskienhallintatoimet ja ajankäytön hallinta.)

- koko hankkeen ehdotettujen kustannusten kilpailukyky: 20 %.

SH valitsi osuuskunnasta ja yhteiskunnallisesta yrityksestä koostuvan yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten yhteenliittymän, joka suoritti huoltopalvelun tarjoajan ja sosiaalipalvelujen tarjoajan tehtäviä. Aloite käynnistyi vuonna 2017 Soulissa Jungrangin suuralueen Shinnaen kaupunginosassa sijaitsevassa kerrostalokompleksissa, jossa sopimuskumppaniksi valitut yhteisötalouden organisaatiot ja yritykset vastaavat koko kompleksin (1 300 kotitaloutta) kunnossapitotoimistojen hallinnoinnista.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Menettelyn sosiaalipoliittisena tavoitteena oli helpottaa yhteisötalouden organisaatioiden osallistumista julkisten vuokra-asuntojen laadukkaiden huoltopalvelujen tarjoamista koskevaan tarjouskilpailuun. Lisäksi tavoitteena oli luoda työpaikkoja kerrostalokompleksin asukkaille, joiden joukossa on paljon pienituloisia perheitä.

Todentaminen

Hankintaviranomainen tarkisti, että talouden toimijat täyttivät kriteerit kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Kunnossapitotoimiston hoitoa koskevan sopimuksen arvo on noin 300 000 euroa ja työllistämistä yhdyskuntapalveluissa koskevan sopimuksen arvo noin 1,1 miljoonaa euroa.

Näin ollen hankittujen palvelujen kokonaisarvo oli 1,4 miljoonaa euroa kahden vuoden aikana (lokakuusta 2015 lokakuuhun 2017), mutta tarjouskilpailu jaettiin kolmeen sopimukseen (kaksi kunnossapitoa koskevaa sopimusta ja yksi avohoitoa koskeva sopimus).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- [Paikallishallinnon tekemistä sopimuksista annetun lain](#) sopimuksentekomenettelyjä koskeva 9 §, jolla sallitaan direktiivin 2014/24/EU 77 artiklan tavoin sopimuksen varaaminen.
- [Yhteiskunnallisten yritysten edistämisestä annetun lain](#), sellaisena kuin se oli muutettuna 30. kesäkuuta 2013 asti, julkisten toimielinten tekemiä etuuskohteluhankintoja koskeva 12 §.

- Korea on WTO:n julkisia hankintoja koskevan sopimuksen osapuoli, ja sovellettavat toimenpiteet ovat tämän sopimuksen mukaisia.

Toimijat

- Hankkeen vetäjä ja hankintaviranomainen: Seoul Housing and Communities Corporation (SH) – julkisten vuokra-asuntojen rakentamisesta ja hallinnoinnista vastaava kunnallinen liikelaitos
- Tuki yhteiskunnallisille yrityksille: Seoul Social Economy Centre (SSEC)
- Tarjoajat: yhteisötalouden organisaatiot – muun muassa ”Green Environment Korea”, joka tuotti palvelut
- Edunsaajat: kerrostalokompleksin asukkaat, jotka osallistuivat toteutukseen sekä kuluttajina että palveluntarjoajan työntekijöinä.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tässä tapauksessa valtion virasto ja yhteisötalous tekivät yhteistä etua koskevan hankintaprosessin suunnitteluvaiheesta alkaen yhteistyötä tarjotakseen paremman palvelun ja ympäristön julkisten asuntojen asukkaille.
- Yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten julkisten asuntojen kehittämisen ja kunnossapidon teknisiä ja sosiaalisia näkökohtia koskeva erityisosaaminen on yleisesti tunnustettu. Julkinen yritys lisäsi tarjouskilpailun sosiaalista arvoa tarkistamalla tavanomaista tarjouskilpailukäytäntöään yhteisötalouden organisaatioiden ja yritysten hyväksi.
- Palveluntarjoaja loi työpaikkoja julkisten vuokra-asuntojen asukkaille, pääasiassa osa-aikatyötä etsiville kotona oleville puolisoille ja omaishoitajille tai työttömille.

Muut hyödyt

- Hanke voitaisiin helposti toistaa ja laajentaa muihin julkisiin ja yksityisiin kollektiivisiin asumismuotoihin (kerrostalokompleksi on valtava, ja siinä asuu tuhansia kotitalouksia), jotka ovat yleisin asumismuoto Soulin kaupungissa. Näin ollen tämä malli voi avata yhteisötalouden yrityksille uuden liiketoiminta-alueen, jolla on erittäin hyvät tulevaisuudennäkymät ja suuri sosiaalinen vaikutus.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Kuvailtu malli suunniteltiin alun perin yhdenmetyksi ehdotukseksi erilaisista asukkaiden tarpeisiin sovitetuista palveluista (kuten kiinteistöjen hallinnointi, hoito ja ammatillinen koulutus) eräänlaisena kiertotalousmallina yhdessä asuinrakennuskompleksissa. Se, että eri palveluntarjoajat vastasivat eri palvelujen tuottamisesta, vaikeutti kuitenkin toisinaan palvelujen tarjoamista johdonmukaisesti ja kokonaisvaltaisesti.
- Jos hanke toistetaan, sopimuksen laajuutta olisi lisättävä ja hankinnan olisi koskettava integroidumpia palveluja. Sopimuksen kesto olisi pidennettävä, jotta palvelujen tarjonta olisi vakaampaa.
- Yritysrhytmittymän muodostamisen ehto olisi hyvä joustavoittaa.

Yhteystiedot

Ahreum Kim, ryhmänjohtaja, Global Social Economy Forumin (GSEF) sihteeristö, ahreum.kim@gsef-net.org

Li Yoo, ylempi johtaja, Seoul Social Economy Center, lilyatom@sehub.net

34. Alaikäisten lasten vanhempien tietojen ja taitojen kehittämiseen tähtäävän palvelun yhteissuunnittelu ja toteutus

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Brescian kaupunki, Italia

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankinnan tavoite

Menettelyn tarkoituksena on valita talouden toimijat, jotka ovat soveltuvia suunnittelemaan yhdessä Brescian kaupungin kanssa palvelun perheille, joilla on alaikäisiä (alle 18-vuotiaita) lapsia. Myöhemmässä vaiheessa tarjottavan palvelun lopullisena tavoitteena on

- tukea jokaisen lapsen asianmukaista kehitystä ja kasvua perheessään edistämällä perhesuhteita ja suojelemalla lasta tai alaikäistä heidän hyvinvointiinsa mahdollisesti vaikuttavilta häiriöiltä
- tukea perheiden parempaa osallisuutta paikallisyhteisöissä.

Palvelu suunnataan Brescian kaupungissa asuville perheille, joilla on alaikäisiä lapsia ja jotka hakevat palvelua oma-aloitteisesti tai joutuvat tekemään yhteistyötä sen kanssa tuomioistuimen päätöksen perusteella.

Kun hankittavan palvelun vaatimukset on määritelty hyvin, kunta voi käynnistää julkisen hankintamenettelyn. Jos kunta haluaa kuitenkin määritellä vaatimukset paremmin tai sisällyttää niihin uusia innovatiivisia seikkoja, yhteissuunnitteluprosessi voi olla mielenkiintoinen tapa ottaa talouden toimijat mukaan ja löytää uusia ideoita palvelun suunnittelun ja toimittamisen parantamiseksi.

Brescian kaupunki on aiemmin järjestänyt lapsille ja heidän perheilleen suunnatut palvelut keskitetysti. Vuonna 2015 se järjesti palvelut uudelleen: perustettiin viisi alueellista palvelua, joista kustakin oli vastuussa yksi henkilö. Tällä tarjouspyynnöllä kaupunki halusi parantaa nykyisen palvelun järjestämistä alueellisella tasolla luomalla alueellisia ja moniammatillisia työryhmiä, jotka keskittyvät yhteisötyöhön⁴. Yhteisötyön tavoitteena on ehkäistä perheiden vaikeuksia ja syrjäytymistä sekä äärimmäisissä tapauksissa suojella lapsia sekä välttää mahdollisimman pitkälle sitä, että heidät erotetaan perheistään.

Ajatus tästä tarjouskilpailusta perustui Brescian kaupungin ja Brescian paikalliseen "Piano di Zona" -aluesuunnitelmaan osallistuvien toimijoiden väliseen säännölliseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön. Tällaista suunnitelmaa edellytetään Italian laissa nro 328/2000, jossa määritellään sosiaalipolitiikan ja sosiaalipalvelujen suunnittelua ja uudelleenorganisointia koskevat säännöt. Tämä suunnitelma on väline, jolla sosiaalipalvelujen tarjontaa ohjelmoidaan paikallisella tasolla. Siinä määritellään painopisteet, strategiset tavoitteet, menettelyt, keinot ja henkilöresurssit, jotka ovat tarpeen julkisten palvelujen ja sosiaalisten toimenpiteiden yhdenmisen järjestelmän toteuttamiseksi.

Kohde

⁴ Yhteisötyö on prosessi, jossa sosiaalityöntekijät ja muut ammattilaiset auttavat kollektiivisten toimien avulla ihmisiä parantamaan suhdettaan paikallisyhteisöön, jossa he elävät, sekä lisäämään tunnettaan siihen kuulumisesta.

Alaikäisten lasten vanhempien tietojen ja taitojen kehittämiseen tähtäävän palvelun yhteissuunnittelu

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Menettelyn ensimmäinen vaihe oli avoin menettely, jonka tarkoituksena oli valita talouden toimija tai toimijat, joiden kanssa kyseisen palvelun yhteissuunnittelutoimia kehitetään. Tarjoukset arvioitiin parhaan hinta-laatusuhteen perusteella. Hankkeen laadusta annettiin 0–80 pistettä ja tarjouksen taloudellisuudesta enintään 20 pistettä.

Laatukriteerit olivat seuraavat:

- Palvelun järjestäminen – enintään 40 pistettä, jotka jakautuvat seuraavasti:
 - hanke-ehdotuksen yleinen kehittäminen (20 pistettä) ottaen erityisesti huomioon kunkin ammattiprofiilin osalta edellytetyt toimet sekä palvelun yleisten tavoitteiden saavuttaminen
 - kuvaus yhteistyössä julkisen sosiaalipalvelun kanssa tehtävään toimenpiteiden suunnitteluun ja arviointiin liittyvistä menettelyistä ja menetelmistä (10 pistettä)
 - kuvaus siitä, miten eri ammattiprofiilit tekevät yhteistyötä käynnissä olevien palvelujen (esimerkiksi PIPPI-perheneuvontahankkeen⁵ tai sijaisperhehuoltoon koskevan hankkeen) ja toteutettavien uusien palvelujen (esimerkiksi kunnallisten päiväkotien koulutuspalvelujen) kanssa (10 pistettä).

- Ammattilaisista koostuva ryhmä: enintään 25 pistettä, jotka jakautuvat seuraavasti:
 - yhteisesti suunniteltavassa palvelussa käytettävän henkilöstön määrä ja laatu (täsmennetään kokoaikaisen ja osa-aikaisen henkilöstön määrä, työn keskimääräinen kesto, erityinen lisäkokemus ja vaatimuksissa ilmoitetun alan pätevyys) (10 pistettä)
 - koordinointi- ja tukimekanismit yhteisen kielen luomiseksi eri ammattilaisten kesken (menetelmät yhteishengen vahvistamiseksi, välineet moniammatillisten integroitujen arviointien kehittämiseksi, kunkin ammattilaisen erityiset tulostavoitteet ja saavutettujen väliaikaisten ja lopullisten tulosten yksilöinti) (10 pistettä)
 - henkilöstölle esitetty koulutusta ja teknistä täydennyskoulutusta koskeva suunnitelma lukuun ottamatta laissa edellytettyä ja taloudellisessa tarjouksessa esitettyä pakollista koulutusta (5 pistettä).

- Työskentely yhteisön kanssa – enintään 15 pistettä, jotka jakautuvat seuraavasti:
 - kuvaus eri ammattiprofiilien yhteistyöstä alueella toimivien instituutioiden ja toimijoiden kanssa sekä yhteistyötä helpottavista välineistä (10 pistettä)
 - innovatiiviset ehdotukset vanhempien tietojen ja taitojen kehittämiseksi ja vahvistamiseksi (5 pistettä).

Eri ammattiprofiilit toimivat perheiden kanssa seuraavasti:

⁵ PIPPI-ohjelma (toimenpideohjelma laitostumisen ehkäisemiseksi) käynnistyi vuonna 2010 Italian työ- ja sosiaaliministeriön, Padovan yliopiston, kymmenen Italian kaupungin sekä alaikäisten suojeluun tähtäävien sosiaalipalvelujen yhteistyön tuloksena. Ohjelmalla pyritään innovoimaan toimenpidekäytäntöjä, jotta voidaan vähentää kaltoinkohtelun riskiä ja siitä johtuvaa lasten siirtämistä pois alkuperäisistä perheistään. Tähän päästään yhdistämällä johdonmukaisesti tällaisissa perheissä asuvien lasten tarpeisiin liittyvät eri toiminta-alat ottaen huomioon vanhempien ja itse lasten näkökulma analyysissa ja näihin tarpeisiin vastaamisessa.

- Psykologi tarjoaa tukea psykologisesta, kasvatuksellisesta, sosiaalisesta ja kliinisestä näkökulmasta.
- Kasvatusneuvojan tehtävänä on tukea vanhempien ja lasten välisiä suhteita ja perheen sisäisiä suhteita työskentelemällä perheen kotona arjen kontekstissa.
- Sosiaalityöntekijän tehtävänä on huolehtia siitä, että kotitalouksien hoito- ja hygieniatarpeet täyttyvät.
- Sijaisperhehuollon ohjaaja tukee käynnissä olevia tai aloitettavia sijaishuoltohankkeita.
- Etnis-kliinisen konsultin tehtävänä on helpottaa ulkomaalaisen perheen ja eri palvelujen ja ammattilaisten välistä ymmärrystä, suhteita ja neuvotteluja.
- Kulttuurisen ja kielellisen välittäjän tehtävänä on helpottaa palveluista tiedottamista muista kulttuureista kuin italialaisesta kulttuurista tuleville perheille.
- Palvelun koordinaattori takaa palvelun laadun, valvoo toimien toteuttamista ja siihen osallistuvaa henkilöstöä sekä seuraa palvelun tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Parannetaan kuvailtujen palvelujen strategista ohjelmointia ja operatiivista suunnittelua.
- Tehostetaan yhteisötyön kehittämistä Brescian viidellä alueella.
- Vahvistetaan ennaltaehkäisevää lähestymistapaa kyseisissä palveluissa, jotta vältetään lapsia ja alaikäisiä mahdollisesti haittaavat vaikeudet, pahoinpitelyt tai häiriöt.
- Parannetaan palvelusta hyötyvien perheiden osallisuutta paikallisyhteisössä ja ehkäistään koulutusköyhyyttä.

Todentaminen

Teknisten ja taloudellisten valmiuksien osalta hankintaviranomainen todensi kuuden ammattiprofiiliin (psykologi, kasvatusneuvoja, sosiaalityöntekijä, sijaisperhehuollon ohjaaja, etnis-kliininen konsultti, kulttuurinen ja kielellinen välittäjä sekä palvelun koordinaattori) vaatimusten täyttymisen tarkistamalla tarjoajan ehdottamien ammattilaisten ansioluettelot.

Sopimuksen arvo

Palvelusopimuksen arvo ilman arvonlisäveroa on 600 275 euroa vuodessa eli yhteensä 2 401 102,10 euroa ilman arvonlisäveroa neljän vuoden aikana. Tätä määrää on täydennettävä yhteisrahoitusvaroilla, jotka valitun talouden toimijan tai toimijoiden on maksettava.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevaa kevennettyä järjestelyä koskeva 74–77 artikla
- Heinäkuun 3. päivänä 2017 annetun asetuksen nro 117 (kolmatta sektoria koskeva laki) 55 §, jossa määritellään muiden yhteistyömuotojen ohella julkisen hallinnon ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteissuunnitteluväline

- Italian laki nro 328/2000, jossa määritellään sosiaalipolitiikan ja sosiaalipalvelujen suunnittelua ja uudelleenorganisointia koskevat säännöt.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Brescian kaupunki
- Brescian paikallisen toimintasuunnitelman kumppanit: kunnat, yhdistykset, sosiaaliset osuuskunnat, Caritas-järjestö (roomalaiskatolisten avustus-, kehitys- ja sosiaalipalvelujärjestöjen liitto) sekä seurakunnat, jotka osallistuvat aktiivisesti sosiaalipolitiikan ja palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen paikallistasolla.
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: kolmen sosiaalisen osuuskunnan muodostama ryhmä (tarjouskilpailuun osallistui kaksi kolmesta sosiaalisesta osuuskunnasta koostuvaa ryhmää)
- Yhdessä suunnitellun palvelun käyttäjät: perheet, joissa on alaikäisiä lapsia (sekä vanhemmat että lapset)

Sosiaaliset vaikutukset

Toiminta alkoi kesän 2019 jälkeen, eikä vaikutuksia ole vielä arvioitu. Keskeisiä indikaattoreita ovat lapsien perheistä siirtämisten ja naisiin kohdistuvien perhevähäkorvausten määrän odotettu väheneminen. Tärkeimpiä tähän mennessä saavutettuja sosiaalisia vaikutuksia ovat seuraavat:

- Palvelun yhteissuunnittelu sosiaalisten osuuskuntien kanssa on parantanut palvelujen laatua, koska niissä on huomioitu sellaisten sosiaalisten osuuskuntien näkökulmat, joilla on kokemusta alalta ja jotka tuntevat palvelua käyttävien perheiden olosuhteet.
- Yhteissuunnittelu on osaltaan edistänyt ennaltaehkäisevän lähestymistavan käyttöönottoa lastensuojelupalveluissa ja alaikäisille ja heidän perheilleen suunnatuissa palveluissa yhdessä muiden kaupungin käynnistämien hankkeiden ja toimenpiteiden kanssa.
- Yhteistyötä eri toimijoiden kesken (erityisesti koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä ja perheille muiden perheiden avulla annettavaa tukea) on vahvistettu.
- Vaikeuksissa olevien perheiden ympärille on luotu turvaverkkoja, joilla pyritään ehkäisemään eristymistä ja syrjäytymistä.

Muut hyödyt

- Palvelujen yhteissuunnittelun käynnistämismenettely on jo toistettu Bresciassa. Tämä on toinen tarjouspyyntö lapsille, alaikäisille ja heidän perheilleen suunnattujen palvelujen alalla. Lisäksi on aloitettu menettely, jolla käynnistetään yhteissuunnitteluprosessit äärimmäisen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan tähtäävien palvelujen uudelleenorganisointiksi. Vastaava tarjouspyyntö voitaisiin käynnistää vammaistyön alalla.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Vastaavanlaisen hallinnollisen menettelyn perustamiseen palvelujen yhteissuunnittelua varten tarvitaan 30 prosenttia enemmän aikaa kuin tavanomaiseen hankintamenettelyyn. Siihen liittyy henkilöstökuluja, ja se edellyttää erittäin hyvää organisointia ja suunnittelua kaupungin taholta.

- Oli välttämätöntä, että alustava strateginen suunnittelu toteutettiin paikallisen toimintasuunnitelman yhteydessä ennen tämän yhteissuunnitteluprosessin käynnistämistä. Suunnittelussa tunnistettiin kaupungin tarpeet, prioriteetit ja resurssit sosiaalipalvelujen yleisen tarjonnan osalta. Tämä auttoi määrittelemään palvelua koskevat vaatimukset.
- On olennaisen tärkeää, että sekä kaupungilla että muilla toimijoilla on pätevä henkilöstö, joka tuntee yhteissuunnitteluprosessit ja paikallistason sosiaalisen tilanteen. Käytettävissä on myös oltava informatiivista tietoa sosiaalisesta tilanteesta.

Yhteystiedot

Massimo Molgora, sosiaalipalvelu- ja koulutusala, sosiaalipalveluista vastaava johtaja,
MMolgora@comune.brescia.it

35. Hoitopalvelujen suunnittelua, järjestämistä ja tarjontaa koskevien laatuvaatimusten osallistava määrittely ja niiden sisällyttäminen julkisiin hankintoihin

Hankintaviranomaisen nimi: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gdynia (Gdynian kaupungin sosiaalipalvelukeskus), Puola

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Gdynian kaupunki järjesti vuosina 2011 ja 2012 tapahtuman "Gdynian hoitopalvelujen laatua koskeva vuoropuhelu". Tavoitteena oli tunnistaa hoitopalvelujen sidosryhmien tarpeet ja odotukset ja vertailla niitä hoitopalvelujen laadun parantamiseksi. Tapahtuma mahdollisti laajan keskustelun, johon osallistuivat kaikki asianomaiset osapuolet: siihen osallistui yli 1 000 henkilöä, muun muassa hoitopalvelujen vastaanottajia ja tarjoajia. Hoitopalvelujen vastaanottajat ja tarjoajat tapasivat sekä ryhmissä että yksittäin; niitä, jotka eivät voineet osallistua mihinkään 18 istunnosta, haastateltiin heidän kotonaan. Osallistujilta kysyttiin, mitä hyvää hoitopalvelu heidän mielestään on.

Tämän tuloksena laadittiin yhteiset laatukriteerit, -ohjeet ja -vaatimukset, joilla on tarkoitus parantaa sekä hoidon että hoitoalan työn laatua.

Määritellyt hoitopalveluja koskevat vaatimukset sisällytettiin tämän jälkeen hankintamenettelyihin. Asettamalla hoitajien työsuhdetta koskevia vaatimuksia (kuten vähimmäispalkka, asianmukainen työsopimus sekä koulutusrahasto hoitajien pätevyyttä ja taitoja kehittävää erityiskoulutusta ja ammatillisia kurseja varten tai työnantajien maksuosuus paikalliseen koulutusrahastoon) paikallisviranomaiset pyrkivät parantamaan kuvaa hoitajan ammatista sekä hoitajien koulutustasoa. "Gdynian hoitopalvelujen laatua koskeva vuoropuhelu" -tapahtuman mottona oli: "*Haluamme nähdä. Haluamme kuulla. Haluamme tehdä päätökset yhdessä.*"

Kohde

Tehokkaiden ja osallistavien hoitopalvelujen tarjoaminen ottaen huomioon hoitopalvelujen vastaanottajien erityistarpeet.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaa edeltävä vaihe:

Hankintaa edeltävän prosessin ensimmäinen tulos oli "Laadukkaiden hoitopalveluiden peruskirja", jossa kuvailtiin yleiset arvot ja sidosryhmien määrittämät tärkeimmät laatukriteerit, joita olivat muun muassa tehokkuus, hyvä hallinto, myönteinen lähestymistapa yhteistyöhön, tiedonkulku, keskinäinen kunnioitus, saatavuus, vastuu, mukautuvuus ja solidaarisuus.

Eritelmät

Hankintamenettelyissä hoitopalvelujen tekniset eritelmät sisältävät kuulemisen perusteella yksilöidyt olennaiset vaatimukset. Edullisin tarjous valitaan seuraavien sopimuksentekoperusteiden perusteella:

- hinta – 45 %
- sopimuksen toteuttamiseen osoitetun hoitohenkilöstön laatu ja määrä – 45 % (laatu arvioidaan osoitetun henkilöstön ammattipätevyyden perusteella)

Hoitajien työolot – 10 %.*Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot*

Sopimukseen sisältyy tiukkoja vaatimuksia, joilla varmistetaan hoitajien kunnolliset työolot (mukaan lukien palkat ja työaika) ja mahdollisuus sekä itsensä että ammattipätevyytensä kehittämiseen. Vuoteen 2014 asti sopimuslupaan oli esimerkiksi sijoitettava yksi prosentti palkkavarosta koulutusrahastoon, joka käytettiin hoitajien erikoiskoulutukseen.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

”Gdynian asuinpaikassa tarjottavia hoitopalveluja koskeva normi” laadittiin, koska hoitopalveluista ei edelleenkään ole olemassa oikeudellisia normeja tai Puolan perhe-, työ- ja sosiaaliministeriön suosittelemia normeja tai ohjeita.

Asiakirjassa kuvataan, miten laadukkaat hoitopalvelut järjestetään ja toteutetaan paikallisten sidosryhmien tarpeita vastaavalla tavalla. Siinä määritellään ensin hoitopalveluiden tavoitteet ja odotetut tulokset ja sen jälkeen esitetään paikallisten hoitopalveluiden luettelo, johon sisältyy laaja henkilökohtaisten ja kotipalvelujen tarjonta.

Seuraavaksi määritellään hoitopalvelujen järjestäjien, tarjoajien ja hoitajien tehtävät ja oikeudet sekä hoitajien ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset. Hoitajien työsuhdetta koskevat tärkeimmät arvot ovat seuraavat: kahdeksan tunnin työpäivän käyttöönotto ja työsopimuksen olemassaolo, kunnolliset palkkaehdot, syrjimättömyys työehtojen osalta sekä mahdollisuus ammatilliseen koulutukseen.

Gdynian kaupunginjohtaja vahvisti normin paikallisina hoitopalveluiden tarjoamista koskevin periaatteina, ja toukokuusta 2011 lähtien se on täytynyt sisällyttää eritelmiin ja sopimuslausekkeisiin.

Viitenormeja olivat muun muassa asiaa koskevat ILO:n yleissopimukset, kuten

- ILO:n perussääntö – 427 artikla
- yleissopimus nro 100 – samanarvoisesta työstä maksettava sama palkka
- yleissopimus nro 111 – työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistaminen
- yleissopimus nro 140 – taloudellisesti tuettu opintovapaa
- yleissopimus nro 175 – osa-aikatyö.

Todentaminen

Todentaminen ja seuranta perustuvat seuraaviin indikaattoreihin:

- hoitopalvelujen tarjoamista koskevat määrälliset ja laadulliset kriteerit ”Gdynian hoitopalveluja koskevan normin” mukaisesti
- sen varmistaminen, että hoitajien palkka on Puolan lainsäädännön mukainen (lakisääteinen vähimmäistuntipalkka, joka ei alita Puolan lainsäädännössä määriteltyjä sovellettavia palkkatasoja ja joka riippuu koulutustasosta ja ammattipätevyydestä)
- vaadittavien työolojen ja henkilösuojainten varmistaminen
- vaadittavan työsuhteen muodon varmistaminen (työsopimus)
- työaika koskevien vaatimusten täyttymisen varmistaminen (kahdeksan tunnin työpäivä)
- koulutuksen tarjoaminen hoitajille
- hoitajien koulutustaso, mukaan lukien täysin pätevien hoitajien määrä
- hoitohenkilöstön sijaiset, sijaisuuksien organisoinnin tehokkuus.

Sopimuksen arvo

Vuosina 2011–2018 järjestettiin 39 sosiaalisia lausekkeita sisältävää hankintamenettelyä ja tehtiin 39 hoitopalvelusopimusta, joiden arvo oli yhteensä 49,1 miljoonaa zlotya eli noin 11,4 miljoonaa euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot)
- Paikallinen säännös – Gdynian kaupunginjohtajan määräys nro 2073/11/VI/R, 24. toukokuuta 2011

Toimijat

Vuoropuheluun osallistui yli 1 000 hoitopalveluiden välitöntä ja välillistä sidosryhmää, muun muassa

- loppukäyttäjät (vanhukset ja heidän perheenjäsenensä)
- etulinjan henkilöstö (hoitajat)
- vapaaehtoistyöntekijät
- sosiaalityöntekijät
- palvelun ostajan ja palveluntarjoajan johtajat
- paikallinen viranomainen.

Sosiaaliset vaikutukset

- Luodaan yhteinen näkemys laadukkaasta hoidosta paikallisessa ympäristössä.
- Parannetaan työolojen laatua hoitoalalla, jota pidetään yhtenä aliarvostetuista aloista, joilla työolot ja palkkaus ovat heikkoja.
- Parannetaan hoitajien osaamista ja koulutustasoa.
- Parannetaan hoitoalan ammattien imagoa.
- Parannetaan käyttäjien saamien hoitopalvelujen laatua ja siten heidän arkensa laatua.

Muut hyödyt

- Gdynian kaupungin kokemus osallistavan prosessin johtamisesta julkisten palvelujen olennaisen sisällön ja sosiaalisen arvon määrittämiseksi ja työllisyyttä edistävien välineiden käytöstä julkisissa hankinnoissa osoittaa, että ne voivat olla yksi keino parantaa näiden palvelujen laatua, vaikuttaa työmarkkinoihin ja edistää yhteiskunnallisesti vastuullisia yrityksiä.
- Osallistava prosessi, joka johti sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen vaatimusten määrittelyyn, on testattu ja toteutettu onnistuneesti, ja se on edelleen käytössä. Prosessi on toistettavissa muille sosiaalipalveluille, ja sen voivat toteuttaa myös muut organisaatiot.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Nykyinen väestökehitys ja perhemallin muutokset muodostavat jo nyt vakavan haasteen sosiaalipolitiikalle, ja niihin liittyy epäilemättä tarve mukauttaa jatkuvasti sekä hoitopalvelujen sisältöä että laajuutta samoin kuin palveluihin käytettävien menojen määrää ja vaikuttavuutta.

- Osallistava lähestymistapa hoitopalvelujen suunnitteluun, järjestämiseen ja tarjoamiseen tekee niistä tehokkaampia, osallistavampia ja paremmin tuensaajien yksilöllisiin tarpeisiin räätälöityjä ja mahdollistaa samalla sopimuskumppaneille asianmukaiset edellytykset niiden tuottamiseksi.

Yhteystiedot

Katarzyna Stec – Gdynian sosiaalipalvelukeskus, Puola, k.stec@mopsgdynia.pl

36. Useiden organisaatioiden toimittamat sosiaalipalvelut

Hankintaviranomaisen nimi: Riian kaupunginvaltuuston sosiaalihuolto-osasto, Latvia

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Riian kaupungissa sosiaalipalveluja toimittavat nykyisin useat organisaatiot puitejärjestelyn nojalla. Riian kaupunginvaltuuston sosiaalihuolto-osasto on käyttänyt tätä välinettä kuuden viime vuoden ajan.

Aikaisemmin hankintaviranomainen julkaisi tarjouspyynnön, jonka yleensä voitti yksi yksittäinen toimija, jonka valmiudet kattaa koko alue palvelujen toteuttamisessa olivat hyvin rajalliset. Latvian Samaritans-hyväntekeväisyysjärjestö riitautti tämän käytännön valtion julkisista hankinnoista vastaavassa virastossa (joka toimii valituselimenä) ja väitti sen käytännössä merkitsevän sosiaalipalvelujen tarjoamisen monopolisointia Riassa. Asia ratkaistiin Latvian Samaritans-järjestön hyväksi. Tämä on johtanut monopolin mahdollistavien hankintakäytäntöjen lakkauttamiseen. Ne on korvattu läpinäkyvämmillä, paremmin kilpailuun perustuvilla ja avoimemmilla hankintamenettelyillä. Tämän saavuttamiseksi hankintayksikkö on käyttänyt Riian kaupungissa sosiaalipalveluja koskevia puitejärjestelyjä. Näihin palveluihin sovelletaan direktiivin 2014/24/EU 74–77 artiklan mukaista kevennettyä järjestelyä.

Tämän kehyksen mukaisesti hankittuihin palveluihin sisältyy muun muassa apu henkilökohtaisen hoidon ja/tai kotitaloustöiden tarjoamiseksi henkilöille, jotka eivät ikänsä tai vammaisuutensa vuoksi pysty itse huolehtimaan siitä. Kohteina ovat henkilöt, jotka joko asuvat yksin tai joiden kanssa asuvat perheenjäsenet eivät ikänsä, terveydentilansa tai työtilanteensa vuoksi voi antaa hoitoa. Puitejärjestely kattaa myös vammaisten alaikäisten hoidon.

Kohde

Useiden toimijoiden kanssa tehty puitejärjestely kotihoitopalvelujen tarjoamiseksi Riian sosiaalipalvelun käyttäjille vuonna 2020.

Hankintavaihe ja -perusteet

Puitejärjestely tehtiin (Latvian julkisia hankintoja koskevan lain liitteessä 2 tarkoitetulla) sosiaalipalvelujen hankintamenettelyllä, joka on eräänlainen avoin menettely. Sosiaalipalvelujen tarjoajien odotetaan tuottavan 250 000 tuntia palveluja ja tarjoavan sosiaalipäivystyspalvelua 130 kertaa sopimuksen keston ajan. Yksittäiset sopimukset tehdään palvelun vastaanottajien kanssa, ja hoitosuunnitelmista on sovittava yleisten ehtojen mukaisesti.

Tarjoajien oli täytettävä seuraavat teknisiä ja ammatillisia valmiuksia koskevat kriteerit:

- Niillä oli oltava palveluksessaan sosiaaliohittajia, joilla on sosiaalityön alalla vähintään perus- tai korkea-asteen koulutus tai vähintään keskiasteen ammatillinen koulutus (valmistuttuaan ammatillisesta keskiasteen oppilaitoksesta tai muusta ammatillisesta keskiasteen koulutusta tarjoavasta oppilaitoksesta), sekä hoitajia (joiden koulutusvaatimukset eivät ole yhtä tiukkoja).
- Niiden oli varmistettava ammattipätevyyden säännöllinen kehittäminen sosiaalipalvelujen tarjoajia koskevista vaatimuksista 13. kesäkuuta 2017 annetun hallituksen asetuksen N:o 338 9 §:n mukaisesti.

Teknisessä tarjouksessa tarjoajien oli annettava seuraavat tiedot:

- piiriyksiköt sekä hoitajien ja tarjottavien kotihoitopalvelutuntien määrä

- palvelujen tarjoamista koskevat järjestelyt, mukaan lukien asiakkaiden valitusten käsittelyä koskevat järjestelyt ja käytettävät resurssit
- palvelun kesto, hoitajien työajan järjestäminen ja lakisääteisten vaatimusten noudattaminen
- aikuisille ja alaikäisille tarjottavan palvelun sisältö, mukaan lukien tiedot lakisääteisten vaatimusten noudattamisesta, työssä käytettävistä työmenetelmistä ja materiaaleista, palvelun dokumentoinnista ja asiakirjojen säilyttämisestä.
- tarjoajayritykset ja -organisaatiot, jotka arvioidaan niiden alueellisen kattavuuden, henkilöstön pätevyyden ja kokemuksen sekä niiden käytettävissä olevan infrastruktuurin perusteella.

Tarjouskilpailussa saatiin kuusi tarjousta ja kaikki kuusi tarjoajaa hyväksyttiin puitejärjestelyyn.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Riian kunta päätti käyttää (direktiivin 24/2014/EU 33 artiklan mukaista) puitejärjestelyä varmistaakseen

- palvelujen fyysisen saavutettavuuden (palvelut tarjotaan paikallisesti lähellä käyttäjien asuinpaikkaa)
- palvelujen korkean laadun (organisaatiot pystyvät tarjoamaan kotihoitopalveluja, niillä on kokemusta ja ne täyttävät ammatilliset vaatimukset)
- saatavuuden (puitejärjestely mahdollistaa sosiaalipalvelujen tarjoajien verkoston muodostamisen Riikaan ja lisää kotihoitopalvelujen saatavuutta).

Hankintasopimuksen tavoitteena on parantaa yksilön ja/tai perheen elämänlaatua, täyttää henkilökohtaiset perustarpeet, avustaa kotitaloustöissä ja antaa henkilökohtaista hoitoa henkilöille, joilla on objektiivisia vaikeuksia huolehtia itsestään iän tai vamman vuoksi.

Todentaminen

- Hankintakomitea tutki, ovatko tekniset tarjoukset sosiaalipalvelujen tarjoajia koskevista vaatimuksista 13. kesäkuuta 2017 annetun hallituksen asetuksen N:o 338 1 §:n 6 momentissa säädettyjen vaatimusten mukaisia.
- Tarjoajien oli tarjousasiakirjojen jättämisen yhteydessä toimitettava asiantuntijan todistus siitä, että tarjoaja täyttää ammatillista kehitystä koskevan erityisvaatimuksen.
- Tarjoajan tarjoaman palvelun laadun arvioivat tarvittaessa Riian sosiaalipalvelun asiantuntijat.
- Tarjoajan on tehtävä itsearviointi palvelun laadusta vähintään kerran vuodessa.
- Sopimuksen seurannasta vastaavat palveluntarjoajan työntekijät.
- Vuosikertomukset ja laskut toimitetaan hankintaviranomaiselle.

Sopimuksen arvo

Arvio: Puitejärjestelyn kokonaisarvo on enintään 12 877 609 euroa ilman arvonlisäveroa. Kustannukset henkilöä ja tuntia kohden eivät saa olla yli 4,44 euroa, eivätkä kotihoidon kustannukset hätätilanteissa saa ylittää 30:tä euroa päivässä. Puitejärjestelyn alustava kesto on yksi vuosi tammikuun 1. päivästä 2020 alkaen.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevaa kevennettyä järjestelyä koskeva 74–77 artikla

- Sosiaalipalvelujen tarjoajia koskevista vaatimuksista 13. kesäkuuta 2017 annettu hallituksen asetus N:o 338

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Riian kaupunginvaltuuston sosiaalihuolto-osasto
- Puitejärjestelyn piiriin kuuluvat organisaatiot:
 - "Latvijas Samariešu apvienība", Latvian Samaritans-hyväntekeväisyysjärjestö
 - "Latvijas Sarkanais Krusts", Latvian Punainen risti
 - "Biedrība SIA Mājas aprūpe", kotihoitopalveluja Riassa tarjoava yhteiskunnallinen yritys
 - "Svētā Jāņa Palīdzība", humanitaarisen Johanniter International -vapaaehtoisjärjestön latvialainen jäsenjärjestö
 - "SIA Pirmais Patronāžas Serviss", iäkkäiden ja vammaisten sosiaalityössä toimiva organisaatio
 - "AS Aprūpes birojs", organisaatio, joka tarjoaa ammattimaisia terveydenhuoltopalveluja potilaille näiden kotona

Sosiaaliset vaikutukset:

- Sellaisille henkilöille, jotka eivät pysty huolehtimaan itsestään, tarjottavien sosiaalipalvelujen ja niiden alueellisen kattavuuden parantaminen Riian kaupungissa ja siten näiden henkilöiden ja heidän perheidensä elämänlaadun parantaminen.
- Kukin käyttäjä voi valita erilaisten kriteerien mukaan sopivimman palveluntarjoajan, esimerkiksi uskonnollisen tai ei-uskonnollisen organisaation.

Muut hyödyt

- Puitejärjestelyn käyttö on erityisen hyödyllistä, koska on monia sosiaalialan organisaatioita, jotka voivat tarjota Riian kaupungille asianmukaisia sosiaalipalveluja, mutta yksikään organisaatio ei pysty tarjoamaan kaikkia alueella tarvittavia sosiaalipalveluja. Tämä väline on mahdollistanut sosiaalipalvelujen tarjoajien verkoston luomisen Riikaan, koska ne tekevät yhteistyötä puitejärjestelyn puitteissa, ja samalla vahvistanut voittoa tavoittelemattomien sosiaalipalvelujen alaa tarjoamalla niille pääsyn julkisiin hankintoihin, jota niillä ei aiemmin ollut.
- Sosiaalipalveluja toteuttavat useat organisaatiot; millään tietyllä organisaatiolla ei ole monopoliasemaa. Yhteiskunnallisten yritysten mahdollisuudet saada hankintasopimuksia ovat parantuneet.
- Kilpailu on säänneltyä, eikä parasta palveluntarjoajaa valita vain halvimman hinnan vaan käyttäjän kannalta sopivimman tarjouksen perusteella.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Puitejärjestelyn kesto on yksi vuosi, ja sitä voidaan jatkaa vuosittain enintään neljän vuoden ajan. Eräät muut kunnat ovat säätäneet (paikallisilla säädöksillä), että sopimus voidaan allekirjoittaa kolmeksi vuodeksi. Jos sopimuksen kesto on pidempi kuin yksi vuosi, se antaa palvelun käyttäjille ja palveluntarjoajille enemmän vakautta. Jos sopimukset ovat pidempiä kuin yksi vuosi, uusien palveluntarjoajien on kuitenkin vaikeampi päästä markkinoille.
- Jos tarjottava sosiaalipalvelu on asunto, sopimuksen keston olisi oltava pidempi kuin yksi vuosi. Osa kunnista kuitenkin toteuttaa hankintaprosessinsa vuosittain, joten on olemassa riski, että käyttäjät joutuvat vuosittain muuttamaan asuinpaikasta toiseen.

Yhteystiedot

Agnese Fridenberga, oikeudellinen asiantuntija, agnese.fridenberga@providus.lv

Andris Bērziņš, Latvian Samaritan-järjestön johtaja, samariesi@samariesi.lv

37. Itsenäisen asumisen mahdollistavien sosiaalipalvelujen hankinta Kaišiadorysissa Liettuassa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Kaišiadorysin kaupunki, Liettua

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Liettuan edistymisstrategia 2030 muodostaa strategisen kehyksen viranomaisten toimien ohjaamiseksi, jotta voidaan vastata sosiaalisiin, taloudellisiin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin lähivuosina. Yksi strategian pääpilareista on se, että mahdollistetaan yhteisöjen, voittoa tavoittelemattomien toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen suora osallistuminen, jotta tällaisiin haasteisiin voidaan vastata tehokkaammin. Tällä on ollut joitakin keskeisiä vaikutuksia julkisten hankintojen järjestämiseen ja viranomaisten rooliin sosiaalipalvelujen suorina tarjoajina. Ensinnäkin strategiassa todetaan, että julkisen sektorin pitäisi tarjota palveluja vain silloin, kun kansalaisjärjestöt, kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja yksityiset yritykset eivät pysty tarjoamaan niitä. Toiseksi, kuten vuosien 2014–2020 kansallisessa edistymisohjelmassa todetaan, tällaisten yksityisten toimijoiden olisi hankittava ja toteutettava vähintään 15 prosenttia paikallisella tasolla tarjottavista julkisista sosiaalipalveluista.

Yksityisten toimijoiden toimittamien sosiaalipalvelujen lisäämisen tavoitteet ovat seuraavat:

- Varmistetaan palvelujen parempi laatu mittaamalla sosiaaliset vaikutukset paremmin.
- Ratkaistaan palvelun laajentamista koskevan asiantuntemuksen ja kokemuksen puute.
- Edistetään tuloksiin (vaikutuksiin) perustuvien lähestymistapojen kehittämistä julkisten palveluhankintojen osalta toimiin ja panoksiin perustuvien lähestymistapojen sijasta.

Talous- ja innovaatioministeriön alainen voittoa tavoittelematon virasto Enterprise Lithuania, jonka tarkoituksena on edistää yrittäjyyttä ja liiketoiminnan kehittämistä, on laatinut [julkisten palvelujen siirtämistä koskevan oppaan](#). Opas on suunnattu paikallisviranomaisille, ja sen tavoitteena on lisätä tietämystä julkisia hankintoja koskevista säännöistä, vaikutusten mittausten menetelmistä ja saatavilla olevasta rahoituksesta sekä antaa neuvoja keskeisistä oikeudellisista kysymyksistä.

Enterprise Lithuania on myös auttanut paikallisviranomaisia suunnittelemaan sellaisten tukipalvelujen julkisia hankintoja, joilla edistetään mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden sosiaalista ja taloudellista integroitumista. Tällä hetkellä mielenterveysongelmista kärsivät henkilöt asuvat itsenäisesti yhteisöllisissä ympäristöissä. Heidän hyvinvoinnistaan huolehtimisen lisäksi viranomaiset pyrkivät kuitenkin myös edistämään heidän integroitumistaan yhteiskuntaan ja parantamaan heidän elämänlaatuaan. Mielenterveysongelmista kärsiviltä henkilöiltä puuttuu etenkin mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan, harrastaa ja tulla ennakkoluulottomasti tunnustetuiksi yhteisöjensä arvokkaina jäseninä. Merkittävä este taloudelliselle integroitumiselle on se, että yhteisöissä (tai kohtuullisella etäisyydellä) ei ole kunkin henkilön valmiuksiin sopivia työmahdollisuuksia.

Kaišiadorysin kaupunki käynnisti joulukuussa 2019 ensimmäisen itsenäisen asumisen tukipalvelujen hankintamenettelyn, jonka tavoitteena on lisätä psyykkisesti vammaisten henkilöiden riippumattomuutta ja integroitumista. Palvelun vaikutusta mitataan kuuden kuukauden jälkeen. Palvelusta maksettava maksu perustuu kaksitahoiseen järjestelmään, jossa palveluntarjoaja saa bonuksen, jos odotettu tulos saavutetaan, tai maksaa sopimussakon, jos tulosta ei saavuteta.

Kohde

Palvelujen hankinta psyykkisesti vammaisten henkilöiden itsenäisen kotona asumisen ja siten työllistymisen ja sosiaalisen integroitumisen edistämiseksi.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaviranomainen hyödynsi edellä mainitun tulosperusteisen lähestymistavan toteuttamisessa direktiivin 2014/24/EU täytäntöönpanemiseksi annetun Liettuan julkisia hankintoja koskevan lain tarjoamia mahdollisuuksia, joiden avulla se pystyi myös varmistamaan soveltuvien tarjoajien saatavuuden. Se käytti erityisesti hankintaa edeltävää markkinakartoitusta ja tarjousperusteista neuvottelumenettelyä. Muita keskeisiä osatekijöitä olivat menettelyn odotettujen tavoitteiden määrittely sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja kaksitahoisen maksujärjestelmän määrittäminen.

Hankintaa edeltäviin kartoituksiin osallistui mahdollisia sosiaalipalvelujen tarjoajia sekä yhteisöjä. Kartoitusten tarkoituksena oli selvittää, pystyisivätkö palveluntarjoajat saavuttamaan kaupungin odottamat tulokset, keskustella mahdollisista sopimusehdoista ja tunnistaa ehdot, jotka voisivat aiheuttaa palveluntarjoajille vaikeuksia. Näitä keskusteluja järjestettiin myös palveluntarjoajien välisten yhteistyömahdollisuuksien löytämiseksi siinä tapauksessa, että yksi palveluntarjoaja ei pystyisi yksinään saavuttamaan kaikkia kaupungin määrittelemiä tavoitteita. Kartoitukset koskivat palvelujen laatukriteerejä, jotka kunta määrittä ja jotka mahdolliset palveluntarjoajat ja kyseisessä vaiheessa mukana olleet sidosryhmät vahvistivat.

Tarjoukset arvioitiin parhaan hinta-laatusuhteen perusteella. Hinnan (kustannukset henkilöä kohti kuukaudessa) painoarvo oli 60 prosenttia ja laadun painoarvo loput 40 prosenttia.

Laatu arvioitiin kolmen kriteerin perusteella, ja tarjoajia pyydettiin ehdottamaan kutakin kriteeriä koskevia muuttujia:

- Palvelujen vastaanottajat voivat huolehtia elatuksestaan työllistymällä ja ansaita tuloja; tämä mitataan niiden kuukausien lukumäärällä vuodessa, joina henkilöt ovat työssä – palveluntarjoajan kanssa tehdyn sopimuksen jälkeen – ja heidän ansiotasollaan (enintään 15 pistettä).
- Palvelunsaajat pystyvät huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniastaan ja elämänhallinnastaan (enintään 15 pistettä).
- Ehdotetun palvelun (palvelujen) kuvaus, jossa käsitellään sitä, miten palvelun tarjoaminen vaikuttaa kohderyhmään ja noudattaa hankintaviranomaisen tavoitteita (mukaan lukien vapaaehtoistyöntekijöiden osallistuminen tuloksena toteutettavaan toimeen ja kumppanuus paikallisten kansalaisjärjestöjen ja yksityisten yritysten kanssa) (enintään 10 pistettä).

Vaikutusten mittaaminen ja maksettava maksu määräytyy sen mukaan, miten kilpailun voittanut tarjoaja ehdottaa toteuttavansa nämä kriteerit.

Tarjoajia kehoitettiin esittämään tarjouksissa palvelun hinta henkilöä kohti kuukaudessa. Sopimuksen enimmäisarvo on *kiinteä hinta henkilöä kohti kuukaudessa x 10 (käyttäjien lukumäärä) x 12 (kuukausien lukumäärä)*

Menettely oli avoin kaikentyypisille toimijoille, ja sopimus tehtiin voittoa tavoittelemattoman palveluntarjoajan kanssa siirtämistä koskevan oppaan strategisen tavoitteen mukaisesti yhteisötalouden toimijoiden roolin laajentamiseksi erityisesti kevennetyn järjestelyn piiriin kuuluvien palvelujen tarjoajina.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Sosiaalisten taitojen kehittäminen: Hankituilla palveluilla pyritään lisäämään mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden vastuuntunnetta ja oman elämänsä hallintaa. Tähän kuuluu itsenäinen asuminen, yhteisön kanssa käytävän vuorovaikutuksen oppiminen ja yhteiskunnallisen osallistumisen lisääminen. Annetun tuen pitäisi johtaa siihen, että käyttäjät pystyvät viestimään ja ilmaisemaan tarpeensa sekä ottamaan vastuun päätöksistään ja toimistaan.
- Työllistymismahdollisuuksien sovittaminen kunkin henkilön kykyihin ja osaamiseen: pääsy palkkatyöhön ja oikeus hallita omia tulojaan antavat henkilöille todellisen oikeuden päättää omasta elämästään ja itsenäisyydestään.
- Kokonaisvaltaisten tukipalvelujen tarjoaminen mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden osallistamiseksi työhön ja yhteiskuntaan: kattavat sosiaalipalvelut, joilla vastataan kunkin henkilön tarpeisiin terveydenhuollon lisäksi, ovat heidän kestävän integroitumisensa keskeinen edellytys.

Todentaminen

Ehdotusten arvioinnin helpottamiseksi hankintaviranomainen määritteli strategiansa, jossa esitetään keskipitkällä aikavälillä odotetut tulokset ja pitkällä aikavälillä odotetut vaikutukset sekä metodologinen lähestymistapa niiden mittaamiseksi todentamisen jälkeen.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen toteuttaminen alkoi joulukuussa 2019 ja se päättyi marraskuussa 2020 (12 kuukautta), ja sitä voidaan pidentää 12 kuukaudella. Tehdyn sopimuksen kokonaisarvo oli 55 000 euroa yhden vuoden ajalta, ja sitä voidaan jatkaa yhdellä lisävuodella, jolta maksetaan sama määrä.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU alustavia markkinakartoituksia koskeva 40 artikla ja sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevaa kevennettyä järjestelyä koskeva 74–77 artikla.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Kaišiadorysin kaupunki, Liettua
- Sopimuskumppaniksi valitut palveluntarjoajat: sekä yksityiset että voittoa tavoittelemattomat terveysterveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajat.
- Tuki: Enterprise Lithuania (konsultteineen) on tukenut kuntaa koko hankintasyklin ajan palvelutarpeiden määrittämisestä menettelyn aloittamiseen ja sopimuksen tekemiseen asti. Se tukee myös hankintaviranomaista sopimuksen toteuttamisessa. Sen seuraava välitavoite on ensimmäinen vaikutusten mittaus kuuden kuukauden jälkeen.
- Edunsaajat: henkisesti vammaiset henkilöt hankitun palvelun vastaanottajina.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tarjottavien palvelujen päätavoitteena on lisätä yhteisöllisesti asuvien mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden sosiaalista ja taloudellista integroitumista.
- Kaupunki pystyi hyödyntämään muiden kuin julkisten toimijoiden, erityisesti voittoa tavoittelemattomien sosiaalipalvelujen tarjoajien, kokemusta ja asiantuntemusta, jotta voitiin löytää innovatiivisia tapoja tarjota palveluja mielenterveysongelmista kärsiville.
- Tällä hankinnalla valtavirtaistettiin tulosperusteiset julkiset hankinnat keinona tehostaa sosiaalipalveluja ja saada parasta vastinetta rahalle.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Tämän uuden lähestymistavan toteuttaminen ei ollut helppoa, koska tarjoajia, jotka pystyivät toteuttamaan sopimuksen hankintaviranomaisen vaatimalla tavalla, oli rajallisesti. Kaupunki pyrki kuitenkin kutsumaan mukaan sekä yksityisiä että voittoa tavoittelemattomia palveluntarjoajia, jotka jo tarjosivat vastaavia palveluja, ja varmistamaan, että eri yhteisöt (kuten käyttäjäryhmät ja vammaisjärjestöt) saattoivat esittää näkemyksensä. Kuulemisten ja neuvottelujen painottaminen on siirtämistä koskevassa oppaassa keskeinen seikka.
- Kuntia on autettava toteuttamaan vaikuttavuuden hankintoja ja viestimään niistä markkinoille, sillä tämä lähestymistapa hankintamenettelyihin on perinteisiä tapoja monimutkaisempi. Lisäksi viranomaisilta puuttuu – erityisesti paikallistasolla – usein ammattilaisia, jotka ovat tottuneet työskentelemään sosiaalisesti suuntautuneiden palveluntarjoajien kanssa ja käsittelemään hankintaa edeltävään vaiheeseen liittyviä haasteita.
- Kuntien olisi suunniteltava hankintatoimensa pitkällä aikavälillä, koska vaikuttavuusperusteiset menettelyt ovat monimutkaisempia ja edellyttävät perusteellisempaa analysointia hankinnan kaikissa vaiheissa.
- On tärkeää tehdä yhteistyötä mahdollisten toimittajien kanssa, jotta voidaan lisätä tietoisuutta markkinakartoituksista saatavista hyödyistä ja kertoa toimittajille, miksi niiden olisi osallistuttava niihin.

Yhteystiedot

Aušra Pulauskaitė, projektipäällikkö, Enterprise Lithuania, a.pulauskaite@enterpriselithuania.com

38. Tulossuuntautuneet nuorisopalvelut, joihin sisältyy sosiaalisen tuoton vaatimuksia

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Rotterdamin kaupunki, Alankomaat

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Alankomaissa säädettiin vuonna 2014 uusi nuorisolaki, jolla uudistettiin ja hajautettiin nuorisopalveluja paikallisempien lähestymistapojen mahdollistamiseksi. Tämän seurauksena 15 Rijnmondin alueella (Alankomaiden länsiosassa sijaitseva maakunta) sijaitsevaa kuntaa muodosti yhdessä Rijnmondin alueen yhteisen nuorten apujärjestelmän (GR-JR), jota johti Rotterdamin kaupunki. Kun GR-JR järjesti vuonna 2018 uuden tarjouskilpailun nuorisopalveluistaan, se päätti käyttää tulossuuntautunutta rahoitusmallia, jolla painopiste siirrettiisiin tuotoksista tuloksiin, jotta sopimuskuoppeneille luodaan kannustimia ottaa suurempi vastuu tuloksista ja kannustetaan innovointia.

Jatkuvan ja asianmukaisen hoidon varmistamiseksi GR-JR on jakanut nuorisopalvelut eri osiin ja käyttänyt puitejärjestelyä niin, että yhtä osaa kohden sopimus voidaan tehdä useiden palveluntarjoajien kanssa. Puitejärjestelyn alkuperäinen kesto on kolme vuotta (1. tammikuuta 2018 alkaen) ja sitä voidaan jatkaa kaksi kertaa vuosi kerrallaan. Puitejärjestelyn nojalla tarjottavat palvelut kuuluvat kevennetyn järjestelyn piiriin (direktiivin 2014/24/EU 74–77 artikla).

Kohde

Nuorisopalvelut – osa A: Sijaishuolto (nuorten tilapäinen tai pitkäaikainen sijoittaminen vakaaseen kotitilanteeseen)

Hankintavaihe ja -perusteet

GR-JR käytti avointa menettelyä, ja tarjoajat pisteytettiin seuraavien sopimusentekoperusteiden perusteella:

- henkilöstön tietämys, asiantuntemus ja kokemus (30 pistettä)
- tulossuuntautuneiden nuorisopalveluiden toteuttaminen (40 pistettä)
- yhteistyö – miten tarjoaja tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa kokonaisvaltaisen avun varmistamiseksi nuorille (30 pistettä).

Koska vain tuloksista maksetaan, tarjoajia pyydettiin kuvaamaan, miten ne aikovat toteuttaa tulossuuntautuneen nuorisopalvelun, esimerkiksi seuraavasti:

- Millaiset valmiudet organisaatiolla on varmistaa tulossuuntautuneen rahoituksen tarjoamien uusien mahdollisuuksien tehokas ja vaikuttava hyödyntäminen, mukaan lukien tavoitteiden, prioriteettien ja toimien määrittely, ja miten se varmistaa, että käytettävissä on riittävästi aikaa ja resursseja tarvittavien tulosten saavuttamiseksi?
- Missä määrin organisaatio on tietoinen riskeistä ja valvoo ja hallitsee niitä, kun tulossuuntautunut rahoitusmenetelmä on otettu käyttöön?
- Missä määrin organisaatio tarjoaa kokonaisvaltaista hoitoa, joka kattaa nuorisopalvelujen koko laajuuden, ja tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden hoitopalvelujen tarjoajien kanssa?

Tarjoukset arvioitiin asteikolla 0–5 ("huonosta" "erinomaiseen"). Arviointiryhmään kuului vähintään viisi jäsentä, muun muassa GR-JR:n aihealueen asiantuntijoita ja sopimusvastaavia.

GR-JR sisällytti myös "sosiaalista tuottoa" koskevia lausekkeita tarjouskilpailun mahdollisten voittajien kanssa tehtäviin sopimuksiin. Palveluntarjoajien on täytettävä laajempi sosiaalista tuottoa koskeva velvoite, jonka tavoitteena on tarjota työelämään liittyviä mahdollisuuksia kauimpana työmarkkinoista oleville henkilöille (eli työttömyysetuuksia saaville henkilöille tai koulutusohjelmia suorittaville nuorille). Tämä perustuu Rotterdamin sosiaalista tuottoa koskevaan pöytäkirjaan, jossa luetellaan kaikki merkityksellisinä pidetyt toimet ja niiden arviointimenetelmät. Veloitteen täyttämättä jättämisestä seuraa sakko, jonka suuruus on 125 prosenttia täyttämättä jääneestä määrästä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tämä tarjouskilpailu on seurausta (1. maaliskuuta 2014 annetusta) kansallisesta nuorisolaista, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten terveellinen ja turvallinen kasvu itsenäiseksi ja riittävän itsevarmoiksi, jotta he voivat osallistua yhteiskuntaan. Lisäksi Rotterdam soveltaa sosiaalista tuottoa koskevia lausekkeita kaikissa yli 50 000 euron sopimuksissa työllistymismahdollisuuksien luomiseksi niille, joiden olisi muutoin vaikea löytää työpaikka.

Todentaminen

Tarjoajan on osoitettava ydinosaamisensa kyseisen asiakasryhmän kanssa työskentelyssä toimittamalla tiedot vastaavasta työstä, jonka se on suorittanut enintään kolme vuotta ennen tarjousten määräaikaa.

GR-JR seuraa palvelun suorittamista neljän kansallisella tasolla määritellyn indikaattorin avulla: asiakastyytyväisyys, tavoitteiden toteutuminen, epäonnistuminen ja odotusajat. Palveluntuottaja voi myös pyytää lisäindikaattoreita, jos ne antavat hyvän yleiskuvan saavutetuista tuloksista. Lisäksi palveluntuottajan suoriutumista seurataan neljännesvuosittain neljästä näkökulmasta:

- paikallisen tiimin (tietty nuorisopalvelujen parissa työskentelevien kunnallisten työntekijöiden ryhmä) palaute yhteistyötavasta, saavutettavuudesta, avoimuudesta, palvelujen käyttäjien kohtelusta, yhteistyöstä muiden organisaatioiden kanssa ja toiminnan nopeudesta
- palvelunkäyttäjien tekemät valitukset, jotka selvitetään nuorten vuosittaisilla haastatteluilla
- tuotosten toteutus
- hoitoa saaneiden nuorten määrä ja keskimääräinen hinta asiakasta kohden.

GR-JR ja palveluntoimittaja keskustelevat tuloksista ja tarvittavista toimenpiteistä neljä kertaa vuodessa. Maksettavan summan laskemiseksi toimitetaan vuosittain tilinpäätös, joka perustuu ohjelmiin osoitettuihin kokonaisbudjetteihin kaikkien avustettujen/tuettujen nuorten osalta. Tilinpäätökseen on liitettävä tilintarkastuskertomus (paitsi jos vuosittainen liikevaihto on alle 125 000 euroa, jolloin omaehtoinen ilmoitus riittää).

Lisäksi toimittajan on raportoitava sosiaalista tuottoa koskevan lausekkeen noudattamisesta. GR-JR tarjoaa "sosiaalisen tuoton pöytäkirjan", jossa luetellaan sovellettavat sosiaalista tuottoa tuottavat toimet ja näiden toimien taloudellinen arvo. Esimerkiksi työttömyysetuuksia saavan henkilön työllistyminen lasketaan sopimuskumppanin tuottamaksi sosiaalseksi panokseksi, jonka arvo on noin 30 000 euroa vuodessa eli 20,51 euroa tunnissa. Arvo nousee 35 000 euroon vuodessa tai 29,92 euroon tunnissa, jos henkilö on ollut työttömänä yli vuoden. Panosten jäljittämiseksi toimittajien on rekisteröitävä sosiaalista tuottoa tuottavat toimet GR-JR:n sosiaalisen tuoton rekisteröintijärjestelmään. Palveluntoimittajan on palkkalaskelman tai työsopimuksen toimittamisen lisäksi osoitettava, että työntekijä kuuluu johonkin kohderyhmistä.

Sosiaalinen tuotto voidaan sisällyttää Alankomaissa julkisiin hankintoihin monin eri tavoin. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi erityisten sopimuksen toteuttamista koskevien ehtojen asettaminen, sopimuskentekoperusteiden sisällyttäminen hankintoihin tai sopimuksen varaaminen suojatyöyrityksille. Ks. muina esimerkkeinä tässä kokoelmassa esitetyt tapaukset Wageningenista (s. X) tai Haarlemista (p.x).

Sopimuksen arvo

Nuorisopalveluita koskevan sopimuksen arvo oli yhteensä 50 miljoonaa euroa kolmen vuoden ajalta (osan A arvo oli 18 miljoonaa euroa).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2015/24/EU 46 artikla (sopimuksen jakaminen osiin) ja 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet). Lisäksi 74–77 artiklassa vahvistetaan sosiaalipalveluja ja muita erityispalveluja koskeva kevennetty järjestely, joka mahdollistaa menettelyjen suuremman joustavuuden ja kannustaa käyttämään laadullisia kriteerejä.
- Vuoden 2014 direktiivi on pantu täytäntöön Alankomaissa vuonna 2020 annetulla julkisia hankintoja koskevalla lailla (muutettu 1. päivänä heinäkuuta 2016).

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Rotterdamin kaupunki ja GR-JR
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Enver
- Edunsaajat: nuoret, jotka saavat avustuspalveluja GR-JR:n puitteissa, sekä työntekijät, jotka palkataan täyttämään sosiaalista tuottoa koskevat velvoitteet.

Sosiaaliset vaikutukset

- Käyttämällä tulossuuntautunutta rahoitusmekanismia GR-JR pystyy varmistamaan, että hankitut nuorisopalvelut tuottavat todellisia tuloksia eivätkä pelkästään tuotoksia. Mekanismi kannustaa innovointiin ja yhteistyöhön, sillä siinä keskitytään palvelun tarkan määrittämisen sijaan siihen, mitä palvelulla pitäisi saavuttaa.

Muut hyödyt

- Rotterdamin työmarkkinat ovat muuttumassa. Sen satama työllisti ennen paljon vähäisen ammattitaidon omaavia henkilöitä, mutta automaation ja työmarkkinoiden muiden muutosten vuoksi näille työntekijöille ei enää ole työpaikkoja. Lisäksi satama on siirretty kauemmas kaupungista ja matkustamisesta satamaan on tullut liian vaikeaa monille pienituloisille työnhakijoille.
- Rotterdamin sosiaalista tuottoa koskevan politiikan mukaisesti sosiaalisen tuoton asiantuntija arvioi jokaisen yli 50 000 euron arvoisen julkisen sektorin sopimuksen. Sopimuksessa on kohdistettava 0–50 prosenttia sopimuksen arvosta työllistymismahdollisuuksien tarjoamiseen. Tämä osuus on keskimäärin viisi prosenttia sopimusta kohden.
- Yksi tämän tarjouskilpailun voittajista oli Enver. Se on järjestö, joka tukee nuoria ja heidän perheitään Zuid-Hollandin (Etelä-Hollanti) alueella tarjoamalla laadukkaita nuorisopalveluja, ja sen sosiaalista tuottoa koskevan veloitteen määrä on 2 prosenttia kaikista sen GR-JR:n kanssa tekemistä sopimuksista. Laadukkaiden, yhteisöllisten palvelujen lisäksi Enver tarjoaa suoraan työpaikkoja ja työharjoittelupaikkoja kaukana työmarkkinoista oleville henkilöille, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, muun muassa sosiaalietuuksia saaville henkilöille, haavoittuvassa asemassa oleville ja erityistä tukea tarvitseville nuorille sekä fyysisistä ja psyykkisistä vammoista kärsiville henkilöille.
- Kaiken kaikkiaan Rotterdamin sosiaalisen tuoton aloite johti vuonna 2018 siihen, että yritykset palkkasivat 2 519 kaukana työmarkkinoista olevaa henkilöä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Sosiaalista tuottoa tuottavat toimet on sovitettava alan todellisuuteen. Vaikka esimerkiksi terveydenhuollossa on paljon avoimia työpaikkoja, nämä työpaikat edellyttävät hakijoilta

asiaankuuluvia tutkintotodistuksia eikä niitä tällä hetkellä voida täyttää kaukana työmarkkinoista olevilla henkilöillä.

- Näin ollen Rotterdam päivitti sosiaalista tuottoa koskevat periaatteensa vuonna 2019 tarjotakseen työnantajille enemmän joustavuutta ja räätälöintimahdollisuuksia. Tämä on mahdollistanut uudet, kohderyhmän kannalta asianmukaisemmat lähestymistavat, kuten velkaantumisongelmien ratkaisemisen (tällaisia ongelmia on 50 prosentilla sosiaalietuuksia saavista henkilöistä) ja ihmisten tuomisen lähemmäs työmarkkinoita mahdollistamalla koulutus ja (työpaikalla) tapahtuva harjoittelu sekä kielikurssit virallisena sosiaalista tuottoa tuottavana toimintana.
- Sosiaalisen tuoton toteutumisen seuranta edellyttää, että toimittajat raportoivat toimistaan ja esittävät näyttöä. Toimittajilta saadun palautteen mukaan hallinnollinen taakka on tällä hetkellä suuri. Tästä syystä Rotterdam pyrkii yhteistyössä useiden organisaatioiden kanssa löytämään ratkaisuja, jotka ovat toimivia molempien osapuolten kannalta.

Yhteystiedot

Sophie Harbers, sosiaalisen tuoton neuvoja, Rotterdamin kaupunki, s.harbers@rotterdam.nl

39. Mielensterveyspalvelujen rajat ylittävä yhteissuunnittelu ja yhteishallinnointi

Hankintaviranomaisen nimi, maa: GECT GO/EZTS GO, eurooppalainen alueellisen yhteistyön yhtymä "Territory of municipalities: Comune di Gorizia (I), Mestna občina Nova Gorica (Slo) and Občina Šempeter-Vrtojba (Slo)", Gorizia, Italia

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Tämä hyvä käytäntö syntyi [Health-Zdravstvo-hankkeessa](#), joka oli Interreg Slovenia Italia -aloitteesta vuosina 2014–2020 yhteisrahoitettu hanke ja jonka GECT GO/EZTS GO toteutti ainoana edunsaajana. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa ja parantaa Italian ja Slovenian välisellä raja-alueella asuvan väestön terveys- ja sosiaalipalvelujen tarjoamista ja laatua terveydenhuoltopalvelujen ja -laitosten integrointia koskevalla pilottihankkeella.

Hankintaan liittyvänä tavoitteena oli luoda innovatiivisia rajat ylittäviä hankkeita, joilla vastataan mielensterveysongelmista kärsivien nuorten tarpeisiin sekä hoidon tarjoamisen että sosiaalisen ja työmarkkinoille integroitumisen osalta.

Euroopan alueellisen yhteistyön yhtymät (EAYY) on luotu rajatylittävän, valtioiden välisen ja alueiden välisen yhteistyön edistämiseksi jäsenvaltioiden ja niiden alue- ja paikallisviranomaisten välillä. EAYY:iden avulla nämä kumppanit voivat toteuttaa yhteisiä hankkeita, vaihtaa kokemuksia, parantaa maankäytön suunnittelun koordinoitua ja muodostaa yhtenäisiä oikeussubjekteja eri alueiden erilaisten lainsäädäntöjen ja menettelyjen aiheuttamien vaikeuksien ratkaisemiseksi.

Kohde

Mielensterveysongelmista kärsivien nuorten sosiaalista osallisuutta edistävien innovatiivisten ja kokeellisten lähestymistapojen, toimenpiteiden, palvelujen ja räätälöityjen hankkeiden yhteissuunnittelu ja -hallinnointi

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Yhteisen työryhmän⁶ laatimassa tarjouspyynnössä edellytettiin, että tarjoajat toimittavat alustavan hanke-ehdotuksen, jossa esitetään niin kutsutusta terveysbudjetista⁷ tuettavien yksittäisten ja kollektiivisten toimenpiteiden yhteishallinnointia koskevat perusteet, konkreettiset toteutusmenetelmät ja operatiiviset ehdotukset. Hanke-ehdotuksiin olisi sisällyttävä innovointiin, kokeiluun ja laatuun liittyviä seikkoja sekä vahva ja selkeä rajatylittävä vaikutus. Ehdotuksia arvioitiin seuraavien ohjelmien kehittämiseksi:

- *Yhteishallinnointi ja alueellinen tukiohjelma:* Hanke-ehdotuksilla, joiden tavoitteena oli varmistaa kaikkien yhteisesti suunniteltujen ja hallinnoitujen rajatylittävien toimien koordinoitua ja seuranta,

⁶ Työryhmä koostui seuraavien slovenialaisten ja italialaisten yksiköiden psykologeista, kouluttajista, sosiaalityöntekijöistä, sairaanhoitajista jne.: Nova Gorican terveyskeskus (ZD Nova Gorica); Idrijan psykiatrinen sairaala (PB Idrija); mielensterveyskeskus CSM – AAS2. Lisäksi työryhmään kuului koordinaattoreita.

⁷ Terveysbudjetti tarjoaa innovatiivisen hallinnollisen mahdollisuuden edistää kotihoitoa, ja sillä voidaan keskittyä edunsaajien itsemääräämistaitoihin ja mahdollisuuteen räätälöidä hoito heidän tarpeidensa mukaan (kuten terveydenhuolto, hoito, kuntoutus, asuminen, työllisyys ja sosiaaliset tarpeet).

pyrittiin muun muassa edistämään vaihtoa ja asianomaisten toimijoiden välisten työskentelysuhteiden lujittamista.

- *Työpaikkakoulutusohjelma:* Hanke-ehdotuksilla pyrittiin tarjoamaan laadukkaita työssäoppimismahdollisuuksia, joissa voidaan ottaa huomioon erilaisista mielenterveysongelmista kärsivät henkilöt. Ehdotuksissa tarjotaan käyttäjille erilaisia koulutusmahdollisuuksia vähintään kolmentyyppisessä yritystoiminnassa (esimerkiksi vihreä maatalous, sosiaalinen maatalous, hallintoalueet, ateriapalvelut, vertaistukitoiminta ja kulttuuri- ja viestintätoiminta) ottaen huomioon myös raja-aluenäkökulma.
- *Sosiaaliohjelma:* Hanke-ehdotukset käyttäjille tarkoitettujen sosiaalistamistoimien alalla. Luonteeltaan kuntouttavat toimet, joilla pyritään rakentamaan sosiaalisia suhteita kanssakäymismahdollisuuksia tarjoavien kulttuuri- ja koulutustoiminnan avulla, ovat erittäin tervetulleita.
- *Asumisohjelma:* Hanke-ehdotukset, joilla pyritään tarjoamaan yksilöllistä asumistukea joko tarjoamalla oma asunto tai yhteismajoitusta. Kumppani sitoutuu tarjoamaan mieluiten Mestna občina Nova Gorican alueella (Sloveniassa) enintään neljälle henkilölle asunnot, jotka on varustettu mukautettavilla yksityistiloilla.

Ehdotuksille voidaan antaa yhteensä enintään 100 pistettä, jotka jakautuvat seuraavasti:

- Hanke-ehdotus (johon sisältyvät edellä mainitut kohdat): enintään 85 pistettä
- Rahoitus- ja liiketoimintasuunnitelma: enintään 15 pistettä

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tämän hankinnan sosiaalisena tavoitteena on mielenterveysongelmista kärsivien nuorten integroiminen yhteiskuntaan ja työmarkkinoille luomalla rajatylittävien terveyspalvelujen verkosto, jota sovelletaan muilla terveydenhuollon aloilla.

Todentaminen

Työryhmä kokoontuu vähintään kuuden kuukauden välein seuraamaan hankkeen tavoitteita. Kahdesti vuodessa pidettävän arviointikokouksen esityslista jaetaan seuraaviin kohtiin:

- saavutettujen kuntoutustavoitteiden todentaminen
- sidosryhmien tietotasojen todentaminen
- yhteisen työryhmän työnjakojärjestelyjen tarkastelu
- hyvien käytäntöjen jakaminen ja keskustelu vaikeista tilanteista.

Näiden kokousten tulokset kirjataan pöytäkirjoihin, jotka työryhmän koordinaattorit säilyttävät.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvo oli 367 213,11 euroa 18 kuukauden ajalta.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Direktiivin 2014/24/EU sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevaa kevennettyä järjestelyä koskeva 74–77 artikla

Toimijat

- Hankintaviranomainen: GECT GO/EZTS GO
- Tarjoajat: Italian ja Slovenian kolmannen sektorin toimijat / voittoa tavoittelemattomat toimijat
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntoimittaja: italialainen sosiaalinen osuuskunta "La Collina Società Cooperativa Sociale Onlus Impresa Sociale"
- Tekninen tuki: Insiel, Friuli-Venezia Giulian alueen sisäinen tietotekniikkayritys
- Työryhmän jäsenet ja hankkeessa mukana olevat toimielimet:
 - Slovenian terveysministeriö
 - Italian Friuli-Venezia Giulian alueen terveydenhuollon, sosiaalipolitiikan ja vammaisasioiden pääosasto
 - Slovenian kansanterveyslaitos (NIJZ) (Nacionalni inštitut za javno zdravje Republike Slovenije)
 - Slovenian sairausvakuutuslaitos ZZS (Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije)

Sosiaaliset vaikutukset

- Hankkeen ansiosta sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset vaihtavat hyviä käytäntöjä varta vasten perustetun italialais-slovenialaisen työryhmän avulla, joka osallistui tarjouspyynnön sisällön yhteissuunnitteluun.
- Terveysbudjetti on erityinen hyvä käytäntö, jota sovelletaan yleisesti Italiassa mutta ei Sloveniassa. Tarjouskilpailulla pyritään soveltamaan käyttäjien yksilöllistä tilapäistä hoitoa koskevaa terveysbudjetin mallia Slovenian Nova Gorizian alueella.

Muut hyödyt

- Tämä tapaus on todellinen uutuus alueella, ja se tarjoaa erityisen mahdollisuuden vaihtaa hyviä käytäntöjä, tarjota kansalaisille laadukkaampia palveluja ja siirtää taitoja ja tietoa rajojen yli.
- Lisäksi hankkeella vahvistettiin Italian ja Slovenian kolmannen sektorin / voittoa tavoittelemattomien palveluntarjoajien välistä yhteistyötä.
- Se muodostaa hyvän käytännön, joka on siirrettävissä myös muualle. Se voidaan toistaa Euroopan alueilla alueiden välisen yhteistyön muodossa sekä EU:n ulkopuolisissa maissa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Kävi ilmi, että Italian kolmannen sektorin toimijat olivat paljon paremmin valmistautuneita vastaamaan tarjouspyyntöön. Jotta yhteistyö olisi mielekkäämpää, slovenialaiset voittoa tavoittelemattomat palveluntarjoajat voisivat hyötyä koulutuksesta ja valmiuksien kehittämisestä, jotta ne voisivat tehdä tarjouksia hankintasopimuksista.
- Lokakuusta 2019 lähtien kaikki Italiassa järjestettävät tarjouskilpailut julkaistaan sähköisillä alustoilla. Slovenialaiset tarjoajat kohtasivat ongelmia tehdessään tarjousta Friuli-Venezia Giulian

alueen italialaisessa sähköisessä järjestelmässä⁸, koska järjestelmä edellytti vain italialaisia toimijoita koskevia tietoja, kuten verokoodia. Lisäksi hankintaviranomaiset totesivat, että tarjoajat vastasivat ainoastaan omissa maissaan julkaistuihin ehdotuspyyntöihin. Jotta voitaisiin varmistaa mielekäs rajatylittävä yhteistyö, jossa slovenialaiset operaattorit tekevät tarjouksia Italian alueella toteutettavissa tarjouskilpailuissa ja päinvastoin, GECT GO/EZTS GO toteutti toimia kaikkien saatavilla olevien sähköisten alustojen kartoittamiseksi löytääkseen sen tarpeita vastaavan alustan. Tätä varten se osallistui B-Solutions-pilottihankkeeseen, jota Euroopan komission alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto (REGIO) tukee ja Euroopan raja-alueiden liitto (AEBR) hallinnoi yhtenä tiedonannossa *Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla*⁹ ehdotetuista toimista. Tämä auttoi hankintaviranomaista tunnistamaan parhaiten sopivan olemassa olevan alustan, jota se nyt käyttää.¹⁰

- Kolmannen sektorin toimijoiden / voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden oikeudelliset kehykset Italiassa ja Sloveniassa ovat erilaiset. Tämä on aiheuttanut ongelmia, kuten sen, että koska slovenialaisilla voittoa tavoittelemattomilla toimijoilla ei ole alv-tunnusta, ne eivät pysty muodostamaan yhteenliittymää tai eurooppalaista taloudellista etuyhtymää (ETEY) italialaisten toimijoiden kansatarjouksen tekemistä varten. Kaikkia yhteisötalouden yrityksiä ja organisaatioita koskevan eurooppalaisen oikeudellisen kehyksen kehittäminen olisi toteuttamiskelpoinen ratkaisu.

Yhteystiedot

Fabiana Pieri, Euroopan alueellisen yhteistyön yhtymän (GECT GO-EZTS GO) johtava tekninen toimihenkilö,
fabiana.pieri@euro-go.eu

⁸ <http://appalti.regione.fvg.it/>

⁹ <https://ec.europa.eu/futurium/en/border-regions/pilot-projects>

¹⁰ Net4Market.com

TOIMIALA 8 – Tieto- ja viestintäteknikka

40. Hankinnan käyttäminen työntekijöiden oikeuksien vahvistamiseksi elektroniikka-alan toimitusketjuissa: Katalonia

Hankintaviranomaisen nimi, maa: The Catalan Association of Local Authorities (L'Associació Catalana de Municipis – ACM), Spain

Tuote tai palvelutoimiala: Tieto- ja viestintäteknikka

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Katalonian paikallisviranomaisten liittoon (L'Associació Catalana de Municipis – ACM) kuuluu yli tuhat paikallisviranomaista, jotka edustavat 95:tä prosenttia alueen kunnista. Se toimii myös yhteishankintayksikkönä. Tarkoituksena on yhdistää liiton jäsenten tarpeet ja säästää niiden hallintokuluissa. Vuonna 2018 ACM:stä tuli ihmisoikeuksia tieto- ja viestintäteknikka-alan toimitusketjuissa valvovan [Electronics Watch -järjestön](#) jäsen. ACM:n sosiaalilausekkeet, jotka on johdettu Electronics Watch -järjestön viitesopimuksista, lisätään nyt sen jäsenten tarjouksiin. Näin tehtiin muun muassa äskettäisessä tulostimia koskevassa puitejärjestelyssä, johon osallistuu 156 jäsenkuntaa.

Kohde

Tulostimia, monitoimilaitteita ja suurkokotulostimia koskeva usean toimijan puitejärjestely

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot:

Puitejärjestelyyn valittujen tarjouskilpailun voittajien on varmistettava, että työoikeuksia ja turvallisuusmääräyksiä noudatetaan niiden tehtaiden tuotantoketjuissa, joissa sopimuksen kohteena olevia tavaroita tuotetaan. Tätä varten valitun tarjoajan on

- suoritettava asianmukainen huolellisuusmenettely siten, että elektroniikkalaitteita valmistavat tehtaat noudattavat Electronics Watchin lausekkeissa¹¹ määritellyjä työelämän normeja koskevia sääntöjä
- toimitettava hankintaviranomaiselle (30 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä)
 - tiedonantolomake, jossa ilmoitetaan hankintaviranomaiselle niiden tehtaiden fyysiset sijaintipaikat, joissa sopimuksen kohteena olevat tavarat tuotetaan.
 - Sopimuskumppanin on tarvittaessa ilmoitettava hankintaviranomaiselle vuosittain niissä tehtävissä tehtävistä tarkastuksista, joissa sopimuksen kohteena olevat tavarat tuotetaan.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Electronics Watchin laatimissa lausekkeissa sopimuskumppanit veloitetaan noudattamaan asianmukaista huolellisuutta toimitusketjun läpinäkyvyyden saavuttamiseksi, tekemään yhteistyötä riippumattomien tarkastajien kanssa sekä korjaamaan työelämäoikeuksiin ja turvallisuusnormeihin kohdistuvat rikkomukset.

¹¹ http://electronicswatch.org/electronics-watch-contract-conditions-for-supply-contracts-v-2-0_2556796.pdf

Electronics Watchin lausekkeet ovat linjassa julkisista hankinnoista annetun direktiivin 2014/24/EU kanssa ja heijastavat YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita ja OECD:n toimintaohjeita monikansallisille yrityksille. Lausekkeet sisältävät työelämän normeja koskevat säännöt, ja niissä viitataan sekä tuotantomaiden kansalliseen lainsäädäntöön että ILO:n keskeisiin yleissopimuksiin.

Todentaminen

Todentaminen perustuu suoraan sopimuksen kohteeseen liittyvään tehtaan ilmoitukseen. Sopimuskumppanit ilmoittavat tiettyjä tuotemalleja valmistavien tehtaiden viralliset nimet ja täydelliset fyysiset osoitteet Electronics Watchin jäsenille. Electronic Watch huolehtii valvonnasta ACM:n puolesta, jotta se voi tutkia asetettujen työelämäoikeuksia koskevien vaatimusten noudattamista tarjousasiakirjoissa.

Sopimuksen arvo

1 127 385,51 euroa vuodessa

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta (sovellettavien ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden noudattaminen) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot)

Toimijat

- Hankintaviranomainen: ACM ja Electronics Watch kumppanina
- Sopimuskumppaneiksi valitut palveluntarjoajat:
 - Basso SA
 - Gircopi SI-Sistemas D'organització SA
 - Konica Minolta Business Solutions Spain
 - Ricoh Sistemas
- Riippumaton valvontaorganisaatio: Electronics Watch
- Puitejärjestelyn käyttäjät: ACM:n jäsenkunnat

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimuskumppanit reagoivat myönteisesti alustavaan julkistamispyyntöön. Sopimuskumppanit toimittivat toimitusketjuista yksityiskohtaiset tiedot tiettyjen hankintasopimuksen mukaisesti käytettyjen tuotemallien ja tuotantopaikkojen osalta. Kyseisistä malleista ja paikoista aiemmin saatujen valvontatulosten perusteella Electronics Watchin oli mahdollista valmistella riskien arviointia ACM:n tarpeisiin. ACM suunnittelee lisäksi Electronics Watchin lausekkeiden sisällyttämistä sopimusehtoihin myös kahdessa muussa puitejärjestelyssä, joista toisessa on kyse tieto- ja viestintäteknisistä laitteista ja toisessa täysistuntojen videotallentamisesta.
- Yhden tavarantoimittajan julkistamat tiedot edistivät meneillään olevaa osallistamisprosessia eräässä Etelä-Aasiassa sijaitsevassa tulostintehtaassa. Tuotantopaikkoja koskevien tietojen perusteella on jo toteutettu valvontasuunnitelma. Valvonnan suorittavat Electronics Watchin paikalliset kumppanit – paikalliset kansalaisjärjestöt, joilla on asiantuntemusta työelämäoikeuksien valvonnasta.

Muut hyödyt

- Electronics Watchin standardoitu valvontaprosessi mahdollistaa valvonta- ja seurantamallin helpon siirrettävyyden liittymisen jälkeen.
- Toimitusketjun läpinäkyvyys on lisääntynyt myös muissa Electronics Watchin eurooppalaisissa jäsenissä, jotka hankkivat samoja tuotemalleja.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- On tärkeää tiedottaa tarjoajille / mahdollisille sopimuskumppaneille asiaan liittyvistä velvoitteista sopimuksen hallinnointivaiheessa velvoitteiden noudattamisen helpottamiseksi.
- Tieto- ja viestintätekniikan alalla on parannettava edelleen toimitusketjujen läpinäkyvyyttä. Tämä koskee paitsi jälleenmyyjä myös tuotemerkkejä ja niiden toimittajia. Komponenttitason tietojen julkistaminen on edelleen haaste kyseisellä alalla. Se on kuitenkin olennaista hankinnan kohteeseen liittyvän toimitusketjujen läpinäkyvyyden mahdollistamiseksi.
- Mitä useammat viranomaiset vaativat tuotantopaikkojen julkistamista, sitä helpommin tästä voidaan tehdä vakiokäytäntö kyseisellä alalla.

Yhteystiedot

Víctor Torrents, Katalonian kuntien liitto (ACM), victor.torrents@acm.cat

41. Yhteiskuntavastuu tietokoneita ja kannettavia tietokoneita koskevassa puitejärjestelyssä, Suomi

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Hansel Oy, Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Tieto- ja viestintäteknikka

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Hansel on Suomen kansallisen tason yhteishankintayksikkö. Hansel ja sen asiakkaat (Suomen viranomaiset) ovat sitoutuneet edistämään sosiaalisesti vastuullisia ja ympäristön kannalta kestäviä julkisia hankintoja. Etusijalle asetetaan siis se, että hankittavat tavarat ja palvelut valmistetaan oikeudenmukaisella ja sosiaalisesti vastuullisella tavalla.

Hansel on tästä syystä laatinut elektroniikkahankintoja koskevat käytännesäännöt, joissa päähuomio on yhteiskuntavastuun toteutumisessa. Päätös keskittyä tällaisiin hankintoihin perustui siihen, että näitä tuotteita valmistetaan usein maissa, joissa ihmis- ja työelämäoikeuksia ei aina valvota riittävästi. Käytännesäännöillä pyritään edistämään työntekijöiden ihmisarvoisia työoloja ja varmistamaan ne tietokoneiden ja muiden tieto- ja viestintäteknikkaan liittyvien tuotteiden koko toimitusketjussa. Käytännesääntöjä käytetään kaikissa Hanselin tällä alalla käynnistämässä tulevilla menettelyissä (puitejärjestelyt ja hankesopimukset). Tämä lähestymistapa on laajennettu koskemaan myös muita tuotteita ja palveluita käytännesäännösten muun tyyppisissä hankinnoissa sovellettavan yleisen version avulla.

Käytännesääntöjen mukaan toimittajien on sitouduttava noudattamaan niitä ja varmistettava, että kaikki käytännesäännöissä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttyvät niiden omassa toiminnassa sopimuskumppaneina sekä niiden toimitusketjussa.

Käytännesääntöjen toimeenpanon pilotoimiseksi Hansel käynnisti tieto- ja viestintäteknisiä tuotteita koskevan menettelyn. Sen rinnalla on käynnistetty myös muita samansuuntaisia alakohtaisia pilottihankkeita, kuten toimistokalusteita koskeva puitejärjestely. Käytännesäännöt on käännetty englanniksi, ja ne ovat muiden hankintaviranomaisten käytettävissä Suomessa ja muualla.

Tarjouspyyntö julkaistiin vuonna 2017, ja sopimus tehtiin vuonna 2018¹².

Kohde

Puitejärjestely, jonka kohteena ovat toimisto- ja liikkuvaan käyttöön tarkoitetut tietokoneet, kuten tablet-laitteet, hybriditietokoneet, kannettavat tietokoneet, all-in-one-tietokoneet ja pöytätietokoneet, sekä tieto- ja viestintäteknikkaan liittyvät laitteet, lisätarvikkeet ja palvelut.

Hankintavaihe ja -perusteet

Menettelyksi valittiin avoin menettely, ja sosiaaliseen vastuuseen ja ympäristövastuuseen liittyvät kriteerit otettiin huomioon sopimuskentekoperusteina. Niiden painoarvo oli yhteensä 20 prosenttia, ja se jakautui seuraavasti:

- Ympäristövastuuseen liittyviä sopimuskentekoperusteita (10 %) olivat muun muassa pidättäytyminen haitallisten aineiden (kuten elohopean, tetrabromibisfenoli A:n, ftalaattien ja PVC:n) käytöstä sekä kierrätetyn tai biohajoavan muovin käyttö muoviosissa ja -pakkauksissa.
- Sosiaalisten kriteerien (10 %) osalta Hansel arvioi tavarantoimittajan avoimuutta sen osalta, missä lopulliset kokoonpanopaikat ja komponenttien toimittajat sijaitsivat, sekä lopullisten

¹² <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:461029-2017:TEXT:FI:HTML&src=0&tabId=0>

kokoonpanopaikkojen työoloja. Toimeentuloon riittävän palkan maksaminen ja työtuntien määrä (enintään 48 tuntia viikossa ylitöineen) oli todennettava riippumattoman kolmannen osapuolen tarkastuskertomuksella.

Näiden kriteerien valvominen osoittautui haasteelliseksi (ks. kohta "Saadut kokemukset"). Tarjoajien oli myös tarjouksen jättäessään ilmoitettava sitoutuvansa tarjouseritelmiin (mukaan lukien käytäntönsäännöt).

Puitejärjestelyyn suunniteltiin osallistuvan enintään neljä tarjoajaa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Käytännösääntöjen (ja menettelyn) päätavoitteena on varmistaa, että Suomen viranomaisten hankkimien tieto- ja viestintätekniiikan tuotteiden valmistuksessa noudatetaan ihmisarvoisia työehtoja ja -oloja koko toimitusketjussa.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi käytännösäännöissä viitataan seuraaviin normeihin ja yleissopimuksiin:

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (1948)
- kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien koskeva kansainvälinen yleissopimus (YK 1966)
- taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (TSS-sopimus, YK 1966)
- YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet
- OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille
- kahdeksan keskeistä ILO:n perussopimusta: nro 29 pakollisesta työstä (1930), nro 87 ammatillisesta järjestäytymisvapaudesta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelusta (1948), nro 98 järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden periaatteiden soveltamisesta (1949), nro 100 samanarvoisesta työstä maksettavasta samasta palkasta (1951), nro 105 pakkotyön poistamisesta (1957), nro 111 työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvasta syrjinnästä (1958), nro 138 työhön pääsemiseksi vaadittavasta vähimmäisiästä (1973) ja nro 182 lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä (1999)
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, 32 artikla (1989)
- YK:n korruption vastainen yleissopimus (2003)
- tavaroiden ja palvelujen tuotantomaassa voimassa oleva työntekijöiden suojelua, työehtoja ja työoloja koskeva lainsäädäntö, mukaan lukien minimipalkkoja ja sosiaaliturvaa koskeva sääntely.

Lisäksi käytännösäännöissä viitataan seuraaviin:

- otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus ja siihen liittyvä Montrealin pöytäkirja otsonikerrosta heikentävistä aineista
- vaarallisten jätteiden maanrajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva Baselin yleissopimus
- pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus (Tukholman yleissopimus)
- kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehty Rotterdamin yleissopimus (UNEP/FAO) (PIC-yleissopimus), Rotterdam, 10. syyskuuta 1998, ja siihen liittyvät kolme alueellista pöytäkirjaa
- tavaroiden ja palvelujen tuotantomaassa voimassa oleva ympäristönsuojelua koskeva lainsäädäntö.

Todentaminen

Hankkeen tavoitteena on luoda konkreettisia kriteerejä ja luotettavia todentamismekanismeja, jotta yhteiskuntavastuun toteutumista voidaan arvioida hankittavien tuotteiden osalta. Tässä yhteydessä käytäntösäännöt muodostavat sopimusehtojen viitenormin ja ohjaavat myös todentamista sopimuksen toteuttamisen aikana. Sovellettavien normien lisäksi säännöstössä esitetään myös muita sosiaalisia vaatimuksia sekä mekanismeja noudattamatta jättämisen ja rikkomistapausten käsittelyä varten. Tavaroiden tai palveluiden toimittaja ja/tai sen emoyhtiö julkaisee vuosittain kestävyysraportin. Toimittajien on toteutettava tarvittavat sopimukseen perustuvat toimenpiteet käytäntösääntöjen täytäntöönpanemiseksi omassa toiminnassaan sekä toimitusketjussa.

Yksi käytäntösääntöjen keskeisistä näkökohdista liittyy yhteiskuntavastuun toteutumista koskevien tarkastusten ja toteutettujen korjaavien toimien tulosten jakamiseen muun muassa julkaisemalla tiivistelmät tarkastuskertomuksista. Tällaisen tiedon levittämisen tarkoituksena on yhtäältä lisätä yhteiskuntavastuuvaatimuksia koskevaa tietämystä (maailmanlaajuisissa) toimitusketjuissa ja toisaalta välttää päällekkäisyyksiä ja eri hankintaviranomaisten vaatimuksia noudattaville toimijoille tekemiä moninkertaisia tarkastuksia.

Sopimuksen arvo

Puitejärjestelyn arvo on arviolta 180 miljoonaa euroa. Sen alkuperäinen kesto on kaksi vuotta, ja sitä voidaan pidentää enintään neljään vuoteen.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta (pakolliset sosiaalilausekkeet), 71 artikla (alihankinta) ja 67 artikla (hankintasopimusten tekoperusteet).

Toimijat

- Yhteishankintayksikkö: Hansel Oy
- Pääkumppani: Finnwatch
- Tavaroiden ja palveluiden toimittajat
- Todentajat/tarkastajat
- Työntekijät ja heidän edustajansa (ammattiliitot)
- Kehitysyhteistyötä tekevät kansalaisjärjestöt

Kumppanuus oli keskeisessä asemassa käytäntösäännöissä ja tieto- ja viestintäteknikkaa koskevan sopimuksen suunnittelussa. Hansel käynnisti hankkeen yhteistyössä globaalia yritysvastuuta edistävän kansalaisjärjestön Finnwatchin kanssa varmistaakseen asianmukaisten työehtojen noudattamisen julkisissa hankinnoissa.

Finnwatch antoi Hanselille asiantuntija-apua hankintaprosessin eri vaiheissa sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien valmistelussa ja seurannassa. Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus (SASK) ja suomalaisten kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen kattojärjestö KEPA ovat tukeneet tämän aloitteen edistämistä hyvänä käytäntönä hankintaviranomaisten keskuudessa kaikilla valtionhallinnon tasoilla.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tavarantoimittajien ja hankintaviranomaisten tietoisuus yhteiskuntavastuuseen liittyvistä kysymyksistä on tämän toimen tuloksena lisääntynyt. [Finnwatch](#) julkaisi verkossa myös

pilottihankkeesta laaditun (suomenkielisen) raportin, jonka tarkoituksena on jakaa tietoa yhteiskuntavastuusta toimitusketjuissa. Yksi raportissa esitetty keskeinen seikka oli se, että vuoropuhelu ja viestintä mahdollisten toimittajien kanssa oli olennaisen tärkeää, jotta voidaan edistää keskinäistä ymmärrystä sopimusvaatimusten vaikutuksista muun muassa sopimuksen toteutukseen ja auditointiin. Lisäksi todentamistoimia olisi tehostettava toteutusvaiheessa, jotta vaatimuksia voitaisiin tiukentaa vähimmäisvaatimuksia pidemmälle. Useimmilla suomalaisilla tavarantoimittajilla ei ole valmiuksia seurata normien noudattamista globaaleissa toimitusketjuissa suoraan, vaan ne ovat emoyhtiöiden yhteiskuntavastuuyksiköiden varassa. Hankintaviranomaisten onkin käännettävä keskeiset asiakirjat englanniksi varmistaakseen, että vaatimukset voidaan ymmärtää maailmanlaajuisissa yksiköissä.

- Tällaisilla vaatimuksilla on myönteinen vaikutus tuotannon tasolla kokoonpanolaitoksista aina toimitusketjun alkupäähän, jos yhä useammat hankintaviranomaiset asettavat tällaisia vaatimuksia hankintamenettelyissään.

Muut hyödyt

- Tarkastuskertomusten jakaminen muiden hankintaviranomaisten kanssa voi säästää resursseja ja vähentää sekä tarjoajien että viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Keskeinen seikka käytäntöjen onnistuneen omaksumisen kannalta oli se, että mahdollisten tavarantoimittajien kanssa suoritettiin perusteellinen alustava markkinakartoitus. Markkinakartoitus aloitettiin useita kuukausia ennen hankintailmoituksen suunniteltua julkaisupäivää, ja siinä annettiin keskeiset tiedot asiaa koskevista normeista ja realistisista vaatimuksista.
- Yhteiskuntavastuuta koskevien kriteerien täyttämisen todentaminen osoittautui hankintamenettelyn aikana vaikeaksi. Jos tarjoukseen liitettiin tarkastusraportteja, ne eivät välttämättä todistaneet, että varsinainen kriteeri (eli työaika) oli täyttynyt. Toisaalta tarkastuksia ei yleensä tehdä esimerkiksi EU:ssa sijaitsevilla tuotantolaitoksissa, koska niihin sovelletaan jo tiukempia EU:n sääntöjä. Tarkastustoimet keskitetään ongelmallisemmille alueille, joilla niillä on suurempi merkitys.
- Samoja tuotteita valmistetaan useissa kokoonpanolaitoksissa. Tällaisessa tapauksessa tarkastuksen suorittaminen (esimerkiksi päätökset siitä, mitkä tuotantopaikat valitaan ja miten yleinen vaatimustenmukaisuus taataan) on käytännössä vaikeaa.
- Paikalliset toimittajat tai jälleenmyyjät eivät aina saa globaaleilta toimittajiltaan tyydyttäviä vastauksia hankintaviranomaisen kysymyksiin.
- Hankintaviranomaisten voi olla vaikeaa varmistaa työ- ja sosiaalinenormien noudattaminen erityisesti maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa. Käytännönsäntöjen kaltaiset aloitteet ovat erittäin tärkeitä siksi, että niillä osoitetaan asiaa koskevia konkreettisia toimintatapoja olevan olemassa. Tällaisten resurssien avoin ja läpinäkyvä levittäminen on ratkaisevan tärkeää, jotta myös muut hankintaviranomaiset ottavat niitä käyttöön.
- Olisi erittäin hyödyllistä, jos muut EU:n hankintaviranomaiset käyttäisivät hankintasopimuksissaan käytäntönsäntöjen kaltaisia sopimusehtoja. Tämä estäisi vaatimuksia noudattamattomien toimijoiden pääsyn julkisten hankintojen markkinoille ja edistäisi ihmisoikeuksien ja työnelämäoikeuksien ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa.
- Tavarantoimittajia koskevien tarkastuskertomusten jakaminen muiden hankintaviranomaisten kanssa koko EU:n laajuisesti olisi tehokasta ja hyödyllistä erityisesti silloin, kun toimittajat toimivat useilla eri julkisten hankintojen markkinoilla, kuten tieto- ja viestintätekniikan alalla on laita.

Yhteystiedot

Kalle Hietaranta, kategoriapäällikkö, Hansel Oy, kalle.hietaranta@hansel.fi

42. Kaksivaiheinen lähestymistapa tieto- ja viestintätekniikan laitteistojen sosiaalisesti vastuullisiin julkisiin hankintoihin

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Saksan liittovaltion taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö
BMZ

Tuote tai palvelutoimiala: Tieto- ja viestintätekniikka

Esittely ja hankinnan tavoite

Saksan liittovaltion taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö päätti noudattaa tässä pilottitarjouskilpailussa kaksivaiheista lähestymistapaa sen pääkohteen (tietokoneet ja näytöt) sekä oheislaitteiden (näppäimistöt ja hiiret) osalta. Siinä käytettiin sitovien vähimmäisvaatimusten (tekniset eritelvät) ja pidemmälle menevien kriteerien (sosiaalisen tarjoajan malli, josta palkittiin sopimuskentekoperusteissa) yhdistelmää. Tämä perustui aiempaan markkinatutkimukseen, joka koski tieto- ja viestintätekniikan toimitusketjun ihmisoikeuksiin liittyviä ja työoikeudellisia kysymyksiä, ja siihen, mitä markkinoilla tältä osin tarjotaan (ja pystytään todistamaan).

Näin ollen liittovaltion taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö edellytti tarjouspyynnössään sitovia teknisiä eritelmiä tietokoneiden ja näyttöpäätteiden toimitusketjun ensimmäiseltä tasolta (lopullinen kokoonpano). Tähän liittyi todentamisen laatua koskevia korkeita vaatimuksia (joko merkit tai vastaava riippumattoman kolmannen osapuolen testausseleste tai ulkoisen tarkastuksen tuottamat todisteet). Sosiaalisia kriteerejä olivat muun muassa ILO:n keskeiset yleissopimukset sekä muut sosiaaliset kriteerit (työsuojelu, vähimmäispalkka ja sosiaaliturva, työaika). Lisäksi sopimuskentekoperusteissa annettiin pisteitä "tarjoajan mallista", joka koskee sosiaalisesti vastuullisia toimenpiteitä tuotteiden toimitusketjun myöhemmissä vaiheissa toimitusketjun toisesta tasosta raaka-aineiden tuotantoon (ja lisäksi oheislaitteiden ensimmäisellä tasolla). Viranomaiset jäsensivät tätä tarjoajan mallia koskevaa pyyntöä keskeisillä kysymyksillä, jotka koskivat aiheen toimitusketjun tuntemusta, vastaavaa riskianalyysia, ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ja todentamista.

Tarjouspyyntö osoittaa, että monimutkaisen toimitusketjun tuotteiden osalta on mahdollista edellyttää sosiaalisia kriteereitä ja tehokasta todentamista, vaikka nämä perusteet menisivät merkkien vaatimuksia pidemmälle.

Kohde

Kestävien työpaikoilla käytettävien tietokoneiden ja -näyttöpäätteiden sekä oheislaitteiden (näppäimistöt ja hiiret) toimittaminen kunnioittaen ihmisoikeuksia ja työelämänormeja toimitettavien tavaroiden toimitusketjussa (valmistus ja mineraalien louhinta)

Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet

Tekniset eritelvät:

Tarjouskilpailun pääkohteen (tietokoneet ja näyttöpäätteet) osalta tarjouspyynnössä edellytetään tarjoajien täyttävän toimitusketjun ensimmäisen tason pakolliset vaatimukset:

1. ILO:n keskeisten työelämän yleissopimusten noudattaminen:

- pakkotyön ja velkaorjuuden kieltä (ILO:n yleissopimukset nro 29 ja 105)
- syrjimättömyys (ILO:n yleissopimukset nro 100 ja 111)
- lapsityövoiman hyväksikäytön ja alle 15-vuotiaiden lasten työhönoton kieltä (ILO:n yleissopimukset 138 ja 182)
- yhdistymisvapaus ja työntekijöiden kollektiivinen neuvottelu-oikeus (ILO:n yleissopimukset nro 87 ja 98)

2. muiden työ- ja sosiaalilainien noudattaminen:

- työterveys ja -turvallisuus (ILO:n yleissopimukset nro 155 ja 170)
- vähimmäispalkat ja sosiaalietuudet (ILO:n yleissopimukset nro 131 ja 102)
- ylipitkien työaikojen kieltä (ILO:n yleissopimus nro 1).

Hankintasopimuksen tekoperusteet:

Lisäksi tarjoajia pyydetään toimittamaan ”**tarjoajan malliksi**” kutsuttu asiakirja, jolla osoitetaan muiden tuotteeseen liittyvien vaatimusten täyttyminen seuraavasti:

- Oheislaitteiden (näppäimistö ja hiiret) ensimmäisen tason osalta on noudatettava edellä 1 kohdassa mainittuja kriteerejä eli ILO:n yleissopimuksia.
- Toimitusketjun toisella ja sitä seuraavilla tasoilla tarjoajaa pyydetään toimittamaan sekä tarjouksen pääkohteen (tietokoneet ja näytöt) että oheislaitteiden osalta tarjouksen yhteydessä kuvaus kaikista toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt osoittaakseen noudattavansa ILO:n keskeisiä työelämän yleissopimuksia (jotka on lueteltu edellä 1 kohdassa) ja muita työ- ja sosiaalilainia (jotka on lueteltu edellä 2 kohdassa).
- Konfliktimineraalien käyttöä toimitettavissa tavaroissa on vältettävä konflikti- ja riskialueilta peräisin olevien mineraalien toimitusketjun vastuullisuutta koskevien OECD:n due diligence -ohjeiden mukaisesti.

Tarjoajan mallin osalta tarjoajat voivat saada yhteensä 25 000 pistettä. Oheislaitteiden (näppäimistö ja hiiret, ensimmäinen taso) osalta tarjoajan on osoitettava noudattavansa edellä mainittuja ILO:n yleissopimuksia ja muita normeja (2 000 pistettä).

Sopimuksen pääasiallisen kohteen (tietokoneet ja näytöt) ja oheislaitteiden (näppäimistö ja pc-hiiri) osalta annetaan lisäpisteitä tarjoajan mallille, joka liittyy sosiaalilainien noudattamiseen toimitusketjun muilla tasoilla (23 000 pistettä – toiselta tasolta lähtien):

- toimitusketjun tuntemus – enintään 4 000 pistettä
- työolojen riskianalyysi – enintään 4 000 pistettä
- korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet – enintään 5 000 pistettä
- valvontatoimet, kuten sosiaaliset auditoinnit - enintään 5 000 pistettä

- valitusmekanismi – enintään 5 000 pistettä.

Tarjoajan mallissa esitetyt toimenpiteet sisällytetään sopimukseen. Mitä tehokkaampia ja kauaskantoisempia sosiaaliseen kestävyysen tähtäävät toimet ovat, sitä enemmän pisteitä laadusta annetaan.

Ks. seuraava taulukko.

KG	K	Type	Designation	Reference to the specifications	Length of the answer	Weighting score	Minimum score	Maximum attainable score	Points awarded	Points x weight	Met / Not Met	0-10 points
KG 1			Workstation PC			0	0	15000		0	fulfilled	
KG 2			Monitors			1000	0	10000		0	fulfilled	
KG 3			Sustainability and social justice			1000	0	25000		0	fulfilled	
	3.1	B	Standards in the first stage of the supply chain for peripheral devices (key question 1)		M	100		2000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.2	B	Knowledge of the supply chain (key questions 2.1 and 2.2)		M	100		4000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.3	B	Risk analysis on working conditions (key questions 3.1 and 3.2)		M	100		4000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.4	B	Corrective and preventive measures (key question 4.1)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.5	B	Control measures (key question 4.2)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.6	B	Complaints office and complaint management (leading question 4.3)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
						1000		27000		0	fulfilled	

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Hankintaviranomainen edistää osaltaan työ- ja sosiaalinenormien noudattamista ja kannustaa edelläkävijöitä.
- Hankintaviranomainen edistää tietoisuuden lisäämistä toimitusketjun tuntemuksesta ja kannustaa toteuttamaan kunnianhimoisia toimenpiteitä työvoiman hyväksikäytön, lasten hyväksikäytön ja konfliktiraaka-aineiden torjumiseksi sekä terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi.
- Niiden tuotteiden osalta, joilla on monitahoinen toimitusketju, vähimmäiskriteerien yhdistämisellä sitoviksi perusteiksi (tässä yhteydessä niiden toimitusketjun tasojen osalta, joilla suuri osa markkinoista noudattaa jo joitakin sosiaalinenormeja) ja sopimuksentekoperusteina käytettävillä pidemmälle menevillä kriteereillä (tässä yhteydessä tarjoajien keskuudessa olevien edelläkävijöiden osalta) pyritään kannustamaan yrityksiä noudattamaan yritysvastuuta koskevia kansainvälisiä normeja.

Todentaminen

Tarjoajan on osoitettava edellä mainittujen ILO:n ja muiden keskeisten työelämänormien noudattaminen jollakin seuraavista tavoista:

- merkki, esimerkiksi TCO Certified- tai vastaava merkki
- riippumattoman kolmannen osapuolen antama vastaava tarkastuskertomus (valmistusolosuhteiden tuotekohtainen tarkastelu vaadittujen työ- ja sosiaalinenormien perusteella)
- valmistajan jäsenyys Electronic Industry Citizenship Coalition -järjestössä (EICC), mukaan lukien kaikkien riippumattoman kolmannen osapuolen laatimien nykyisten (toimitettaviin tavaroihin liittyvien) tarkastuskertomusten toimittaminen EICC:n validoiman auditointiohjelman laatuvaatimusten mukaisesti.

Sopimuksen arvo

1,8 miljoonaa euroa

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta sekä 43 ja 67 artikla.
- Saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä Saksan julkisia hankintoja koskevalla lainsäädännöllä (erityisesti VgV- ja GWB-laeilla).

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Saksan liittovaltion taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö BMZ
- Tarjoajat
- Sosiaalisia kriteereitä käsittelevä ulkopuolinen konsultti

Sosiaaliset vaikutukset

- Hankintaviranomainen oli tietoinen siitä, että vuonna 2016 monet tarjoajat eivät vielä pystyneet todentamaan tehokkaasti työ- ja sosiaal normien noudattamista ja muita seikkoja koko toimitusketjun osalta, mutta kuitenkin vähintään toimitusketjun ensimmäisen tason osalta. Jotkin tieto- ja viestintätekniikkayritykset taas menevät tätä pidemmälle ja noudattavat sosiaalisia normeja myös muilla kuin ensimmäisellä tasolla ja jopa tuotteissaan käytettävien mineraalien osalta. Kun sopimuksetekoperusteina käytetään pakollisten vähimmäisvaatimusten yhdistelmää (tekniset eritelvät) sekä lisäksi muita vaatimuksia, edellytetään tiettyä sosiaal normien noudattamisen vähimmäistason ja kannustetaan ja tuetaan samalla yrityksiä, jotka menevät tätä pidemmälle.

Muut hyödyt

- Mahdollisuus siirtää toimintatapa muille viranomaisille: Kaikki viranomaiset voivat ja niiden tulisi käyttää perusvaatimuksena sitovia teknisiä eritelmiä (yhdessä todentamisen laatua koskevien tiukkojen vaatimusten kanssa) riippumatta hankinnan määrästä ja viranomaisen resursseista. Muiden sopimuksetekoperusteiden osalta viranomaisella on oltava tietty henkilöstöresurssien vähimmäistaso tarjoajan mallien arvioimiseksi.
- Mahdollisuus siirtää toimintatapa kaikkiin tieto- ja viestintätekniikan tuoteryhmiin (myös niihin, joita varten ei ole sosiaalisia kriteerejä sisältäviä merkkejä): Tarjous mahdollistaa erilaisia tehokkaita todentamistapoja, jotka soveltuvat laajemmalle tieto- ja viestintätekniikan tuotevalikoimalle.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Myönteinen reaktio tarjoajilta: lähes kaikki tarjoajat noudattivat vähimmäisvaatimuksia.
- Eri todentamismenetelmien yhdistelmä on myönteinen seikka (merkit ja muut tehokkaat todentamismenetelmät; pelkkiä tarjoajien ilmoituksia ei tässä tapauksessa hyväksytty).
- Myönteinen kannustin yrityksille parantaa ihmisoikeuksia koskevaa lähestymistapaansa toimitusketjun ensimmäistä tasoa kauempana olevilla tasoilla.
- Ehdotuksia lisäparannuksiksi, joilla parannetaan tarjoajien ymmärrystä vaatimuksista: Käytetään selkeää asettelua (alaotsikot, laatikot, alaviitteet, kirjasinlaji). Järjestetään alustavia markkinakartoituksia, joilla selitetään vaatimukset ja varmistetaan, että yritykset ymmärtävät ne paremmin. Erotetaan selkeästi toisistaan toimitusketjun ensimmäinen vaihe (pakolliset perusteet) ja toimitusketjun muut vaiheet (sopimuksetekoperusteet).

- Lisätään tarvittaessa mukaan tarkistuslista tai tarjoajille tarkoitettu lomake, josta käy ilmi, mitkä asiakirjat ja todisteet on liitetty liitteeksi.
- Ehdotuksia lisäparannuksiksi, joilla parannetaan tarjoajan mallien laatua: Asetetaan tiukempia vaatimuksia esimerkiksi ilmoittamalla selväsanaisesti, että pisteitä annetaan konkreettisista vastauksista vain ohjaaviin kysymyksiin. Markkinavuoropuhelun käytöstä ja ajantasaisesta markkinatutkimuksesta on aina hyötyä tarjouksen laatimisessa.

Yhteystiedot

Annelie Evermann, sosiaalisia kriteereitä käsittelevä ulkopuolinen konsultti, Saksan liittovaltion taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö BMZ, annelie.evermann@weed-online.org

43. Digitaalinen osallisuus – esteettömyysperusteiden käyttöönotto verkkosivujen suunnittelussa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Opetushallitus, Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Verkkosivujen suunnittelu

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Opetushallitus vastaa varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perus- ja yleissivistävästä koulutuksesta ja ammatillisesta keskiasteen koulutuksesta sekä aikuiskoulutuksesta. Se hallinnoi myös pitkälti opintojen kansainvälistymistä Suomessa, esimerkiksi opiskelija- ja opettajavaihto-ohjelmia.

Opetushallituksen oli uudistettava kolme verkkosivustoa, ja tämä haluttiin tehdä tavalla, joka tuki nykyaikaisen koulutusviraston tavoitteita ja tehtäviä. Lopputulokseksi toivottiin hyvän käyttäjäkokemuksen tarjoavia sivustoja.

Verkkosivujen suunnittelusta ja verkkopalvelujen kehittämisestä tehtiin sopimus vuonna 2018. Jotta voitiin varmistaa näiden palvelujen saavutettavuus kaikille käyttäjille, Opetushallitus tarkensi, että palvelujen on täytettävä standardin EN 301 549 tai vastaavan standardin vaatimukset.

Kohde

Verkkosivuston hallinta- ja julkaisujärjestelmän käyttöönotto, käyttöliittymäsuunnittelu, verkkosivujen suunnittelu, verkkopalveluiden toteutus ja jatkokehittäminen sekä ylläpito

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankinnan tarkoituksena ei ollut hankkia avaimet käteen -järjestelmää. Sen sijaan siinä keskityttiin hankkimaan resursseja ketterää kehittämistä varten. Kaikilla työntekijöillä (käyttöliittymäsuunnittelijalla, kahdella kehittäjällä ja palvelusuunnittelijalla) oli oltava vähintään vuoden kokemus verkkosivujen saavutettavuusohjeiden (WCAG 2.0) soveltamisesta. Käyttöliittymäsuunnittelijalta ja palvelusuunnittelijalta edellytettiin myös kokemusta Lean UX -suunnittelusta ja muusta käyttäjäkeskeisestä suunnittelusta. Palveluntoimittajan oli kuvattava toteutussuunnitelmassa, miten se takaisi käyttäjäkeskeisyyden ja mitä teknologioita se käyttäisi esteettömyyden varmistamiseksi.

Hankinnassa käytettiin avointa menettelyä, ja 60 prosenttia kokonaispisteistä jaettiin laatuksiterien, muun muassa esteettömyyden, ja 40 prosenttia kustannusten perusteella. [EUVL:ssä julkaistussa hankintailmoituksessa](#) viitattiin suoraan EN 301 549 -standardiin. Tarjouksia saatiin yhteensä viisi, ja niissä kaikissa tarjottiin asiantuntijoita, joilla oli riittävästi kokemusta WCAG 2.0:n soveltamisesta. Sopimus tehtiin [Wunder Finland Oy:n](#) kanssa. Se on pk-yritys, jolla oli jo aiempaa kokemusta esteettömyysperusteiden soveltamisesta Turun yliopiston koulutussivustojen suunnittelussa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Verkkopalvelun esteettömyys on osallistava käytäntö, jonka avulla kaikki, erityisesti vammaiset tai eriasteisesti näkörajoitteiset henkilöt, voivat hahmottaa ja ymmärtää verkkoympäristöä, liikkua siinä ja olla

vuorovaikutuksessa sen kanssa. [Verkkopalvelujen saavutettavuusdirektiivissä](#)¹³ edellytetään, että julkisen sektorin elimet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta niiden verkkosivustot ja mobiilisovellukset ovat havaittavia, hallittavia, ymmärrettäviä ja toimintavarmoja. [EN 301 549](#) on julkisen sektorin teknologian saavutettavuutta koskeva eurooppalainen standardi. Standardi julkaistiin vuonna 2014, ja siinä käsitellään monenlaisia vammoja ja määritellään tieto- ja viestintätekniikan tuotteisiin ja palveluihin sovellettavat toiminnalliset esteettömyysvaatimukset sekä kuvataan kunkin esteettömyysvaatimuksen testausmenettelyt ja arviointimenetelmät muodossa, joka soveltuu käytettäväksi Euroopassa tehtävissä julkisissa hankinnoissa. Direktiivin nojalla standardin EN 301 549 noudattamiseen sovelletaan seuraavaa aikataulua:

- Kaikkien 23. syyskuuta 2019 tai sen jälkeen luotujen uusien julkisten verkkosivustojen on oltava standardin mukaisia.
- Kaikkien julkisten verkkosivustojen (myös olemassa olevien sivustojen) on oltava standardin mukaisia viimeistään 23. syyskuuta 2020.
- Kaikkien julkisen sektorin mobiilisovellusten on oltava standardin mukaisia viimeistään 23. kesäkuuta 2021.

Vaikka standardi EN 301 549 koskee nimenomaan julkista sektoria, siinä viitataan verkkosisällön saavutettavuusohjeisiin (WCAG) ja siinä otetaan näin ollen huomioon alan standardit laajemminkin. Standardia täydentää kaikkia palvelevaa suunnittelua koskeva eurooppalainen standardi ([EN 17161](#)), jossa kuvaillaan esteettömyysvaatimusten täyttämiseksi tarvittavat prosessit. Kansainvälisellä tasolla osallistavaa tieto- ja viestintätekniikkaa edistävässä [Global Initiative for Inclusive ICT](#) -aloitteessa on kehitetty välineitä ja ohjausta esteettömän tieto- ja viestintätekniikan hankintoja varten.

Sopimuksen arvo

Kolmen verkkosivuston uudistamista koskevan sopimuksen arvo oli yhteensä 372 800 euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 42 artikla (tekniset eritelmät) ja 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet).
- Verkkopalvelujen saavutettavuusdirektiivin mukaan kaikkien julkisten verkkosivustojen on oltava standardin EN 301 549 tai vastaavan standardin mukaisia viimeistään 23. syyskuuta 2020. Direktiivissä edellytetään myös, että julkiset elimet julkaisevat verkkosivustoillaan saavutettavuusselosteen, joka sisältää linkin palautemekanismiin, jonka avulla käyttäjät voivat ilmoittaa esteettömyyttä koskevien vähimmäisvaatimusten täyttämiseen liittyvistä puutteista. Seuranta ja raportointia toteutetaan kansallisella tasolla joulukuusta 2021 alkaen.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Opetushallitus
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Wunder Finland Oy
- Käyttäjät otettiin huomioon tekemällä yhteistyötä Valtiokonttorin digitalisaation tukiryhmän kanssa asiakasymmärryksen kerryttämisvaiheen toteuttamisessa. Kolme asiakkaalle järjestettyä työpajaa ja niitä seuranneet haastattelut muodostivat perustan ensimmäiselle [design sprint](#) -vaiheelle.

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta.

Uudistettujen verkkosivustojen saavutettavuuden käyttäjien kannalta odotetaan tämän seurauksena parantuvan.

Sosiaaliset vaikutukset

- Jotta julkiset palvelut ja tiedot voidaan saattaa kaikkien kansalaisten saataville, on varmistettava, että myös vammaiset käyttäjät pääsevät julkisen sektorin verkkosivustoille. On arvioitu, että vuoteen 2020 mennessä viidenneksellä EU:n väestöstä on jonkinlainen toimintarajoite¹⁴, joten yleisen esteettömyyden varmistaminen on tärkeämpää kuin koskaan. Koska esteettömyysvaatimukset sisällytettiin hankkeeseen alusta alkaen, suunnitteluun ei tarvittu suuria muutoksia. Esteettömyysnäkökohdat otetaan huomioon myös verkkosivustojen suunnittelua ja mahdollisia uusia ominaisuuksia koskevissa tulevilla päätöksissä.

Muut hyödyt

- Vaikka standardi EN 301 549 koskee esteettömyyttä erityisesti vammaisten käyttäjien kannalta, se parantaa yleistä käyttäjäystävällisyyttä ja selkeyttä myös muiden käyttäjien, kuten ikääntyneiden ja internetiä vähän käyttävien henkilöiden, kannalta.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Opetushallitus pyrki alun perin hankkimaan verkkosuunnittelupalvelun Suomen julkishallinnon yhteishankintayksikön Hanselin avulla. Näin ei kuitenkaan saatu Opetushallituksen erityispätevyysvaatimukset täyttäviä tarjouksia. Tästä syystä Opetushallitus päätti järjestää oman hankintamenettelynsä, ja näin päästiin hyviin tuloksiin eli saatiin viisi tarjousta, jotka kaikki täyttivät pätevyysvaatimukset.
- Merkittävin huomio tulevia hankintoja ajatellen oli se, että laatuvaatimukset korreloivat vahvasti yrityksen toteutussuunnitelmassaan kuvailemien osaamisen kehittämistoimien kanssa. On hyvin todennäköistä, että Opetushallitus käyttää vastaavia kriteerejä tulevilla laadukkaiden palvelujen hankinnoissa.

Yhteystiedot

Satu Meriluoto, Opetushallitus, satu.meriluoto@oph.fi

¹⁴ Lähde: Euroopan komission [työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto](#).

TOIMIALA 9 – Tekstiilit

44. ILO:n yleissopimusten soveltaminen Tšekissä järjestetyssä tekstiileitä koskevassa tarjouskilpailussa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö

Tuote tai palvelutoimiala: Tekstiilit

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Tšekin työ- ja sosiaaliministeriön (MoLSA) tavoitteena on olla yksi sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen kannattajista ja edelläkävijöistä Tšekissä. Se pyrkii tähän toimimalla suunnanmuuttajana, järjestämällä kymmeniä tapahtumia ja luomalla menetelmiä ja tukirakenteen niille, jotka haluavat muuttaa organisaatiotaan kestävämmäksi. Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö pyrkii myös saamaan keskeiset sidosryhmät mukaan tukemaan sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen kehittämistä edelleen.

Kohde

Tekstiilit (erityisesti alusvaatteet), joita jaetaan hyväntekeväisyysjärjestöjen kautta apua tarvitseville. Tätä hankintaa tuetaan Euroopan komission vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (FEAD).

Hankintavaihe ja -perusteet

Torjuakseen työntekijöiden oikeuksiin ja sosiaalisiin oikeuksiin kohdistuvia loukkauksia tekstiilien valmistuksessa Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö edellytti, että tarjoajat noudattavat järjestelmää, jolla taataan, ettei ostettavien tavaroiden valmistuksessa loukata ILO:n yleissopimuksissa turvattuja työelämäoikeuksia (esimerkiksi lapsityötä ja pakkotyötä koskevia määräyksiä). Tässä vaiheessa Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö keskittyi varsinaiseen tekstiilien valmistusprosessiin eikä raaka-aineiden tuotantoa otettu huomioon.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö laati vuonna 2015 oman sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevan strategiansa, jonka avulla se ohjaa tarjouskilpailun laatimista. Strategiassa vahvistetaan ministeriön peruseriaatteet ja keskitytään hankintojen sosiaalisiin ja ympäristövaikutuksiin. Hankintaviranomainen on tietoinen mahdollisuuksistaan vaikuttaa markkinoihin ja haluaa parantaa hankintojensa kestävyysvaikutuksia.

Ensimmäinen (vuonna 2015 hyväksytty) strategia johti uusien menettelyjen kehittämiseen organisaatiossa, ja tämän ansiosta Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö on pystynyt käyttämään yli 20 miljoonaa euroa kestävämmällä tavalla. Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö haluaa ostoillaan minimoida haitalliset ympäristövaikutukset (keskittymällä esimerkiksi jätteiden vähentämiseen ja puutavaran eettiseen hankintaan), poistaa ihmisoikeusloukkaukset toimitusketjuistaan, tukea pk-yritysten ja yhteiskunnallisten yritysten valmiuksia palvella julkisia toimieliimiä ja tukea vähäosaisten henkilöiden integroitumista uudelleen yhteiskuntaan.

Ajan mittaan tämä lähestymistapa on kehittynyt strategisemmaksi ostovoimaa koskeva ajattelutavaksi. Strategiaa on hiljattain päivitetty, ja siinä keskitytään entistä enemmän sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen kehittämiseen ministeriön alaisissa organisaatioissa (työvoimapalvelut, sosiaaliturvajärjestelmä). Koko organisaation sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen vaikutusten seuranta ja arviointi on yksi tulevaisuuden tavoitteista.

Todentaminen

Tarjoajat voivat osoittaa täyttävänsä tämän vaatimuksen ilmoittamalla kuuluvansa Fair Wear Foundation -säätiöön (FWF) tai johonkin muuhun järjestelmään, jolla valvotaan työoloja niiden toimitusketjuissa. Kun organisaatio liittyy FWF-säätiön jäseneksi, se sitoutuu panemaan täytäntöön toimitusketjussaan FWF-säätiön kahdeksan työelämänormia:

- Työsuhde on vapaaehtoinen.
- Työssä ei ole syrjintää.
- Lapsityövoiman hyväksikäyttöä ei esiinny.
- Yhdistymisvapautta ja työntekijöiden kollektiivista neuvotteluoikeutta kunnioitetaan.
- Työntekijöille maksetaan toimeentuloon riittävä palkka.
- Työajat eivät ole ylipitkiä.
- Työolot ovat turvalliset ja terveelliset.
- Työsuhde on oikeudellisesti sitova.

Tarjoajien oli myös yksilöitävä kunkin tuotetyypin valmistaja, tuotemerkki ja valmistuspaikka. Tämän tarkoituksena on, että hankkija voi ainakin jossain määrin valvoa toimitusketjun työoloja ja -ehtoja.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen arvo oli yhteensä 550 000 euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Direktiivin 2014/24/EU 58 artikla ja liite XII sekä 18 artiklan 2 kohta

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö (MoLSA)
- Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö tavarantoimittajien työntekijät

Sosiaaliset vaikutukset

- Sosiaalisten vaatimusten käyttäminen erityisinä osallistumisehtoina pienensi riskiä työ- ja sosiaalinenormien rikkomisesta tekstiilien tuotannossa.
- Toimitusketjusta saatiin läpinäkyvämpi.

Muut hyödyt

- Tarjouskilpailun voittanut tarjoaja työllistää rikosrekisterissä olevia henkilöitä, jotka saavat mahdollisuuden kehittää taitoja ja hankkia referenssejä, jotka tukevat heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan.
- Valittujen tarjoajien toimittamien tietojen mukaan tuotantoa ei tarvitse ulkoistaa maihin, joiden työelämän rakenteita ostaja ei pysty varmentamaan.

- Keskittyminen ostettavien tavaroiden sosiaalisesti vastuullisiin tuotanto-olosuhteisiin voi auttaa luomaan tasapuoliset toimintaedellytykset talouden toimijoiden kilpailulle. Hankintaviranomaisen ei tarvitse "ostaa halvalla muiden kustannuksella".

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Tekstiiliteollisuus voi hankintaviranomaisen niin vaatiessa taata tietyssä määrin työelämäoikeuksien noudattamisen tuotannon aikana.
- Pelkillä toimitusketjun läpinäkyvyyttä koskevilla vaatimuksilla voidaan saada aikaan sopimuksen vaatimuksia pidemmälle meneviä odottamattomia hyötyjä, kuten rikoksetekijöiden sopeutuminen uudelleen yhteiskuntaan.
- Työolojen seuranta hankintasopimuksen toteuttamisen aikana on edelleen haasteellista.
- Raaka-aineiden (kuten puuvillan) tuotanto-olosuhteiden seuranta on vielä kehitettävää.
- Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö määrittelee oman strategiansa mukaisesti edelleen uusia sopivia tarjouskilpailuja mahdollisuuksien testaamiseksi. Lisäksi se esittelee todellisia tapauksia muille hankkijoille ja opettaa ja motivoi näin myös niitä kehittämään kestäviksi hankkijoiksi. Se pyrkii myös kehittämään sisäisiä menettelyjä sopimusten hallinnoimiseksi, sopimusten tulosten seuraamiseksi ja arvioimiseksi sekä sopimuksen arvon arvioimiseksi.
- Maailmanlaajuisten toimitusketjujen läpinäkyvyys edellyttää yhteistyötä. Tällaisen yhteistyön aiheuttamat lisäkustannukset ja lisätyö ovat perusteltuja, jos ne antavat ostajalle mahdollisuuden luottaa siihen, että olosuhteet ostettujen tuotteiden koko toimitusketjussa ovat laadukkaat.
- Sosiaalisesti vastuullisissa julkisissa hankinnoissa ei välttämättä ole yksinkertaisia ratkaisuja; ne vaativat aikaa, vaivaa ja kriittistä ajattelua. Ne tuottavat kuitenkin monenlaisia etuja, kuten paremmin organisoidun hankintaprosessin, paremman ymmärryksen ostajan tarpeista ja tuotteen laadusta, hyvän omantunnon hankinnoista, oikeudenmukaiset työolot ja oikeudenmukaisen hinnan, palautteeseen keskittymisen ja luovan lähestymistavan muuhun hallintoprosessiin. Kannattaa ottaa ensimmäinen askel ja oppia tekemällä.

Yhteystiedot

Adam Gromnica, adam.gromnica@mpsv.cz ja Eva Chvalková, eva.chvalkovska@mpsv.cz, Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö

45. Gentin lähestymistapa sosiaalisesti vastuullisten työvaatteiden hankintaan

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Gentin kaupunki, Belgia

Tuote tai palvelutoimiala: Tekstiilit

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Gentin kaupunki päivitti vuonna 2014 hankintapolitiikkaansa sisällyttääkseen kestävyuden täysimääräisesti hankintoihinsa. Tähän liittyviä sosiaalisia tavoitteita ovat vähäosaisten ryhmien työllisyyden edistäminen, paikallisen talouskasvun edistäminen sekä kansainvälisten normien ja reilun kaupan periaatteiden huomioon ottaminen. Tämän jälkeen kaupunki alkoi vuonna 2016 yhdessä Flanderin kaupunkien ja kuntien liiton (VVSG) kanssa soveltaa näitä tavoitteita työvaatteiden hankintaan.

Gent oli Belgian ensimmäinen reilun kaupan kaupunki ja Euroopan ensimmäinen reilun kaupan pääkaupunki, ja se edistää aktiivisesti ostajien ja tavarantoimittajien tietoisuutta reilusta muodista.

Kohde

Sosiaalisesti vastuullisten työvaatteiden hankinta

Hankintavaihe ja -perusteet

Sopimus tuli voimaan vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla. Gentin kaupunki toteutti hankinnan kolmessa vaiheessa:

- Ensimmäisessä vaiheessa analysoitiin aiemmat julkiset tarjouskilpailut. Tarkoituksena oli selvittää Flanderin alueella ja muualla toteutetut parhaat käytännöt kestävyysperusteiden sisällyttämiseksi työvaatteita koskeviin eritelmiin.
- Toisessa vaiheessa Gentin kaupunki ja VVSG toteuttivat laaja-alaisen markkinatutkimuksen, jossa arvioitiin markkinoiden valmiudet, toimitusketjujen läpinäkyvyys ja alalla myönnettäviin merkkeihin liittyvät mahdollisuudet sekä kerättiin tavarantoimittajien näkemyksiä kestävästä kysynnästä ja sosiaalilausekkeiden käytöstä julkisissa hankinnoissa. Tämän tutkimuksen perusteella Gentin kaupunki havaitsi, etteivät markkinat olleet valmiita täyttämään sosiaalisille ja ympäristövaikutuksille asetettua vaatimustasoa.
- Kolmannessa vaiheessa laadittiin tavarantoimittajille ja hankkijoille tarkoitettu sosiaalisesti vastuullisella tavalla tuotettuja työvaatteita koskeva välineistö¹⁵, josta nämä saavat ohjeita toimintansa kehittämiseen sopimuskauden aikana. Gentin kaupunki jakoi puitejärjestelyn viiteen osaan, joissa asetettiin eri vaatimustasot sosiaaliselle ja ympäristöön liittyvälle suorituskyvyille. Nämä vaatimustasot määriteltiin välineistössä. Lisäksi välineistö sisältää todisteet, jotka tarjoajien on toimitettava, ja siinä esitetään vaihe vaiheelta, millainen on vastuullisempien työvaatteiden tuotantoprosessi, johon tavarantoimittajat sitoutuvat sopimuslausekkeissa.

Menettelyn ensimmäisessä vaiheessa tarjoajien täytyi

1. allekirjoittaa "sosiaalisesti vastuullisen toimitusketjun hallinnan" käytännesäännöt

¹⁵ <http://platforma-dev.eu/wp-content/uploads/2018/06/Toolbox-VVSG-EN.pdf>

2. täyttää ”sosiaalisesti vastuullista toimitusketjun hallintaa” koskeva kyselylomake, jossa pyydettiin yleisiä tietoja yrityksestä, toimitusketjun läpinäkyvyydestä ja toimitusketjun sosiaalisista riskeistä; kyselylomakkeeseen annettuja vastauksia ei arvioitu, vaan ne muodostivat perustason mittauksen tai itsearvioinnin, johon tavarantoimittajan ja Gentin kaupungin välinen vuoropuhelu perustui
3. toimittaa luettelo ajoneuvoista, joilla toimitukset tehdään (päästöluokka vähintään Euro V).

Yhdeksän tavarantoimittajaa teki tarjouksen. Viisi niistä noudatti edellä mainittuja velvoitteita, minkä vuoksi ne hyväksyttiin toiseen vaiheeseen.

Tämän jälkeen näille viidelle valitulle ehdokkaalle lähetettiin tekniset eritelvät. Tämä oli menettelyn toinen vaihe.

Sopimuksentekoperusteet olivat erilaisia hankinnan eri osissa, mutta yleensä arvioitiin hintaa, laatua (laboratorioiden testaustuloksia ja näytteitä) ja vaatetuksen käyttöiän pituutta. Vaadittu vähimmäislaatu kuvattiin teknisissä kriteereissä. Laatua koskevilla sopimuksentekoperusteilla palkittiin toimittajia, jotka tarjosivat teknisissä kriteereissä vaadittua korkeampaa laatua. Gentin kaupunki sai viisi tarjousta, ja lopulta kukin osa osoitettiin eri tavarantoimittajalle.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Päätavoitteina oli työoikeutta koskeviin kansainvälisiin yleissopimuksiin liittyvien takuiden integroiminen ja läpinäkyvyyden lisääminen tekstiilialan toimitusketjun kaikissa vaiheissa.

Gentin kaupunki edellyttää tavarantoimittajiltaan toisaalta kansainvälisten työelämän vähimmäisnormien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä toimeentuloon riittävän palkan maksamista ja toisaalta sosiaalisten olojen jatkuvaa parantamista hankkimiensa tuotteiden toimitusketjuissa.

Toimeksisaajan (ja Gentin kaupungin ostamien tuotteiden tuotantoon osallistuvien alihankkijoiden) oli sitouduttava valintavaiheessa avoimuuteen ja toimitusketjun työolojen jatkuvaan parantamiseen koko sopimuksen keston ajan kaikkien tuotteiden osalta. Tämä parannusprosessi koskee seuraavia seikkoja:

- Noudatetaan ja sovelletaan aktiivisesti käytännesäännöissä vahvistettuja yritysten yhteiskuntavastuuta ja sosiaalisesti vastuullista toimitusketjun hallintaa koskevia yleisiä periaatteita. Käytännesääntöjen periaatteet perustuvat kansainvälisen työjärjestön ILO:n kansainvälisiin normeihin, ja ne vastaavat tärkeimpiä kansainvälisiä standardeja, joita ovat ISO 26000, GRI-ohjeisto, ETI, FLA, Fair Wear Foundation, BSCI ja SA8000.
- Raportoidaan vuosittain toimitusketjuun liittyvistä sosiaalisista riskeistä. Tämän on perustuttava ulkoisesti todennettuun riskiraporttiin. Kestävyysauditoijien (EcoVadis tai vastaavat toimijat) laatimien riskiraporttien avulla yritykset voivat arvioida maailmanlaajuisten tavarantoimittajiensa ympäristöhokkuutta ja sosiaalista tulokuntoa.
- Toteutetaan korjaavia toimia yritysten yhteiskuntavastuun ja sosiaalisesti vastuullisen toimitusketjun hallinnan periaatteiden noudattamiseksi.

Todentaminen

- Tavarantoimittajan suorituskyvyn todentavat kolmannet osapuolet, kuten EcoVadis tai vastaava toimija.
- Tavarantoimittajien kanssa järjestetään säännöllisesti seurantakokouksia.
- Erikoistuneet auditoijat ovat jo laatineet erilaisia selvityksiä valittujen viiden toimittajan suoriutumisesta.

- Gent tekee yhteistyötä tavarantoimittajiensa kanssa parannusten aikaansaamiseksi.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen arvioitu arvo on 1,2 miljoonaa euroa neljän vuoden aikana.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimuksen jakamista osiin koskeva 46 artikla

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Gentin kaupunki
- Sopimuskumppaneiksi valitut palveluntarjoajat:
 - Alsico kestävien työvaatteiden osalta
 - Bel-Confect tavallisten työvaatteiden osalta
 - Stemico liinavaatteiden ja pikkulasten ruokalappujen osalta
 - Tric työjalkineiden osalta
 - Fabory käsineiden ja muiden henkilönsuojainten osalta
- Flanderin alueen kaupunkien ja kuntien liitto (VWSG)
- Kestävyysauditoijat

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimuksen valmisteluvaiheen alusta lähtien tavarantoimittajien tietoisuus omasta vastuustaan tämän tavoitteen saavuttamisessa on lisääntynyt.
- Eräs tavarantoimittaja liittyi Fair Wear Foundation -säätiön jäseneksi, jotkin toimittajat keräävät tietoa ketjunjensa läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja jotkin ovat jo täysin läpinäkyviä ja sosiaalisesti vastuullisia ja tekevät nyt yhteistyötä kolmansien osapuolten todentamisjärjestelmien kanssa.

Muut hyödyt

- Työvaatteiksi (liivit, housut, t-paidat) hankitaan mahdollisuuksien mukaan reilun kaupan luomupuuvillasta ja kierrätetystä polyesteristä valmistettuja vaatteita.
- Työvaatteiden toimitukset on toteutettava hiilidioksiditehokkaalla tavalla.
- Kun vaatteiden käyttöikä päättyy, ne kierrätetään eristysmateriaaleiksi ja puutarhapenkeiksi.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Työvaatteiden toimittajat olivat halukkaita tekemään yhteistyötä toimitusketjun työolojen parantamiseksi jatkuvasti. Tavarantoimittajat on sitoutettava ja niitä on kannustettava ja tuettava tässä.
- Sopimuslausekkeet ovat vain yksi osa ratkaisua. Onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää on myös vuoropuhelu ja kumppanuus tavarantoimittajien kanssa. Ne olisi aloitettava ennen tarjouskilpailun käynnistämistä, ja niitä on jatkettava sopimuksen toteuttamisen ajan.
- Aiemmin tällainen hankinta tehtiin yleensä yhdessä osassa. Hankinnan jakaminen osiin osoittautui hyödylliseksi, jotta voitiin tukea tervettä kilpailua ja tunnistaa kutakin osaa varten sopivin ehdokas.

- Gent tekee yhteistyötä tavarantoimittajiensa kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi puitejärjestelyn aikana. Tämä on oppimisprosessi, jossa kaupunki ja sen tavarantoimittajat pyrkivät auttamaan toisiaan.
- Riittävä aika ja resurssit sekä poliittinen tahto ovat ratkaisevia menestystekijöitä ostajan ja tavarantoimittajan yhteistyölle todellisten vaikutusten aikaansaamiseksi.
- Julkiselta ostajalta edellytetään tekstiilialan teknistä osaamista. Gentin vastuuhenkilö suoritti esimerkiksi kurssin oppiakseen, miten tekstiilien laatua analysoidaan (vetolujuus, nyppyyntyminen, kutistuminen).
- Julkisen ostajan olisi mahdollisuuksien mukaan valittava menettely, joka mahdollistaa neuvottelut. Avoin hankintamenettely on hyvin tiukka, ja jos esimerkiksi yksi näyte puuttuu, vaarana on, että menettely joudutaan lopettamaan ja aloittamaan kokonaan uudelleen.
- Kun uudet sopimukset tehtiin, oli ensisijaisesti varmistettava käytännön järjestelyt: tilausjärjestelmien mukauttaminen, aloituskokousten järjestäminen loppukäyttäjien kanssa ja tiedottaminen loppukäyttäjille, vaatteiden saatavuuden varmistaminen ennen tilaamista, toimituksia koskevien sopimusten tekeminen tavarantoimittajien kanssa ja pesulapalvelut.
- Tulevia haasteita ovat muun muassa riittävän ajan varaaminen seurantakokouksiin ja kolmansien osapuolten raportteihin, huomion kiinnittäminen toimitusketjuihin, jotka eivät vielä ole täysin läpinäkyviä, ja tarvittaessa korjaavien toimien toteuttaminen.

Yhteystiedot

Aline De Cokere, hankkija, Gentin kaupunki, Aline.DeCokere@stad.gent

46. ILO:n työelämän perusnormien noudattamisen yksinkertaisempi todentaminen tekstiilialalla

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Bonnin kaupunki, Saksa

Tuote tai palvelutoimiala: Tekstiilit

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Bonnin kaupunki on sitoutunut varmistamaan, että hankintasopimuksia tehdään vain sellaisten yritysten kanssa, jotka varmistavat, että hankittavat tavarat on hankittu tai valmistettu ILO:n työelämän perusnormeissa vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukaisesti.

Tekstiilialalla on useita eettisiä merkkejä tai monisidosryhmäaloitteita (kuten Fair Wear Foundation -säätio tai Ethical Trading Initiative -aloite), joiden avulla voidaan varmistaa, että työelämän perusnormeja noudatetaan kokonaan tai osittain. Aina ei kuitenkaan ole helppo tietää, mitkä merkit tai vastaavat todisteet tarvitaan kunkin standardin todentamiseen.

Tämän ratkaisemiseksi Bonnin kaupunki on kehittänyt yhteistyössä FEMNET-kansalaisjärjestön kanssa helppokäyttöisen sosiaalisten kriteerien kyselylomakkeen, jonka ansiosta tarjoajat voivat helposti tarkistaa kunkin kriteerin merkin, aloitteen jäsenyyden tai vaihtoehtoisten todisteiden, kuten sosiaalisten auditointien tai riippumattomien kolmansien osapuolten suorittamien hallinnoinnin tarkastusten, avulla.

Sosiaalisten kriteerien kyselylomaketta kokeiltiin ensimmäisen kerran vuonna 2016 tarjouskilpailussa, joka koski viheralueiden kunnossapitotyöntekijöiden sosiaalisesti vastuullisissa työoloissa valmistettuja työasuja. Kyselylomakkeiden laadinnassa otettiin huomioon markkina-analyysi, mikä auttoi Bonnina määrittelemään asianmukaiset todisteet kunkin vaaditun sosiaalnormin täyttymisestä sekä jakamaan osat sen perusteella, miten eettisesti valmistettuja vaatteita on markkinoilla saatavilla.

Vuonna 2018 julkaistiin toinen tarjouskilpailu, johon sisältyi tällä kertaa myös nahkatavaroita koskevia osia. Tavoitteena oli hankkia kestäviä työvaatteita ja vahvistaa niitä palveluntarjoajia, jotka ovat jo sitoutuneet tuottamaan tuotteita sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla.

Kohde

Työvaatteet ja suojavaatetus, mukaan lukien nahkatavarat

Hankintavaihe ja -perusteet

Työvaatteiden hankinnassa vuonna 2018 sopimuksentekoperusteet painotettiin seuraavasti:

- Hinta (40 %)
- Käyttöarvo (30 %) – laadusta, työnlaadusta ja varusteista annettiin saman verran pisteitä kustakin. Pisteet myönsi arviointipaneeli, joka koostui käyttäjistä, terveys- ja turvallisuusasioista vastaavista virkamiehistä ja yritysneuvostosta (saksalaisissa organisaatioissa yleinen valittu elin, joka edustaa henkilöstön etuja).
- Sosiaaliset kriteerit (30 %) – pisteytetään (kohdassa "Todentaminen" kuvaillun) "sosiaalisten kriteerien kyselylomakkeen" mukaisesti.

Tarjouksiin oli liitettävä sosiaalisten kriteerien kyselylomake, joka sisälsi yhdeksän kysymystä kutakin hankittavaa tuotetta kohti. Kysymykset liittyvät valmistusolosuhteisiin viimeisessä tuotantovaiheessa (eli tuotantopaikassa, jossa hankittu tuote viimeisteltiin).

Sosiaalisten kriteerien kyselylomakkeessa ilmoitetaan selvästi hyväksyttäviä todentamistapoja (kuten asiaankuuluvat kolmannen osapuolen tekstiilialan merkit, todistukset tai jäsenyydet). Joillakin todentamismuodoilla voidaan antaa myönteinen vastaus kaikkiin jäljempänä oleviin kysymyksiin (ja saada näin enintään 29 pistettä). Muilla todentamismuodoilla vastataan myönteisesti vain joihinkin alla olevista kysymyksistä ja ne pisteytetään vastaavasti. Kustakin kysymyksestä saatavien enimmäispisteiden määrä painotettiin kysymyksen sosiaalisten vaikutusten mukaan (pisteet on seuraavassa esitetty suluissa):

1. Tunnistatteko jälleenmyyjänä tai brändinä riskejä ja niiden vaikutuksia ILO:n normin noudattamiseen hankittavan tuotteen viimeisessä tuotantovaiheessa? (2 pistettä)
2. Oletteko jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä sitoutunut kirjallisesti noudattamaan edellä mainittuja sosiaalisia normeja hankittavan tuotteen viimeisessä tuotantovaiheessa, johon sisältyvät myös mahdolliset alihankkijat? (1 piste)
3. Tuetteko jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä käytännesääntöjen (eli yrityksen itselleen asettamien toimintaperiaatteiden ja määräysten kokoelman) ilmoittamista paikallisella kielellä tietyn tuotteen viimeisessä tuotantovaiheessa, johon sisältyvät myös mahdolliset alihankkijat? (3 pistettä)
4. Onko teillä jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä tieto tuotantopaikasta, jossa tietyssä tilauksessa hankittava tuote tuotettiin lopputuotteena? (3 pistettä)
5. Tarkastatteko jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä edellä mainittujen sosiaalinenormien noudattamisen kyseisen hankittavan tuotteen viimeisessä tuotantovaiheessa? (3 pistettä)
6. Tuetteko jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä edellä mainittujen sosiaalinenormien noudattamista hankinnan viimeisessä tuotantovaiheessa tekemällä hallintajärjestelmästäne tai merkkiyhtiönne säännöllisiä ja riippumattomia tarkastuksia (niiden vaikutuksesta sosiaalisten normien noudattamiseen)? (5 pistettä)
7. Onko otettu käyttöön anonyymi valituslinja, jonka avulla teidän tai merkkiyhtiön on helpompi tunnistaa edellä mainittujen sosiaalisten normien noudattamiseen liittyviä mahdollisia riskejä tietyn tilauksen viimeisessä tuotantovaiheessa? (3 pistettä)
8. Jos te tai merkkiyhtiö määritätte mahdolliset riskit, määrittääkö riippumaton muualla kuin tehtaalla toimiva yhteyshenkilö edellä mainittujen sosiaalisten normien noudattamisen paikan päällä viimeisessä tuotantovaiheessa? (5 pistettä)
9. Tuetteko jälleenmyyjänä tai merkkiyhtiönä tuottajia järjestämällä koulutusta sosiaalisesti vastuullisista tuotanto-olosuhteista tuotantolaitoksen johdolle ja työntekijöille viimeisessä tuotantovaiheessa? (4 pistettä)

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tämän hankinnan avulla Bonn pyrkii parantamaan olosuhteita tekstiilien toimitusketjussa varmistamalla, että tätä hankintaa varten valmistetut tekstiilit tuotetaan seuraavien ILO:n keskeisten yleissopimusten mukaisissa olosuhteissa:

- yleissopimus ammatillisesta järjestäytymisvapaudesta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelusta, 1948 (nro 87)
- yleissopimus järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamisesta, 1949 (nro 98)
- pakollista työtä koskeva sopimus, 1930 (nro 29) (ja sen vuoden 2014 pöytäkirja)
- yleissopimus pakkotyön poistamisesta, 1957 (nro 105)
- yleissopimus vähimmäisiästä, 1973 (nro 138)

- yleissopimus lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä, 1999 (nro 182)
- yleissopimus samanarvoisesta työstä maksettavasta samasta palkasta, 1951 (nro 100)
- yleissopimus työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvasta syrjinnästä, 1958 (nro 111).

Todentaminen

Sosiaalisten kriteerien kyselylomakkeesta käy ilmi, millaisia todisteita kustakin kysymyksestä edellytetään. Ajan ja resurssien säästämiseksi Bonn antoi kuitenkin myös mahdollisuuden vastata useisiin kysymyksiin kerralla tekemällä selväksi, millä merkeillä tai aloitteilla vastataan mihinkin kysymyksiin (ja todennetaan näin ILO:n perusnormien noudattaminen). Tämä tapahtuu neljässä vaiheessa tai osiossa:

- Osio 1: Valmistusmaa. Jos tavaroita ei valmisteta ("Made in" -tuotemerkinnän mukaan) maassa tai alueella, joka mainitaan liitteenä olevassa OECD:n kehitysapukomitean (DAC) kehitysmaiden ja -alueiden luettelossa, kaikki kysymykset katsotaan täytetyiksi ja niistä annetaan 29 pistettä.
- Osio 2: Jos osiota 1 ei sovelleta, kaikkien ILO:n standardien riittävä todentaminen voidaan varmistaa
 - osoittamalla Fair Wear Foundation -säätiön (FWF) jäsenyys
 - osoittamalla Fair Labour Association -järjestön (FLA) jäsenyys
 - todistamalla merkki, todistus tai jäsenyys, joka vastaa FWF:n tai FLA:n jäsenyyttä.

Jos jokin edellä mainituista pätee, kaikki kysymykset katsotaan täytetyiksi ja niistä annetaan 29 pistettä.

- Osio 3: Jos osiota 2 ei sovelleta, kysymysryhmät voidaan täyttää seuraavasti:
 - Todiste International Association of Natural Textiles -järjestön IVN-sertifioidusta merkistä > kysymykset 2, 3 ja 7 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään seitsemän pistettä.
 - Todiste Social Accountability International Standard 8000 -standardin (SA 8000) mukaisuudesta > kysymykset 2, 3, 4, 5 ja 7 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään 13 pistettä.
 - Todiste Fairtrade Textile Standard -merkistä (FTT) > kysymykset 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 ja 9 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään 24 pistettä.
 - Todiste Business Social Compliance Initiative -aloitteen (BSCI) jäsenyydestä > kysymykset 2, 3, 5, 7 ja 9 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään 14 pistettä.
 - Todiste Sustainable Textile Production Certificate (STeP) -sertifioinnista > kysymykset 1, 2, 4, 5, 6 ja 7 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään 14 pistettä.
 - Todiste Ethical Trading Initiative -aloitteen (ETI) jäsenyydestä > kysymykset 1, 2, 3, 6, 7, 8 ja 9 katsotaan täytetyiksi standardin vaatimuksilla. Niistä myönnetään 23 pistettä.
 - Todiste vastaavasta merkistä, sertifioinnista tai jäsenyydestä, joka täyttää kyselylomakkeessa esitetyt yksittäiset kysymykset. Pisteitä annetaan niiden kysymysten määrän mukaan, jotka voidaan todentaa.
- Osio 4: Jos osiota 3 ei sovelleta, on myös mahdollista täyttää kukin kysymys erikseen kyselylomakkeessa edellyttäen, että ne voidaan todentaa kyselylomakkeessa lueteltujen vastaavien "vaihtoehtoisten viitteiden" mukaisesti.

Jos merkkien, sertifiointien tai jäsenyyksien (tai vastaavien) muodostamaa näyttöä ei ole saatavilla tai jos kyselylomake täytetään ilman asianmukaisia todentamiskeinoja (jotka luetellaan kyselylomakkeessa), pisteitä ei anneta.

Sopimuksen arvo

121 116,03 euroa (kaksivuotinen sopimus)

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta (sovellettavien ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden noudattaminen) ja 67 artikla (hankintasopimusten tekoperusteet)
- Saksan työehtosopimukset ja julkisia hankintoja koskeva laki

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Bonnin kaupunki
- Sopimuskumppaniksi valittu tavarantoimittaja
- Todentaminen: FEMNET

Sosiaaliset vaikutukset

Todentamalla ILO:n perusnormien noudattaminen voidaan varmistaa, että hankittavat tavarat tuotetaan olosuhteissa, joissa noudatetaan seuraavia työntekijöiden perusoikeuksia¹⁶:

- järjestäytymisoikeus ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden tosiasiallinen tunnustaminen
- kaikenlaisen pakkotyön poistaminen
- lapsityövoiman käytön tosiasiallinen poistaminen
- työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistaminen.

Muut hyödyt

- Bonn sai 11 tarjousta, mikä merkitsee parannusta aikaisempaan tarjouskilpailuun verrattuna ja on hyvä tulos erikoistuneilla markkinoilla.
- Bonn on yksinkertaistanut ILO:n normien noudattamisen todentamista lisäämällä merkkien ja aloitteiden läpinäkyvyyttä tarjoajien ja hankkijoiden kannalta.
- Muut tekstiilien hankkijat voivat helposti toistaa tämän lähestymistavan. Vastaava lähestymistapa voitaisiin kehittää myös muille aloille.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Sosiaalisten kriteerien painotusta lisättiin pilotoinnin ja sopimuksesta järjestetyn uuden tarjouskilpailun välillä 15 prosentista 30 prosenttiin kaikista arviointiperusteista. Tämä tarkoittaa sitä, että tarjoajat voivat voittaa tarjouskilpailun, vaikka niiden tarjous ei olisikaan halvin.

¹⁶ Tätä lähestymistapaa voidaan perustella yhdenvertaisen kohtelun periaatteella, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella. Tässä tapauksessa erilaisen riskiprofiilin, jota kehittyneissä maissa ja kehitysmaissa sovelletaan työelämän perusoikeuksien loukkaamiseen, katsotaan oikeuttavan niiden erilaisen kohtelun kyselylomakkeessa.

- Vuoropuhelu tarjoajien kanssa oli tärkeä toimi sen varmistamiseksi, että kyselylomake ymmärrettiin, ja lisäksi tarjoajat voivat vuoropuhelun avulla esittää kysymyksiä yleisestä hankintamenettelystä.

Yhteystiedot

Sabrina Ahrend, hankintapalveluyksikkö, Bonnin kaupunki, referatvergabedienste@bonn.de ja Rosa Grabe, reilujen julkisten hankintojen hankepäällikkö, FEMNET, beschaffung@femnet-ev.de

47. Käytettyjen vaatteiden keräystä ja tekstiilijätteen käsittelyä koskeva käyttöoikeussopimus, Madrid: työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille varattu osa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Madridin kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Käytettyjen vaatteiden keräys ja tekstiilijätteen käsittely

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Madridin kaupunki pyrkii edistämään kestäväää ja yhdennettyä lähestymistapaa jätteiden keräämiseen ja käsittelyyn. Tähän sisältyy kaukana työmarkkinoista olevien ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksien lisääminen. Kaupunki on tietoinen työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten roolista tällaisten väestöryhmien työllistymisen edistäjinä ja käynnisti menettelyn käytettyjen vaatteiden keräämistä ja tekstiilijätteen käsittelyä koskeviin osiin jaetun käyttöoikeussopimuksen tekemiseksi. Sopimuksen mukaan eri puolille Madridia sijoitetaan 1 150 säiliötä. Yksi näistä osista oli varattu työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille.

Kohde

Käytettyjen vaatteiden ja tekstiilijätteen kerääminen ja käsittely

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintamenettely perustuu varattuja sopimuksia koskevaan Espanjan lainsäädännön säännökseen (laki nro 9/2017, disposición adicional 4a), johon sisältyvät direktiivin 2014/23/EU 24 artikla ja direktiivin 2014/24/EU 20 artikla. Varausta sovellettiin yhteen sopimuksen kolmesta osasta, ja kilpailu rajoitettiin työmarkkinoille sijoittumista edistäviin yhteiskunnallisiin yrityksiin, joiden oli toimitettava todisteet siitä, että ne oli rekisteröity tällaisiksi yrityksiksi ja että tämä asema oli voimassa.

Hankintaa edeltävä vaihe: Ennen tarjouksen julkaisemista työmarkkinoille sijoittumista edistävillä yhteiskunnallisilla yrityksillä oli mahdollisuus tehdä yhteistyötä hankintaviranomaisen kanssa kapasiteetin määrittämiseksi ja keskustella muun muassa mahdollisuudesta jakaa sopimus osiin ja keräyssäiliöiden sijoittamisesta julkisiin tiloihin perittävistä maksuista. Neuvottelut olivat avoimia kaikille työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille, jotka olivat kiinnostuneita sopimuksesta. Tältä osin kaupunki otti yhteyttä paikallisiin kattojärjestöihin, jotka levittivät tietoa jäsentensä keskuudessa. Näin perusteellinen hankintaa edeltävä työ lisäsi Madridin kaupungin kolmannen sektorin toimijoiden markkinatietoisuutta ja lisäsi hankintaviranomaisten ymmärrystä niiden tilanteesta.

Käyttösopimus on jaettu kolmeen osaan, joista kukin kattaa eri kaupunginosia (osa 1: 366 säiliötä; osa 2: 419 säiliötä; osa 3: 365 säiliötä). Eteläiset kaupunginosat kattava osa 3 on varattu työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille kyseisen keskimääräistä alhaisemman tulotason alueen sosioekonomisten ominaisuuksien vuoksi. Lisäksi palveluntoimittajan oli helpompaa saada käyttöönsä tarvittava infrastruktuuri käytettyjen vaatteiden keräämistä ja käsittelyä varten, koska teollisuusmaata oli saatavilla kaupungin keskiarvoa alhaisemmilla hinnoilla.

Menettelyyn sisältyi myös sosiaalisia näkökohtia sopimuksen toteuttamisen ehtoina:

- velvoite noudattaa sovellettavia työ- ja sosiaalisäännöksiä, mukaan lukien esteettömyyttä ja kaikkia palvelevaa suunnittelua koskevat kriteerit, sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yleissopimusta

- sen takaaminen, että mahdollisimman suuri osuus teksteistä ja kankaista voidaan käyttää uudelleen
- vaatimus kaikkien palkattuja työntekijöitä koskevien asiaankuuluvien asiakirjojen toimittamisesta hankintaviranomaiselle
- vaatimus, jonka mukaan kaiken palvelun suorittamiseen liittyvän levitettävän materiaalin on oltava sukupuolineutraalia.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Tarjotaan työllistymismahdollisuuksia henkilöille, jotka ovat kaukana työmarkkinoista tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa.
- Edistetään yhteisötalouden toimijoiden pääsyä julkisten hankintojen markkinoille.
- Varmistetaan suojatyöpajoissa, suojatyöohjelmissa ja työmarkkinoille sijoittumista edistävässä yhteiskunnallisissa yrityksissä työskentelevien henkilöiden kunnolliset työolot.

Todentaminen

Varattua osaa varten palkattavat henkilöt saadaan Madridin kaupungin julkisten sosiaalipalvelujen suositusten avulla. Työhönoton edellytyksenä on, että hakijalla on julkisen sosiaalipalvelun antama todistus, josta käy ilmi hänen syrjäytyneisyytensä. Hyväksymiskelpoiset kohderyhmät ovat hyvin erilaisia ja vaihtelevat pitkäaikaistyöttömistä, maahanmuuttajista, etnisistä vähemmistöistä ja köyhyysvaarassa olevista yksinhuoltajaäideistä naiseen kohdistuvan väkivallan uhreihin.

Sosiaalisen osallisuuden tavoitteiden ja työhön sijoittamisen kestävyuden edistämiseksi työllistämishajonnan edunsaajat noudattavat yksilöllistä työllistymispolkua. Työntekijät allekirjoittavat työsopimuksen yhteydessä työpaikkaneuvojan kanssa yksilöllisen työllistymissopimuksen, jossa määritellään erityistoimet, jotka he sitoutuvat toteuttamaan työllistyvyytensä parantamiseksi. Painopiste on työhön liittyvissä toiminnoissa, kuten ajokortin tai nostotrukin ajoluvan kaltaisissa perustutkinnoissa, kielitaidossa ja pehmeää osaamista, sekä myös sosiaalista osallisuutta koskevissa näkökohdissa, kuten asumisessa, vapaa-ajassa, terveydessä ja muissa yksilölle ja hänen kotitaloudelleen annettavan tuen muodoissa.

Työssäohjaus auttaa työntekijöitä kehittämään työkohtaisia taitoja sekä täsmällisyyttä, hygieniää, viestintätaitoja ja vuorovaikutusta muiden työntekijöiden kanssa.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvo oli 5 472 852,50 euroa. Osan 3 arvo oli 232 687,50 euroa. Koska kyseessä on käyttöoikeussopimus, sopimuksen arvo on ilmaistu tarjoajien hankintaviranomaiselle maksamana määränä. Asettamalla osalle 3 alhaisemman hinnan (75 euroa säiliötä kohti) hankintaviranomainen aikoo korvata työmarkkinoille sijoittumista edistäväälle yhteiskunnalliselle yritykselle osan erityisluonteen vuoksi aiheutuneet korkeammat kustannukset.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/23/EU 24 artikla (varatut käyttöoikeussopimukset)
- Menettely kuvaillaan Madridin kaupungin vuosiksi 2018–2022 laatimassa jätteen syntymisen ehkäisemistä ja käsittelyä koskevassa strategiassa. Strategian yhtenä tavoitteena on edistää työllistymistä, myös syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden osalta.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Madridin kaupunki

- Sopimuskumppaneiksi valitut toimittajat: Recumadrid ja Solidanza
- Edunsaajat: työllistyneet henkilöt

Sosiaaliset vaikutukset

- Sopimuksen seurauksena on luotu kuusi uutta kokoaikaista työpaikkaa henkilöille, joiden työllistyvyys on heikko. Joissakin tapauksissa työntekijät asuvat kaupunginosissa, joissa vaatteita kerätään, mikä edistää alueen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työllistymisen seurauksena työllistämishojelman edunsaajat eivät saa työttömyys- tai sosiaalihuoltoetuuksia ja antavat panoksensa yhteisölle veronmaksajina.
- Työllistämishojelmaan osallistujat hyötyvät myös työn ja sosiaalisen osallisuuden turvaamiseen tähtäävistä liitännäispalveluista, kuten koulutuksesta, terveydenhuollosta ja asumistuesta.
- Työllistymismahdollisuudet laajenevat vuoden 2020 alussa, jolloin syntyy vielä neljä kokopäiväistä työpaikkaa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintaa edeltävä markkinakartoitusvaihe oli ratkaisevan tärkeä, koska sen avulla hankintaviranomainen sai tiedon työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten valmiuksista ja pystyi näin mukauttamaan menettelyn ominaisuuksia, jotta nämä yritykset voisivat päästä julkisten hankintojen markkinoille.
- Kumppanuudet pienten toimijoiden osallistumista lisäävänä tekijänä: Tarjouskilpailun voitti kahden työmarkkinoille sijoittumista edistävän yhteiskunnallisen yrityksen, Recumadridin ja Solidanzan, muodostama yritysryhmittymä, joita kilpailun kohde kiinnosti ja jolla oli yhteinen tausta vähäosaisten henkilöiden integroimisessa työelämään. Nämä organisaatiot liittyivät yhteen täyttääkseen sopimuksen edellyttämät tekniset ja taloudelliset vaatimukset.
- Tietoisuuden lisääminen: Sopimuksesta on sekä sosiaalista että ympäristöön liittyvää hyötyä, koska sopimuskumppanit pyrkivät edistämään kotitaloustavaroiden ja tekstiilien uudelleenkäyttöä. Sopimuskumppani on lisännyt sopimuksen avulla tietoisuutta vaihtoehtoisista kulutusvaihtoehdoista, kuten käytettyjen vaatteiden kaupoista, ympäristönsuojelusta ja jätehuoltoketjuista.
- Suurimpana haasteena on työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten tekemän ammattitaitoisen työn täysimääräinen tunnustaminen. Viranomaisten olisi jatkossakin tuettava yhteisötalouden yrityksiä ja kiertotaloutta uusilla käytettyjen vaatteiden keräämisellä ja tekstiilijätteen käsittelyä koskevilla tarjouskilpailuilla täysmittaisten varattujen sopimusten (eikä ainoastaan sopimuksen osien) muodossa.

Yhteystiedot

Cristina Salvador, johtaja, RECUMADRID, recumadrid@gmail.com, +34 91 425 23 84

48. Työvaatteiden hankinta, jolla pyritään lisäämään Ruotsin työllisyyttä

Hankintaviranomaisen nimi, maa:

Falunin ja Borlängen alueen hankintakeskus, Ruotsi (Upphandlingscenter Falun Borlänge regionen, UHC)

Tuote tai palvelutoimiala: Tekstiilit

Esittely ja hankintojen tavoitteet

UHC on alueellinen hankintayksikkö, joka hoitaa seitsemän Taalainmaan läänissä sijaitsevan kunnan hankinnat. Se on työskennellyt sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen parissa vuodesta 2016. UHC:llä on useita sosiaaliseen kestävytyteen liittyviä tavoitteita, joista yksi on se, että vähintään 30 prosentilla kaikista hankinnoista lisätään kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllistymis- ja/tai harjoittelumahdollisuuksia.

UHC painottaa hankinnoissaan myös toimeentuloon riittävää palkkaa, joka määritellään sopimuksen toteuttamiseen liittyväksi työntekijän perustarpeiden täyttämisen edellyttämäksi vähimmäistuloksi. Näin pyritään saamaan elinkeinoelämä tietoiseksi siitä, että julkisia hankintoja olisi käytettävä reilun kaupan ja oikeudenmukaisten työolojen edistämiseen.

Kohde

Kotihoitopalvelujen, sosiaalisten asumispalvelujen ja esikoulujen henkilöstön työvaatteiden hankinta seuraavissa kuudessa Taalainmaan läänin kunnassa: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora ja Ludvika.

Hankintavaihe ja -perusteet

UHC käyttää kolmea työllisyyden lisäämiseen liittyvää hankintasopimusten toteuttamisen ehtoa:

- Tavarantoimittajan on käytävä UHC:n kanssa vuoropuhelua siitä, miten se voi ottaa sosiaaliset näkökohdat paremmin huomioon työssään. Tarkoituksena on lisätä tavarantoimittajien tietoisuutta sosiaalisista näkökohdista.
- Tavarantoimittajan on selvitettävä mahdollisuudet tarjota työ- tai työharjoittelupaikkoja henkilöille, jotka ovat kaukana työmarkkinoista (kuten pitkäaikaistyöttömille tai vammaisille).
- Tavarantoimittajan on tarjottava 3–6 kuukaudeksi työpaikka tai työharjoittelupaikka vähintään yhdelle tällä hetkellä työttömänä olevalle henkilölle.

Työvaatteiden hankinnassa toimittajan oli tarjottava vähintään yhdelle kaukana työmarkkinoista olevalle henkilölle sopimuksen kohteeseen liittyvä työharjoittelupaikka 3–6 kuukaudeksi. Hyväksyttäviä henkilöitä ovat henkilöt, joilla on erityisiä vaikeuksia päästä työmarkkinoille tai saada pysyvä työpaikka, kuten pitkäaikaistyöttömät tai vammaiset. Vaihtoehtoisesti tavarantoimittaja voi tarjota (edellä määritellylle) henkilölle oikeuden ammatilliseen koulutukseen 3–6 kuukauden ajaksi Ruotsin julkisen työvoimapalvelun tai kunnan ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että harjoittelupaikka muuttuu työpaikaksi, mutta tämä ei ole vaatimus. Henkilöiden palkkaaminen tällä perusteella ei saa merkitä sitä, että heillä korvataan muita tavarantoimittajan palveluksessa jo olevia henkilöitä. Hankinnassa sovelletaan seuraavaa reiluun kauppaan / toimeentuloon riittävään palkkaan liittyvää sopimusehtoa:

UHC pyrkii lisäämään sellaisissa olosuhteissa tuotettujen tuotteiden osuutta, joissa tavaroita valmistavat työntekijät saavat toimeentuloon riittävän palkan. Toimeentuloon riittävällä palkalla tarkoitetaan korvausta, joka kattaa henkilön perustarpeet. Tavarantoimittajan odotetaan suhtautuvan myönteisesti sellaisten tuotteiden ja menettelyjen kehittämiseen, joilla tämä saadaan aikaan. Tavoitteena on, että 1–5 puitejärjestelyyn kuuluvaa tuotetta (vähintään yksi tuote) on sellaisen tavarantoimittajan tai alihankkijan tuottamia, joka maksaa työntekijöilleen kyseisen maan toimeentuloon riittävän vähimmäistulon mukaista palkkaa. Se, että tuote on tuotettu reiluissa olosuhteissa, voidaan osoittaa esimerkiksi reilun kaupan merkinnällä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

UHC soveltaa hankintakeskukseen osallistuvien kuntien yhteistä hankintapolitiikkaa, jossa keskitytään vahvasti sosiaalisesti vastuullisiin hankintoihin. Tässä työvaatteita koskevassa hankinnassa UHC halusi turvata toimeentuloon riittävän palkan ja työllistymismahdollisuudet. UHC ottaa huomioon kattamiensa kuuden kunnan esittämät yhteiskuntavastuuseen liittyvät erityisvaatimukset. Painopiste on sopimuksen toteuttamiseen liittyvissä vaatimuksissa.

Todentaminen

UHC seuraa jatkuvasti tavarantoimittajien työtä sosiaalisten näkökohtien parissa. Kun sopimukset on tehty, UHC käy ne läpi yhdessä kuntia edustavan ostajan, hankinnasta vastaavan UHC:n ostajan ja toimittajan kanssa. Työvaatteiden hankinnassa oli mukana myös kyseisten kuuden kunnan julkisten työvoimapalvelujen henkilöstöä työntekijöiden ja tavarantoimittajien yhteensovittamisen asiantuntijoina. Kuntien on varmistettava, että työharjoittelijoilla on vakuutus, ja tästä syystä tavarantoimittaja ja kunnat tekevät työharjoittelusopimuksen. Kunnat seuraavat säännöllisesti tavarantoimittajan kanssa harjoittelua ja työllistymistä.

Sopimuksen arvo

Nelivuotinen puitejärjestely, jonka kokonaisarvo on arviolta 795 000 euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla
- Julkisia hankintoja koskevan Ruotsin lain (LOU) (2016:1145) 17 luvun 1 §

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Upphandlingscenter Falun-Borlänge Region (UHC)
- Puitejärjestelyyn osallistuvat kunnat: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora ja Ludvika
- Sopimuskumppaneiksi valitut toimittajat: Fristads ja Procurator
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeita koskeva tuki: julkiset työvoimapalvelut

Sosiaaliset vaikutukset

UHC:n sosiaalilausekkeiden käytön tarkoituksena on ensisijaisesti saada työttömät työmarkkinoille, edistää oikeudenmukaisia työoloja ja kehittää pitkän aikavälin ratkaisuja sosiaalisen kestävyuden edistämiseksi. UHC on havainnut useita työllisyyden kasvuun liittyviä vaikutuksia:

- syrjäytymisen väheneminen
- mielenterveys ja turvallisuus

- pätevyyden lisääntyminen
- kustannustehokkuus.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintayksiköiden olisi pidettävä mielessä, että yhteiskuntavastuuta koskevien vaatimusten olisi hyödytettävä kaikkia osapuolia.
- Kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden kanssa on käytävä varhaisessa vaiheessa vuoropuhelua, ennen kuin julkisia hankintoja koskevat uusimmat sosiaaliset vaatimukset otetaan käyttöön.
- Keskeinen tulevaisuuden haaste on yhteistyö sellaisten organisaatioiden kanssa, jotka voivat sovittaa henkilöt yhteen tiettyjen hankintasopimusten kanssa. UHC ei alun perin tehnyt yhteistyötä paikallisten työvoimapalvelujen kanssa. Hankkijana sillä ei ole taitoja eikä mahdollisuuksia löytää kuhunkin työpaikkaan oikeaa henkilöä, kun taas paikallisille työmarkkinaviranomaisille tämä on mahdollista.

Yhteystiedot

Maria Fridholm, hankintapäällikkö, Upphandlingscenter, Maria.fridholm@ludvika.se

49. Varsovan kuljetuspalvelujen työllistämislausekkeet

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Varsovan kaupungin liikennelaitos, Puola

Tuote tai palvelutoimiala: Kuljetus

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Varsovan kaupunki on käyttänyt sekä varattuja sopimuksia (varattu organisaatioille, joiden työntekijöistä vähintään 30 prosenttia kuuluu syrjäytymisvaarassa oleviin ryhmiin) että sopimuksen toteuttamiseen liittyviä työllistämislausekkeita (työsopimukseen perustuva työsuhde työttömille, vammaisille ja nuorille). Yleisimmässä sosiaalilausekkeessa edellytetään työsopimukseen perustuvaa työllistymistä.

Tässä hankinnassa kaupunki halusi lisätä edellä mainittujen vähäosaisten ryhmien työllisyyttä Varsovassa sekä lisätä tietoisuutta mahdollisuuksista lisätä työllisyyttä julkisilla hankinnoilla.

Kohde

Säännöllinen liikenne, jota harjoitetaan osana paikallista joukkoliikennettä ZTM:n (Varsovan joukkoliikennelaitos) valvomilla linja-autoreiteillä

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankinta toteutettiin avoimena tarjouskilpailuna. Varsovan kaupunki sisällytti siihen sopimuksen toteuttamiseen liittyvän vaatimuksen. Valitun sopimuskumppanin oli tarjottava työtä 120 henkilölle, jotka olivat tällä hetkellä työttömiä ja kaukana työmarkkinoista. Heille tarjottiin työpaikkoja kuljettajina ja lähettäjinä kokoaikaisin työsopimuksin. Sopimuskumppanin oli myös esitettävä työsopimukset Varsovan kaupungille työllistymisen todentamiseksi.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Kaupungilla oli kaksi tavoitetta:

- työttömien, vammaisten ja nuorten työllisyyden lisääminen
- tietoisuuden lisääminen mahdollisuuksista lisätä työllisyyttä julkisilla hankinnoilla.

Todentaminen

Kun palvelun tarjoaminen oli alkanut, kaupunki oli yhteydessä sopimuskumppaniin todentaakseen kuljettajien ja lähittäjien työsuhteen ja saadakseen työntekijärekisterin, jossa on tiedot työsopimusten lukumäärästä. Operaattori lähettää skannatun työsopimuksen (jonka tiedot on anonymisoitu yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten vuoksi). Lisäksi kaupunki tarkistaa työsopimusten määrän toimijoiden linja-autovarikoille tehtävien vierailujen yhteydessä.

Sopimuksen arvo

Sopimus allekirjoitettiin helmikuussa 2016, ja sopimuksen kokonaisarvo on 130 miljoonaa euroa seitsemältä vuodelta (2016–2023).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla

- Varsovan kaupungin kaupunginjohtajan määräys nro 1243/2015, jolla otetaan käyttöön sosiaalilausekkeiden pakollinen soveltaminen yli 30 000 euron sopimuksissa seuraavissa ryhmissä:
 - ateriapalvelut
 - hoitopalvelut
 - siivous- ja kotihoitopalvelut
 - katujen ja jalkakäytävien talvi- ja kesäkunnossapito
 - viheralueiden kunnossapito
 - rakennustyöt.

Määräyksessä suositellaan myös sosiaalilausekkeiden käyttöä julkisissa hankintamenettelyissä, jotka koskevat alle 30 000 euron arvoisia hankintoja ja yli 30 000 euron arvoisia muiden kuin pakollisten palveluluokkien hankintoja. Sosiaalisten lausekkeiden soveltaminen erilaisissa julkisissa hankinnoissa 1. lokakuuta 2015 ja 31. maaliskuuta 2019 välisenä aikana on johtanut niiden käyttöön 444 sopimuksessa, joiden kokonaisarvo on lähes miljardi euroa.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Varsovan kaupungin liikennelaitos
- Toimittaja: Mobilis SP

Sosiaaliset vaikutukset

- Yleinen tietoisuus julkisten hankintojen työllistämismahdollisuuksista on lisääntynyt vuosina 2016–2023. Mikä tärkeintä, kokonaistyöllisyysaste on kasvanut ja kasvaa edelleen. Tässä sopimuksessa tarjotaan kokoaikaista työtä 120:lle kaukana työmarkkinoista olevalle henkilölle.
- Koska työllistämislausekkeiden käyttö on pakollista, Varsovan kaupunki on katsonut tähän liittyvän monia hyötyjä, jotka liittyvät kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllisyyden kasvuun. Yli 16 500 henkilöä on osallistunut sosiaalilausekkeiden kattamien sopimusten toteuttamiseen työsopimusten perusteella.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Aiemmat sopimuskumppanit palkkasivat kuljettajia ja lähettäjiä työsopimuksilla, mutta eivät samassa määrin kuin hankintasopimusten erityisvaatimuksia käytettäessä. Koska työntekijöitä koskeva lauseke on pakollinen ja sillä on myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia, Varsovan liikennelaitoksen seuraava hankinta on todennäköisesti hyvin samankaltainen. Nykyinen sopimus on kuitenkin voimassa vuoteen 2023 asti, ja tulevia olosuhteita on vaikea ennustaa.

Yhteystiedot

Radoslaw Maciak, julkisen liikenteen kalustonhallinnan tekninen osasto, Varsovan liikennelaitos, r.maciak@ztm.waw.pl

50. Jätehuoltoa koskeva varattu sopimus Rzgówissa, Puolassa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Rzgówin kaupunki, Puola

Tuote tai palvelutoimiala: Jätehuolto

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Rzgówin kaupunki ilmoitti 23. marraskuuta 2017 tarjouskilpailusta, joka koski Rzgówin kiinteistönomistajien yhdyskuntajätteen keräämistä ja käsittelyä (hyödyntämistä tai hävittämistä) sekä jättesäkkien toimittamista kotitalouksille. Hankintasopimuksen arvo alitti EU:n kynnsarvon, ja sen tekemiseen käytettiin varattua hankintamenettelyä, jotta kaukana työmarkkinoista oleville henkilöille voitaisiin luoda työllistymismahdollisuuksia. Tarjouskilpailuun liittyi alueen jätehuoltosuunnitelman mukaisesti yhdyskuntajätteen käsittelyä koskevia ympäristövaatimuksia, kuten määrätyt kierrätyksen, uudelleenkäytön valmistelun ja muilla menetelmillä hyödyntämisen tasot sekä varastoon siirretyn biohajoavan yhdyskuntajätteen painon vähentäminen. Lisäksi tarjouskilpailuun sisältyi sosiaalisia näkökohtia, kuten vaatimus siitä, että sopimuskumppani työllistää syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvia henkilöitä.

Tarjouskilpailun voitti paikallinen sosiaalinen osuuskunta Komunalka Rzgów. Osuuskunta työllistää tällä hetkellä 11 henkilöä, mukaan lukien pitkäaikaistyöttömiä ja vammaisia henkilöitä. Osuuskunnan pääasiallinen toiminta muodostuu sekajätteen ja erotellun jätteen keräämisestä Rzgówin asukkailta.

Kohde

Yhdyskuntajätteen kerääminen ja käsittely sekä jättesäkkien toimittaminen yhteiskunnallisille yrityksille varatun sopimuksen nojalla

Hankintavaihe ja -perusteet

Kunnallista jätteenkeräystä ja jätehuoltoa koskeva hankinta oli varattu sopimuskumppaneille, jotka täyttivät seuraavat edellytykset:

- Niillä on suojatyöpaikan asema tai niiden toimintaan sisältyy sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään.
- Vähintään 50 prosenttia työntekijöistä kuuluu sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin Puolan julkisia hankintoja koskevan lain 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Sosiaalisesti syrjäytyneiksi ryhmiksi katsotaan

- 27. elokuuta 1997 annetussa laissa tarkoitetut vammaiset henkilöt
- 20. huhtikuuta 2004 annetussa laissa tarkoitetut työttömät henkilöt
- 6. kesäkuuta 1997 annetussa laissa tarkoitetut vapautensa menettäneet tai vankilasta vapautuneet henkilöt, joilla on vaikeuksia integroitua yhteiskuntaan
- 19. elokuuta 1994 annetussa laissa tarkoitetut mielenterveyshäiriöistä kärsivät henkilöt
- 12. maaliskuuta 2004 annetussa laissa tarkoitetut kodittomat henkilöt
- 13. kesäkuuta 2003 annetussa laissa tarkoitetut henkilöt, joille Puolan tasavalta on myöntänyt pakolaisaseman tai toissijaista suojelua
- työttöminä työnhakijoina olevat alle 30-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat henkilöt

- 6. tammikuuta 2005 annetussa laissa tarkoitetut vähäosaisiin vähemmistöihin kuuluvat henkilöt.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden integroiminen työmarkkinoille sekä yhdyskuntajätteen kierrätyksen, uudelleenkäytön ja hyödyntämisen parantaminen vuoteen 2022 ulottuvan alueellisen jätehuoltosuunnitelman mukaisesti.

Todentaminen

Sopimuskumppanin oli toimitettava kaupungille asiakirja, jossa vahvistettiin sen asema suojatyöpaikkana, tai ilmoitus, jossa vahvistettiin, että sen toimintaan sisältyy sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään ja että vähintään 50 prosenttia hankinnan kohteena olevaa työtä tekevistä työntekijöistä kuuluu sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin. Sopimuskumppani toimitti luettelon henkilöistä, jotka täyttävät edellä mainitut kriteerit (luettelossa ei mainittu nimiä).

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvo oli 378 000 zlotya (89 559,45 euroa) kuuden kuukauden ajalta.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla
- Wielkopolskan alueen taloudellinen jätehuoltosuunnitelma 2016–2022

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Rzgów Konińskan kunta, Wielkopolska, Puola
- Sopimuskumppaniksi valittu palveluntarjoaja: Komunalka Rzgów -osuuskunta
- Edunsaajat: sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvat sopimuskumppaniksi valitun osuuskunnan työntekijät

Sosiaaliset vaikutukset

- Osallistuminen julkiseen hankintaan vahvistaa Komunalka Rzgów -osuuskuntaa, mikä auttaa varmistamaan sen ohjelmien ja hankkeiden kestävyys.
- Tämän sopimuksen toteuttamiseksi osuuskunta palkkasi kolme sosiaalisesti syrjäytyneeseen ryhmään kuuluvaa henkilöä.

Muut hyödyt

- Tämä hyvä käytäntö on mahdollista toistaa tai siirtää muihin organisaatioihin ja muille aloille.
- Kunta neuvoo muita toimijoita, jotka haluavat toistaa tämän käytännön, hyödyntämään varattuja sopimuksia, koska näin voidaan edistää sosiaalipoliittisia tavoitteita urakoiden tai palvelujen hankintojen avulla.
- Tarjouskilpailun ympäristönäkökohdat, kuten yhdyskuntajätteen kierrätyksen, uudelleenkäytön ja hyödyntämisen parantaminen, ovat myös kaupungin jätehuoltosuunnitelman mukaisia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hankintaviranomainen katsoi, että syrjäytyneitä ryhmiä kunnan jätehuollossa työllistävälle yhteiskunnallisille yrityksille varatun tarjouskilpailun käyttö oli menestys, koska sosiaalinen osuuskunta toteutti sopimuksen mukaiset työt sujuvasti ja tarjosi työpaikkoja kunnan tavoittelemille kohderyhmille ja saavutti näin hankinnan kaksitahoisien tavoitteen. Kunta on sittemmin toistanut tämän käytännön muissa jätehuoltoa koskevissa tarjouskilpailuissa.
- Jatkossa kunta pyrkii käyttämään tällaisia sopimuksia useammin ja myös muilla aloilla.
- Seuraava askel voisi olla se, että kunnan sosiaalista osallisuutta koskevaan strategiaan kirjattaisiin sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen käyttö keinona saavuttaa siinä asetetut sosiaaliset tavoitteet.

Yhteystiedot

Iwona Maciejewska, sosiaalisen Komunalka Rzgów -osuuskunnan puheenjohtaja, iwona.maciejewska@komunalkarzgow.pl

51. Lillen kaupungin ja yhteiskunnallisen GECCO-yrityksen välinen kumppanuus biodieselin tuottamiseksi käytetystä elintarvikeöljystä

Hankintaviranomaisen nimi, maa:

Lillen kaupunki, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala:

Paikallisliikenne

Esittely ja hankinnan tavoite

Lillen kaupunki teki tammikuussa 2017 sopimuksen Lillessä toimivan yhteiskunnallisen yrityksen GECCOn ja Hauts-de-Francen alueen kanssa. Sopimus tehtiin tutkimus- ja kehittämispalveluista, joiden arvo alitti EU:n asettaman kynnysarvon. Siinä keskitytään muuntamaan jäteöljyä julkisen sektorin ajoneuvoissa käytettäväksi biodieseliksi ja testataan mahdollisuutta luoda toteuttamiskelpoinen vaihtoehto tavanomaisen polttoaineen kulutukselle.

GECCO on ruokajätteen keräämiseen ja hyödyntämiseen erikoistunut yhteiskunnallinen yritys. Se työllistää kymmenen henkilöä, joiden osaamisen kirjo on laaja, muun muassa tuotantotyöntekijöitä, kuljettajia, insinööreitä, kaupallisen alan työntekijöitä, tohtorintutkinnon suorittaneita henkilöitä, projektipäälliköitä ja johtajia. Osana tätä kumppanuutta GECCO ja Lillen kaupunki tekevät yhteistyötä polttoaineen jakelun ja ajoneuvojen huollon optimoimiseksi yhdessä autonvalmistajien kanssa. Kumppanuuden tavoitteena on kehittää alueella kiertotaloutta muuttamalla jätepaistoöljy julkisissa ajoneuvoissa käytettäväksi polttoaineeksi. Lillen kaupunki on saanut GECCOn tuottamaa biopolttoainetta ja käyttänyt sitä useissa testiajoneuvoissa.

Kohde

Kaupungin ja yhteiskunnallisen yrityksen välinen tutkimus- ja kehittämiskumppanuus, jolla edistetään innovatiivisen tuotteen kehittämistä julkisissa ajoneuvoissa käytettävien biopolttoaineiden alalla

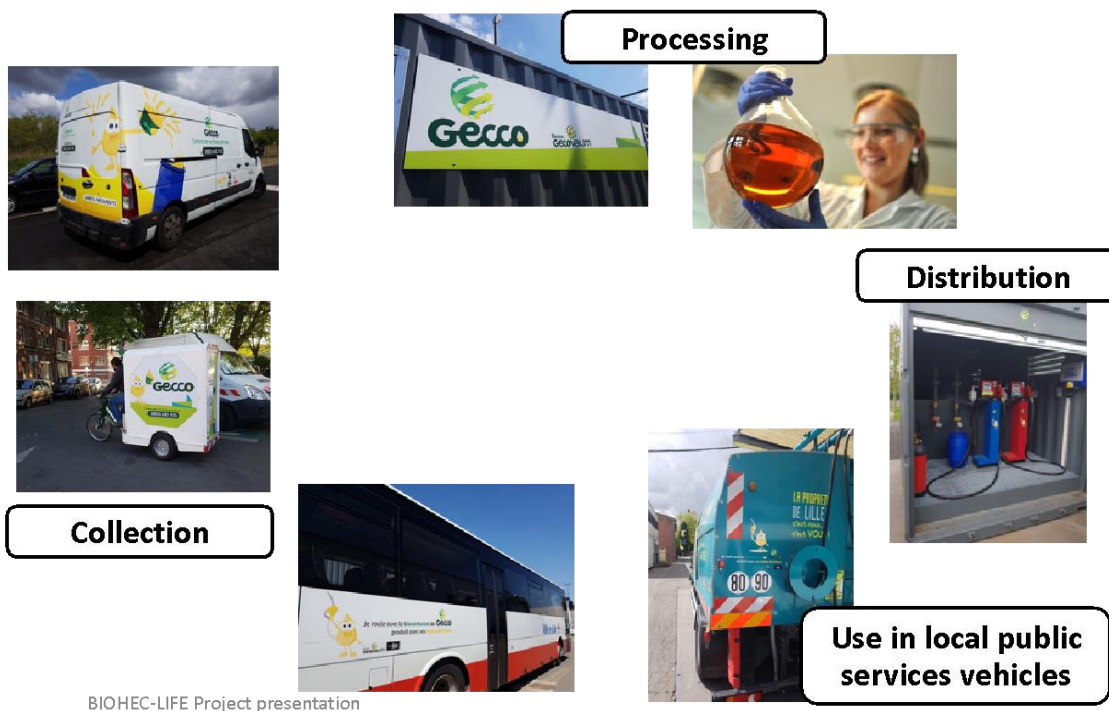
Hankintavaiheen tilanne ja hankintaperusteet / Lainsäädäntö- ja muut välineet

Kunnan ja GECCOn välinen kumppanuus perustettiin neuvottelumenettelyllä julkaisematta hankintailmoitusta, ja se jakautuu kahteen vaiheeseen:

- Vaihe 1: Lillen kaupunki käytti tässä vaiheessa kolmessa ajoneuvossa – linja-autossa, lakaisukoneessa ja kadunpesukoneessa – käytetystä paistoöljystä valmistettua biopolttoainetta. Ajoneuvoja, moottoreita ja päästöjä seurattiin teknisesti. Kunkin ajoneuvotyyppin osalta käytettiin tavanomaisia dieselajoneuvoja ja kaasuöljyä käyttäviä testiajoneuvoja, joilla testattiin niiden mukautumista biopolttoaineeseen. Tämä vaihe kesti 18 kuukautta. Kaikki kolme ajoneuvoa käyttävät nykyisin GECCOn tuottamaa uutta polttoainetyyppeä (B30).

- Vaihe 2: Biopolttoaineiden kokeellinen käyttö laajennetaan vuonna 2020 koskemaan noin 20 ajoneuvoa (lopullinen määrä määritellään myöhemmin). Yhdessä tämän vaiheen kanssa toteutetaan tekninen, taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöön liittyvä tutkimus konseptin käyttöönoton validoimiseksi.

Kumppanuudessa toteutetun kokeilun päätteeksi hankintaviranomainen arvioi jäteöljypolttoaineen laajemman käytön toteutettavuutta ja määrittää hankintamenettelyt sen mukaisesti.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Lillen kaupungin osalta tämä lähestymistapa on osa seuraavia seikkoja koskevaa kaupungin toimintapolitiikkaa:

- vaihtoehtoisten ja uusiutuvien energialähteiden kehittäminen
- Innovoinnin ja tieteellisen tutkimuslaboratorion edistäminen
- sellaisen kiertotaloussektorin kehittäminen, joka hyödyntää jätettä lyhyen toimitusketjun avulla ja vaikuttaa yhteisöön paikallisten työpaikkojen, sosiaaliseen osallisuuteen liittyvien vihreiden työpaikkojen ja kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden integroitumisen muodossa
- elintarviketuottajien ja suuren yleisön tietoisuuden lisääminen vaihtoehtoisista ja uusiutuvista energialähteistä. Tältä osin GECCO on myös perustanut eri puolelle aluetta useita paistoöljyn keräyspisteitä. Öljy käytetään myöhemmin uudelleen kunnan ajoneuvojen polttoaineena. (GECCO kehittää samanaikaisesti alueella olevia paistoöljyn vapaaehtoisia keräyspisteitä, minkä jälkeen öljy käytetään uudelleen, kun se on muunnettu työajoneuvoja koskevassa käynnissä olevassa kokeilussa).

Sopimuksen arvo

Sopimuksen kokonaisarvo on tässä vaiheessa 5 600 euroa (vaihe 1 valmis).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 14 artikla, joka koskee tutkimus- ja kehittämisspalveluja ja jossa vahvistetaan perusteet niiden vapauttamiselle julkisia hankintoja koskevista säännöistä
- Ranskan lainsäädännössä julkisista hankinnoista 26. maaliskuuta 2016 annetun asetuksen 2016-360 30-II §:ssä sallitaan ilman ennakoilmoitusta toteutettavat neuvottelumenettelyt, jotka koskevat sellaisia yksinomaan tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten valmistettuja tuotteita, joilla ei tavoitella tuottoa eikä tutkimus- ja kehittämiskustannusten kuolettamista.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Lillen kaupunki, Ranska
- Sopimus-kumppaniksi valittu palveluntarjoaja: yhteiskunnallinen yritys GECCO
- Kumppanit: Hanketta tukevat EU:n LIFE-ohjelma, Hauts-de-Francen alue, Lillen eurooppalainen suurkaupunkialue, Communauté de Communes Pévèle Carembault ja McCain Food Europe. GECCO on myös saanut tukea ekoinnovointiin BIOHEC-LIFE-hankkeen ja sen kumppaneiden kautta (Lillen yliopisto, NEOECO, Pour la Solidarité-PLS ja RREUSE).

Sosiaaliset vaikutukset

- Työpaikkojen luominen ja integroiminen työelämään:
 - Hankkeen aloittamisen jälkeen on luotu kolme pysyvää työpaikkaa ja vaiheen 2 loppuun mennessä odotetaan syntyvän kuusi muuta työpaikkaa. Uusista työntekijöistä kaksi toimi aiemmin työelämään integrointiin tähtäävissä yrityksissä.
 - GECCO on perustamisestaan vuonna 2007 lähtien työllistänyt 23 henkilöä. Ennen palvelukseen ottamistaan 43 prosenttia heistä oli työttömiä, 13 prosenttia toimi työelämään integrointiin tähtäävissä yrityksissä ja 17 oli opiskelijaharjoittelijoita.
 - GECCO on delegoinut osan käytetyn paistoöljyn keräämisestä kahdelle yhteiskuntaan ja työelämään integrointiin tähtäävälle yritykselle. Vuonna 2019 tässä toiminnassa työskenteli 12 henkilöä, joista 50 prosenttia työllistyi.
- Hankkeesta on tehty investoinnin sosiaalista tuottoa koskeva arviointi: tulokset osoittavat, että jokaista hankkeeseen investoidusta euroa kohden alue saa takaisin 1,40 euroa sosiaalisina vaikutuksina.
- Suuren yleisön (aikuisten, teini-ikäisten ja lasten) valistaminen jätteiden hyödyntämisestä, jätteenkäytön vähentämisestä lähestymistavoista ja ilmastonmuutoksen hillitsemisestä. Tätä tuetaan viestintätoimilla ja työpajoilla.

Muut hyödyt

Kokeilun muut myönteiset vaikutukset Lillen kaupungin näkökulmasta liittyvät

- ympäristöön: uusi biopolttoaine vähentää ympäristövaikutuksia (kasvihuonekaasupäästöt, uusiutumattoman energian kulutus, pienhiukkaspäästöt) fossiilisiin dieselpolttoaineisiin verrattuna: se vähentää hiilidioksidia 95 prosenttia ja hiukkaspäästöjä 65 prosenttia ja on 100-prosenttisesti uusiutuvaa.
- innovointiin: tämän innovatiivisen ja ekologisesti suunnitellun prosessin avulla paikallisviranomaiset toimivat innovatiivisten ekosysteemien vipuvoimana, jonka avulla toimijat voivat testata ja validoida aloitteitaan.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- GECCOn haasteena on kehittää tätä innovaatiota edelleen vihreiden työpaikkojen lähteenä. Tämä toteutetaan lisäämällä paistoöljyn keräämistä, edistämällä tätä uutta biodieselin muuntamis- ja jakelumallia muihin työajoneuvoihin ja moninkertaistamalla sen vaikutukset uusien kumppanuuksien avulla.
- Myös aloitteen siirrettävyyttä Euroopan tasolla on tutkittu ja joissakin EU:n jäsenvaltioissa on luotu alustavia yhteyksiä.

Yhteystiedot

Lillen kaupungin yhteystiedot:

- Työajoneuvoja koskevan kokeilun teknisestä arvioinnista vastaava huoltohallinto: Pascal RAEPSAET, kunnossapidosta ja rakennuksista vastaava johtaja, praepsaet@mairie-lille.fr
- Alkuperäisestä hankintamenettelystä vastaava hankintaosasto: Gaëtan KERSKENS, hankintajohtaja, gkerskens@mairie-lille.fr
- Kestävän kehityksen osasto: Véronique FALISE, kestävästä kehityksestä vastaava johtaja, vfalise@mairie-lille.fr

GECCO-yhtiön yhteystiedot:

- Sopimusten hallinnointi ja yleinen projektinhallinta: Michel MILLARES, toimitusjohtaja, michel.millares@gecco.fr
- Hankkeen tekninen hallinnointi: Cédric HIS, t&k-johtaja, cedric.his@gecco.fr
- Viestintä: Alicia BACHELET, projektipäällikkö alicia.bachelet@gecco.fr

52. Sosiaalisen työllistämisen pilottihankkeet Suomessa

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Vantaan ja Helsingin kaupungit, Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Suomi ja Ruotsi käynnistivät Euroopan sosiaalirahaston (ESR) puitteissa valtioiden välisen hankkeen yhteisenä aloitteena, jolla pyritään yhdistämään julkiset hankinnat ja vähäosaisten henkilöiden työllistäminen. SIEPP-hankkeeksi (Social Innovation and Employment through Public Procurement – sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla) nimetty hanke alkoi vuonna 2017 ja se jatkuu edelleen. SIEPP-hankkeella pyritään puuttumaan Ruotsin ja Suomen kasvaviin työttömyyslukuihin, ja se on jatkoa aiemmalle, vuosina 2014–2017 toteutetulle onnistuneelle hankkeelle.

Julkisten hankintojen ja työllisyysnäkökohtien yhdistäminen on erittäin tärkeää, ja sen avulla voidaan luoda avoimille työmarkkinoille johtavia polkuja sellaisille henkilöille, joilla on vaikeuksia päästä niille itse. Hankkeen avulla kumppanit, joiden kokemuksen määrä vaihtelee, voivat vaihtaa asiantuntemusta ja oppia toisiltaan. Lisäksi hankkeella edistetään hyvien käytäntöjen kansainvälistä vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä yhteisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Hankkeella pyritään

- luomaan työharjoittelu-, oppisopimus- ja harjoittelumahdollisuuksia henkilöille, jotka ovat yleensä kaukana avoimista työmarkkinoista
- hankkimaan kokemusta ja tietoa työmarkkinoille pääsyn innovatiivisista prosesseista ja työllistämiskriteerien soveltamisesta, mukaan lukien uudet kumppanuudet yksityisten yritysten ja erikoistuneiden toimijoiden, kuten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), kanssa rekrytointihaasteisiin vastaamiseksi
- hankkimaan vertailukelpoisia, uudelleen käytettävissä olevia tilastotietoja, jotta aiheesta saadaan vankkaa tietoa
- kehittämään sosiaalisesti vastuullisten toimittajien todistus
- tuottamaan strateginen analyysi työmarkkinoista ja paikallisesta työllisyystilanteesta.

Vantaalla ja Helsingissä on käynnistetty pilottihankintoja vähäosaisten työllistämiseksi. Lisäksi suomalaiset ja ruotsalaiset kumppanit ovat tehneet opintokäyntejä Varsovaan, Pariisiin, Glasgow'hun, Rotterdamiin ja Barcelonaan kerätäkseen ensikäden kokemuksia yhteiskuntaan integroimisen huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa. Vierailut ovat auttaneet keräämään paikallishallintojen toteuttamia parhaita käytäntöjä. Suomalaiset kumppanit ovat keskittyneet kestävien julkisten hankintojen toteuttamiseen ja luotettavan todentamismekanismin luomiseen.

Kohde

Pilottihankintoihin sisältyy ympärivuorokautinen ikääntyneiden asumispalvelu.

Hankintavaihe ja -perusteet

Innovatiivisia pilottihankintoja tehtiin Helsingissä (kymmenen pilottihankintaa) ja Vantaalla (kuusi pilottihankintaa). Pilottihankinnoissa määriteltiin erityisiä työllistämiskriteerejä ja sisällytettiin ne pieniin

hankintoihin, joista kummankin arvo oli noin 10 000 euroa. Hankinnat kattavat erilaisia tarjousmenettelyjä ja hankintasopimuksia Helsingissä ja Vantaalla. Prosessin päätavoitteena on kokeilla pienempiä hankintoja pilottihankintoina, joiden avulla menetelmää voidaan jatkossa laajentaa suurempiin sopimuksiin.

Kaiken kaikkiaan näiden hankintojen odotetaan tuottavan suoraan ja välillisesti vähintään 100 työllistymismahdollisuutta Helsingissä ja 30 työllistymismahdollisuutta Vantaalla. Yksi pilottihankinnoista koskee ikääntyneiden ympärivuorokautista asumispalvelua. Palveluntarjoajan on työllistettävä yksi työtön henkilö yhdeksäksi kuukaudeksi kutakin 20:tä ostettua asumispalvelupaikkaa kohden (20 ostettua paikkaa = 1 henkilö, 40 paikkaa = 2 henkilöä jne.). Työllistämässä keskitytään nuoriin työttömiin (alle 25-vuotiaat, jotka ovat olleet työttömänä yli 6 kuukautta) ja pitkäaikaistyöttömiin (yli 300 päivää työttömyysetuuksia saaneet). Tavoitteena on näiden henkilöiden työllistyminen kokoaikaisesti.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Hankkeen päätavoitteena on lisätä kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia. Kohderyhmiä ovat esimerkiksi maahanmuuttajat, pitkäaikaistyöttömät, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat niin kutsutut NEET-nuoret, yli 50-vuotiaat ja vammaiset. Erityisesti NEET-nuorten ryhmä kasvaa Suomessa jyrkästi, ja sen osuus kaikista nuorista on 20 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa erityisen nopeasti Helsingin ja Vantaan kaltaisissa suurissa kaupungeissa ja alle 40-vuotiaiden ikäryhmissä. Lisäksi turvapaikanhakijoilla ja maahanmuuttajilla on vaikeuksia päästä työmarkkinoille.

Todentaminen

Työllistämisehto on sopimuksen mukaan ehdoton edellytys. Jos sitä ei saavuteta, palveluntarjoajan on maksettava 9 000 euron sakko.

Sopimuksen arvo

160 000 euroa

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot)

Toimijat

- Hankintaviranomaiset: Helsingin ja Vantaan kaupungit
- Kansainvälinen oppimiskumppani: Ruotsin kansallinen hankintaviranomainen
- Edunsaajat: kaukana työmarkkinoista olevat henkilöt, jotka saivat työ- tai oppisopimuspaikan pilottihankintojen avulla

Sosiaaliset vaikutukset

- Hankkeen suorana tuloksena kaukana työmarkkinoista olevat henkilöt ovat saaneet työharjoittelu- ja oppisopimuspaikkoja. Tähän mennessä saadut kokemukset osoittavat, että julkiset hankinnat voivat olla tehokas ja yksinkertainen toimenpide työllisyyden lisäämiseksi. Jos niitä käytetään oikein ja ne suunnitellaan hyvin, niillä voidaan luoda merkittävästi työllistymismahdollisuuksia.
- Joissakin tapauksissa pitkäaikaistyöttömiä otettiin osana hanketta palvelukseen kokeiluluonteisesti, ja heidät on sittemmin palkattu kokoaikaisiksi työntekijöiksi.
- Hankkeessa mukana olleissa 20 yrityksessä tehdyt haastattelut ja kyselytutkimukset osoittivat, että ne suhtautuivat menetelmään myönteisesti tai neutraalisti; sen sijaan kielteisiä asenteita ei havaittu.

- Helsingissä neljä viidestä kansalaisesta pitää työllistämislausekkeiden käyttöä julkisissa hankinnoissa hyvänä asiana ja vaatii, että kaupunki ja yritykset, joiden kanssa se tekee sopimuksia, kantavat tällä tavoin vastuunsa.

Muut hyödyt

Pilottihankintojen lisäksi hankkeella pyritään levittämään tietoa, saamaan aikaan valtioiden rajat ylittävää oppimista (Ruotsin kanssa) ja jakamaan parhaita käytäntöjä.

SIEPP-hankkeen tärkeitä osatekijöitä ovat olleet muun muassa kansainväliset työpajat, opintovierailut ja vastavuoroiset oppimismahdollisuudet hankkeen edetessä. Julkisia hankintoja ja työllistämistä koskevia opintomatkoja tehtiin Suomen ja Ruotsin lisäksi Puolaan, Alankomaihin, Ranskaan, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Espanjaan. Kumppanimaissa järjestettiin työpajoja, ja aihepiiriä koskevaa yhteistyötä jatkettiin koko hankkeen ajan. SIEPP-hankkeen on määrä päättyä maaliskuussa 2020. Suomalaisten ja ruotsalaisten osapuolten yhteistyö on ollut vankkaa, ja muista Euroopan maista on saatu paljon kansainvälistä oppia. Muita tuloksia ovat olleet seuraavat:

- Yhteistyö Helsingin ja Vantaan pilottikaupunkien hankintayksiköiden, kunnallisten työvoimapolvelujen ja valtion työvoimapolvelujen välillä on vahvistunut.
- Yrityksille on luotu mahdollisuuksia osoittaa yhteiskuntavastuuta.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Sosiaalilausekkeisiin on hankkeen aikana tehty parannuksia, kuten työsopimuksen keston pidentäminen kuudesta kuukaudesta yhdeksään kuukauteen. Sopimukset on räätälöity sekä työnantajalle että työntekijälle sopiviksi esimerkiksi työsuhteen koko- tai osa-aikaisuuden ja tyyppin sekä tarkan tehtävänkuvauksen osalta. Hankkeen tulokset ovat osittain jatkuvan arvioinnin ja projektista saatuihin kokemuksiin perustuvan kehittämisen ansiota (tekemällä oppiminen ja näin oppituihin asioihin perustuvat muutokset).
- Seuraavina toimina työllisyys- tai sosiaalilausekkeiden käyttöä Suomen julkisissa hankinnoissa laajennetaan edelleen jatkamalla niiden käyttöä Helsingissä, Vantaalla ja sidosryhmäverkostossa. Esimerkiksi koko Helsingin kaupungin vuoden 2020 hankintabudjetin suuntaviivoissa todetaan nyt, että työllistämislauseke on otettava huomioon kaikissa yli 200 000 euron julkisissa hankinnoissa.
- Hankkeessa on kuitenkin korostettu, että jokaisella maalla ja kunnalla on erilaiset hankintamenettelyt ja prosessit sosiaalilausekkeiden liittämiseksi niihin, eikä yhtä ainoaa kaikille sopivaa ratkaisua ole olemassa. Lisäksi hanke on tuonut esiin tarpeen parantaa todentamisvaihetta sekä määrällisesti että laadullisesti.
- Toisaalta sosiaalilausekkeiden soveltamiseen julkisissa hankinnoissa liittyvät ongelmat ja pullonkaulat voivat myös olla samanlaisia kaikkialla. Edellisessä ESR-hankkeessa luotiin jo julkisten hankintojen avulla tapahtuvan työllistämisen toimintamalli. Tätä kehystä käytetään myös SIEPP-pilottikaupungeissa.
- Työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää keväällä 2020 julkisten hankintojen avulla tapahtuvaa työllistämistä koskevan kiihdyttämöohjelman. Ohjelma perustuu osittain SIEPP-hankkeen pilottikokemuksiin ja suosituksiin. Sosiaalilausekkeiden käyttö julkisissa hankinnoissa on hyväksytty myös Suomen pääministerin hallitusohjelmassa.

Yhteystahot

Veera Laurila, projektipäällikkö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: veera.laurila@thl.fi
Ville Grönberg, tiimipäällikkö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: ville.gronberg@thl.fi

Mika Villa, ESR:n kansallinen yhteyspiste Suomessa: mika.villa@ely-keskus.fi

53. "Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla" - valtioiden rajat ylittävä ESR-hanke

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Ruotsin kansallinen hankintaviranomainen

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli lisätä työllistämislausekkeiden käyttöä julkisissa hankinnoissa työpaikkojen luomisen välineenä.

Ruotsin hallitus hyväksyi kesäkuussa 2016 kansallisen julkisia hankintoja koskevan strategian. Tällä strategialla edistetään julkisten hankintojen strategista käyttöä välineenä, jolla voidaan vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin ja muun muassa luoda työllistymismahdollisuuksia kaikille. Ruotsin kansallisen hankintaviranomaisella on ollut merkittävä rooli sen toteuttamisessa.

Strategiassa määriteltiin Euroopan sosiaalirahaston (ESR) valtioiden välinen yhteistyö mahdollisuudeksi laatia kansallinen malli siitä, miten työllistämislausekkeitä käytetään tarjouskilpailumenettelyissä. "Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla" oli ruotsalaisten ja suomalaisten organisaatioiden välinen valtioiden rajat ylittävä ESR-hanke. Lisätietoa Suomen ESR-hankkeesta saamista kokemuksista on tapauksessa X (s. x)

Tammikuussa 2017 alkaneen ja 34 kuukautta kestäneen ESR-hankkeen tarkoituksena oli vahvistaa osallistujaorganisaatioiden tietämystä ja kokemuksia, jotta sosiaaliset työllisyyskriteerit voitaisiin ottaa paremmin huomioon julkisissa hankintamenettelyissä. Tätä varten järjestettiin seitsemän temaattista valtioiden rajat ylittävää työpajaa, joissa saatiin vastavuoroista oppia sosiaalisten työllisyyskriteerien onnistuneeseen täytäntöönpanoon läheisesti liittyvistä seikoista:

- nykytilanne ja parhaiden käytäntöjen ja haasteiden vaihto
- innovatiiviset tavat soveltaa työllisyyskriteerejä, tulosperusteisen rahoitussopimuksen mallia ja bonusten käyttöä
- rekrytointiprosessi ja työmarkkina-analyysi
- erityisten kohderyhmien (esimerkiksi maahanmuuttajien) tukitoimenpiteet
- tilastot ja taloudellisten vaikutusten arviointi
- viestintä ja vaikuttavuus
- yhteiskunnallisten yritysten rooli ja vastuullisten tavarantoimittajien tunnustaminen.

Lisäksi kansainväliset kumppanit ovat tehneet opintovierailuja muihin kaupunkeihin, joilla on enemmän kokemusta tällä alalla eli Varsovaan, Pariisiin, Glasgow'hun, Rotterdamiin ja Barcelonaan.

Hankkeen pohjalta Ruotsi on laatinut [kansallisen mallin](#) ja menetelmän työllistämislausekkeiden käyttämiseksi kriteereinä julkisissa hankinnoissa. Mallissa kuvataan, miten hankintoja käytetään strategisena välineenä työpaikkojen luomiseksi kaukana työmarkkinoista oleville henkilöille. Malli kattaa kaikki hankintaprosessin vaiheet eli valmisteluvaiheen, hankintavaiheen ja hankinnan jälkeisen vaiheen.

Malliin sisältyy useita huomionarvoisia näkökohtia, kuten sukupuolten tasa-arvon edistäminen tai yhteiskunnallisten yritysten kannustaminen osallistumaan hankintoihin varattujen sopimusten avulla. Osana mallia Ruotsin kansallinen hankintaviranomainen on myös kehittänyt [työkalun](#), jonka avulla voidaan laskea osallistuville toimijoille – työntekijälle, julkiselle sektorille ja yksityiselle sektorille tai yritykselle – koituvat sosioekonomiset hyödyt sekä koko valtiolle syntyvä sosioekonominen kokonaishyöty.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankkeella pyritään parantamaan hankintaviranomaisten valmiuksia käyttää sosiaalisia työllisyyskriteerejä sopimuskentekoperusteina tai sopimuksen toteuttamista koskevissa lausekkeissa sekä seurata tuloksia ja mahdollisesti kerätä tilastoja hankintamenettelyjen arvioimiseksi hankinnan jälkeisessä vaiheessa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Lisätään työllistymismahdollisuuksia kaukana työmarkkinoista oleville henkilöille (Ruotsissa erityisesti alle kolme vuotta sitten saapuneille maahanmuuttajille).
- Parannetaan työllistämislausekkeiden tuntemusta valtion viranomaisten ja kuntien keskuudessa.
- Saadaan hankintaviranomaiset käyttämään enemmän työllistämislausekkeitä ja -kriteereitä hankintamenettelyissä.

Todentaminen

Hankintaviranomaisen tehtävänä on määrittää todentamismekanismi.

Hankkeen arvo

ESR-hankkeen arvo: noin miljoona euroa (34 kuukauden aikana). Hankkeessa laadittu kansallinen strategia koskee kaikkia Ruotsin viranomaisten tekemiä hankintoja, joiden vuotuinen arvo on noin 706 miljardia kruunua (noin 67 miljardia euroa).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot)
- Ruotsin kansallinen julkisia hankintoja koskeva strategia (2016)

Toimijat

Kumppanit Ruotsissa:

- Ruotsin julkiset työvoimapalvelut
- Göteborgin kaupunki
- Tukholman kaupunki
- Botkyrkan kaupunki
- Helsingborgin kaupunki
- Ruotsin liikennevirasto

Kumppanit Suomessa:

- Terveystieteiden tutkimuskeskus

- Helsingin kaupunki
- Vantaan kaupunki

Sosiaaliset vaikutukset

Hankkeessa on kehitetty työkalu, jonka avulla voidaan laskea osallistuville toimijoille – työllistetyille henkilölle, julkiselle sektorille ja yksityiselle sektorille tai yritykselle – koituvat sosioekonomiset hyödyt sekä koko valtiolle syntyvä sosioekonominen kokonaishyöty.

Tätä työkalua voidaan käyttää kahdella tavalla:

- sillä voidaan laskea hankinnoissa asetettavien työllistämiskaavojen arvioidut vaikutukset jo ennen hankintaa, ja
- sillä voidaan seurata työllistämiskaavojen sisältävän hankinnan vaikutuksia, kun hankinta on saatettu päätökseen.

Esimerkitapauksessa, jossa äskettäin saapunut maahanmuuttaja saa työpaikan 12 kuukautta kestävästä työllistämistuen avulla, yhteiskunnalle koitua laskennallinen hyöty on yli 200 000 kruunua. Jos 100 uutta maahanmuuttajaa työllistyy suunnilleen samoin ehdoin julkisten hankintojen avulla, yhteiskunnalle koitua taloudellinen vaikutus olisi yhden vuoden aikana yli 20 miljoonaa kruunua.

Lisäksi hankkeella tuetaan merkittäviä laadullisia sosiaalisia vaikutuksia:

- Työttömän henkilön työllistyminen aiheuttaa usein merkittäviä henkilökohtaisia hyötyjä, kuten terveyden parantamista tai lisääntynyttä yhteiskuntaan kuulumisen tunnetta.
- Se lisää myös henkilön työllistymisen todennäköisyyttä tulevaisuudessa, koska hän pääsee kartuttamaan työkokemustaan.
- Tämänäköiset vaikutukset, joita työkalu ei mittaa, olisi otettava huomioon päätettäessä työllisyysvaatimuksista, koska vaikutukset ulottuvat taloudellisia hyötyjä pidemmälle.

Kumppanit ovat tehneet määräaikaista työsopimuksia yli 1 260 henkilön kanssa (raportoitujen lukujen perusteella, joista puuttuvat joissakin tapauksissa vuoden 2019 tilastot). Luku ei sisällä Tukholman kaupunkia, joka arvioi, että sadat päätökseen saadut hankinnat ovat tuottaneet tuhansia työpaikkoja. Tarkempia lukuja ei voida antaa, koska Ruotsissa ei ole yhtenäistä järjestelmää sosiaalisia ja työllisyysvaatimuksista koskevien tilastojen keräämiseksi ja kokoamiseksi.

Muut hyödyt

Tärkeimmät saavutukset joulukuuhun 2019 mennessä:

- Ruotsissa on laadittu strategisten hankintojen kansallinen malli, joka koostuu suuntaviivoista, joissa kuvataan strategisten hankintojen kehittämisessä tarvittavat vaiheet ja määritetään mukaan otettavat sidosryhmät, viranomaisten malleista ja tarkistuslistoista sekä oikeudellisen neuvonnan antamisesta hankintaviranomaisille.
- On luotu sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskeva vaihto- ja levittämisverkosto sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla EU:ssa ja Yhdistyneiden kansakuntien kanssa hankkeen aikana luotujen epävirallisten yhteyksien kautta.
- Ruotsissa on järjestetty laajoja kuulemisia kansallisella tasolla ja eri aloilla: työvoimatoimistojen ja -palvelujen, ammattiliittojen ja yksityisen sektorin kanssa.

- On kehitetty verkkopohjainen väline työllistämislausekkeiden sosioekonomisten hyötyjen laskentaa varten.
- On laadittu tukimateriaalia siitä, miten yhteiskunnallisten yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin edistetään käyttämällä kaukana työmarkkinoista oleville henkilöille varattuja sopimuksia.
- Hankkeessa luotiin tietopankiksi kutsuttu verkkoalusta, josta löytyvät kaikki jaetut tiedot, kuten työllistämislausekkeet, hyvät esimerkit, opintovierailuilla saadut kokemukset muista EU-maista, menestystekijät sekä usein esitetyt kysymykset ja koulutusmateriaalia.
- Hankkeessa luotiin myös opetusmateriaaleja, joita voidaan hyödyntää yksittäisissä organisaatioissa tai yhdessä muiden organisaatioiden kanssa.
- Hankkeen avulla kehitettyä lähestymistapaa on tarkoitus soveltaa edelleen valtakunnallisesti ja eri alueilla.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö on välttämätöntä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi.
- Julkisen sektorin olisi tiedostettava, että myös yhteiskunnallisten yritysten ja kansalaisjärjestöjen asiantuntemus on olennaista.
- Tärkeä onnistumisen edellytys on poliittinen tahto edistää työllistämislausekkeiden käyttöä julkisissa hankinnoissa. Ruotsin hankkeella oli valtion ja kansallisen hankintakeskuksen ylimmän johdon tuki.
- Koko maassa tarvitaan lisää tiedotusta ja viestintää asiaankuuluville kohderyhmille myös hankkeen jälkeen.
- Tarvitaan keskitetty tietotekninen järjestelmä, jolla valvotaan ja seurataan vaikutuksia kansallisella tasolla ja kerätään niistä tietoa.
- Hankintaviranomaisille on myönnettävä lisää resursseja, jotta ne voivat tukea tätä työtä välittäjinä ja koordinaattoreina koko maassa.
- Valtioiden rajat ylittävä lähestymistapa, EU:n sisäiset opintovierailut ja yhteistyö Suomen kanssa mahdollistivat sen, että Ruotsin kansalliset viranomaiset ja sidosryhmät hankkivat tietämystä, joka auttoi luomaan kansallisen mallin ja tietopankin.
- On myös tärkeää, että on olemassa vastuullinen organisaatio, joka helpottaa yksityisen sektorin ja työnhakijoiden välistä yhteensovittamista.
- Ajatus kansallisen mallin luomisesta yhdessä eri puolilla maata sijaitsevien erilaisten toimijoiden kanssa on onnistunut menetelmä, jossa tukimateriaalia luodaan yhdessä varsinaisten käyttäjien kanssa, jolloin tulee esiin, mikä toimii ja mikä ei toimi kentällä.
- Hanke voidaan toistaa muissa jäsenvaltioissa ottaen huomioon lainsäädäntökehysten ja hallintorakenteiden erot. Ruotsissa on tärkeää varmistaa työehtosopimusten noudattaminen tarjouskilpailumenettelyjä suunniteltaessa, toisin kuin Ranskassa, jossa työoloja usein säännellään lainsäädännöllä, jonka noudattaminen mainitaan yhtenä tarjouspyyntöjen vaatimuksista. Näin ollen työmarkkinaosapuolten, erityisesti ammattiliittojen, kuuleminen on olennainen osa hankintaprosessia.

Helsingborgin kaupunki koostuu eri hankintayksiköistä, jotka seuraavat kaupungin ostotarpeita. Valmisteltaessa uutta hankintaa hankintayksikkö pyytää **työmarkkinaosastolta** (yhteensovittamisesta vastaava yksikkö) lausunnon siitä, ovatko työllistämislausekkeet asianmukaisia. Työmarkkinaosaston toimisto on hankintayksikössä. Se antaa lausunnon, joka perustuu työmarkkinoiden arvioituihin tarpeisiin. Lopullisen päätöksen tekee hankintayksikkö.

Helsingborgin kaupunki käyttää lähes yksinomaan **vuoropuhelua koskevaa lauseketta**. Tämä tarkoittaa, että tavarantoimittajalla on velvollisuus keskustella työmarkkinaosaston kanssa mahdollisuuksista tukea työmarkkinoiden ulkopuolella olevia henkilöitä heidän työllistymisessään.

Vuoropuhelua koskeva lauseke on lyhyt ja yksinkertainen: "Tavarantoimittajan on tehtävä yhteistyötä työmarkkinahallinnon kanssa henkilöiden integroimiseksi työmarkkinoille esimerkiksi tarjoamalla harjoittelupaikkoja, rekrytoimalla työmarkkinahallinnon kohderyhmiin kuuluvia henkilöitä tai toteuttamalla yhteiskuntavastuuta muulla tavoin. Tavarantoimittajan on osallistuttava kaupungin ehdottamiin kokouksiin. Osapuolet sopivat yhdessä, miten yhteistyön tuloksista raportoidaan ja miten yhteiskuntavastuu kannetaan jatkuvasti sopimuskauden aikana "

Vuoropuhelua koskevalla lausekkeella edistetään "pehmeää" vuoropuhelua hankintaviranomaisen ja sopimusosapuolen välillä. Siinä ei määrätä tiettyä vähäosaisten henkilöiden määrää, joka on työllistettävä. Tämän vuoropuhelun avulla tavarantoimittaja ymmärtää paremmin, mitä hankintaviranomainen haluaa saavuttaa, ja hankintaviranomainen tietää paremmin, mitä sopimusosapuoli voi tarjota. Lopuksi ne allekirjoittavat sopimuksen, jossa täsmennetään, kuinka monta vähäosaista henkilöä ja mistä kohderyhmästä työllistetään.

Lisätietoja on liitteessä [Du är en samhällsbyggare](#) ("Sinäkin olet yhteisön rakentaja"), jossa kuvataan lyhyesti ja konkreettisesti eri yhteistyövaihtoehtoja. Tarjouskilpailujen toteutuksen aikana tavarantoimittajat voivat esittää asiaa koskevia kysymyksiä hankintatoimen tietoteknisen järjestelmän kautta.

Helsingborgin kunta on käyttänyt työllistämislausekkeitä vuodesta 2015 lähtien, ja toimittajina on runsaasti eri toimialojen toimijoita, kuten rakennusurakoitsijoita, siivouspalveluita, viheralueiden hoitoyrityksiä, ravintoloita ja kahviloita, arkkitehtikonsultteja, lattiatoimittajia ja hoitokoteja. Marraskuussa 2019 työllistämislausekkeitä oli 105 yksittäisessä Helsingborgin kaupungin kanssa tehdyssä sopimuksessa, jotka perustuivat 33 hankintamenettelyyn. Vuodesta 2015 lähtien noin 320 henkilöä on saanut työtä tai harjoittelupaikan toimittajilta, joiden sopimuksissa on työllistämislausekkeitä. Kaupungin arvion mukaan noin kolmannes työ- ja harjoittelupaikoista on suoraa seurausta työllisyyslausekkeesta. Kaupunki pitää työllistämislauseketta myös keinona vahvistaa suhteita tavarantoimittajaan.

Yhteystiedot

Patrick Amofah, projektipäällikkö, Ruotsin kansallinen hankintaviranomainen, patrick.amofah@uhmynd.se

54. Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen vastuullisia hankintoja koskeva strategia

Hankintaviranomainen: Suur-Lontoon yleishallintoviranomainen, Yhdistynyt kuningaskunta

Tuote tai palvelutoimiala: joukkoliikenne, poliisitoimi, paloturvallisuus, tekstiilit, talouskehitys ja Lontoon kaupungin strategisen politiikan johtaminen

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Vastuullisilla hankinnoilla tarkoitetaan Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen kannalta edelläkävijyyttä sosiaalisesti, ympäristön kannalta ja taloudellisesti kestävässä hankinnoissa elämänlaadun parantamiseksi ja paremman vastineen saamiseksi rahalle. Sen puitteissa kehitetään kumppanuuksia, joilla autetaan enemmän ihmisiä työelämään ja parannetaan työoloja. Se tarkoittaa myös sitä, että erilaisille yrityksille sekä vapaaehtois- ja yhteisötoiminnan organisaatioille annetaan mahdollisuudet tehdä sopimuksia, edistetään parhaita käytäntöjä tavarantoimittajien keskuudessa ja lisätään ympäristötietoisuutta.

Koko Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen vuotuiset hankintamenot ovat yhteensä yli 11 miljardia puntaa. Toiminnan laajuuden vuoksi Suur-Lontoon yleishallintoviranomainen voi edistää kehitystä ja innovointia sekä tuottaa sosiaalista ja taloudellista arvoa.

Sen vastuullisia hankintoja koskeva politiikka auttaa varmistamaan, että Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen jäsenten tekemät tavaroiden, teosten tai palvelujen ostamista koskevat päätökset vastaavat yleishallintoviranomaisen sitoumuksia ja tukevat sosiaalisen arvon, tasa-arvon ja monimuotoisuuden lisäämisen kaltaisia aiheita ja niihin sisältyy oikeudenmukaisia työllistämiskäytäntöjä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Strategiaa tarkistettiin heinäkuussa 2017 sen varmistamiseksi, että Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen hankintatoiminta täyttää kaikki asiaankuuluvat kansallisessa lainsäädännössä, kuten orjuuden uusista muodoista vuonna 2015 annetussa laissa, sosiaalisesta arvosta vuonna 2012 annetussa laissa ja vuonna 2010 annetussa tasa-arvolaissa, asetetut vaatimukset.

Se on myös yhdenmukainen liikenneministeriön julkaiseman liikenneinfrastruktuurin osaamisstrategian kanssa. Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön lisäksi jäljempänä viitataan hankintasopimusten tarjouskilpailuihin, joihin sisältyy vaatimuksia esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen käytöstä, jota tuetaan direktiivin 2014/24/EU 67 ja 70 artiklassa.

Vuosien 2018/2019 vastuullisia hankintoja koskevaan strategiaan sisältyviä sosiaalisia teemoja ovat mahdollistavien taitojen, koulutuksen ja työllistymismahdollisuuksien tarjoaminen Lontoon palveluntarjoajille sekä toimet työntekijöiden virkapukujen toimitusketjun työolojen parantamiseksi.

Mahdollistavat taidot, koulutus ja työllistymismahdollisuudet

Vuosina 2018–2019 käynnistyi 548 toimitusketjun oppisopimuskoulutusta, joista yli 50 prosenttia oli tarkoitettu mustille, aasialaisille tai etniseen vähemmistöön kuuluville henkilöille.

Kun tavarantoimittajia kehoitetaan tekemään tarjouksia, niitä pyydetään hahmottelemaan, miten ne aikovat sisällyttää tarjoukseen vähintään yhden strategisia työvoimatarpeita ja koulutusta koskevan tuotoksen jokaista käytettyä 1, 2 tai 3 miljoonaa puntaa kohden (sopimustyyppin mukaan). Sisällyttämällä tämän vaatimuksen asianomaisiin hankintasopimuksiin Suur-Lontoon yleishallintoviranomain lisää taitoja ja työllistymismahdollisuuksia.

Strategisia työvoimatarpeita ja koulutusta koskevia tuotoksia ovat seuraavat:

- yksi oppisopimus
- yksi työttömän henkilön saama työpaikka
- 20 päivää harjoittelua tai kokeilupäiviä teollisuudessa
- 20 päivää koulujen osallistamistoimia
- 10 päivää sosiaalista liikkuvuutta koskevaa harjoittelua

Jokaisessa sopimuksessa oppisopimuskoulutuksen on katettava vähintään puolet strategisia työvoimatarpeita ja koulutusta koskevista tuotoksista, jotta jokaisessa hankkeessa otetaan alalle uusia työntekijöitä.

Tekstiilien hankinnan eettiset hankintakäytännöt

Lontoon liikennelaitos on yksi Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen elimistä. Se on sitoutunut varmistamaan, että sen työntekijöiden virkapukuja valmistavia henkilöitä kohdellaan oikeudenmukaisesti. Lontoon liikennelaitos sisällyttää asiaankuuluviin sopimukseen selkeät vaatimukset ihmisoikeuksien ja työolojen turvaamisesta, ja se on vienyt toimitusketjun due diligence -prosessin uudelle tasolle julkisissa hankinnoissa.

Virkapuvut valmistetaan Bangladeshissa ja Kiinassa. Tehtaita vaaditaan joka vuosi sopimusperusteisesti (sopimusehdoissa) teettämään riippumattoman kolmannen osapuolen suorittaman sosiaalisen auditoinnin Ethical Trading Initiative -aloitteen (ETI) perussääntöjen yhdeksän periaatteen mukaisesti (<https://www.ethicaltrade.org/eti-base-code>). Tämän jälkeen sovitaan toimintasuunnitelmista, joilla puututaan mahdollisiin noudattamatta jättämisiin. Sedex-verkkoalustan avulla voidaan tarkastella auditoinnin tuloksia ja seurata suunnitelmia.

Todentaminen

Lontoon liikennelaitos on tietoinen sosiaalisten auditointien rajoituksista pyrittäessä puuttumaan noudattamatta jättämisen perimmäisiin syihin. Tästä syystä virkapukuja koskevassa hankintasopimuksessa edellytetään myös, että tavarantoimittaja toteuttaa myös muita toimia valmistuspaikoilla. Henkilöstö on esimerkiksi saanut koulutusta työntekijöiden oikeuksista, työterveydestä ja -turvallisuudesta sekä Bangladeshin työlainsäädännöstä, muun muassa siitä, miten ja milloin valituskirjeitä voidaan käyttää valitusten esittämiseen. Yksi tehdas tekee yhteistyötä paikallisen yliopiston kanssa ja isännöi harjoittelijoita auttaakseen heitä pätevytykseen teknikoiksi ja suunnittelijoiksi. Tämä lisää haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden valmiuksia ja auttaa heitä ymmärtämään paremmin oikeutensa työpaikalla.

Lontoon liikennelaitos on tehnyt yhteistyötä Fairtrade Foundation -säätiön kanssa varmistaakseen, että sen virkapuvuissa käytetty puuvilla hankitaan sertifioiduilta tuottajilta, mikä tarkoittaa, että sekä viljelijöitä että työntekijöitä kohdellaan oikeudenmukaisesti. Lontoon liikennelaitos on toistanut tämän virkapukujen eettistä hankintaa koskevan toimintatavan äskettäisessä työvaatteita koskevassa hankintasopimuksessa.

International Corporate Accountability Roundtable - ja Corporate Responsible Coalition -järjestöjen vuonna 2018 julkaisemassa raportissa todettiin, että kyseisessä raportissa käsiteltyihin keskushallinnon osastoihin verrattuna Lontoon liikennelaitoksen hankintakäytäntö on merkittävästi sosiaalisesti vastuullisempi ja kehittyneempi.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Suur-Lontoon yleishallintoviranomainen (Greater London Authority, GLA), joka on GLA Group -ryhmittymän jäsen Ryhmittymään kuuluvat seuraavat organisaatiot:

- Transport for London (Lontoon liikennelaitos, TfL)
 - London Fire Commissioner (Lontoon pelastuslaitos, LFC)
 - Mayor's Office for Policing and Crime (pormestarin poliisi- ja rikostentorjuntavirasto, MOPAC)
 - London Legacy Development Corporation (ILLDC)
 - Old Oak and Park Royal Development Corporation (OPDC)
- Edunsaajat:
 - työttömät työnhakijat, mustat, aasialaiset tai etniseen vähemmistöön kuuluvat henkilöt
 - tekstiilialan toimitusketjun työntekijät

Sosiaaliset vaikutukset

- Lontoon liikennelaitoksen tavarantoimittajien osaamista kehittävä ryhmä Supplier Skills Team (SST) on alansa paras, ja se on auttanut luomaan yli 5 500 oppisopimuspaikkaa ja 5 300 työpaikkaa työttömille lontoolaisille, muun muassa yli sadalle entiselle rikoksentehtäjälle.
- SST perustettiin korjaamaan teollisuuden osaamisvajetta yhteistyössä sopimuskumppanien kanssa. Se auttaa niitä palkkaamaan oikeat henkilöt Lontoon liikennelaitoksen hankkeiden ja palvelujen toteuttamiseksi ja luomaan mahdollisuuksia, joilla puututaan aliedustukseen ja viime kädessä edistetään talouden elvyttämistä. SST on mukana kaikissa hankintaprosessin vaiheissa. Se toteuttaa ja arvioi hankintasopimusten vaatimuksia, tukee tavarantoimittajia sopimuksen alusta loppuun ja tekee toimittajien kanssa vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä sopimusten toteuttamisen yhteydessä syntyvien taitojen ja työllistymismahdollisuuksien maksimoimiseksi.
- SST voi yhdistää sopimuskumppanit hyväntekeväisyysjärjestöihin ja työllistyvyttä edistäviin kumppaneihin, jotka auttavat laatimaan työhön liittyviä aloitteita. Jokainen SST:n ohjelma rahoitetaan täysin ulkoisella rahoituksella, ja osallistujat saavat tukea ennen ohjelmaa, sen aikana ja sen jälkeen. Tämä vähentää hakijoiden keskeyttämisriskiä.
- SST:n toimilla kurotaan umpeen teknisen oppisopimuskoulutuksen mahdollisten hakijoiden ja vaadittavan pätevyyden, kokemuksen ja käyttäytymisen välistä kuilua.

Muut hyödyt

- Tämän lähestymistavan toistamisen ansiosta useimmat työnhakijat saavat koulutusta ja tukea.
- Vastuullisia julkisia hankintoja koskevaa koulutusta on saanut yli 200 työntekijää.
- Lontoon liikennelaitoksen käytäntö sisällyttää strategisia työvoimatarpeita ja koulutusta koskevia vaatimuksia hankintasopimukseen on otettu käyttöön Suur-Lontoon yleishallintoviranomaisen muissa toiminnallisissa elimissä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- SST:n saavutuksiin on vaikuttanut merkittävästi useita tekijöitä: ylemmän tason tuki, selkeä toimeksianto vastuullisia hankintoja koskevan toimintapolitiikan avulla ja samanmielisten kumppaneiden verkosto.
- Seuraavaksi Lontoon liikennelaitoksen haasteena on pyrkiä siihen, että kaikki toimitusketjun uudet oppisopimuskoulutettavat heijastavat Lontoon monimuotoisuutta. Se pyrkii laatimaan toimitusketjunsä sosiaalisesti vastuullisten hankintakäytäntöjen varmennusprosessin todentaakseen, mitkä tavarantoimittajat noudattavat vaatimuksia, ja palkitakseen näitä. Lontoon liikennelaitos aikoo jatkossakin edistää parhaiden käytäntöjensä toistamista ja levittämistä muissa viranomaisissa.

Yhteystiedot

Matt Galvin, vastuullisten julkisten hankintojen johtaja, Greater London Authority Group,
matthewgalvin@tfl.gov.uk

55. Sosiaalisen osallisuuden ja työllisyyden sisällyttäminen rakennus- ja turvallisuussopimukseen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Dublinin kaupunginvaltuusto, Irlanti

Tuote tai palvelutoimiala: Rakentaminen (rakennustöitä koskevat sopimukset) ja turvallisuuspalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Dublinin kaupunginvaltuustolla on pitkän aikavälin strategia, jolla sosiaaliset ja työllisyyteen liittyvät näkökohdat sisällytetään täysimääräisesti sen hankintamenettelyihin. Valtuusto haluaa tarjota työllistymismahdollisuuksia vähäosaisten ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden integroimiseksi yhteiskuntaan. Dublinin kaupunginvaltuustolla oli kokemusta työllistämislausekkeiden käytöstä aiemmissa hankintasopimuksissa. Se pyrki lisäämään hankintojensa sosiaalisia vaikutuksia ja sovelsi uutta lähestymistapaa kahteen sopimukseen, jotka etenivät parhaaksi katsotun tarjoajan vaiheeseen vuonna 2019.

Kohde

Sopimus 1 – Erilaisia asuntojen hallintamuotoja käsittävä asuinrakentaminen

Sopimus 1 koskee Dublinin keskustan pohjoisosassa sijaitsevan alueen kunnostamista erilaisia hallintamuotoja käsittävänä asuinrakentamisohjelmalla, johon sisältyy sosiaalisia vuokra-asuntoja, kohtuuhintaisia ostettavia asuntoja ja avoimien markkinoiden yksiköitä. Hankinnassa käytettiin kilpailullista neuvottelumenettelyä, jossa järjestettiin useita neuvottelukokouksia hankkeen oikeudellisten, teknisten ja rahoitussellisten näkökohtien täsmentämiseksi.

Sopimus 2 – Turvallisuuspalvelujen tarjoamista koskeva yhden toimijan kanssa tehtävä puitejärjestely

Sopimus 2 koskee turvallisuuspalvelujen, kuten kameravalvonnan ja hälytysjärjestelmän valvonnan, miehitettyjen turvallisuuspalvelujen, päivystyksen, avaintensäilytyksen ja eräiden tapahtumien turvallisuuspalvelujen, tarjoamista. Yhden toimijan kanssa tehtävän puitejärjestelyn tekemiseen enintään neljäksi vuodeksi käytettiin rajoitettua menettelyä.

Hankintavaihe ja -perusteet

Sopimukseen 1 sisältyi uusi sosiaalinen työllistämislauseke, jonka mukaan tarjouskilpailun voittajan on varmistettava, että

- henkilöt, jotka ovat olleet rekisteröityinä kansalliseen työttömyysrekisteriin yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan välittömästi ennen työllistymistään, suorittavat kymmenen prosenttia sopimuksen mukaisista henkilötyöviikoista
- henkilöt, jotka on työllistetty rekisteröidyn oppisopimusjärjestelmän tai vastaavan kansallisen koulutus- tai harjoittelujärjestelyn mukaisesti, suorittavat viisi prosenttia sopimuksen mukaisista henkilötyöviikoista
- edellä esitettyjen lausekkeiden mukaisesti työllistetyt henkilöt voivat edetä kokoaikaisiin työpaikkoihin ja oppisopimuskoulutukseen sen mukaan, onko heillä asianmukaiset taidot
- tarjouskilpailun voittaja yksilöi yhteistyössä koulutusta järjestävien kumppaneiden kanssa koulutusmahdollisuuksia / osaamisen parantamiseen tähtäviä ohjelmia, jotka liittyvät hankkeen

tuottamiin työllistymismahdollisuuksiin, ja koordinoi sitä, miten koulutusta järjestävät kumppanit toimittavat ne paikalliselle yhteisölle.

Sopimukseen 2 sovellettiin seuraavaa sosiaalista osallisuutta koskevaa myöntämisperustetta ("sosiaalista osallisuutta koskeva ehdotus sopimuksen tekemiseksi"):

- "Dublinin kaupunginvaltuuston sosiaalisen osallisuuden ja työllisyyden ennakoivaa edistämistä koskevan toimintapolitiikan tukemiseksi tarjoajien on laadittava kestävän työllisyyden ohjelma (johon sisältyy kaikki asianmukainen mentorointi ja koulutus) ja annettava yksityiskohtaiset tiedot siitä, miten se pannaan täytäntöön ja mitä resursseja siihen osoitetaan sopimuksen voimassaoloaikana."
- Kriteerin painoarvo oli 20 prosenttia. Enimmäispistemäärä oli 2 000 ja vaadittu vähimmäispistemäärä 1 200.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Irlannilla ei ole sosiaalisten näkökohtien sisällyttämistä tarjouskilpailuihin koskevia kansallisia toimintaperiaatteita, joten yksittäisten hankintaviranomaisten on kehitettävä ja toteutettava sitä koskevia lähestymistapoja. Irlanti hyväksyi vuonna 2019 uuden kansallisen yhteiskunnallisia yrityksiä koskevan politiikan, joka sisältää useita sosiaalisten yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin lisääviä toimia. Myös julkisten hankintojen keskusvirastoon (OGP) on perustettu sosiaalisten näkökohtien neuvoa-antava ryhmä.

Todentaminen

Sopimuksen 1 osalta otetaan käyttöön seuraava seurantajärjestelmä:

- Rakennuttaja nimeää työllisyyskoordinaattorin, joka valvoo, että rakennuttaja ja rakennusurakoitsija toteuttavat sosiaaliset työllistämiskaavat.
- Rakennusurakoitsija nimeää yhteyshenkilön, joka pitää yhteyttä työllisyyskoordinaattoriin sosiaalisten työllistämiskaavojen edistämiseksi ja saavuttamiseksi.
- Yhteyshenkilö toimittaa neljännesvuosittaisia ennusteita ja raportteja sosiaalisesta työllistämisestä ja tiedottaa työllisyyskoordinaattorille ja Dublinin kaupunginvaltuustolle oppisopimusmahdollisuuksista.
- Työllisyyskoordinaattorin ja yhteyshenkilön sekä Dublinin kaupunginvaltuuston välillä järjestetään säännöllisiä kokouksia. Sosiaalinen työllistyminen on kokouksissa pysyvä esityslistan kohta.
- Rakennusurakoitsijan on toimitettava kuukausittaisia raportteja, myös tunti- ja vuorokausittaisia, sosiaalista työllistämistä koskevien lausekkeiden noudattamisen osoittamiseksi.

Sopimuksen 2 osalta tarjoajat saivat esittää erilaisia ehdotuksia ja asianmukaiset todisteet kyvystään toteuttaa ne. Ne esittivät todisteita esimerkiksi valmiuksistaan kouluttaa pitkäaikaistyöttömiä turvallisuustehtäviin ja siitä, miten yritys aikoo lisätä esimerkiksi tällaisten henkilöiden palvelukseenottoa henkilöstön siirtyessä eläkkeelle tai muuttaessa muualle.

Sopimuksen arvo

Sopimuksen 1 arvo on arviolta 125,5 miljoonaa euroa. Sopimuksen 2 arvo on arviolta 11 miljoonaa euroa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Direktiivin 2014/24/EU 67 artikla (hankintasopimuksen tekoperusteet) ja 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot)

Toimijat

Sopimuksen 1 hankintaviranomainen: Housing Land Initiative -aloitteen (HLI) hankeryhmä Dublinin kaupunginvaltuustossa.

Sopimuksen 2 hankintaviranomainen: yhteistyöhön perustuva lähestymistapa Dublinin kaupunginvaltuuston ja Greenville Procurement Partners Limitedin (kumppani) välillä

Sosiaaliset vaikutukset

Molempien sopimusten tekeminen viivästyivät syistä, jotka eivät liittyneet edellä kuvattuihin sosiaalisiin kriteereihin. Dublinin kaupunginvaltuusto toivoo pystyvänsä tekemään nämä sopimukset pian ja saavansa nähdä näiden uusien lähestymistapojen vaikutuksen.

Dublinin kaupunginvaltuuston hankintajohtaja Alan Nangle sanoo: "Otamme roolimme sosiaalisissa hankinnoissa hyvin vakavasti ja ymmärsimme, että sitä koskeva lähestymistapamme voisi olla parempi. Meidän oli huolehdittava siitä, että työllistykseen henkilöillä olisi vähintään oltava ammattitaito, joka auttaisi heitä säilyttämään työpaikkansa yrityksessä tai josta olisi hyötyä heidän hakiessaan työtä muualta."

Muut hyödyt

- Sopimus 1: Sosiaaliseen työllistämislausekkeeseen on nyt sisällytetty myös rakennustöitä koskeva sopimus toisesta merkittävästä hankintasopimuksesta, joka koskee erilaisia hallintamuotoja käsittävää asuinrakentamista. Rakennustöitä koskeva sopimus on jaettu muiden paikallisviranomaisten kanssa, jotka toteuttavat vastaavia hankkeita.
- Sopimus 2: Dublinin kaupunginvaltuusto on saanut vapautuksen julkisten hankintojen keskusviraston turvallisuuspalveluja koskevan kansallisen kehyksen käyttämisestä sillä perusteella, että se sisällyttää sopimukseen sosiaalisen työllistämislausekkeen, ja se on jakanut havaintonsa ja kokemuksensa julkisten hankintojen keskusviraston ja muiden paikallisviranomaisten kanssa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Dublinin kaupunginvaltuusto on oppinut, että sosiaalilausekkeita ei voi sisällyttää kaikkiin sopimuksiin, koska markkinat eivät ehkä pysty toteuttamaan niitä. Se suosittelee, että hankintaviranomaiset kuulevat markkinoita tietopyyntöjen avulla ja pohtivat, miten sosiaalilausekkeiden täytäntöönpanoa seurataan.

Dublinin kaupunginvaltuusto pyrkii jatkossa kehittämään niin tavaranhankintasopimusten kuin urakoiden ja palvelujen sosiaalisten hankintojen käytäntöjä.

Yhteystiedot

Alan Nangle, hankintajohtaja, Dublinin kaupunginvaltuusto, alan.nangle@dublinCity.ie

56. Työpaikkojen luominen pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi paikallisilla markkinoilla julkisten hankintojen avulla

Hankintaviranomainen: Dortmundin kaupunki, Saksa

Tuote tai palvelutoimiala: Rakentaminen, julkisen palvelun alat, kuten kiinteistöhuolto, turvallisuus ja liikenne

Esittely ja hankinnan tavoite

Dortmundin kaupunki käynnisti hankkeen (2017–2019) pitkäaikaistyöttömyyden ongelman ratkaisemiseksi ja työllistymismahdollisuuksien luomiseksi pitkäaikaistyöttömille seuraavin keinoin:

- julkisesti tuetut työmarkkinat (helppojen / vähäistä ammattitaitoa vaativien työpaikkojen luominen kaupunkien sosiaalisessa kontekstissa merkityksellisillä aloilla)
- julkiset hankinnat ja uusien vähäistä ammattitaitoa vaativien työpaikkojen luominen yritysten avoimille työmarkkinoille Dortmundin kaupungissa.

Hankkeessa yksilöitiin uusia palvelualoja, joilla voitiin käynnistää pitkäaikaistyöttömien työllistämistä koskevien lausekkeiden sisällyttämiseen soveltuvia tarjouskilpailumenettelyjä. Dortmundin kaupunki perusti ”paikallisen työllisyyden palvelukeskuksen”, joka antaa mahdollisille tarjoajille erityistä neuvontaa mahdollisuuksista integroida pitkäaikaistyöttömät julkisiin hankintoihin.

Dortmundissa on kaikkiaan 31 250 työtöntä, joista 24 326 on pitkäaikaistyöttömiä (tilanne joulukuussa 2019)

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintaa edeltävä vaihe

Toteutus alkaa yleensä hankintaa edeltävässä vaiheessa sopimuksen valmistelulla. Läpinäkyvien tarjouspyyntöasiakirjojen laatimisen lisäksi hankintamenettelyistä on tiedotettava erityisesti paikallisille ja alueellisille käsiteollisuus-, teollisuus- ja toimialajärjestöille. Yleisenä tavoitteena on lisätä mahdollisten tarjoajien tietoisuutta sosiaalisista näkökohdista.

Mahdollisten tarjoajien tavoittamiseen tähtäävä viestintäprosessi alkaa hankintaa edeltävästä vaiheesta ja jatkuu hankintavaiheessa ja sen jälkeen.

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot

Hankintavaihe sisältää työllistämiseen liittyviä sopimuslausekkeita, mikä on Saksassa uutta. Sopimuskumppanille annetaan tarkat ohjeet pitkäaikaistyöttömien kohderyhmän integroimisesta käytännössä. Sopimuksen arvo vahvistetaan hankinta-asiakirjoissa, joten tarjouksia ei tarvitse arvioida eri hintojen perusteella. Sillä, että työllistämislausekkeet ovat osa sopimusehtoja, asetetaan kaikki yritykset tasavertaiseen asemaan ja varmistetaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen. Tarjoajien sitoutumista pitkäaikaistyöttömiin ei tarvitse arvioida, sillä kaikkien yritysten on yhtä lailla edistettävä pitkäaikaistyöttömien integroitumista työmarkkinoille.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Sosiaalinen tavoite on kolmitahoinen:

- tehokkaiden ja osallistavien sosiaalipalvelujen tarjoaminen ottaen huomioon käyttäjien erityistarpeet

- tarjoajien sosiaalisen tietoisuuden ja sitoutumisen lisääminen
- kohderyhmän sosiaalisen osallisuuden ja elämänlaadun parantaminen.

Todentaminen

Hankintasopimuksen toteuttamisen aikana on useita todentamisia vaiheita, kuten

- kuukausittaiset tarkastukset, jotka perustuvat "neljän silmän" periaatteeseen, mikä tarkoittaa, että kaksi henkilöä tarkastaa toisistaan riippumattomasti, täyttääkö sopimuskumppani sopimuslausekkeet. Tavoitteena on ehkäistä väärinkäyttöä ja korruptiota.
- jatkuva tuki kohderyhmälle ja sosiaalialaan erikoistuneiden ulkopuolisten ryhmien sopimuskumppaneille (yksi sosiaalityöntekijä avustaa 30 pitkäaikaistyötöntä)
- sopimuskumppanien säännölliset tarkastukset ja niille annettava tuki "paikallisen työllisyyden palvelukeskuksen" tiimin avulla.

Hankkeen arvo

Hankkeen (2017–2019) rahoittivat Nordrhein-Westfalenin osavaltio, Dortmundin kaupunki ja paikallinen työvoimatoimisto. Kokonaisbudjetti oli 5,8 miljoonaa euroa. Dortmundin kaupunki teki hankkeessa palvelujen ja rakennusurakoiden toimittajien kanssa sopimuksia, joissa Dortmund takasi 100 prosentin palkkatuen (noin 24 000 euroa) pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen yhdeksi vuodeksi. Tämä oli olennainen osa sopimusehtoja ja sisältyi sopimuksen kiinteään hintaan.

Pitkäaikaistyöttömien palkat katetaan nyt enimmäkseen työvoimatoimiston myöntämällä tuella, joka perustuu 1. tammikuuta 2019 voimaan tulleeseen uuteen lakiin ("Teilhabechancengesetz"). Lain tavoitteena on tarjota kokonaisvaltaista tukea työllistettäville henkilöille, joilla on oikeus etuuksiin voidakseen palata työmarkkinoille. Näin ollen Dortmundin kaupunki takaa sopimuskumppaneilleen vähintään 70 prosenttia pitkäaikaistyöttömän palkasta yhden vuoden ajan. Sopimuskumppani maksaa pitkäaikaistyöttömän palkasta enintään 30 prosenttia.

Vuonna 2020 Dortmundin kaupungin budjetti palkkatukien kattamiseksi hankintamenettelyissä on 114 500 euroa. Vuosina 2021–2029 tähän tarkoitettujen vuosittaisien määrärahojen ovat 208 500 euroa. On suunniteltu, että tällä tavoin työllistetään vuosittain 55–60 pitkäaikaistyötöntä.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla
- Dortmundin kaupunginvaltuuston päätös 6. huhtikuuta 2017 (nro 07209-17)

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Dortmundin kaupunki
- Hankintasopimusten sosiaalilausekkeita koskeva tuki: sosiaalivirasto (Sozialamt), työvoimatoimisto (Jobcenter) ja Dortmundin elinkeinovirasto (Wirtschaftsförderung Dortmund)
- Sopimuskumppaneiksi valitut palvelutarjoajat:

Sosiaaliset vaikutukset

- Pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen: Kahden viime vuoden aikana 160 pitkäaikaistyötöntä on työllistynyt hankintamenettelyihin osallistumisen tuloksena.
- Luodaan kohderyhmälle mahdollisuus osallistua yhteiskuntaelämään.

- Lisätään osallistuvien toimijoiden tietoisuutta pitkäaikaistyöttömien esteistä ja sosiaalisista ongelmista.
- Katkaistaan vakiintunut pitkäaikaistyöttömyyden sukupolvesta toiseen jatkuva kierre pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi siitä kärsivien perheiden tulevilla sukupolvilla.
- Muutetaan sosiaalietuuksien saaminen todelliseksi ansaitsemismahdollisuudeksi, jotta pitkäaikaistyöttömien itseluottamusta voidaan parantaa tarjoamalla heille palkkaa sosiaalietuuden sijaan.
- Vähennetään sosiaaliseen tukeen tarvittavia varoja pitkällä aikavälillä.

Muut hyödyt

- Kunta perusti erityisen palvelun neuvomaan mahdollisia tarjoajia pitkäaikaistyöttömien integroimisessa hankintamenettelyillä ("paikallisen työllisyyden palvelukeskus").

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Käytännön kokemukset osoittavat, että lähestymistapa tarjoaa monia mahdollisuuksia. Dortmundin kaupunki aikoo jatkossa lisätä tukea tarjoajille ja mahdollisille sopimuskumppaneille työpaikkojen tarjoamiseksi pitkäaikaistyöttömille yrityksissä. Lisäksi tarjotaan uusia sosiaalisen rahoituksen tapoja mahdollisten osallistujien määrän lisäämiseksi.

Yhteystiedot

Aiko Wichmann, Dortmundin kaupungin hankintakeskus, awichmann@stadtdo.de

57. La Rochellen keskitetty palvelupiste sosiaalilausekkeiden sisällyttämiseksi hankintasopimuksiin

Hankintaviranomaisen nimi, maa: La Rochelle, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Rakennusurakat, siivous, tekstiilit ja pilottiperiaatteella elintarvikkeet

Esittely ja hankintojen tavoitteet

La Rochellen kuntaliittymän (Communauté d'Agglomération de La Rochelle) työllisyys- ja korkeakoulutusosasto on usean vuoden ajan tehnyt yhteistyötä La Rochellen kaupungin, sosiaalisen asuntotuotannon tarjoajan Atlantic Aménagementin ja La Rochellen kuntaliittymän vuokra-asuntotoimiston kanssa parantaakseen sosiaalilausekkeiden soveltamista paikallisissa hankintamenettelyissä.

Vuonna 2016 nämä neljä julkisyhteisöä perustivat keskitetyn palvelupisteen ("guichet unique"), jonka avulla sosiaalilausekkeet pyrittiin sisällyttämään järjestelmällisesti niiden kaikkiin hankintasopimuksiin (rakennusurakat, siivous, tekstiilit ja pilottiperiaatteella elintarvikkeet).

La Rochellen kuntaliittymä toimii pääkumppanina ja välittäjänä ja auttaa konsortion ostajia sisällyttämään tarjouskilpailuihinsa sosiaalisia kriteerejä ja lausekkeitä ja tavarantoimittajia täyttämään ne oikein sekä seuraa täytäntöönpanoa. Kukin kumppani on tukenut keskitettyä palvelupistettä taloudellisesti vuodesta 2017 lähtien, jolloin sen toiminta virallisesti alkoi. Kumppanuussopimus koostuu tehtävästä, toimintaohjeista sekä ohjaus- ja valvontaelimistä.

Kohde

Tarjouskilpailut koskevat pääasiassa viheralueiden kunnossapitoa, siivouspalveluja ja työvaatteita. Lisäksi parhaillaan toteutetaan elintarvikkeiden hankintaa koskevaa pilottihanketta.

Hankintavaihe ja -perusteet

Keskitetyn palvelupisteen tehtävänä on tarkastella järjestelmällisesti jäsenyhteisöjen julkisia hankintoja koskevia asiakirjoja sosiaalisten lausekkeiden lisäämiseksi ja tarkentamiseksi. Lausekkeet koskevat pääasiassa sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden työllistymistä sisällyttämällä hankintasopimuksiin erityisen "yhteiskuntaan integroivan ajan" (ranskaksi "heures d'insertion" eli sosiaalista tukea tarvitsevien henkilöiden tekemät työtunnit) sosiaalisia tuloksia koskevin lausekkeina.

Välittäjän rooli hankintaprosessissa voidaan jakaa kahdeksaan vaiheeseen:

1. Se hyväksyy ohjelman sosiaalilausekkeet tulevia julkisia hankintoja varten.
2. Se yksilöi sosiaalilausekkeitä varten soveltuvat osat ja laskee sopimuksen toteuttamisessa vaadittavan "yhteiskuntaan integroivan ajan" määrän.
3. Se avustaa asiaankuuluvien lausekkeiden laatimisessa hankintamenettelyssä. Keskitetty palvelupiste tukee hankintaviranomaisia ja tarjoajia ja varmistaa avoimen, puolueettoman ja läpinäkyvän menettelyn.
4. Se hoitaa tiedotuksen asianomaisille yrityksille ja kutsuu ne tarjouskilpailuun. Tuki tarjoajille rajoittuu hallinnolliseen apuun ja tiedotukseen, ja sitä tarjotaan kaikille kiinnostuneille tarjoajille.
5. Se osallistuu kulloisenkin hankinnan aloituskokoukseen ja antaa tietoja sosiaalilausekkeista.

6. Se avustaa yrityksiä hakumenettelyssä sosiaalilausekkeiden ja "yhteiskuntaan integroivan ajan" sopimukseen sisällyttämisen suhteen.
7. Se seuraa ja valvoo vaaditun "yhteiskuntaan integroivan ajan" soveltamista.
8. Se suorittaa toteutettujen toimien määrällisen ja laadullisen arvioinnin.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

La Rochellen kuntaliittymä pyrkii työllään yhdistämään ja helpottamaan viranomaisten ja tarjouskilpailuun osallistuvien yritysten työtä sosiaalilausekkeiden soveltamiseksi ja toteuttamiseksi hankintasopimuksissa. Käyttöön otetuilla sosiaalilausekkeilla edistetään työttömyyden vähentämistä erityisesti vähäosaisissa ryhmissä. Lausekkeet sisällytetään tarjouskilpailuihin, jotka koskevat palvelu- ja tavarahankintasopimuksia, aineettomia palveluja ja rakenteita henkilöiden integroimiseksi taloudellisen toiminnan avulla. Tukikelpoisten henkilöiden kohderyhmä määritellään Ranskan työlainsäädännössä, kuten talousministeriön ohjeissa sosiaalilausekkeiden lisäämisestä julkisiin hankintamenettelyihin. Pää tavoitteena on edistää sosiaalilausekkeitä, saada mukaan enemmän toimijoita ja varmistaa tasapuolinen ja terve kilpailu.

Rekrytointi tapahtuu suoraan tai se on kansallisiin työvoimapalveluihin kirjattujen henkilöiden saatavilla alihankinnan tai yhteisten sopimusten avulla.

Todentaminen

Keskitetyn palvelupisteen hallintohenkilöstö seuraa säännöllisesti työn tuloksellisuutta ja niin kutsutun "yhteiskuntaan integroivan ajan" soveltamista tekemällä tarkastuskäyntejä paikan päällä ja suorittamalla säännöllisiä tarkastuksia. La Rochellen kuntaliittymän henkilöstö tekee säännöllisesti tarkastuskäyntejä tarjouskilpailun voittaneeseen yritykseen tarkastaakseen, että sopimuksessa sovitut toimenpiteet todella toteutetaan. La Rochellen kuntaliittymä tarkastaa myös säännöllisesti hallinnollisen aineiston.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 24/14/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla
- Ranskan työlain suojatyöpajoja koskeva 5213-13 § ja vammaisille ja vähäosaisille henkilöille tarkoitettuja yrityksiä koskeva 5132-4 artikla

Toimijat

- Hankintaviranomainen: La Rochellen kuntaliittymän konsortio, johon kuuluvat
 - La Rochellen kunta
 - La Rochellen kuntaliittymä – hallintoyksikkö, jolle 28 Uuden-Akvitanian alueen kuntaa on siirtänyt poliittisen toimivallan tietyillä valikoiduilla aloilla
 - sosiaalisen asuntotuotannon tarjoaja Atlantic Aménagement
 - La Rochellen kuntaliittymän vuokra-asuntotoimisto
 - Port Atlantique La Rochelle, joka liittyi konsortioon viidentenä kumppanina vuonna 2018.
- Muita toimijoita, joihin La Rochellen kuntaliittymän työ vaikuttaa, ovat
 - paikalliset työvoimapalvelut
 - yhteiskunnalliset yritykset, joita tuetaan tekemään tarjouksia julkisista hankintasopimuksista, ja niiden työntekijät.

Sosiaaliset vaikutukset

Vuonna 2018 keskitetty palvelupiste tuotti kumppanihakintaviranomaisten erilaisten hankintasopimusten toteuttamisen yhteydessä 64 326 "yhteiskuntaan integroivaa tuntia", mikä vastaa 40 kokoaikaista

työsopimusta. Aloitteen onnistumista kuvaa se, että vuonna 2018 tuntimäärä kasvoi 70 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna.

Esimerkkinä voidaan mainita, että 205 henkilöä (muun muassa pitkäaikaisia työnhakijoita ja vähimmäistoimeentulon saajia) työskenteli vuonna 2018 siivousta koskevien palvelusopimusten yhteydessä. Näistä osallistujista 25 prosenttia oli alle 26-vuotiaita. Sosiaalilausekkeita on sisällytetty 34:een rakennusurakoita, kunnostustöitä ja sosiaalipalveluja koskevaan hankintasopimukseen, joissa oli 228 osaa, ja 104 yritystä soveltaa "yhteiskuntaan integroivaa aikaa". Pääosa näiden hankintojen tuloksena tehdyistä työsopimuksista (90 prosenttia) sisälsi "yhteiskuntaan integroivaa aikaa".

Muut hyödyt

Yleisön tietoisuuden lisäämiseksi sosiaalisista näkökohdista sekä yritysten ja työntekijöiden sitoutumisen lisäämiseksi keskitetty palvelupiste on kehittänyt viisi palkintoa:

- palkinto parhaasta urakehityksestä (työntekijöille)
- palkinto työn ja opiskelun yhdistämisestä (ranskaksi "Prix de l'Alternance") (työntekijät)
- palkinto sosiaalisesta sitoutumisesta (yrityksille)
- palkinto kestävämmästä työpaikasta (yrityksille)
- erityinen palkinto toteutetuista sosiaalisista toimista (yrityksille).

Järjestyksessä toinen palkintotilaisuus järjestettiin vuonna 2018 Ranskan yhteisö- ja solidaarisuustalouden kamarin toisessa sidosryhmäkokouksessa, jossa käsiteltiin julkisten hankintojen sosiaalilausekkeita.

Aloite on herättänyt myös kansainvälistä huomiota: Bilbaossa vuonna 2018 järjestetyssä yhteisötaloutta käsitelleessä Global Social Economy -foorumissa keskitetty palvelupiste esiteltiin 1 700 osallistujalle.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Vuonna 2018 La Rochellen Atlantin sataman satamaviranomainen liittyi kumppanuuteen. Tämän seurauksena myös sen hankintoihin sisältyy keskitetyn palvelupisteen valvomia sosiaalilausekkeita.
- Paikallistason sitoutumisen lisäämiseksi keskitetyn palvelupisteen seuraavana toimenä on luoda paikallisten sidosryhmien vuosittainen luettelo ("Annuaire des acteurs locaux"). Ensimmäinen luonnos julkaistiin vuonna 2018. Keskitetyn palvelupisteen kannalta seuraava askel on sosiaalilausekkeiden käyttöönotto useammilla julkisten hankintojen aloilla.

Yhteystahot

Laurence Cesbron, apulaisjohtaja, RESECO,
laurence.cesbrorn@resco.fr, 0241724080, (ensisijainen yhteyshenkilö)

Axelle Chapuis, yhteisötalouden kehityksestä vastaava toimihenkilö, La Rochellen kuntaliittymän työvoimapalvelu, axelle.chapuis@agglo-larochelle.fr (toissijainen yhteyshenkilö)

Mireille Jassine Le Guen, johtaja, La Rochellen kuntaliittymän työvoimapalvelu, mireille.jassin-le-guen@agglo-larochelle.fr (toissijainen yhteyshenkilö)

58. Välittäjien verkosto, joka tukee vähäosaisten henkilöiden työllistymistä julkisilla hankinnoilla Grand-Estin alueella (Ranska)

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Grand-Estin alueen aluevaltuusto, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Välittäjät ovat keskeisiä toimijoita sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteuttamisessa Ranskan Grand-Estin alueella. Yhteyspisteinä toimivat välittäjät sovittavat yhteen hankintaviranomaisten sosiaaliset tavoitteet ja julkisten hankintojen markkinoille osallistuvien toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet.

Alueen hankintaviranomaiset toteuttavat sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja eri tavoin. Työllistämislausekkeiden käyttö sopimusten toteuttamista koskevinä ehtoina on varattujen hankintasopimusten ja sopimusten osiin jakamisen edistämisen ohella kuitenkin keskeinen keino edistää kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllistymistä. Tämän tavoitteen tukemiseksi välittäjillä on vähäosaisiin ryhmiin liittyvien siteidensä ansiosta ratkaiseva rooli sellaisten eri toimijoiden mobilisoinnissa ja tukemisessa, jotka voivat edistää tällaisten työllistämislausekkeiden onnistunutta käyttöönottoa. Näitä toimijoita ovat muun muassa yhteisötalouden yritykset, työvoimapalvelut (maisons d'emploi), sosiaalipalvelut (Plans Locaux pour l'Insertion et l'Emploi) ja kansalaisjärjestöt.

Tällä hetkellä välittäjien verkostoon kuuluu Grand-Estin alueella yli 30 henkilöstön jäsentä, jotka työskentelevät koko alueella tiiviissä yhteistyössä hankintaviranomaisten (muun muassa aluevaltuuston ja kuntien) ja edellä mainittujen organisaatioiden kanssa ja käyden vuoropuhelua niiden kanssa. Välittäjien verkostoa rahoittavat alueviranomaiset, kunnat ja muut alueen viranomaiset ja julkiset palvelut.

Hankintavaihe ja -perusteet

Välittäjillä on erilaisia tehtäviä, jotka kattavat koko hankintasyklin. Välittäjät edistävät etenkin julkisten hankintojen muokkaamista sosiaalisempaan suuntaan.

Menettelyjen pitkän aikavälin suunnittelu ja muotoilu

- Hankintaviranomaisten ja välittäjien välinen yhteistyö perustuu vähäosaisille henkilöille julkisten hankintojen avulla tarjottavien työllistymismahdollisuuksien ja hankintaviranomaisten tarpeiden pitkän aikavälin suunnitteluun. Välittäjät käyvät säännöllisesti alueen hankintaviranomaisten luona keskustelemassa tulevaisuudessa (yleensä seuraavien 1–2 vuoden aikana) toteutettavia julkisia hankintoja koskevista suunnitelmista. Tämän pitkän aikavälin näkökulman avulla välittäjät voivat kartoittaa tulevia mahdollisuuksia, tunnistaa erityisiä tarpeita (esimerkiksi toimialat, erityyppiset ammatit, tehtävät, koulutustarpeet, tuntimäärät) ja tehdä markkinoilta hankintoja niiden mukaisesti.
- Koska välittäjät tuntevat todellisen tilanteen paikan päällä ja ovat läheisessä yhteydessä siihen, he voivat myös vaikuttaa hankintamenettelyjen muotoiluun, kun niitä vielä suunnitellaan. Välittäjät antavat esimerkiksi keskeisiä tietoja tukikelpoisista ryhmistä, palveluista, joihin voidaan soveltaa työllistämislausekkeitä, ja kohtuullisista työmääristä (tuntimäärien laskenta).

Ennakointi

- Pitkän aikavälin näkökulmaa sovelletaan myös välittäjien, yhteisötalouden yritysten ja muiden osallistavaan työllisyyteen osallistuvien toimijoiden välisissä suhteissa. Tämä auttaa ennakoimaan osaamis- ja koulutustarpeita, mikä varmistaa työllistämislausekkeiden onnistuneen noudattamisen sekä edistää toimijoiden välistä synergiaa vastaavasti (työvoimapalvelut ja koulutuksen tarjoajat).

- Välittäjät tunnistavat myös valmiuksia koskevat tarpeet. Välittäjillä on parhaat mahdollisuudet tunnistaa toimijat, joilla on mahdollisuuksia päästä julkisten hankintojen markkinoille joko tarjoajina tai työntekijöitä yrityksiin ohjaavina organisaatioina/palveluina, mutta joilla ei ole siihen tarvittavaa tietämystä tai valmiuksia. Näiden puutteiden korjaamiseksi hankintaviranomaiset tarjoavat koulutusta, joka on räätälöity välittäjien tunnistamiin tarpeisiin ja toimijoihin. Koulutus on erittäin käytännönläheistä, ja sen tavoitteena on tukea mahdollisia tarjoajia, jotta he osaavat "lukea" tarjouspyyntöjä oikein ja vastata vaatimuksiin tehokkaasti. Tällaisessa koulutuksessa voidaan käsitellä myös hankinnan jälkeistä vaihetta ja osoittaa hylätyille tarjoajille, miten ne voivat välttää aiempien virheiden toistamisen.

Avustaminen

- Välittäjät avustavat talouden toimijoita ja hankintaviranomaisia koko hankintasyklin ajan. Hankintaviranomaisten, välittäjien ja toimijoiden välinen yhteydenpito ja vuoropuhelu on jatkuvaa. Se kattaa mahdollisten tarjoajien tunnistamisen ja tuen ehdotusten laadinnassa ja voi sisältää sopimuksen seurantavaiheen, sovittelun osapuolten välillä ja toimijan hyvän suoriutumisen tukemisen, jos sopimuksen toteuttamisen aikana ilmenee ongelmia.

Vaikka välittäjien rooli on keskeisen tärkeä sosiaalisesti suuntautuneiden toimijoiden mobilisoinnin kannalta, myös hankintaviranomaiset ovat toteuttaneet täydentäviä toimia, joilla on samanlainen tavoite. Tältä osin hankintaviranomaiset järjestävät koko alueella "pikatreffien" tyylisiä verkostoitumistilaisuuksia, joiden tavoitteena on lisätä keskinäistä tietämystä hankintaviranomaisten ja yhteisötalouden yritysten välillä. Näiden ESSpresso-tapahtumiksi kutsuttujen tilaisuuksien tarkoituksena on edistää yhteisötalouden toimijoiden pääsyä julkisten hankintojen markkinoille. Tilaisuuksissa saatujen tietojen ansiosta nämä tapahtumat yleensä käynnistävät hankintaviranomaisten hankintatoimia. Myös välittäjät saavat nämä tiedot palautteena ja sisällyttävät ne tietovarastoonsa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Tarjotaan kestäviä työllistymismahdollisuuksia henkilöille, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa.
- Edistetään yhteisötalouden toimijoiden pääsyä julkisten hankintojen markkinoille.
- Laajennetaan sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen mahdollisuuksia varmistamalla laajempi vuorovaikutus ja ymmärrys hankintaviranomaisten, mahdollisten tarjoajien ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten julkisten palvelujen ja kansalaisjärjestöjen, välillä.
- Laajennetaan työllistämislausekkeista mahdollisesti hyötyvien palvelujen, tehtävien ja työntekijäprofiilien valikoimaa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Varattuja sopimuksia koskeva 20 artikla ja alustavia markkinakartoituksia koskeva 40 artikla.
- Ranskan julkisten hankintaviranomaisten, jotka tekevät hankintoja vuosittain yli 100 miljoonalla eurolla, kuten Grand-Estin alueviranomaisen, on hyväksyttävä ja julkaistava strategia sosiaalisesti vastuullisten ja vihreiden julkisten hankintojen edistämiseksi, niin kutsuttu SPASER-strategia (Schéma de promotion des achats publics socialement et écologiquement responsables). Tämä velvoite on seurausta Ranskan yhteisö- ja solidaarisuustaloutta koskevasta laista nro 2014-856 (13 §) ja energia-alan siirtymää vihreän kasvun edistämiseksi koskevasta laista 2015-992 (76 §). Grand-Estin alueen SPASER-strategiassa on asetettu etusijalle sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen edistäminen, ja siinä katsotaan välittäjien verkoston olevan keskeinen tekijä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Toimijat

- Alueen hankintaviranomaisten sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskeva yleinen yhteyspiste: Grand-Estin aluevaltuusto
- Alueen hankintaviranomaiset (itse aluevaltuusto, kunnat, julkiset palvelut jne.)
- Välittäjät, jotka toimivat yhteyspisteinä hankintaviranomaisten, talouden toimijoiden ja sidosryhmien välillä sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteuttamisen mahdollistamiseksi
- Yhteisötalouden yritykset
- Kaikki muut kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllistymisen edistämiseen liittyvät toimijat
- Kaukana työmarkkinoista olevat henkilöt.

Sosiaaliset vaikutukset

- Välittäjien verkosto ja alueen sosiaalisesti vastuullisen julkisten hankintojen edistämisstrategia ovat edistäneet kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työllistymistä. Näiden toimien seurauksena näiden säännösten mukaisesti suoritettavien tehtävien ja palvelujen kirjo on laajentunut huomattavasti viheralueiden hoidon, rakentamisen ja muiden manuaalisen työn muotojen kaltaisista tyyppillisistä palveluista henkiseen työhön. Tämä johtuu osittain syrjäytymisvaarassa olevien pätevien nuorten suuresta määrästä. Mahdollisuuksien lisääntyminen on muuttanut hankintaviranomaisten ajattelutapaa ja niiden käsityksiä siitä, mikä on mahdollista sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen avulla.
- Työllistämislausekkeiden valtavirtaistaminen on saanut työnantajat etsimään erilaisia työntekijäprofileja hankintasopimusten toteuttamista varten. Välittäjät ovat olleet avainasemassa tämän osallistavan työllisyyden kasvavan kysynnän sovittamisessa yhteen alueella toimivien työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten, työ- ja sosiaalipalvelujen tai kansalaisjärjestöjen tarjonnan kanssa.
- Julkisten hankintojen pitkän aikavälin suunnittelu on keskeistä, jotta tällaiset tarpeet voidaan sovittaa yhteen alueen koulutus- ja täydennyskoulutustoimien kanssa. Jos on olemassa selkeä käsitys sopimusten toteuttamiseksi pitkällä aikavälillä tarvittavista taidoista, täydennyskoulutustoimet ja tavoitteet voidaan laatia sen mukaisesti. Tämä synnyttää synergiaa eri toimijoiden ja sidosryhmien välillä ja mahdollistaa investoimisen pitkän aikavälin koulutustoiimiin.
- Julkisten hankintojen kokonaissuunnittelu suosii myös työllistymismahdollisuuksien yhdistämistä, kun työntekijät voivat työskennellä erilaisilla työsopimuksilla ja saada siten vakaita työllistymispolkuja.
- Välittäjät ovat olleet avainasemassa yhteisötalouden yritysten ja tavallisten yritysten kumppanuuksien kehittämisessä. Yhtäältä tällaiset kumppanuudet auttavat yhteisötalouden yrityksiä pääsemään julkisten hankintojen markkinoille, ja toisaalta ne voivat myös auttaa tavallisia yrityksiä toteuttamaan menettelyihin sisältyviä sosiaalisia näkökohtia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- On ratkaisevan tärkeää, että alueviranomaiset ja välittäjät päivittävät suhdettaan yhteisötalouden yrityksiin ja niiden kattojärjestöihin säännöllisesti. Tämä on keskeinen tekijä uusien toimijoiden, liiketoimintamallien ja julkisten hankintojen markkinoiden mahdollisuuksien syntyminen tiedostamisessa ja ymmärtämisessä. Lisäksi se on tärkeää sen ymmärtämiseksi, miten tavarantoimittajat kokevat sosiaaliset näkökohdat ja tarvitaanko mukautuksia. Tämä on osa välittäjien päivittäistä työtä, mutta järjestelmällisempää lähestymistapaa tarvitaan.
- Sellaisten uusien toimien, palvelujen ja tehtävien etsiminen, joihin voidaan soveltaa työllistämislausekkeitä, on olennainen osa välittäjien säännöllistä vuorovaikutusta kaikkien asiaankuuluvien osapuolten kanssa. Tässä suhteessa on välttämätöntä, että hankintaviranomaiset

voivat toimia vipuvoimana yhteisötalouden toiminnan kehittämisessä perinteisemmän sektorin ulkopuolella.

Yhteystiedot

Hervé Formell, RTES / Grand-Estin aluevaltuusto, sosiaalisesti vastuullisista julkisista hankinnoista vastaava johtaja, Herve.Formell@grandest.fr

59. Sosiaalista osallisuutta koskevien lausekkeiden kehittäminen Grand Paris Sud Est Avenirin (Ranska) julkisten hankintojen markkinoilla

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Grand Paris Sud Est Avenir (GPSEA) – Pariisin suuralueen alueellinen julkinen laitos, Ranska

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Grand Paris Sud Est Avenirilla on vuoden 2017 lopusta lähtien ollut julkisia hankintoja koskeva strategia, jonka tavoitteena on suunnitella hankintamenettelyjä kaikissa vaiheissa, jotta voidaan tunnistaa, seurata ja mitata konkreettisia mahdollisuuksia saavuttaa julkisten hankintojen sosiaalisia, ympäristöön liittyviä ja taloudellisia vaikutuksia. Strategia perustuu viiteen päätavoitteeseen:

- julkisten menojen tehokkuus, joka saavutetaan paitsi lainmukaisuuteen myös elinkaarikustannukset huomioon ottavaan taloudelliseen lähestymistapaan perustuvien hankintamenettelyjen avulla
- sosiaalinen osallisuus sisällyttämällä menettelyihin sosiaalisia näkökohtia, sosiaalisia kriteereitä tai varattuja sopimuksia
- ympäristövaikutusten vähentäminen, joka perustuu tuotteiden ja materiaalien laadun korostamiseen ja sellaisten tuotantoprosessien entistä parempaan huomioon ottamiseen, joissa ympäristökriteerit sisällytetään julkisiin markkinoihin
- mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten laajempi pääsy julkisten hankintojen markkinoille yksinkertaistamalla menettelyjä tarjouskilpailuvaiheessa
- lisääntynyt innovoinnin tukeminen, joka perustuu viranomaisten johtoasemaan yhteiskunnallisiin ja alueellisiin tarpeisiin vastaavien innovaatioiden edistämisessä ja kehittämisessä.

Julkiset hankinnat ovat julkisen politiikan täytäntöönpanoa edistävä vipuvoima erityisesti sosiaalisen osallisuuden osalta. Tämän vuoksi GPSEA päätti hyödyntää uuden julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarjoamia eri vaihtoehtoja, joilla edistetään kaikkien suurkaupunkialueen ihmisten, erityisesti kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden, työllistymistä.

Tätä varten GPSEA toimii tiiviissä yhteistyössä sosiaalilausekkeiden välittäjän, Association Pôle Compétence Initiative -aloitteen (P.C.I. 94), kanssa sosiaalisten määräysten valtavirtaistamiseksi keskittyen työllisyyteen kaikissa hankintamenettelyissä.

GPSEA käynnisti strategisen lähestymistavan sosiaalisesti vastuullisiin julkisiin hankintoihin laatimalla julkisia hankintoja koskevan toimintasuunnitelman, jossa luetellaan kaikki tietyntä vuonna aloitettavat menettelyt. Luettelo jaetaan välittäjälle, joka pyrkii sovittamaan hankintatarpeet yhteen alueella tunnistamiensa sosiaalista osallisuutta ja työllistämistä koskevien tarpeiden kanssa.

Koska välittäjällä on parempi käsitys todellisista sosiaalisista tarpeista, seillä on keskeinen rooli tunnistettaessa osallistamisen kohderyhmiä ja saatavilla olevia taitoja ja osaamista sekä arvioitaessa julkisten hankintojen mahdollisuuksia vastata niihin. Tällöin sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen mahdollisuudet ovat laajemmat kuin siinä tapauksessa, että hankintaviranomainen olisi itse pyrkinyt toteuttamaan sosiaalisia näkökohtia.

Kohde

GPSEA on soveltanut tätä lähestymistapaa esimerkiksi pelien ja lelujen hankintaan alueen media- ja lelutuotajien verkostossa.

Hankintavaihe ja -perusteet

Menettely käynnistettiin kesäkuussa 2018 ja se julkaistiin verkossa AchatPublic.com-sivustolla. Sopimus jaettiin neljään osaan, joista yksi oli varattu vammaisia henkilöitä työllistäville taloudellisille toimijoille (Établissement et service d'aide par le travail, ESAT) tai vähäosaisia henkilöitä työllistäville taloudellisille toimijoille (structures d'insertion par l'activité économique, SIAE). Tätä ennen välittäjä oli tehnyt jonkin verran hankintaa edeltävää työtä ja tutkinut mahdollisia ehdokkaita yhteisötalouden toimijoiden keskuudessa.

Sopimus tehtiin voittoa tavoittelemattomalle Rejoué-organisaation kanssa, jolla on työmarkkinoille sijoittumista edistävä yhteiskunnallinen yritys. Rejoué on ottanut Ile-de-Francen alueella onnistuneesti käyttöön ainutlaatuisen lähestymistavan kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden integrointiin. Se perustuu yksilöllisiin kestävästi työllistymisen polkuihin erilaisille syrjäytymisvaarassa oleville ryhmille. Rejoué on vuodesta 2012 lähtien työllistänyt 212 henkilöä. Sen toiminta perustuu käytettyjen lelujen keräämiseen, puhdistamiseen, korjaamiseen ja myyntiin. Rejoué edistää sosiaalisten tavoitteidensa lisäksi myös ympäristökestävyyttä vähentämällä jätteen syntymistä ja edistämällä uudelleenkäyttöä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Kannustetaan kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden integroitumista työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille varatun sopimuksen avulla, jotta puututaan alueen työllisyseroihin.
- Lisätään tiettyjen vähäosaisten ryhmien parissa työskentelevien toimijoiden mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

Sopimuksen arvo

Leluja koskevan sopimuksen (neljä osaa) enimmäisarvo on 164 000 euroa neljän vuoden aikana. Varatun osan arvo on 12 000 euroa neljän vuoden aikana.

Kaikkien GPSEA:n käynnistämien sosiaalisia lausekkeita sisältävien hankintasopimusten arvo on noin 2 miljoonaa euroa vuodessa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla.
- Tämä säännös on vahvistettu Ranskan lainsäädännössä julkisia hankintoja koskevan lain L2113 §:ssä, jossa säädetään vammaisten tai vähäosaisten työntekijöiden 50 prosentin vähimmäisosuudesta.

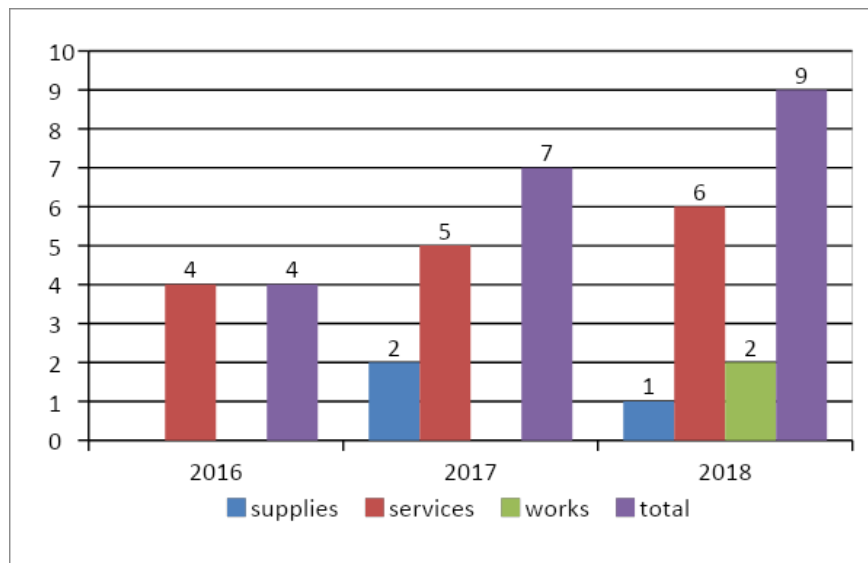
Toimijat

- Hankintaviranomainen: Grand Paris Sud Est Avenir
- Välittäjänä toimiva Pôle Compétence Initiative 94 -yhdistys, joka toimii hankintaviranomaisten, talouden toimijoiden ja sidosryhmien välisenä yhteyspisteenä ja mahdollistaa sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteuttamisen ja erityisesti vähäosaisten henkilöiden integroimisen sopimusten toteuttamiseen
- Työmarkkinoille sijoittumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset, jotka työllistävät eri kohderyhmiä, kuten vammaisia (ESAT) tai muita vähäosaisia ryhmiä (SIAE)

- Tavanomaiset yritykset, jotka ovat tiiviissä yhteydessä välittäjiin varmistaakseen menettelyihin mahdollisesti sisällytettyjen työllistämislausekkeiden täytäntöönpanon, ohjaavat työntekijöitä yrityksiin ja valvovat sopimusten asianmukaista toteuttamista

Sosiaaliset vaikutukset

- GPSEA:n toteuttamien sosiaalilausekkeita sisältävien julkisten hankintamenettelyjen määrä, joiden tarkoituksena oli edistää kaikkien ihmisten työllistymismahdollisuuksia, kaksinkertaistui vuosina 2016–2018. Tällainen lisäys osoittaa, että hankintaviranomaiset käyttävät yhä onnistuneemmin julkisia hankintoja välineenä, jolla vastataan sosiaalista osallisuutta ja työllistämistä koskeviin tarpeisiin Pariisin suurkaupunkialueella.
- Seuraavassa kaaviossa esitetään tehtyjen sosiaalisten lausekkeita (esimerkiksi toteuttamista koskevat ehdot, valintaperusteet, varatut sopimukset tai muut) sisältävien sopimusten määrä.

Lähde: GPSEA

- GPSEA on sitoutunut hyödyntämään koko potentiaalinsa kunnianhimoisilla hankkeilla, jotka koskevat liikenne- ja liikkuvuusinfrastruktuureja (kuten Téléval, Tégéval ja Altival), elinkeinoelämän infrastruktuureja (kuten Ballastière Nord ja Duvauchelle Est Créteilissä – Maison du Handball -käsipallohallin perustaminen) tai Grand Paris Express -pikaliikenneyhteyksien julkisia töitä (esimerkiksi Sud 15 -metrolinja).
- Tällaisissa hankkeissa julkisilla hankinnoilla on laajat mahdollisuudet hyödyntää uusia tai käyttämättömiä taitoja ja profiileja työllistämislausekkeissa ja yleensä sosiaalisesti vastuullisissa julkisissa hankinnoissa (esimerkiksi korkeaa osaamistasoa edellyttävä / henkinen toiminta, hallinnolliset palvelut, kunnossapitopalvelut, julkisten rakennusten ja monumenttien rakentaminen ja kunnostaminen tai kunnossapito).

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- GPSEA:n kehittämää lähestymistapaa voidaan soveltaa kaikkiin alueellisiin viranomaisiin. Hankintaviranomaisten olisi tuettava pyrkimyksiään toteuttaa sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja suunnittelemalla hankintamenettelyjä pitkällä aikavälillä. Ennakoinnin avulla hankintaviranomaiset voivat arvioida paremmin sosiaalisten näkökohtien mahdollisuudet ja toteutettavuuden kussakin menettelyssä. Ennakointi on avainasemassa hankintatoimien järjestämisessä, sillä ne ovat ratkaisevan tärkeitä tiettyjen alojen (yhteisötalouden toimijat, työmarkkinoille sijoittumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset) potentiaalini ymmärtämiseksi ja sosiaalisten näkökohtien huomioon ottamiseksi.

- Tämän saavuttamiseksi välittäjät ovat keskeinen väline, jolla tuetaan hankintasopimusten ja sosiaalisen osallisuuden tarpeiden yhteensovittamista muun muassa avustamalla menettelyiden vaatimusten laatimisessa.
- Pitkällä aikavälillä on erittäin tärkeää laajentaa sosiaalisten näkökohtien (ja erityisesti työllistämislausekkeiden) huomioon ottamisesta hyötyvien kohderyhmien valikoimaa esimerkiksi palvelusektorille.

Yhteystiedot

Aurore CARO, hankintahankkeen päällikkö, Grand Paris Sud Est Avenir
acarо@gpsea.fr, +33 141943197

60. Gironan sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskeva pöytäkirja, joka perustuu poliittiseen tukeen ja sidosryhmien väliseen kumppanuuteen

Hankintaviranomaisen nimi, maa:

Gironan kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Viheralueiden hoito, siivous, jätteiden keräys ja muut hankintasopimuksen mukaan

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Gironan kaupungin sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskeva pöytäkirja hyväksyttiin 13. lokakuuta 2014, ja sen tavoitteena oli edistää varattuja sopimuksia ja sosiaalisia näkökohtia, erityisesti työllistämislausekkeita, paikallisviranomaisen käynnistämässä hankintamenettelyissä. Pöytäkirjan määräyksiä mukautettiin viiden vuoden aikana, ja siihen sisällytettiin virallisesti Espanjan lainsäädännön uudet sosiaaliset säännökset, joilla julkisia hankintoja koskeva direktiivi 2014/24/EU saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä. Pöytäkirja on saatavilla [täältä](#) (katalaaniksi).

Kaikissa tapauksissa tavoitteena on, että pitkäaikaistyöttömät ja muihin vähäosaisiin ryhmiin kuuluvat henkilöt, kuten seksuaalisen tai perheväkivallan uhreiksi joutuneet naiset, suojaetuista olosuhteista tulevat nuoret, köyhyydestä kärsivät henkilöt sekä työssäkäyvien köyhyyden tai muiden epävarmojen työsuhteiden vuoksi syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt, työllistyivät helpommin.

Pöytäkirjassa määritellään ne sopimukset, jotka varataan suojatyöpajoille, työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille ja muille yhteisötalouden toimijoille, joiden tavoitteena on erilaisista haitoista kärsivien henkilöiden ammatillinen ja sosiaalinen osallisuus. Pöytäkirjassa määrätään myös, että vähintään neljä prosenttia tavaroiden ja palvelujen hankintaan käytettävistä paikallisista kokonaismenoista on korvamerkittävä varattuihin sopimuksiin. Tämän määrän on joka tapauksessa oltava vähintään 1 740 000 euroa vuodessa.

Pöytäkirjassa määrätään myös, että yli 65 000 euron arvoisissa vuosittaisissa palveluhankintasopimuksissa tarjoajan on täytettävä vähintään 5 prosenttia sopimuksen toteuttamisen edellyttämistä työpaikoista henkilöillä, jotka ovat kaukana työmarkkinoista tai jotka kärsivät muista haitoista¹⁷. Paikalliset työvoima- ja sosiaalipalvelut toimivat yhteistyössä tavarantoimittajien kanssa työntekijöiden ohjaamiseksi yrityksiin ja arvioivat yhdessä heidän soveltuvuutensa kunkin hankintasopimuksen osalta. Samaa lähestymistapaa noudatetaan kaikissa julkisten hankintojen muodoissa. Sen vuoksi pöytäkirjaa sovelletaan myös urakoihin ja käyttöoikeussopimuksiin, joiden arvo on vähintään 250 000 euroa.

Seuratakseen pöytäkirjan täytäntöönpanoa ja sen edistymistä kaupunki on perustanut sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja käsittelevän komitean, johon osallistuu paikallisviranomaisten (kaikista

¹⁷ Tukikelpoiset ryhmät luetellaan pöytäkirjassa (6 artikla), ja niihin kuuluvat: a) vähimmäistoimeentulon saajat b) vammaiset henkilöt c) seksuaalisen tai perheväkivallan uhreiksi joutuneet naiset d) 18–30-vuotiaat nuoret, joihin on kohdistunut lastensuojelutoimia e) rikoksenteijät, joilla on oikeus tehdä työtä, ja entiset rikoksenteijät ensimmäisten 12 kuukauden aikana vankilasta vapautumisen jälkeen f) parhaillaan hoitoa saavat päihteiden väärinkäyttäjät tai muista riippuvuuksista kärsivät henkilöt g) henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja vähimmäistoimeentuloon ja jotka ovat syrjäytymisvaarassa h) yli 45-vuotiaat henkilöt, jotka ovat olleet työttöminä vähintään kaksi vuotta.

puolueista), yhteisötalouden, elinkeinoelämän järjestöjen, ammattiliittojen ja julkisten hankintojen ammattilaisten edustajia.

Hankintavaihe ja -perusteet

Pöytäkirjalla otetaan käyttöön sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat seuraavien pilareiden avulla:

- Varatut hankintasopimukset: varatut hankintasopimukset kattavat monenlaisia toimintoja, joihin kuuluvat muun muassa kunnossapitopalvelut, postipalvelut, siivous- ja pyykinpesupalvelut, ateriapalvelut, jätteiden keruu ja kuljetus, kuvataide ja muut paikallishallinnon tukipalvelut.
- Toteuttamista koskevat ehdot: yleensä työllistämislausekkeina (joita sovelletaan edellä mainittuihin kohderyhmiin).
- Hankintasopimuksen tekoperusteet: kaukana työmarkkinoista olevien työntekijöiden vaadittua 5 prosentin osuutta suuremmat osuudet saavat 5–10 prosentin painotuksen sopimuksentekoperusteissa.
- Ihmisarvoista työtä koskevat normit: Sovellettavien työehtojen ja työolojen noudattamiseen liittyvien pakollisten sosiaalilausekkeiden lisäksi pöytäkirjassa on korostettu ihmisarvoista työtä koskevien normien ja työehtosopimusten noudattamista tietyillä aloilla, joilla noudattamatta jättämisen riski on suurempi. Tältä osin pöytäkirjalla oli keskeinen rooli ratkaistaessa kotihoitopalvelujen tarjoamisen ongelmia ja tehostettaessa sopimuskumppanien ”sosiaalisen vakavaraisuuden” valvontaa paremman valvonnan ja tulosten tarkastamisen avulla.

Kaikkiin hankintamenettelyihin on pyrittävä sisällyttämään kaikenlaiset edellä mainitut sosiaalilausekkeet. Hankintaviranomaiset voivat kuitenkin olla tekemättä niin, jos se ei hankintasopimuksen luonteen vuoksi ole mahdollista. Siinä tapauksessa tämä on perusteltava tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Edellä mainittujen vaatimusten avulla Gironan kaupunki pyrkii

- lisäämään sellaisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksia, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa
- luomaan työllisyyttä tukeva ympäristö ja työolot, joiden avulla kaikki ihmiset voivat käyttää sosiaalisia ja työelämäoikeuksiaan.
- lisäämään yhteisötalouden yritysten pääsyä julkisiin hankintoihin.

Sopimuksen arvo

Varatuilla sopimuksilla tehtiin 10 700 707 euron arvoiset sopimukset kuuden suojatyoajan ja kahden työmarkkinoille sijoittumista edistävän yhteiskunnallisen yrityksen kanssa viiden vuoden ajaksi.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU pakollista sosiaalilauseketta koskeva 18 artiklan 2 kohta, varattuja sopimuksia koskeva 20 artikla, hankintasopimuksen tekoperusteita koskeva 67 artikla ja työllistämistä tai muihin sosiaalilausekkeisiin liittyviä hankintasopimuksen toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Gironan kaupunki koordinoitusti sen eri osastojen ja palvelujen, kuten julkisten hankintojen ja paikallisten työllisyys- ja sosiaalipalvelujen, kesken

- Työmarkkinaosapuolet, yhteisötalouden toimijat ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot tarjoajina
- Työntekijät, myös henkilöt, jotka ovat kaukana työmarkkinoista ja kuuluvat erilaisiin vähäosaisiin ryhmiin
- Sosiaalisesti vastuullinen julkisten hankintojen komitea, joka järjestää kokouksia säännöllisesti ja seuraa, arvioi ja ehdottaa uusia toimia alalla.

Sosiaaliset vaikutukset

- Vuosina 2014–2019 työllistettiin 75 syrjäytymisvaarassa olevaa ja/tai kaukana työmarkkinoista olevaa henkilöä pöytäkirjan vaatimusten mukaisesti käynnistettyjen varattujen sopimusten toteutuksessa.

Muut hyödyt

- Kaupungin myönteisten kokemusten pohjalta ollaan parhaillaan laatimassa Gironan maakunnan sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja koskevaa pöytäkirjaa ja perustamassa vastaavaa komiteaa.
- Kaupungin komitea tutkii parhaillaan mahdollisuutta lisätä korvamerkittyjen varojen osuutta 4 prosentista 7 prosenttiin.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Komitea on ollut keskeisessä asemassa pyrittäessä lisäämään keskinäistä ymmärrystä julkisten hankintojen erityyppisille toimijoille muodostamista haasteista. Se on muun muassa lisännyt tietämystä uusista mahdollisuuksista toteuttaa sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja (palvelut, kohderyhmät) ja luonut ratkaisuja toistuviin ongelmiin (esimerkiksi sitouttamalla liiketoimintaorganisaatioita puuttumaan työllistämislausekkeiden noudattamatta jättämiseen).
- Tietoisuuden lisääminen ja valmiuksien luominen toimijoiden keskuudessa on avainasemassa, jotta voidaan täysin ymmärtää yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuudet osallistua julkisiin hankintoihin ja toteuttaa sen sosiaaliset tavoitteet. Keskeinen osa tällaista viestintää on varattujen sopimusten ja muun tyyppisten sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen sosiaalisten vaikutusten esittäminen.
- Yhteisötalouden toimijoiden välinen kumppanuus: Caritas Girona -järjestö on vuodesta 2008 lähtien tehnyt yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa ja perustanut yhdessä Grupo Èxitin, yhteisötalouden yritysten ryhmän, jonka tavoitteena on luoda synergiavaikutuksia vaikeavammaisten ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksien lisäämiseksi Gironan kaupungissa ja sitä ympäröivällä alueella.
- Vuonna 2012 kuusi uutta organisaatiota liittyi ryhmään, joka toimii tällä hetkellä yhdessä avoimilla markkinoilla. Grupo Èxit -ryhmä tekee yhteistyötä viranomaisten ja palveluiden (kuten alueen työvoima- ja vankeinhoitopalvelujen sekä sosiaalipalvelujen), työnantajien (muun muassa kauppakamarin) ja myös koulujen kanssa. Lisäksi se on edustettuna institutionaalisella tasolla osana paikallista sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja käsittelevää komiteaa ja muun muassa paikallisia talouskehitys- ja koulutusvirastoja.
- Yksi tämän kumppanuuden suuri hyöty on sellaisten yritysryhmittymien perustaminen työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten välille, jotka toteuttavat erityisesti varattuja sopimuksia. Tämä on avaintekijä yhteisötalouden yritysten hajanaisuuden ratkaisemiseksi ja mahdollistaa niiden osallistumisen kokonaisuun hankintasopimukseen eikä vain niiden osiin.

Yhteystiedot

Anna Güell Juanola, pääsihteer, Associació Clúster Èxit Girona, aguell@caritasgirona.cat, puh. +34 608 90 61 31

61. Yhteisymmärryspöytäkirja vammaisten tai vähäosaisten henkilöiden integroimisesta yhteiskuntaan ja työelämään varattujen sopimusten avulla

Hankintaviranomaisen nimi: Brescia, Italia

Tuote tai palvelutoimiala: Sosiaalipalvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Brescian maakunta ja kaupunki, Brescian kuntayhtymä, kansallisen "GB Vinghenzi" -ammattialajärjestön kunta- ja maakuntatason sihteerit ja Confcooperative Brescia -osuuskunta allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan 11. maaliskuuta 2019. Se on väline, joka on tarkoitettu julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön ja varattujen sopimusten tekemiseen direktiivin 2014/24/EU 20 artiklan ja Italian asetuksen nro 50/2016 112 §:n mukaisesti.

Tavoitteena on lisätä työmahdollisuuksia vammaisille tai vähäosaisille henkilöille ja heikommille työmarkkinasegmenteille ottamalla B-tyyppin sosiaaliset osuuskunnat mukaan julkisiin hankintoihin. Yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittajista, joihin kuuluivat Brescian maakunta ja kaupunki, Brescian kuntayhtymä, kansallisen "GB Vinghenzi" -ammattialajärjestön kunta- ja maakuntatason sihteerit ja Confcooperative Brescia -osuuskunta, koostuva yhteinen työryhmä kehitti joukon välineitä B-tyyppin sosiaalisia osuuskuntia koskevien varattujen sopimusten hallinnoimiseksi.

Yhteisymmärryspöytäkirjaa pidetään tärkeänä sen yhteistyöhön perustuvan lähestymistavan vuoksi. Brescialla on pitkät perinteet yhteistyöhön perustuvista lähestymistavoista; Bresciassa perustettiin vuosina 1963 ensimmäinen sosiaalinen solidaarisuuteen perustuva osuuskunta ja Italian ensimmäinen osuuskuntien yhteenliittymä vuonna 1983. Tämä perinne on vuosien varrella osaltaan edistänyt paikallista aktiivisen työvoimapolitiikan järjestelmää, jonka tavoitteena on vähäosaisten ryhmien integroiminen työelämään.

Se on myös johtanut B-tyyppin sosiaalisten osuuskuntien yrittäjyyteen liittyvän ulottuvuuden kasvuun. Vuoden 2017 tiedot osoittavat, että Brescian alueella on arviolta 110 osuuskuntaa, jotka työllistävät noin 1 365 henkilöä.

Hankintavaihe ja -perusteet

Tämä yhteisymmärryspöytäkirja koskee hankintavaihetta. Hankintasopimuksia tehdään sellaisten sosiaalisten osuuskuntien (ja niiden yhteenliittymien) kanssa, joilla on seuraavat ominaisuudet: niillä on kokemusta työskentelystä vammaisten tai vähäosaisten henkilöiden kanssa ja tällaisten henkilöiden osuus niiden organisaatorakenteen työntekijöistä on vähintään 30 prosenttia ja ne soveltavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa integroimiseen (muun muassa työpaikalla annettava tuki, koulutus, asiaankuuluvien palvelujen saatavuus ja vaikutusten seuranta). Yhteisymmärryspöytäkirjaan sisältyy myös välineitä, joilla kannustetaan yksityisen sektorin osallistumista hyödyntämällä lakisääteisten ratkaisujen lisäksi myös tehokkaita julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia.

Yhteisymmärryspöytäkirjan määräyksiä ja sen välineitä sovelletaan yhtä lailla hankintasopimukseen kuin käyttöoikeussopimukseen sekä EU:n kynnsarvojen yläpuolella että alapuolella. Tässä mielessä yhteisymmärryspöytäkirjassa ei viitata tietyn tyyppisiin sopimuksiin ja toimintoihin, vaan hallintoviranomaiset voivat päättää, millä aloilla ja millä kynnsarvoilla sitä sovelletaan.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Yhteisymmärryspöytäkirjalla edistetään varattujen sopimusten käyttöä esimerkiksi B-tyyppin sosiaalisten osuuskuntien kaltaisten toimijoiden kanssa. Varatut sopimukset kohdistuvat sosiaalisiin osuuskuntiin, joissa toimii vähäosaisia henkilöitä (vähintään 30 prosenttia työntekijöistä). Yhteisymmärryspöytäkirjalla edistetään myös luonteeltaan sosiaalisten sopimuksentekoperusteiden, kuten työllisyyden, sisällyttämistä sopimukseen ja sosiaalilausekkeiden käyttämistä sopimuksen toteuttamista koskevissa ehdoissa.

Todentaminen

Yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittajista koostuvan työryhmän tehtävänä on edistää ja seurata toimia sekä laatia ehdotuksia ja erityismenettelyjä.

Sopimuksen arvo

Vaihtelee hankintasopimuksen mukaan.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla
- Italian asetuksen nro 50/2016 112 §

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Brescian maakunta ja Brescian kaupunki
- Työryhmän muut jäsenet:
 - Brescian kuntayhtymä
 - Kansallisen "GB Vinghenzi" -ammattialajärjestön kunta- ja maakuntatason sihteerit
 - Confcooperative Brescia -osuuskunta

Sosiaaliset vaikutukset

- Sen jälkeen, kun yhteisymmärryspöytäkirja allekirjoitettiin vuonna 2019, hankintaviranomaiset ovat tehneet arviolta 30 varattua sopimusta, joiden kokonaisarvo on 15 miljoonaa euroa. Niihin ovat kuuluneet muun muassa julkisten hautausmaiden ja viheralueiden hoito- ja kunnossapitopalveluja koskevat julkiset sopimukset.
- Vammaisia tai vähäosaisia henkilöitä integroidaan työmarkkinoille varatuilla sopimuksilla. Näitä henkilöitä tuetaan myös muilla elämänalueilla – muun muassa ammatillisella ohjauksella, osaamisen kehittämisellä, sosiaalipalvelujen tuella ja hätätilanteissa annettavalla tuella.
- Osallistuminen julkisiin hankintoihin vahvistaa osuuskunnallisia liiketoimintamalleja, mikä auttaa varmistamaan niiden ohjelmien ja hankkeiden kestävyden.
- Paikallisen aluekehityksen edistämistä vahvistetaan eri toimijoiden, kuten julkisten toimielinten ja kansalaisyhteiskunnan (varsinkin sosiaalisten osuuskuntien), yhteistyöllä, resurssien hyödyntämisellä ja asiantuntemuksella.

Muut hyödyt

- Yhteisymmärryspöytäkirjan tekstin laadinnassa omaksuttu yhteistyöhön perustuva lähestymistapa vahvistaa julkisen sektorin ja yhteisötalouden välistä yhteistyötä ja kumppanuutta.
- Yhteisymmärryspöytäkirjan kokonaisvaltaisuus on osa strategiaa, jossa vähäosaisten henkilöiden osallistaminen on systemaattista ja pitkäjänteistä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Yhteisymmärryspöytäkirja on ollut voimassa alle vuoden, mutta joitakin tuloksia on jo nähtävissä. Mallia on ehdotettu ohjeeksi muille maakunnille. Lisäksi Brescian alueen viranomaiset ovat käyttäneet erilaisia yhteisymmärryspöytäkirjan tarjoamia välineitä tarpeidensa mukaisesti.

Yhteystiedot

Emilio Emmolo, ConfCooperative – Federsolidarietà, federsolidarieta@confcooperative.it

62. Sodankylä ja Kittilän kuntien yhteinen vastuullisia julkisia hankintoja koskeva strategia

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Sodankylän ja Kittilän kunnat, Suomi

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Sodankylän ja Kittilän kunnat sijaitsevat Lapin maakunnassa, joka on Suomen suurin maakunta ja kattaa 30 prosenttia maan pinta-alasta, mutta jossa asuu vain kolme prosenttia väestöstä. Lapin katsotaankin olevan harvaan asuttu alue, sillä sen asukastiheys on 1,5 henkilöä neliökilometriä kohti. Alueella on muuttoliikkeeseen ja väestön ikääntymiseen liittyviä väestöhaasteita. Lisäksi alueen maantieteellisiin erityispiirteisiin kuuluu etäisyys Euroopan ja kansallisista markkinoista. Näiden haasteiden ratkaisemiseksi hyödynnetään sosiaalista innovointia, jolla pyritään luomaan innovatiivisia lähestymistapoja yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi erityisesti käyttämällä julkisia hankintoja osallistavan sosioekonomisen kehityksen vauhdittamiseen sekä kilpailukyvyyn, työllisyyden ja alueen kehityksen ja kasvun edistämiseen.

Lappi on myös yksi [yhteisötaloutta koskevaan älykkään erikoistumisen foorumiin](#) kuuluvista alueista. Kumppanuuden tavoitteena on vauhdittaa keskinäisten yritysten ja osuuskuntien rajatylittävää toimintaa, jotta nämä voisivat hyödyntää täysimääräisesti sisämarkkinoiden tarjoamat mahdollisuudet, kuten julkiset hankinnat, ja laajentaa yhteisötalouden toimintaansa alueidenvälisillä yhteistyötoimilla. Kumppanuudella pyritään vastaamaan useisiin älykkääseen erikoistumiseen (S3) ja yhteisötalouteen liittyviin haasteisiin, joita ovat esimerkiksi

- yhteisötalouden klusterien kehittäminen
- Euroopan eri alueilla toimivien yhteisötalouden yritysten eurooppalaisten arvoketjujen luominen
- yritysten ja muiden, erityisesti teknologista ja innovatiivista osaamista omaavien alueellisten toimijoiden välisen yhteistyön parantaminen.

Kun Suomen hankintalainsäädäntö muuttui EU-direktiivin 2014/24/EU myötä, Kittilän ja Sodankylän kunnat tarttuivat mahdollisuuteen saattaa julkiset hankinnat kestävän kehityksen mukaisiksi. Kittilän kunnan elinkeinotoimen yksikkö Kideve Elinkeinopalvelut laati vuosina 2016–2018 yhdessä Sodankylän kunnan kanssa EAKR:n rahoittaman ”Kestävät hankinnat elinvoimaisuuden edistäjänä” -hankkeen puitteissa kunnille uuden julkisia hankintoja koskevan lähestymistavan. Hankkeen avulla kehitettiin uusi julkisia hankintoja koskeva strategia (luettavissa [täällä](#)) ja kaksi hankintaohjetta kummallekin kunnalle, toinen kynnysarvon alittavista sopimuksista (luettavissa [täällä](#) Kittilän ja [täällä](#) Sodankylän osalta) ja toinen kynnysarvon ylittävistä sopimuksista¹⁸ (luettavissa [täällä](#) Kittilän ja [täällä](#) Sodankylän osalta). Kuntien linjauksilla ja

¹⁸ Kynnysarvo on Suomessa 60 000 euroa.

käytännöllä pyritään edistämään vähähiilisen talouden kehittymistä, aluekehitystä ja pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin. Merkillepantavaa on, että Lapissa on vain kaksi organisaatiota, jotka ovat saaneet suomalaisen Yhteiskunnallinen Yritys -merkin¹⁹.

Kaksi naapurikuntaa yhdisti voimansa tässä aloitteessa, koska ne ovat keskenään samankaltaisia, ja pohtivat yhdessä ratkaisuja.

Kynnysarvon alittavia hankintoja koskevassa ohjeessa annetaan enemmän tietoja kuin direktiiviin 2014/24/EU perustuvassa Suomen julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä. Siinä kannustetaan kuntia käyttämään sähköisiä hankinta-alustoja (kuten [Cloudia](#) tai muu vastaava palvelu) yli 10 000/20 000 euron suuruisiin hankintoihin (hankintojen luonteen mukaan), jotta varmistetaan avoimen hankintamenettelyn läpinäkyvyys ja se, että hankintamenettelystä ilmoitetaan asianmukaisesti ja se on myös pk-yritysten saatavilla verkossa. Tällä toimenpiteellä voidaan myös edistää myös muiden alueiden yhteiskunnallisten yritysten, jotka ovat yleensä pk-yrityksiä, pääsyä julkisiin hankintoihin.

Ohjeissa hankintaviranomaisia kannustetaan painokkaasti toteuttamaan julkisia hankintoja avoimella ja osallistavalla tavalla, jossa kaikki toimijat ovat mukana. Kunnat ovat myös edistäneet sekä hankintaviranomaisten että talouden toimijoiden koulutusta, jolla autetaan ymmärtämään uuden hankintajärjestelmän toimintaa ja tekemään tarjouksia sähköisillä alustoilla.

Todentaminen

Vuosittain käydään avoin keskustelu, mutta hankintasopimuksia ei seurata suoraan, koska pieniltä kunnilta puuttuu tämän edellyttämiä sekä teknisiä että henkilöstöresursseja. Kittilän kunta harkitsee kaikkien sopimusten seurantajärjestelmän käyttöönottoa (sähköisen tarjousjärjestelmän lisäksi). Ihannetapauksessa kunnassa olisi henkilö, joka vastaa tarjoajien tapaamisesta hankintasopimusten noudattamisen seurantaan ja sitä koskevaa raportointia varten.

Hankinnan määrä

Vuoden 2016 tietojen mukaan Kittilän kunnan hankintojen määrä oli 23,08 miljoonaa euroa ja Sodankylän kunnan 34,04 miljoonaa euroa. Tämä on noin 40 prosenttia vuotuisesta talousarviosta.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Molemmissa ohjeissa päähuomion kohteena ovat seuraavat välineet, jotka tarjoavat keinoja parantaa vastuullisten julkisten hankintojen toimivuutta:

- *Alustavat markkinakartoitukset (direktiivin 40 artikla)*

Ohjeissa kerrotaan, miten alustava markkinakartoitus toteutetaan ja miten hankintaviranomaiset voivat tehdä tutkimusta myös osallistamalla erilaisiin tilaisuuksiin. Ohjeissa selitetään, että tietopyynnön

¹⁹ Lisätietoja: <https://www.oecd.org/cfe/leed/The-Finnish-Social-Enterprise-Finland.pdf>

tarkoituksena on selvittää, mitä yrityksiä, tuotteita ja/tai palveluita markkinoilla on, mitkä hintatasot niillä vallitsevat ja ovatko yritykset halukkaita osallistumaan tarjouskilpailuihin. Tietopyynnön tuottamien tietojen tarkoituksena on varmistaa, että varsinaisella tarjouspyynnöllä saadaan mahdollisimman selkeitä ja vertailukelpoisia tarjouksia. On suositeltavaa lähettää tietopyyntö mahdollisimman monelle mahdolliselle palveluntarjoajalle, jotta varmistetaan mahdollisten tarjoajien yhdenvertainen kohtelu. Tietopyyntö voidaan näin ollen julkaista www.hankintailmoitukset.fi-ilmoituskanavassa tai esimerkiksi kunnan verkkosivuilla tai sanomalehtimainoksessa. Tietopyynnössä tulee selvästi tuoda esille se, että kyse on alustavasta kyselystä, muttei vielä tarjouspyynnöstä.

- *Laatu-, sosiaali- ja ympäristökriteerien painottaminen sopimuksetekoperusteissa (direktiivin 67 artikla):*

Ohjeissa kehoitetaan käyttämään laatukriteereitä sekä sosiaalisia ja ympäristönäkökohtia sopimuksetekoperusteissa. Niiden käyttöä käsiteltiin myös yhdessä kuntien strategian havainnollistamiseksi järjestämässä työpajassa.

- *Vuosisuunnitelma ja ilmoitukset:*

Ilmoittamista hankinnoista ennakolta tarjoajille ja mahdollisille tarjoajille suositellaan vahvasti. Ohjeissa mainitaan esimerkiksi kilpailutusajankohdan ulkopuolella "hankintailtoina" järjestetyt tiedotustilaisuudet. Ohjeissa korostetaan, että erityisesti suurista hankintasopimuksista olisi ilmoitettava ajoissa, jotta toimijat voivat valmistautua tarjouskilpailuun tai mahdollisesti tehdä tarjouksia ryhmittymänä. Paikallisille yrityksille jopa kynnsarvon alitavat tarjoukset ovat usein huomattavan suuria, joten niistä kannattaa tiedottaa ajoissa. Vuonna 2018 pilotoitiin myös mallia, jossa kunkin yksikön kilpailutettavat hankinnat esitellään lautakunnalle vuosisuunnitelmassa. Vuosisuunnitelma mahdollistaa kilpailutuksen oikean aikatauluttamisen ja resurssoinnin. Talousarvion toteuttamissuunnitelmassa esitetään myös vuoden aikana toteutettavat tarjouspyyntömenettelyt.

- *Hankintasopimuksen jakaminen osiin (direktiivin 46 artikla):*

Lisätäkseen pk-yritysten osallistumista hankintamenettelyihin kunnat totesivat, että hankinnan jakaminen osiin on hyödyllinen väline, jotta myös suuret hankintasopimukset saadaan pk-yritysten ulottuville.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Sodankylän ja Kittilän kunnat
- Tarjoajat
- Hankinta-asiamies (toimii kaikissa kunnissa ja on myös Lapin talouden toimijoiden käytettävissä)

Sosiaaliset vaikutukset

- Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tarjoamiseen liittyvissä julkisissa hankinnoissa voidaan havaita tapahtuneen ohjeiden ansiosta positiivinen ajattelutavan muutos, kun hankintaviranomaiset keskittyvät nyt käyttäjien tarpeisiin esimerkiksi kuulemalla käyttäjiä.
- Vaikka virallisia tietoja ei ole, käsityksenä on, että pk-yritysten osallistuminen alueen julkisiin hankintoihin on lisääntynyt.

Muut hyödyt

- Tämä hyvä käytäntö on siirrettävissä (vaikka maakohtaiset toimintaympäristöt ovat erilaisia), ja vastaavia ohjeita on jo laadittu muissa Lapin kunnissa.
- Kittilän kunnan käytännön ohjeita päätöksentekijöille, hankintaviranomaisille ja yrittäjille sisältävän [verkkosivuston](#) ansiosta ohjeet on otettu käyttöön myös Kaakkois-Suomessa, ja ne ovat käytettävissä koko Suomessa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- On suositeltavaa kutsua kaikki sidosryhmät mukaan työhön, jotta voidaan varmistaa hankintaviranomaisten kestävien julkisten hankintojen yhteydessä toteuttamien toimien vaikuttavuus.
- On tärkeää käyttää aikaa ajattelutavan ja työskentelytavan muuttamiseen, koska luottamuksen rakentaminen vie aikaa. Pk-yritykset voivat esimerkiksi suhtautua epäilevästi, koska hankintaprosessi ei aiemmin ole aina ollut läpinäkyvä. Järjestämällä useita tapahtumia, joissa asiasta keskustellaan, ja selittämällä tarkasti uudet menettelyt voidaan auttaa vakuuttamaan sekä talouden toimijat että hankintaviranomaiset lisäarvosta.
- Järjestöt tai hankinta-asiamiehen (joka rahoitetaan EAKR:n varoista alueellisena konsulttina) kaltaiset henkilöt auttavat kuntia, joilla on vähän resursseja, saamaan tukea sosiaalisesti vastuullisissa julkisissa hankintamenettelyissä. Tässä tapauksessa on saatavilla maksutonta neuvontaa, mikä helpottaa direktiivin tarjoamien eri välineiden kokeilua.
- On huolehdittava, että kaikki ovat aina perillä hankintoihin liittyvistä asioista. Kuntien henkilöstö voi vaihtua, joten käytäntöjä on jatkuvasti vahvistettava ja ne on pidettävä tärkeysjärjestyksen kärjessä.
- Sähköiset tarjouskilpailujärjestelmät ovat erittäin hyödyllisiä, mutta vain osa kunnista on päivittänyt ohjeensa. Eräät kunnat käyttävät niitä vain EU:n tason menettelyissä mutta eivät paikallisissa menettelyissä, mikä voi olla haaste.
- Paikallisille yrittäjille päätöksentekijöille ja hankintaviranomaisille järjestettävät yhteiset tilaisuudet ovat hyödyllisiä, sillä niissä sidosryhmät saavat välineitä ja tietoa uudesta julkisista hankintoista koskevasta strategiasta, jotta ne osaavat käyttää sitä.

Yhteystiedot

Katja Kaunismaa, projektipäällikkö, Kittilän kunta, Katja.Kaunismaa@kittila.fi

Susanna-Sofia Keskinarkaus, hankinta-asiamies, Lapin yrittäjät, susanna-sofia.keskinarkaus@yrittajat.fi

63. Bulgarian kansallinen julkisia hankintoja koskeva laki vammaisten henkilöiden integroimiseksi työmarkkinoille

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Bulgarian hallitus, Bulgaria

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Bulgaria hyväksyi kansallisen politiikan, jolla edistetään ja tuetaan vammaisille tarkoitettuja yhteisötalouden yrityksiä. Vuonna 2016 maan hallitus antoi osana tätä politiikkaa lainsäädäntöä, jolla tuetaan vammaisten kanssa työskenteleviä yrityksiä julkisissa hankinnoissa.

Bulgarian julkisia hankintoja koskevan lain 12 §:ään kirjattu säännös laadittiin EU:n direktiivin 2014/24/EU mukaisesti ja siinä viitattiin erityisesti varattuja sopimuksia koskevaan 20 artiklaan. Hankintalainsäädännössä määritellään luettelo yli 100 tavarasta ja palvelusta, joita koskevat sopimukset tehdään sellaisten erikoistuneiden yritysten, osuuskunnille tai talouden toimijoiden kanssa, joiden päätavoitteena on vammaisten tai vähäosaisten henkilöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään.

Luettelo voidaan tarvittaessa päivittää, ja on perustettu erikoistuneiden yritysten ja osuuskuntien kansallinen rekisteri. Varatut sopimukset koskevat myös yrityksiä, jotka täyttävät toisen EU:n jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset vastaavat ehdot.

Hankintavaihe ja -perusteet

Tavara- ja palveluluettelo on laadittu käyttäen osallistavaa lähestymistapaa, jonka on laatinut ministeriöiden välinen työryhmä, johon kuuluu Bulgarian hallituksen asiantuntijoita ja kansallisia vammaisjärjestöjä. Lopullinen luettelo kattaa 103 tuotetta ja 14 palvelualaa seuraavissa luokissa:

- Tuoteluokat: vaatteet ja työvaatteet polyeteenituotteet jätöpussit kaihtimet, esitteet ja paperituotteet heijastinliivit keittiövälineet puhdistusaineet ilma- ja kaasusuodattimet säiliöt
- Palveluiden luokat: painatus- ja digitaalipalvelut pesulapalvelut

Lain voimaantulon jälkeen uutta säännöstä on sovellettu Bulgariassa useisiin julkisiin hankintoihin. Esimerkiksi Gabrovon kaupunki julkaisi 13. elokuuta 2019 tarjouskilpailun esitteiden ja paperituotteiden hankinnasta, jossa sopimuksen kokonaisarvo oli 20 250 euroa. Neljästä tarjouksen tehneestä yrityksestä kolme sisältyi vammaisille tarkoitettujen erikoistuneiden yritysten ja osuuskuntien kansalliseen rekisteriin, joten ne olivat etusijalla sopimusta tehtäessä.

Toinen esimerkki on Sofian liikennelaitoksen Stolichen Avtotransportin vuonna 2018 julkaisema tarjouskilpailu työ- ja erikoisvaatteiden tuotannosta ja toimittamisesta. Hankintasopimuksen kokonaisarvo oli 205 128 euroa. Tässä tapauksessa kaikki tarjoajat olivat kansallisen säännöksen mukaisia rekisteröityjä erikoistuneita yrityksiä.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Tuote- ja palveluluettelon tavoitteena on edistää erikoistuneita yrityksiä suosivaa ja osallistavaa toimintaympäristöä kansallisella tasolla. Aloite perustuu ajatukseen siitä, että julkinen sektori voi julkisten hankintojen avulla toimia vipuvoimana yhteisötalouden yritysten liiketoimintamahdollisuuksien lisäämiseksi koko maassa ja siten edistää vammaisten työllistymismahdollisuuksien lisäämistä.

Luettelo laadittiin vammaisia koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa edellytetään, että valtion ja paikallisviranomaisten on tuettava vammaisten työllisyyttä luomalla tarvittavat taloudelliset kannustimet ja helpotukset, mukaan lukien mahdollisuudet toteuttaa sosiaalisia aloitteita. Näillä toimenpiteillä olisi

edistettävä tuottavuutta ja kilpailukykyä, lisättävä vammaisten työllistyvyyttä erikoistuneissa työympäristöissä ja parannettava heidän ammatillista koulutustaan ja työllistymistään sekä poistettava rahoitukseen liittyvät ja taloudelliset rajoitteet.

Bulgarian uuden hankintalainsäädännön mukaan talouden toimijat voidaan asettaa etusijalle julkisissa hankinnoissa, jos vähintään 30 prosenttia niiden henkilöstöstä on vammaisia henkilöitä. Toimivaltaisten viranomaisten on tarkistettava, että kynnsarvon ylittävät tarjoukset ovat direktiivin 2014/14/EU 20 artiklan mukaisia.

Todentaminen

Sääntöjen noudattaminen varmistetaan tekemällä säännöllisiä tarkastuksia vammaisille tarkoitettujen erikoistuneiden yritysten ja osuuskuntien rekisterissä. Kussakin hankinnassa asiasta vastaava valtion virkamies tarkastaa toimitetun tuotteen vaatimustenmukaisuuden ja sopimuksen toteuttamisen hankinta-asiakirjoissa esitettyjen sosiaalisten ja teknisten määräysten mukaisesti.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/14/EU varattuja hankintasopimuksia koskeva 20 artikla
- Bulgarian julkisia hankintoja koskevan lain 12 §

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Bulgarian hallitus
- Päätöksentekijä: Bulgarian vammaisasioiden virasto
- Yhteishankintayksiköt ja niihin liittyvät alueelliset virastot
- Bulgarian työ- ja sosiaaliministeriö, joka osallistui yhteisötalouden yrityksille varattuihin sopimukseen oikeutettujen tuotteiden ja palvelualueiden luettelon laatimiseen
- Bulgarian kunnat, jotka ovat sitoutuneet vapauttamaan kansallisen politiikan tarjoamat vammaisten henkilöiden työllistymismahdollisuudet. Tätä varten ne varmistavat, että luetteloon sisältyvät tuotteet ja palvelut hankitaan varatuilla hankintasopimuksilla.

Sosiaaliset vaikutukset

- Vammaisten sosiaalista osallisuutta koskeva politiikka on tuottanut Bulgariassa johdonmukaisia tuloksia. Helmikuusta 2020 lähtien siihen liittyvissä hankinnoissa on tehty sopimuksia 233:n vammaisten henkilöiden kanssa toimivan yrityksen tai osuuskunnan kanssa. Niiden palveluksessa on yli 2 500 työntekijää, joista vähintään 30 prosenttia on vammaisia (kansalliseen rekisteriin merkitsemisen lakisääteisen edellytyksen mukaisesti).
- Kansallisen politiikan seurauksena vammaisten kanssa työskentelevien yritysten ja osuuskuntien määrä on lisääntynyt ja niiden tuottamien tuotteiden ja palvelujen laatu on parantunut. Kun yhteiskunnallisten yritysten edellytyksiä parannetaan, myös yhä useammat vammaiset voivat työllistyä.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Bulgariassa toteutettu sosiaalipolitiikka on vahvasti riippuvainen siitä, että julkinen taho tarkastaa, onko erikoistuneiden yritysten rekisteriin sisältyvät yritykset kirjattu rekisteriin asianmukaisesti. On erittäin tärkeää, että tavara- ja palveluluettelo päivitetään säännöllisesti.

- Ensimmäisen kohdan osalta haasteena oli kehittää luotettava yritysten tarkastusmekanismi ennen niiden rekisteröintiä sekä niiden jatkuva seuranta. Näitä tarkastuksia jatketaan tulevaisuudessa, ja todentamisen tehokkuutta ja menetelmiä vahvistetaan.
- Lisäksi erikoistuneet yritykset ovat menettelyn uutuuden vuoksi edelleen oppimisvaiheessa. Näin ollen lopputuotteen laatu ei aina vastaa odotuksia. Tämä voi johtua myös siitä, että luettelossa lueteltujen erityisten tuotteiden tai palvelujen on vastattava asianomaisten rekisteröityjen erikoistuneiden yritysten valmiuksia ja kykyjä.

Yhteystiedot

Todor Popov, Gabrovon kaupungin oikeudellinen neuvonantaja, t.popov@gabrovo.bg, +359 066 818 30

64. Valladolidin strategia sosiaalisesti tehokkaiden julkisten hankintojen edistämiseksi: strategia, rehellisiä ja kestäviä

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Valladolidin kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: Kaikki (toimintapolitiikka)

Esittely ja hankinnan tavoite

Strategian "Määräys 1/2018 sosiaalisesti vastuullisten – strategisten, rehellisten ja kestävien – julkisten hankintojen edistämiseksi Valladolidin kaupungissa ja paikallisissa julkisyhteisöissä"²⁰ päätavoitteena on suunnitella uusi julkisia hankintoja koskeva järjestelmä, joka on "tehokkaampi, läpinäkyvämpi ja rehellisempi". Strategialla pyritään ehkäisemään korruptiota ja vahvistamaan läpinäkyvyyttä lisäämällä tarjouspyyntöjen julkisuutta, tekemällä nopeita päätöksiä ja takaamalla kaikkien tarjoajien yhdenvertainen kohtelu. Strategialla pyritään myös käyttämään julkisia hankintoja varten olemassa olevia resursseja sosiaali- ja ympäristöasioita, talouskehitystä sekä innovoinnin ja pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) edistämistä koskevien EU:n ja kansallisten julkisten politiikkojen täytäntöönpanoon.

Pk-yritykset tuottavat 61,3 prosenttia arvonlisäyksestä ja muodostavat lähes 72 prosenttia Espanjan kokonaistaloudesta²¹, ja merkittävä osa pk-yrityksistä on yhteisötalouden yrityksiä ja järjestöjä. Koska Valladolidin kunta oli tietoinen tästä taloudellisesta toimintaympäristöstä ja yhteisötalouden yhteisöjen tuottamasta lisäarvosta sekä sosiaalisen innovoinnin että syrjäytyneiden ryhmien osallistumisen suhteen, se pyrki vahvistamaan pk-yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille ja vahvistamaan työ- ja sosiaaliturvaa.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Valladolidin strategian yleisenä tavoitteena on yksinkertaistaa menettelyjä ja hyödyntää strategisemmin julkisia hankintoja koskevia sääntöjä, jotta edistetään pk-yritysten ja yhteisötalouden yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille ja varmistetaan sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävät julkiset hankinnat.

Kaikilla hankintasopimuksilla pyritään saavuttamaan seuraavat tavoitteet, ja tarjouspyynnöt sisältävät vähintään kaksi sosiaalista tavoitetta, jotka toteutetaan edellä mainittujen sosiaalisten lausekkeiden avulla:

- Edistetään sosiaalisesti syrjäytyneiden (tai syrjäytymisvaarassa olevan) henkilöiden ja sellaisten henkilöiden, joilla on erityisiä työllistymisvaikeuksia, erityisesti vammaisten henkilöiden, integroitumista työelämään.
- Poistetaan sukupuolten välinen eriarvoisuus ja kiinnitetään erityistä huomiota palkkatasa-arvoon, työ- ja yksityiselämän tasapainoon ja hlbt-henkilöihin sekä pukeutumissääntöihin sisältyvän seksismin poistamiseen.
- Torjutaan työttömyyttä ryhmissä, joiden on muita vaikeampaa päästä työmarkkinoille, erityisesti naisten, nuorten, yli 45-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien keskuudessa.
- Varmistetaan työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittaminen koko tuotantoketjussa, reilu kauppa sekä koko toimitusketjun parempi läpinäkyvyys ja jäljitettävyys.

²⁰<https://www.valladolid.es/es/ayuntamiento/normativa/instruccion-1-2018-impulsar-contratacion-socialmente-eficie.ficheros/475710-INSTRUCCIONContrataci%C3%B3n%20eficiente%20y%20estrat%C3%A9gica.docx.pdf>

²¹ Euroopan komissio, *Small Business Act -aloitteen tietosivu. Espanja 2019.*

1. Sosiaalisen osallisuuden edistämiseen ja sosiaalisten normien noudattamiseen tähtäävät toimenpiteet:

- Jokaisen hankitun palvelun tai tavarun osalta on taattava, että valmistajat ja/tai palveluntarjoajat noudattavat keskeisiä ILO:n työ- ja sosiaalisia normeja. Kaikkien hankintasopimusten suunnittelussa otetaan huomioon konkreettiset toimenpiteet näiden normien noudattamiseksi sekä yleinen esteettömyys ja saavutettavuus. Vähäosaisiin tai syrjittyihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden työmarkkinoille integroitumisen tukemiseksi hankintasopimukseen sisällytetään sopimuksetekoperusteita ja sopimuksen toteuttamista koskevia ehtoja. Kaikkien tarjoajien, jotka tekevät tarjouksen, on toimitettava "vastuullisuusselvitys" (asiakirja, jossa esitetään, miten ne noudattavat ILO:n keskeisiä yleissopimuksia) ja esitettävä todisteet asiaankuuluvista sosiaalisen vastuun merkeistä (strategian 47 artiklan mukaisesti).
- Strategiassa esitetään sopimuksen kohteeseen sisällytettävät sosiaaliset tavoitteet, jos nämä tavoitteet voidaan saavuttaa samanaikaisesti sopimuksen toteuttamisen kanssa ja ne ovat sopusoinnussa sopimuksen kohteen kanssa. Kaupungin viranomaisten on ennen tarjouspyynnön julkaisemista tehtävä selvitys siitä, mitkä sosiaaliset näkökohdat on otettava huomioon.
- On suositeltavaa, että sosiaalisia näkökohtia arvioidaan matemaattisen järjestelmän avulla. Jos tämä ei ole mahdollista, tarjoajan on esitettävä hankintasopimuksen toteuttamista koskeva sosiaalinen suunnitelma. Suunnitelman olisi sisällettävä konkreettisia ehdotuksia seuraavista seikoista:
 - Sellaisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden uudet rekrytoinnit, joiden on vaikeaa päästä työmarkkinoille. Tämä ei saisi aiheuttaa yrityksen muiden työntekijöiden irtisanomisia tai heidän työaikansa lyhentämistä. Sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi joutuneet naiset ja hlbt-yhteisö otetaan erityisesti huomioon luokassa "ryhmät, joiden on vaikeaa päästä työmarkkinoille".
 - Hankintasopimuksen olennaisilta osin toteuttavien työntekijöiden työpaikkojen vakautta koskeva ohjelma.
 - Konkreettiset toimenpiteet työturvallisuuden sekä terveys- ja turvallisuusnormien varmistamiseksi sopimuksen toteuttamisen aikana. Konkreettiset toimenpiteet sopimuksen toteuttamiseen osallistuvien työntekijöiden kouluttamiseksi (taidot), tasa-arvosuunnitelma, jolla varmistetaan samat työolot miehille, naisille ja sukupuoli-identiteetiltään erilaisille henkilöille, sekä työ- ja yksityiselämän tasapainottamissuunnitelma.
 - Alihankinnoissa olisi asetettava etusijalle suojatyöpajat, yhteiskunnalliset yritykset tai muut yhteisötalouden yritykset, kuten osuuskunnat, mutta myös itsenäiset ammatinharjoittajat ja yleensä pk-yritykset.

Näitä sosiaalisen suunnitelmaan sisältyviä konkreettisia ehdotuksia pidetään olennaisina sopimusvelvoitteina. Näiden ehdotusten noudattamatta jättäminen aiheuttaa seuraamuksia tai sopimuksen irtisanomisen.

2. Toimenpiteet pk-yritysten, myös yhteisötalouden, osallistumisen edistämiseksi:

- Valmistaakseen pk-yrityksiä tarjousten tekemiseen kaupunki julkaisee vuosittain suunnitelman hankintatarpeistaan. Tämä suunnitelma jaetaan elinkeinoelämän sidosryhmien kanssa. Tätä varten kaupunki tarjoaa paikallisille pk-yrityksille myös kohdennettua koulutusta ja valmiuksien kehittämistä tarjousten tekemisestä sähköisesti ja tarjouskilpailuun valmistautumisesta erityisesti verkossa toteuttavien tarjouskilpailujen osalta.
- Tarjoajien tarjousten esittämisen määräaika on jatkettu siten, että se on viisi päivää pidempi kuin Espanjan julkisia hankintoja koskevassa laissa (9/2017) säädetty määräaika. Hakuasiakirjojen määrä on tarjouspyynnöissä vähennetty ja niiden pituutta lyhennetty, jotta pk-yritysten osallistuminen olisi helpompaa, ottaen erityisesti huomioon pk-yritykset, joilla on heikot valmiudet tehdä tarjouksia

hankintasopimuksista.

- Strategiaan sisältyy asiantuntijoiden ja talouden toimijoiden kanssa toteutettavia alustavia markkinakartoituksia, jotta voidaan vastata niihin tarpeisiin ja tavoitteisiin, jotka kunta aikoo saavuttaa julkisilla hankinnoillaan, ja arvioida markkinoiden valmiutta (erityisesti pk-yritysten valmiutta osallistua hankintaprosessiin).
- Jotta helpotetaan pk-yritysten mahdollisuuksia saada hankintasopimuksia, strategiassa suunnitellaan sopimusten jakamista osiin toiminnallisten, maantieteellisten ja/tai taloudellisten kriteerien perusteella (strategian 33 artikla). Kaupunki pitää osiin jakamista hankintamenettelyjensä yleissääntönä, josta poiketaan mahdollisimman harvoin. Lisäksi kaupunki kehottaa pk-yrityksiä osallistumaan mieluiten kynnysarvon alittaviin tarjouksiin, joista ei julkaista ilmoitusta.
- Kaupunki varaa vuosisuunnitelmassaan 8–10 prosenttia hankintasopimuksista työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille ja suojatyöpajoille (strategian 46 artikla). Tämä prosenttiosuus ei sisällä yhteisötalouden yritysten ja organisaatioiden toimittamille sosiaali-, kulttuuri- ja terveyspalveluille varattuja sopimuksia. EU:n kynnysarvon alittavat sopimukset, jotka on tehty neuvottelumenettelyllä, josta ei julkaista ilmoitusta, varataan myös pk-yrityksille, erityisesti yhteisötalouden yrityksille ja kaupungin ohjelmilla perustetuille yrityksille (strategian 39 artikla).
- Kunta takaa, että sopimuskumppanit saavat maksun 30 päivän kuluttua laskun toimittamisesta. Lisäksi viranomaisen toteuttaa kaikki tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että sopimuskumppani maksaa alihankkijoille ajoissa. Tässä toimenpiteessä otetaan huomioon se, että monilla pk-yrityksillä, erityisesti yhteisötalouden pk-yrityksillä, ei yleensä ole huomattavia likvidejä varoja, joten maksujen saaminen luotettavasti ja nopeasti sopimuksen tekemisen jälkeen auttaa niitä selviytymään.

Todentaminen:

- Nimetään sopimusvastaava, joka valvoo kuhunkin sopimukseen sisältyvien urakoiden tai palvelujen toiminnallisten vaatimusten toteutumista, laatua, hintaa ja kestoja. Sopimusvastaava voi antaa täsmällisiä ohjeita ja suorittaa operatiivisen toiminnan tarkastuksia, jotka on dokumentoitava ja raportoitava hankintaviranomaiselle ja valvontaelimelle.
- Sopimuksesta vastaavan kaupungin virkamies tarkastaa tarjousasiakirjoihin sisältyvät tai tarjoajan ehdottamat sosiaaliset näkökohdat. Mikä tahansa osapuoli voi tehdä valituksen, jos sopimuskumppaniksi valittu toimija ei täytä sosiaalisia velvoitteitaan (strategian 60 artikla).

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohta sekä 20, 40, 43, 46, 67, 70 ja 77 artikla

Sopimuksen arvo

Strategian mukaisten hankintasopimusten arvo riippuu tarjottavista tavaroista ja palveluista. Yleisenä osviittana voidaan mainita, että kaupungin kokonaismenot vuonna 2019 olivat 74 383 477,69 euroa.

Toimijat

- Hankintaviranomainen ja strategian laatija: Valladolidin kaupunki

Seuraavat toimijat tukivat strategian kehittämistä:

- Espanjan valtionhallinnon eri tasot
- Espanjan yhteisötalouden yritysten keskusliitto (CEPES), joka antoi neuvoja toimenpiteistä pk-yritysten osallistumisen edistämiseksi
- kansainväliset ja kansalliset kansalaisjärjestöt
- julkisten hankintojen seurantakeskukset
- säätiöt
- julkiset yritykset
- paikallisviranomaisten yhdistykset

Sosiaaliset vaikutukset

- Kaikista hankintasopimuksista 8–10 prosenttia on varattu sekä suojatyöpajoille, joiden työntekijöistä on Espanjassa oltava vähintään 70 prosenttia vammaisia henkilöitä, että työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille, jotka toimivat Kastilia ja Leónin alueella ja joiden työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on sosiaalisesti syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa.

Muut hyödyt

- Tämän strategian ansiosta Valladolid on pystynyt tekemään kansalliseen keskiarvoon verrattuna kaksinkertaisen määrän hankintasopimuksia pk-yritysten kanssa; itse asiassa 75 prosenttia kaikista vuonna 2016 tehdyistä hankintasopimuksista ja 79 prosenttia vuonna 2017 tehdyistä hankintasopimuksista tehtiin pk-yritysten kanssa. Vuonna 2019 sopimuskuppaneiksi valittujen pk-yritysten määrä nousi 81 prosenttiin kaikista sopimuksen saaneista tarjoajista, ja niiden osuus kaupungin hankintabudjetista oli 51 prosenttia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Seuraavat seikat olivat keskeisiä Valladolidin julkisia hankintoja koskevan strategian onnistumisen kannalta:

- Tarjouspyynnön suunnittelu, valmistelu ja sen toteuttamisen jälkitarkastus ovat osoittautuneet tärkeimmiksi seikoiksi, jotta sosiaalisesti vastuulliset ja kestävät julkiset hankinnat onnistuvat. Tämä edellyttää kuitenkin, että niihin panostetaan riittävästi aikaa ja henkilöresursseja.
- Sen varmistamiseksi, että tavarantoimittaja on täyttänyt kriteerit ja veloitteet, jokaista sopimusta seurataan tehokkaalla todentamisympäristöllä. Lisäksi urakoiden/palvelujen suorittamatta jättämisestä (mukaan lukien sosiaalisten ja ympäristövaatimusten noudattamatta jättäminen) on määrättävä huomattavat ja asianmukaiset seuraamukset.
- Sekä hankintaviranomaisten että toimijoiden ammattimaistuminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa erityisesti pk-yritysten osallistumisen julkisiin hankintamenettelyihin.
- Avoimesti saatavilla olevalla ja uudelleenkäytettävällä hankinta-asiakirjamallilla voidaan säästää aikaa ja tehdä kaupungin julkisista hankintamenettelyistä (myös sovellettavista sosiaalisista ja ympäristökriteereistä) yhdenmukaisia; tällaisten mallien avulla voidaan myös valmistaa tarjouksen tekeviä pk-yrityksiä siihen, mitä niiltä odotetaan niiden vastatessa tarjouspyyntöön.
- Kaikista strategian toimenpiteistä tehokkain pk-yritysten saamiseksi osallistumaan julkisiin hankintoihin on ollut hankintasopimusten jakaminen osiin, joista enintään kolmannes voidaan myöntää samalle yritykselle. Tämä toimenpide on kuitenkin myös hankala toteuttaa, koska hankintaviranomaiset ja tekniset tiimit vastustavat työskentelytavan muuttamista, sillä siihen liittyy

yleensä rutiinomaisen työn häiriytyminen ja työn lisääntyminen ja se edellyttää koordinoinnin huomattavaa lisäämistä (sopimusten jakamiseksi osiin).

Yhteystiedot

*José Manuel Martínez Fernández, Valladolidin kaupunginvaltuuston apulaispääsihteeri,
jmmfernandez@ava.es*

65. Sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen kehys, Vancouver

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Vancouverin kaupunki, Kanada

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Vancouverin kaupunki oli yksi ensimmäisistä Kanadan kaupungeista, joka sitoutui sosiaalista arvoa tuottaviin hankintoihin vuonna 2015 hyväksymällä terveellistä kaupunkia koskevan strategian ja toimintasuunnitelman (Healthy City Strategy and Action Plan) (2015–2018). Toimintasuunnitelmaan sisältyi sitoumus

- kannustaa kehittämään ja/tai parantamaan sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen puitteita johtoryhmän jäsenten keskuudessa ja
- luoda virallinen sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen kehys, joka ohjaa Vancouverin kaupungin hankintakäytäntöjä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi huhtikuussa 2019 yhdessä kaupungin johdon kanssa sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen kehysten. Kehysten tarkoituksena oli antaa suuntaa sosiaalisia hankintoja ja yhteisöllisiä etuja koskeville sopimuksille, mukaan lukien periaatteet, aloitteiden laajuutta ja kokoa koskevat parametrit, mittarit ja tavoitteet. Kehyksessä sosiaalinen arvo sisällytetään kaupungin menoihin ja edistetään samalla kaupungin strategioihin, tavoitteisiin ja painopisteisiin liittyviä laajempia tuloksia. Tähän päästään hankintaohjeilla, joilla pyritään lisäämään toimitusketjun monimuotoisuutta ja parantamaan samalla taloudellista riippumattomuutta ja valmiuksia työllistymismahdollisuuksilla ja -oikeuksilla.

Hankintavaihe ja -perusteet

Kehyksessä kuvataan useita erilaisia lähestymistapoja sosiaalisen arvon sisällyttämiseksi hankintoihin:

- Luodaan valmiuksia ja kannustetaan yhteiskunnallisia/monimuotoisia yrityksiä tekemään tarjouksia hankintasopimuksista.
- Sovelletaan sosiaaliseen arvoon tähtääviä arviointiperusteita (sopimuksen tekoperusteita).
- Sovelletaan markkinakartoituksiin perustuvia sopimuslausekkeita, joilla varmistetaan paremmat ja oikeudenmukaisemmat työllistämiskäytännöt.

Toimitusketjun monimuotoisuuden lisäämiseksi kaupunki käyttää erilaisia lähestymistapoja, kuten perusteellisia arviointeja tavarantoimittajien käytettävyydestä ja valmiuksista sosiaalisten/monimuotoisten yritysten mahdollisuuksien määrittämiseksi ja tietojen hankkimiseksi kaupungin sosiaalisista/monimuotoisista toimittajista. Yritys katsotaan yhteiskunnalliseksi/monimuotoiseksi, jos sillä on tunnustettu sertifikaatti ja/tai se on perinteisesti syrjäytyneiden ryhmien, kuten naisten, alkuperäiskansoihin kuuluvien henkilöiden, vammaisten henkilöiden tai hlbtqi+ -henkilöiden, omistuksessa tai hoitama. Kun mahdollisuus tunnustetaan, kaupunki pyrkii varmistamaan, että yritykset ovat tietoisia siitä ja voivat osallistua hankintoihin.

Vuoteen 2023 mennessä tavoitteena on, että 50 prosenttia sopimusten määrästä ja 50 prosenttia sopimusten arvosta myönnetään sosiaalisille/monimuotoisille yrityksille, jotka toimivat muun muassa ammattilaispalvelujen, konsulttipalvelujen, henkilöstöhallinnon, kiinteistöhuollon, kaupan, korjauspalvelujen ja teknisten asiantuntija-/neuvontapalvelujen palveluluokissa.

Toinen tärkeä osa sosiaalisen arvon poliittista kehystä ovat toimenpiteet, joilla parannetaan paikallista taloudellista riippumattomuutta ja kansalaisten valmiuksia työllistymisen ja työntekijöiden oikeuksien avulla. Tämä sisältää ohjeet, joilla edistetään sellaisten palvelujen hankintaa,

- jotka ovat eettisiä – esimerkiksi työnormit, reilu kauppa, työntekijöiden terveys ja turvallisuus
- joilla edistetään työvoiman moninaisuutta alityöllisten, työttömien ja aliedustettujen väestöryhmien osallistumisen avulla
- joilla edistetään taloudellista hyvinvointia ihmisarvoisten työolojen, työntekijöiden kehityksen ja etuuksien avulla.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Vancouverin sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen tavoitteena on

- edistää yhteisön terveyttä ja hyvinvointia
- lisätä ja parantaa yhteiskunnallisten ja monimuotoisten yritysten taloudellisia mahdollisuuksia
- parantaa alityöllisten, työttömien ja aliedustettujen väestöryhmien taloudellista riippumattomuutta ja valmiuksia.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Kaupunginvaltuusto ja kaupungin johto hyväksyivät sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen kehysten huhtikuussa 2019 seuraavin seurauksin:

- koko organisaation kattava hallinnointi sosiaalista arvoa koskevien tavoitteiden mukaisesti ja niihin sitoutumiseksi, mukaan lukien omavastuullisuus ja integrointi julkiseen hankintaprosessiin
- kehysten merkityksen ymmärtäminen ja mukauttaminen välineenä, jolla tuetaan kaupungin pitkän aikavälin sosiaalisia painopisteitä ja kokonaisarvon saavuttamista, mukaan lukien kestävyys, selviytymiskykyyn, oikeudenmukaisuuteen ja sovintoon liittyvät tulokset
- sen ymmärtäminen, että eri tasoista sosiaalista arvoa voidaan saada aikaan eri tavoin ja eri aikatauluilla hankinnasta riippuen.

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalista arvoa tuottavat hankinnat nähdään pitkän aikavälin investointina tulevaisuuteen pyrittäessä oikeudenmukaisempaan ja osallistavampaan yhteisöön ja talouteen sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen avulla. Niiden tuloksia seuraavat osastot, jotka seuraavat muun muassa tasa-arvoa, köyhyyden vähentämistä ja asunnottomuutta. Näiden vaikutusten ei kuitenkaan odoteta näkyvän välittömästi.

Kehys hyväksyttiin huhtikuussa 2019, ja joulukuuhun 2019 mennessä sitä oli sovellettu yli kolmannekseen julkisista hankinnoista, joiden arvo oli yli 75 000 Kanadan dollaria (51 600 euroa). Niissä on havaittu seuraavia sosiaalisia vaikutuksia:

- Yksi tähän mennessä saaduista kokemuksista liittyi maisemanhoitopalvelujen hankintaan, jossa pyydettiin tarjouksia viideltä yhteiskunnalliselta/monimuotoiselta yritykseltä. Näistä yrityksistä kolme teki tarjouksen, ja sopimus tehtiin yhteiskunnallisen yrityksen kanssa, jonka tarjoama hinta alitti budjetoidun hinnan.
- Toinen kokemus liittyy työvoiman vuokrauspalvelujen hankintaan. Koska tällaisissa yrityksissä on vähän omia työntekijöitä, ainoa tapa lisätä aliedustettujen väestöryhmien osuutta työvoimassa on se, että vuokratyöyritykset varmistavat, että ne etsivät ja sijoittavat tällaisia henkilöitä.

Markkinakartoituksen yhteydessä kaupunki ilmoitti toimittajille, että niiden pitäisi pyrkiä hankkimaan ja houkuttelemaan enemmän aliedustettuihin ryhmiin kuuluvia hakijoita. Tarjousasiakirjat sisälsivät tietojen keräämiseksi ja myös tietoisuuden lisäämiseksi vakiomuotoisen kysymyksen siitä, mistä ja miten tarjoaja on hankkinut työntekijänsä. Hankinnassa sovellettiin myös sosiaaliseen arvoon liittyvää sopimuksetekoperustetta. Toimittajat saivat sosiaaliseen arvoon perustuvasta lähestymistavastaan (liiketoiminta, hankinnat, tasa-arvo) pisteitä, joiden osuus kokonaispistemäärästä saattoi olla jopa 15 prosenttia. Sopimuksia tehtiin useiden toimittajien kanssa, ja kolme neljästä toimittajasta katsottiin sosiaalisesti/monimuotoiseksi niiden liiketoimintaa ja/tai työvoimaa koskevien käytäntöjen omavastuullisuuden/valvonnan/sertifioinnin perusteella. Sopimuksen toteuttamisen aikana niiden odotetaan raportoivan näistä käytännöistä.

Muut hyödyt

- Sosiaalista arvoa tuottavien hankintojen kehys on luonteeltaan laaja, ja sen avulla voidaan löytää sopivia vaihtoehtoja kuhunkin hankintaan. Hankintojen yhteydessä esitetään kysymyksiä aina sosiaalisista ja moninaisuuteen liittyvistä seikoista, ja kaupunki voi päättää painottaa enemmän sosiaalisia kriteerejä, jos se on järkevää. Tämän joustavan lähestymistavan avulla on mahdollista löytää sosiaalista arvoa eri hankintaluokista tai panostaa enemmän hankinnan sosiaalisiin näkökohtiin silloin, kun on mahdollisuuksia saada aikaan merkittäviä vaikutuksia.
- Kehystä mukauttamalla se voidaan siirtää muihin hankintaorganisaatioihin. Tätä viitekehystä on harkittu myös muissa Kanadan organisaatioissa, esimerkiksi kunnissa ja yliopistoissa, Toronton suurkaupunkialueen julkisen sektorin organisaatioissa sekä Kanadan provinssien hallituksissa ja liittohallituksessa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Saadut kokemukset:

- Vancouverin kaupunki näki vaivaa selvittääkseen, mitä jo tehtiin, ennen kuin se päätti, mitä sosiaalisesti vastuullisten hankintojen suhteen olisi tehtävä. Tämän avulla se sai selville, että monet sen toimittajista olivat jo yhteiskunnallisia/monimuotoisia ja pystyivät voittamaan tarjouskilpailuja ja toteuttamaan hankintasopimuksia olematta kalliimpia.
- Hyvä lähtökohta tällaiselle kehykselle on osallistuminen "yhteensaattamiseen". Aloitetaan muutamista palvelualoista ja pyritään toimimaan tietyillä markkinoilla. Esimerkiksi kiinteistöhuolto- ja maisemanhoitopalvelut voivat sopia yhteiskunnallisille yritysille.

Tulevat haasteet

- Sosiaalisen arvon painotuksen/pisteiden lisääminen hankinnoissa voi lisätä tällaisten kriteerien sisällyttämiseen liittyviä vaikutuksia.
- Pienet hankinnat ja sopimukset, jotka ovat tyypillisesti hyviä vaihtoehtoja yhteiskunnallisille/monimuotoisille yritysille, tarjoavat helposti saavutettavia etuja. Osastot ovat kuitenkin tottuneet nykyisiin yritysinsä/toimittajiinsa, ja niillä on taipumus käyttää niitä uudelleen, mikä voi rajoittaa mahdollisuuksia saada mukaan uusia yhteiskunnallisia/monimuotoisia yrityksiä, jotka työskentelevät aliedustettujen ryhmien, alityöllisten tai työttömien kanssa.

Yhteystiedot

Kim Buksa, kestävästä ja eettisistä hankinnoista vastaava johtaja (Vancouverin kaupunki, Brittiläinen Kolumbia, Kanada), kim.buksa@vancouver.ca

66. Wageningenin investointien sosiaalista tuottoa koskeva politiikka

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Wageningenin kaupunki, Alankomaat

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Wageningenin kaupunki otti käyttöön hankintapolitiikan, jonka mukaan hallinnon on sisällytettävä investoinnin sosiaalinen tuotto jokaiseen tarjouskilpailuun, jonka arvon odotetaan olevan yli 50 000 euroa. Kunkin yli 50 000 euron suuruisen hankinnan sovitusta sopimushinnasta käytetään kiinteää prosenttiosuus (5 %) rekisteröityjen työttömien tai kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden palkkaamiseen.

Sosiaalinen tuotto voidaan sisällyttää Alankomaissa julkisiin hankintoihin monin eri tavoin. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi erityisten sopimuksen toteuttamista koskevien ehtojen asettaminen, sopimuskentekoperusteiden sisällyttäminen hankintoihin tai sopimuksen varaaminen suojatyöyrityksille. Ks. muina esimerkkeinä tässä kokoelmassa esitetyt tapaukset Haarlemista (s. 229) tai Rotterdamista (s. 134).

Kohde

Sosiaalinen tuotto on tärkeä osa Wageningenin kaupungin hankintapolitiikkaa. Kaupunki pyrkii saavuttamaan konkreettisia sosiaalisia tuloksia tekemällä sopimuksia markkinatoimijoiden kanssa. Tässä yhteydessä sosiaalinen tuotto tarkoittaa, että kunta asettaa tarjoajille sopimukseen perustuvia sosiaalisia vaatimuksia. Nämä ehdot koskevat työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia.

Hankintavaihe ja -perusteet

Palveluntarjoajia pyydetään selostamaan, mitä vaihtoehtoja niillä on investoinnin sosiaalisen tuoton toteuttamiseksi. Sopimuskentekoperusteiden arvioinnista vastaa kaupungin yritysosaston asiakaspäällikkö. Sopimuksen tekemisen jälkeen asiakaspäällikkö on investoinnin sosiaalisen tuoton toteuttamisen yhteyshenkilö.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Sosiaalisen tuoton sisällyttämiseksi tarjouskilpailuun on kolme vaihtoehtoa, joista tarjoajan tulee valita yksi:

- *Sopimukseen sisältyvä vaatimus:* Tietty kiinteä prosenttiosuus (5 %) toimeksiantosopimuksen sovitusta määrästä käytetään työttömien tai kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden palkkaamiseen. Vaatimuksen toteuttamisesta voidaan sopia suunnitelmassa, kun yrittäjän ja kunnan välinen toimeksianto on tehty.
- *Sopimukseen sisältyvä vaatimus yhdessä hankintasopimuksen tekoperusteiden kanssa:* Tietty kiinteä prosenttiosuus (5 %) sopimuksen sovitusta määrästä käytetään työttömien tai kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden palkkaamiseen, ja tämä ehto sisällytetään tarjouskilpailuun sopimuskentekoperusteena.
- *Ideapyyntö:* Tarjoajia pyydetään ehdottamaan sosiaalisen tuoton toteutustapaa. Tätä ehdotusta ei tarvitse sisällyttää sopimuskentekoperusteisiin, vaan se laaditaan toimeksiannon jälkeen tarkemmin yhteistyössä kunnan kanssa.

Todentaminen

Kaupunki sisällyttää sopimukseen mahdollisuuden määrätä sakko. Sosiaalisen tuoton toteuttamisen edistymistä arvioidaan vuosittain. Jos tarjoajan ei suorita osuuttaan, kaupunki on oikeutettu perimään tarjoajalta 5 prosenttia tarjottuja palveluja koskevan hankintasopimuksen arvosta (vuonna 2019 tätä mekanismia käytettiin kerran). Kaupunki käyttää tämän summan sellaisten aloitteiden suunnitteluun, joilla edistetään suoraan työnhakijoiden tai kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työnhakua tukevien välineiden kehittämistä tai käyttöä.

Nimetty asiakaspäällikkö vastaa investoinnin sosiaalista tuottoa koskevien sitoumusten täyttämisen todentamisesta.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Wageningenin kaupunki
- Edunsaajat: työnhakijat (erityisesti kaukana työmarkkinoista olevat henkilöt)

Sosiaaliset vaikutukset

- Wageningenin kunta on asettanut tavoitteekseen tukea mahdollisimman monen asukkaan osallistumista työmarkkinoille.
- Hankinta- ja tarjouskilpailupolitiikalla halutaan edistää tätä tavoitetta soveltamalla investoinnin sosiaalista tuottoa koskevaa politiikkaa ja luomalla siten mahdollisuuksia työmarkkinoilla vähäosaisille henkilöille.
- Kaupunki on sitoutunut soveltamaan investoinnin sosiaalista tuottoa koskevissa näkökohtia kaikissa tarjouskilpailuissa riippumatta siitä, liittyykö hankinta palveluihin, tavarantoimituksiin vai urakoihin.

Muut hyödyt

- Sosiaaliturvakulujen väheneminen: investointien sosiaalinen tuotto lisää pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada palkkatyötä. Silloin he eivät tarvitse sosiaalietuuksia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Investoinnin sosiaalinen tuotto kannattaa ottaa huomioon markkinakartoitusta järjestettäessä.
- Hankintaviranomaisen olisi pyydettävä investoinnin sosiaalista tuottoa koskevaa toimintasuunnitelmaa ja mahdollisuuksien mukaan laadittava suunnitelma yhteistyössä toimeksisaajan kanssa.
- Jo varhaisessa vaiheessa olisi otettava mukaan kollegat, jotka vastaavat investointien sosiaalista tuottoa koskevan hankintapolitiikan täytäntöönpanosta ja todentamisesta.
- Investoinnin sosiaalisen tuoton sisällyttäminen jokaiseen tarjouskilpailuun, jossa hankintasopimuksen odotettu arvo on yli 50 000 euroa, on melko helppoa (5 prosenttia 50 000 eurosta on vain 2 500 euroa). Voisi olla parempi säilyttää tarjouskilpailujen 221 000 euron enimmäismäärä (määrä, jonka ylittyessä Euroopassa on vuoteen 2020 asti järjestettävä tarjouskilpailu, jotta investointien sosiaalisesta tuotosta johtuvat työnhakijoiden harjoittelupaikat olisivat vakaampia. Harjoittelun kesto riippuu muun muassa sopimuksen arvosta.

Yhteystiedot

Cynthia A. van der Roest, johtava hankinta-asioiden neuvonantaja, cynthia.van.der.roest@wageningen.nl

67. Haarlemin lähestymistapa investoinnin sosiaaliseen tuottoon

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Haarlemin kaupunki, Alankomaat

Tuote tai palvelutoimiala: Kaikki alat, joilla käytetään työvoimaa (palvelujen ja urakoiden hankintaa koskevat tarjouskilpailut)

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Haarlem on edelläkävijä investoinnin sosiaalisen tuoton mallin soveltamisessa tarjouskilpailuihin, ja se kannustaa toimittajia luomaan sosiaalista arvoa. Haarlemin kaupunki on vuodesta 1995 lähtien käyttänyt hankinnoissaan yhteiskuntavastuuta / investoinnin sosiaalista tuottoa hankintasopimuksen toteuttamiseen liittyvänä erityisehtona. Tämä on hyväksi osoittautunut tapa luoda työllistymismahdollisuuksia henkilöille, joiden työnsaantinäkymät ovat heikot.

Sosiaalinen tuotto voidaan sisällyttää Alankomaissa julkisiin hankintoihin monin eri tavoin. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi erityisten sopimuksen toteuttamista koskevien ehtojen asettaminen, sopimuskentekoperusteiden sisällyttäminen hankintoihin tai sopimuksen varaaminen suojatyöyrityksille. Ks. muina esimerkkeinä tässä kokoelmassa esitetyt tapaukset Wageningenista (s. 227) tai Rotterdamista (s. 134).

Kohde

Lisätään työvoimaosuutta ja työllisyyttä työnhakijoiden ja vammaisten keskuudessa.

Hankintavaihe ja -perusteet

Hankintamenettelyn aikana tarjoajien on suostuttava erityiseen sopimuksen toteuttamista koskevaan ehtoon, jonka mukaan ne käyttävät viisi prosenttia sopimuksen arvosta kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden työvoimaosuuden lisäämiseen. Arvo voidaan antaa tarjoamalla työ- tai harjoittelupaikkoja tai mulla tiettyä sopimusta koskevilla toimilla. Vaaditun investoinnin sosiaalisen tuoton arvo on oikeassa suhteessa sopimuksen kohteeseen ja soveltamisalaan: Palvelujen tai urakoiden hankintaa koskevissa tarjouskilpailuissa sovellettava investoinnin sosiaalinen tuotto on viisi prosenttia. Tavarahankintasopimuksissa, joissa työn arvon osuus on pieni, käytetään alhaisempaa investoinnin sosiaalisen tuoton prosenttiosuutta.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Aloite on seuraavien poliittisten tavoitteiden mukainen:

- Edistetään osallistavampien työmarkkinoiden luomista.
 - Useammat asukkaat ovat työssä ja suoriutuvat kykynsä mukaan.
 - Lisätään työttömien osallistumista työmarkkinoille.
 - Vähennetään koulunkäynnin keskeyttämistä.
 - Yhdistetään koulutus ja työmarkkinat.

- Saattamalla ihmiset takaisin työmarkkinoille voidaan saavuttaa lisää sosiaalisia tavoitteita.
 - Parannetaan paikallista elinympäristöä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.
 - Vahvistetaan työnhakijoiden omaehtoisuutta.
 - Ehkäistään ja hallitaan velkaantumisongelmia ja yksinäisyyttä.
 - Tuetaan yhteiskunnallisia yrityksiä ja (paikallista) yrittäjyyttä.

Todentaminen

- Lasketaan investoinnin sosiaalisen tuoton arvo = hankintasopimuksen arvo x investoinnin sosiaalinen tuottoprosentti, tässä tapauksessa viisi prosenttia.

- Lasketaan saavutettu investoinnin sosiaalisen tuoton arvo käyttäen standardiluokan arvoja. Standardiluokan arvot koskevat toimia, joita sopimuskumppani voi toteuttaa investoinnin sosiaalista tuottoa koskevan ehdon täyttämiseksi. Tällaisia toimia on kolme päätyyppiä: a) työ- tai harjoittelupaikat henkilöille, jotka eivät ole olleet vakaassa työsuhteessa, b) yhteiskunnallisten yritysten osallistuminen sopimuksen toteuttamiseen ja c) muut tiettyyn sopimukseen liittyvät yritysten yhteiskuntavastuuta koskevat toimet.

Sopimuksen arvo

Investoinnin sosiaalista tuottoa käytetään kaikissa hankintasopimuksissa, joiden arvo on vähintään 200 000 euroa. Investoinnin sosiaaliseen tuottoon osoitettava vastaava prosenttiosuus sopimusarvosta (5 %) merkitsisi vähintään 10 000 euron arvoa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU hankintasopimusten toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla
- Kaupunginvaltuuston määräyksen²² mukaisesti Haarlem soveltaa investoinnin sosiaalista tuottoa kaikkiin palvelujen tai urakoiden hankintaa koskeviin tarjouskilpailuihin, joiden ennakoitu arvo on vähintään 200 000 euroa.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Haarlemin kaupunki
- Edunsaajat: työttömät/työnhakijat, vammaiset henkilöt

Sosiaaliset vaikutukset

- Työvoimaosuuden lisääminen: Investoinnin sosiaalinen tuotto parantaa kohderyhmien työllistymismahdollisuuksia. Työvoimaprosessiin osallistuu vuosittain satoja pitkäaikaistyöttömiä ja vammaisia henkilöitä aloittamalla työn tai harjoittelun.
- Yritysten yhteiskuntavastuu: Investoinnin sosiaalinen tuotto kannustaa markkinoita osallistumaan sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Muut hyödyt

- Sosiaaliturvakulujen väheneminen: investointien sosiaalinen tuotto lisää pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada palkkatyötä. Silloin he eivät tarvitse työttömyysetuuksia.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

Seuraavat muuttujat ovat olleet keskeisiä aloitteen onnistumisen kannalta:

- Investointien sosiaalista tuottoa koskevan politiikan menestyksekkään täytäntöönpanon kannalta on erittäin tärkeää saada kaikki sidosryhmät mukaan. Aluksi politiikalle on saatava niiden, erityisesti päätöksentekijöiden ja markkinoiden, tuki. Poliittinen tuki varmistaa investoinnin sosiaalisen tuoton soveltamisen jatkuvuuden kaupungin hankinnoissa.
- Markkinavuoropuhelu ja yhteiset edut: Tehtävä hoidetaan siten, että markkinat osallistuvat työmahdollisuuksien tarjoamiseen kohderyhmälle. On tärkeää pitää yhteyttä ja keskustella mahdollisuuksista, vaikeuksista ja kohderyhmien tarpeista.

²² <https://haarlem.pleio.nl/file/download/48093642>

- Käytännöllisten, joustavien, yksinkertaisten ja selkeiden sääntöjen avulla sopimuskumppanien on helpompi noudattaa investoinnin sosiaalista tuottoa koskevaa ehtoa, ja ne helpottavat yksinkertaisempaa täytäntöönpanoa.

Tulevaisuuden haasteena on tehdä yhteistyötä alueen (puoli-)julkisten hankintaviranomaisten, kuten muiden kuntien ja muiden julkisen palvelun organisaatioiden kanssa.

Yhteystiedot

Khalil Khuwam, asiakas- ja hankintapäällikkö, Haarlemin kaupunki, kkhuwam@haarlem.nl

68. Yhtäläisten mahdollisuuksien ja työ- ja yksityiselämän tasapainon edistäminen julkisilla hankinnoilla

Hankintaviranomainen: Wienin kaupunki, Itävalta

Tuote tai palvelutoimiala: Useita

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Wienin kaupungilla on yli 25 vuoden kokemus naisten ja tyttöjen tukemisesta ja heidän asemansa edistämisestä nykyisen eriarvoisuuden torjumiseksi. Kaupungin naisasiain osasto avattiin vuonna 1992 ja sen jälkeen on kehitetty eri osastoja edustavien tasa-arvoasiantuntijoiden ja hankkeiden verkosto. Sukupuolten tasa-arvo kaikilla yhteiskunnan tasoilla ei vuonna 2020 kuitenkaan ole vielä itsestään selvää. Naisten ja miesten välillä on yhä tuloeroja, ja palkaton ja palkkatyö jakautuu edelleen epäoikeudenmukaisesti. Kokoaikatyön osalta sukupuolten palkkaero Wienissä oli 14,5 prosenttia vuonna 2019.

Wienin kaupunki tekee monia hankintasopimuksia toimistotarvikkeiden hankinnasta tutkimussopimuksiin. Kaupunginhallinnon koon vuoksi näiden sopimusten rahamäärä on huomattava. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisella ja naisten edistämällä hankinnoissa varmistetaan, että menoilla edistetään naisten ja miesten tasa-arvoa myös yksityisissä yrityksissä.

Tästä syystä Wienin kaupunki perusti vuonna 2010 työryhmän selvittämään, miten sukupuolten tasa-arvon edistäminen voidaan yhdistää julkisiin hankintoihin. Tämän jälkeen toteutettiin useita pilottihankkeita yhä useammilla aloilla. Alussa kaupunginhallinnon osastoista mukana olivat EU-strategian ja taloudellisen kehityksen osasto sekä hankintaosasto.

Kohde

Wienin kaupunki laati yrityksille ohjeita ja välineitä, jotka auttavat niitä arvioimaan yhdenvertaisten mahdollisuuksien tilannetta yrityksessä ja toteuttamaan toimenpiteitä. Lisäksi virkamiehet (kaikki asianosaiset henkilöt, erityisesti hankkijat) saavat muun muassa erityiskoulutusta ja tarkistuslistoja.

Hankintavaihe ja -perusteet

Osallistuvien kaupunginhallinnon osastojen on noudatettava seuraavia periaatteita:

- Palveluhankintasopimusten osalta tarjoajan on sitouduttava tarjouksessaan toteuttamaan naisten asemaa edistäviä toimia ja esitettävä niistä todisteet määräajassa. Nämä sopimuksen toteuttamisen ehdot koskevat tällä hetkellä kaikkia palveluhankintasopimuksia, joiden kesto on vähintään kuusi kuukautta ja arvioitu arvo vähintään 50 000 euroa ja jotka tehdään yli 20 työntekijän yritysten kanssa. Tällä toimenpiteellä Wienin kaupunki puuttuu tarkoituksellisesti suurempiin ja pidemmän aikavälin palveluhankintasopimuksiin. Tällä tasolla yksityiset yritykset voivat toteuttaa organisaatiomuutoksia. Tämä vaatimus ei vaikuta tarjousten arviointiin ja paremmuusjärjestykseen asettamiseen, mutta se on kaupungin tekemän sopimuksen edellytys. Naisten asemaa edistävien toimien toteuttaminen tarkistetaan vasta, kun sopimusta toteutetaan.
- Naisten aseman ja tasa-arvonäkökohtien edistäminen on otettava huomioon tarpeiden arvioinnissa, hankintojen suunnittelussa ja palvelujen määrittelyssä. Hankintojen parissa työskentelevien työntekijöiden on otettava nämä asiat huomioon etukäteen. Esimerkiksi tutkimuksen tilaamisen yhteydessä tarjouspyynnössä esitettävä palvelun kuvaus voidaan muotoilla siten, että siinä otetaan huomioon naisten ja miesten erilaiset tarpeet ja näkökulmat.

- Naisten aseman edistäminen ja tasa-arvonäkökohdat voidaan ottaa huomioon muotoiltaessa hankintasopimuksen tekoperusteita kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen määrittämiseksi. Voidaan esimerkiksi vaatia todisteet siitä, että sopimuksen täytäntöönpanosta vastaavilla henkilöt ovat saaneet erityiskoulutusta sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen ja naisten asemanedistämisen alalla.

Jos virkamiehet tarvitsevat lisätukea, he voivat osallistua Wienin kaupungin henkilöstöasioiden ja sisäisen tarkastuksen johtoryhmän järjestämille kursseille.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

- Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen ja naisten aseman edistäminen hankintojen avulla
- Naisten ja miesten tasa-arvo yksityisissä yrityksissä

Todentaminen

Tarjouskilpailuvaiheessa tarjoajien on annettava sitoumusvakuutus, jossa ne sitoutuvat toteuttamaan tietyt seuraavasta toimenpiteiden luettelosta valitut toimenpiteet:

- ryhmä A: naisten rekrytoinnin edistäminen
- ryhmä B: naisten pätevyyden edistäminen
- ryhmä C: työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen
- ryhmä D: rakenteelliset toimenpiteet (kuten pätevien naisten aseman edistämistä koskevan suunnitelman täytäntöönpano, seksuaalisen häirinnän torjuntatoimenpiteet, naisten edustajien nimittäminen, tasa-arvoa koskeva jatkokoulutus).

Tarjoajat sitoutuvat toteuttamaan valitut toimenpiteet sopimuskauden puoliväliin mennessä ja toimittamaan kirjalliset todisteet niiden toteuttamisesta. Jos valittuja toimenpiteitä ei voida toteuttaa kaikilta osin määräajassa, tarjoajien on ilmoitettava syyt tähän. Valittujen toimenpiteiden toteuttamisvelvollisuuden rikkominen voi johtaa Itävallan sopimuskumppanienrekisteriin tehtävään merkintään "vakava puute".

Jos valittujen toimenpiteiden täysimääräisestä täytäntöönpanosta määräajassa ei esitetä näyttöä, peritään sakko, joka vastaa yhtä prosenttia sopimuksen määrästä mutta jonka enimmäismäärä on 10 000 euroa.

Lisäksi Wienin kaupungin sisäisen tarkastuksen ryhmä ja Wienin kaupungin tilintarkastustuomioistuimien tekevät satunnaistarkastuksia.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

Sosiaalisten sopimuksetekoperusteiden ja mahdollisesti tasa-arvonäkökohtia sisältävien sopimuksen toteuttamista koskevien lausekkeiden käyttö on sallittua direktiivin 2014/24/EU 67 ja 70 artiklan nojalla.

Wienin kaupungin laatimat suuntaviivat: viralliset veloitteet, jotka yritysten on allekirjoitettava, ja luettelo sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista koskevista toimenpiteistä, joista yritykset voivat valita, ovat saatavilla osoitteessa

<https://www.wien.gv.at/wirtschaft/gewerbe/pdf/verpflichtungserklaerung-vergabe-frauenfoerderung.pdf>

Toimijat

Hanketta laajennettiin vuosina 2012 ja 2015. Hankkeeseen osallistuvat joulukuusta 2019 alkaen seuraavat kaupunginhallinnon osastot noudattamalla edellä mainittuja periaatteita:

- Eurooppa-asioiden osasto
- hankintaosasto
- tietotekniikkaosasto
- katuvalaistusosasto
- naisasiainosasto
- kaupunkikehitys- ja kaupunkisuunnitteluosasto
- kaupunkiarkkitehtuuriosasto
- ympäristönsuojeluosasto
- talousasioista, työvoimasta ja tilastoista vastaava osasto.

Seuraavat osastot tukevat hankkeen toteuttamista kumppaniosastoissa:

- organisaation ja turvallisuuden johtoryhmä (MD-OS), sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista käsittelevä erityisjaosto
- naisasiainosasto
- kauppaoikeus-, tietosuojaja- ja väestörekisteriosasto. **Sosiaaliset vaikutukset**

Hankkeella on merkittävä vaikutus sukupuolten tasa-arvoon yhteiskunnassa, sillä sen avulla varmistetaan toimenpiteet naisten aseman ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi työpaikoilla ja työmarkkinoilla. Sopimuskumppaneiksi valitut yritykset ovat tärkeitä kumppaneita sukupuolten tasa-arvon alalla Wienissä. Hanke vaikuttaa

- sukupuolten tasa-arvoon työmarkkinoilla
- naisten ylenemiseen johtotehtäviin
- sukupuolten palkkaeron poistamiseen
- siihen, että naisilla ja miehillä on tasavertainen pääsy kaupungin palveluihin.

Hanke on toiminut mallina muille Itävallan kaupungeille ja kansainvälisellä tasolla (esimerkiksi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyj).

Muut hyödyt

Asia- ja numerotietoja:

- Yleisimmät toimenpiteet ovat joustavan työajan tarjoaminen ja johtotehtävissä toimivien naisten määrän lisääminen.
- Oikeudellisesti tähän mennessä on tehty vain yksi valitus, joka ei menestynyt.
- Kaikki yritykset ovat noudattaneet sopimusta, joten ohjelman kahdeksan toimintavuoden kuluessa ei tarvinnut määrätä yhtäkään seuraamusta, vaikka seuraamusten mahdollisuudesta on sovittu hankkeessa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Hanke on ollut valtava menestys. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että yrityksille annettiin alusta asti riittävästi tukea. Yrityksille järjestettiin esimerkiksi työpajoja, annettiin tasa-arvoa koskevien analyysien opaskirja ja ideoita toimintaan ryhtymiseksi sekä tarjottiin mahdollisuus henkilökohtaiseen neuvontaan puhelimitse. Sama koskee hankinnoista vastaavien virkamiesten tukemista: heille tarjotaan säännöllistä koulutusta ja tasa-arvoasiantuntijat laativat tasa-arvonäkökohtien tarkistuslistan osallistavassa prosessissa yhdessä kaupunginhallinnon asianomaisten osastojen edustajien kanssa.
- Myös se, että määräysten tarkastamiseen osallistui eräs erittäin tunnettu oikeustieteen tutkija, oli keskeinen tekijä. Tämä oli arvokas tuki, kun asioista oltiin eri mieltä.
- Hankkeen perustamista varten oli erittäin hyödyllistä perustaa yhteistyöryhmä. Tasa-arvoasiantuntijat, oikeudelliset osastot ja kaupungin eri palveluiden edustajat ovat tehneet alusta asti yhteistyötä.
- Tällaista hanketta ei olisi voitu käynnistää ja hallinnoida ilman päättävistä poliittista tukea.

Yhteystiedot

Laura Wimmer, Wienin kaupunki, laura.wimmer@wien.gv.at

69. Vuoropuhelu *kestävyyden saavuttamiseksi Bremenin hankintamenettelyissä*

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Bremenin vapaa hansakaupunki, Saksa

Tuote tai palvelutoimiala: Tätä menetelmää on sovellettu useisiin eri tuotteisiin/palveluihin, kuten tekstiileihin, turvavaatteisiin, leluihin, urheiluvälineisiin, turvakenkiin ja -käsineisiin sekä siivouspalveluihin (toimintapolitiikka).

Esittely ja hankinnan tavoite

Bremenin kaupungissa on noin 570 000 asukasta. Hansakaupunkina Bremen on hyötynyt kotimaan ja kansainvälisestä kaupasta vuodesta 1260. Nykyisin tämä identiteetti motivoi Bremeniä kehittämään kauppaa oikeudenmukaiseen ja kestäväan suuntaan, jotta kaikki osapuolet voivat hyötystä siitä. Vuodesta 2009 lähtien Bremenin vapaa hansakaupunki on pyrkinyt tekemään julkisista hankinnoista ekologisesti ja sosiaalisesti vastuullisia. Ensimmäinen virstanpylväs tässä prosessissa oli Bremenin onnistunut ehdokkuus Saksan reilun kaupan pääkaupungiksi vuonna 2011, johon osallistui lukuisia kansalaisyhteiskunnan, politiikan, tieteen, liiketoiminnan ja hallinnon toimijoita. Sen jälkeen ne ovat jatkaneet reilun kaupan edistämistä ja vahvistamista yhteisössä. Sosiaalisesti vastuullisen julkisten hankintojen osaamiskeskuksen perustaminen vuonna 2016 edisti myös kestävyysnäkökohtien johdonmukaista toteutumista kaupungin hankintamenettelyissä. Viime vuosina on keskitytty erityisesti suojatyoaatteiden, lelujen, urheiluvälineiden, mainostavaroiden ja ateriapalvelujen tarvikkeiden (kahvi, tee, kaakao, ruokosokeri) tuoteryhmiin.

Bremenin keskitettyjen julkisten hankintojen tarjouskilpailuista vastaavassa Bremenin hankinta- ja sopimuskeskuksen (EVZ) strategisten hankintojen osastossa järjestetään sekä ennen näiden tuotteiden tarjouskilpailuja että niiden aikana vuoropuheluja tarjoajien kanssa sekä käyttäjille ja tarjoajille tarkoitettuja työpajoja.

Hankintavaihe ja -perusteet

- *Tarjoajien kanssa järjestettävillä vuoropuheluilla* tiedotetaan mahdollisille tarjoajille ja kysyntäpuolelle (hankintavastaaville) sosiaalisten ja ekologisten kriteerien sisällyttämisestä tulevaan tarjouskilpailuun ja lisätään niitä koskevaa valvutuneisuutta. Uutta tuoteryhmää koskevaa tarjouskilpailua suunniteltaessa tehdään intensiivistä tutkimusta (esimerkiksi kyselytutkimus paikallisten toimittajien keskuudessa) mahdollisten valmistajien löytämiseksi. Bremenillä ei ole automaattista menettelyä, jolla järjestettävistä vuoropuhelutapahtumista ilmoitettaisiin verkossa, mutta joskus tapahtumista ilmoitetaan esimerkiksi Engagement Global- ja Südwind-kansalaisjärjestöjen verkkosivuilla. EU:n laajuisissa tarjouskilpailuissa on noudatettava selkeitä sääntöjä, jotta tarjousten jättämiseen on riittävästi aikaa ja jotta tarjoajat voivat esittää kysymyksiä.
- Valmistajat ja soveltuvin osin toimittajat kutsutaan tapahtumiin ja ne saavat tapahtumaa koskevan raportin jälkikäteen. Tarjoajien työpajojen tulokset sisällytetään tarjousasiakirjoihin.
- Kansalaisjärjestöt osallistuvat näihin vuoropuheluihin ja antavat niihin merkittävän panoksen. Tapahtumissa pidetään tavallisesti esityksiä, joiden jälkeen esitetään kysymyksiä ja keskustellaan kulloisestakin aiheesta. Niissä kuvataan hankintavaatimusten tyyppi ja laajuus sekä laadulliset ja sosioekologiset vaatimukset. Kansalaisjärjestöt esittelevät ongelmakohtia, joita niiden

näkökulmasta on parannettava kyseisen tuotteen tai palvelun tuotannossa ja toimitusketjussa. Tällä tavoin yritysten voivat saada alustavan käsityksen kysynnästä, sen vaatimuksista sekä lähestymistavasta sosiaalis-ekologisten vaatimusten parantamiseksi tuotannossa ja toimitusketjussa. Vuoropuhelussa käsitellään myös yritysten kykyä tai halukkuutta täyttää sosioekologiset vaatimukset ja osallistua vastaaviin hankintamenettelyihin. On tärkeää lisätä kaupungin kysyntätoimijoiden tietoisuutta sosiaalisten ja ekologisten kriteerien käytöstä.

- *Käyttäjätöypajoissa* tiedotetaan tärkeimmille hankintaviranomaisille sekä Bremenin hankinta- ja sopimuskeskukselle mahdollisten tarjoajien olemassa olevista tuotteista ja niillä lisätään loppukäyttäjien/käyttäjäorganisaatioiden ja yritysten tietoisuutta ihmisoikeuksista ja hankintojen ekologisista näkökohdista. Näissä tapahtumissa useat yritykset esittelevät tuotteitaan ja niiden ominaisuuksia (laadullisten ominaisuuksien lisäksi myös sosiaalisia ja ekologistia ominaisuuksia) pienelle ostajaryhmälle ja tavarantoimittajille, jotka kiertävät, jotta kaikki osallistujat voivat tutustua kaikkiin tuotteisiin.
- *Tarjoajatöypajassa* hankintaviranomainen, mahdolliset tarjoajat ja yksittäiset avainkuluttajat tekevät yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa palvelun kuvauksen ja sopimusehtojen parantamiseksi, jotka hankintaviranomainen on tässä vaiheessa jo laatinut etukäteen. Työpajan tarkoituksena on tuoda avoimuutta tarjouspyyntömenettelyyn ja ottaa huomioon kaikkien sidosryhmien tarpeet ja kysymykset. Prosessin aikana laaditut tekstit selitetään ja niistä keskustellaan oikeudellisen asiantuntijan valvonnassa.

Sosiaalisesti vastuullisen julkisten hankintojen osaamiskeskus aloitti vuonna 2016 vuoropuhelumuuotojen käytön hankintaa edeltävässä vaiheessa Bremenissä. Sen jälkeen on järjestetty muun muassa seuraavat vuoropuhelut:

- *Tuoteryhmä: tekstiilit/työvaatteet*
 - Virkapukuja koskeva vuoropuhelu valmistajien kanssa
 - Työvaatteita käsittelevät käyttäjätöypajat (*Nämä työpajat oli tarkoitettu käyttäjille, jotka tutkivat esillä olevia työvaatteita kuudelta kestävältä valmistajalta ja kirjasivat vaatimuksensa ja kommenttinsa kyselylomakkeeseen. Strategisista hankinnoista vastaava käytti tätä kyselylomaketta tarjousasiakirjojen viimeistelyyn.*)
 - Työvaatteita käsittelevä tarjoajatöypaja
- *Tuoteryhmä: lelut*
 - Leluja koskeva vuoropuhelu tarjoajien kanssa (*Vuoropuhelun tarkoituksena oli lisätä kuluttajien, erityisesti päiväkotien lastentarhanopettajien, tietoisuutta leluteollisuuden työoloista ja Bremenin kaupungin hankintakäytännöistä sekä luoda alustava yhteys mahdollisiin tarjoajiin.*)

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Vuoropuhelutilaisuuksien ja työpajojen tarkoituksena on luoda pohja tuoteryhmien valikoiman järjestelmälliselle laajentamiselle keskeisissä puitejärjestelyissä, jotka täyttävät sosiaalisesti ja ekologisesti kestävien hankintojen korkeat vaatimukset.

Bremenin kaupungin työelämän perusnormeja koskevassa määräyksessä ("Kernarbeitsnormenverordnung") määritellään nämä vaatimukset, jotka päivitettiin toukokuussa 2019. Määräyksessä on luettelo tuotteista,

jotka on hankittava ILO:n työelämän perusnormien mukaisesti. Tämä on erityisen tärkeää "arkojen tuotteiden" osalta, joita tiedetään usein tuotettavan huonoissa työoloissa.

Arkojen tuotteiden luettelo sisältää seuraavat ryhmät:

- tekstiilituotteet
- globaalista etelästä peräisin olevat maataloustuotteet (muun muassa tee, kahvi ja kaakao)
- globaalista etelästä peräisin olevat leikkokukat
- lelut ja urheilupallot
- puutuotteet
- tieto- ja viestintätekniikan tuotteet
- nahkatavarat ja parkitustuotteet

Todentaminen

Vuoropuhelun eri muodot ovat tapahtumia, jotka eivät edellytä mahdollisilta tarjoajilta tai kaupungin kuluttajilta/kysyntätoimijoilta mitään todentamista. Niitä käytetään matalan kynnyksen mahdollisuutena sitouttaa sidosryhmiä, jotka eivät muuten ehkä osallistuisi sosiaalisesti tai ekologisesti vastuullisiin hankintaprosesseihin. Tarjouskilpailuissa sovellettavat erityisvaatimukset on todennettava.

Sopimuksen arvo

Koska näiden vuoropuhelumuotojen avulla on toteutettu useita erilaisia tarjouskilpailuja, ei voida määrittää mitään tiettyä sopimuksen arvoa.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU alustavia markkinakartoituksia koskeva 40 artikla
- Bremenin osavaltion lainsäädännössä julkisia hankintoja säännellään tariffinmukaisuutta ja julkisia hankintoja koskevalla lailla ("Tarifreue- und Vergabegesetz").
- Bremenin kaupungin työelämän perusnormeja koskeva määräys ("Kernarbeitsnormenverordnung") ja hankinnoista annettu hallinnollinen määräys ("Verwaltungsvorschrift für die Beschaffung der Freien Hansestadt Bremen").

Toimijat

Rahoitusasioista vastaava senaattori, Bremenin senaatin kanslia ja julkisoikeudellinen laitos Immobilien Bremen kehittävät ja laajentavat yhdessä Bremenin kestäviä ja oikeudenmukaisia julkisia hankintoja.

- Rahoitusasioista vastaava senaattori vastaa julkisista hankinnoista (myös kestävästä julkisista hankinnoista) ja antaa julkiselle Immobilien Bremen -yritykselle toimeksiantoja yhteishankintojen palveluntuottajana ja hankintamenettelyjen toteuttajana. Sosiaalisesti vastuullisen julkisten hankintojen osaamiskeskus sijaitsee Immobilien Bremenin välittömässä läheisyydessä.

- Senaatin kanslia vastaa reilun kaupan edistämisestä Bremenissä ja ylläpitää kumppanuuksia Bremenin kumppanikaupunkien kanssa globaalissa etelässä.
- Tässä kuvattujen vuoropuhelumuotojen kohderyhmiä ovat Bremenin kaupunginhallinnon osastot, kaikki muut Bremenin osavaltion toimielimet (maaseutu- ja kaupunkikunnat) sekä mahdolliset tarjoajat.
- Muita kohderyhmiä ovat julkisen ja yksityisen sektorin välisten hankintasyndikaattien puitteissa toimivat kumppanit sekä avustuksen saajat, jotka voivat osallistua Bremenin keskeisiin hankintoihin.

Sosiaaliset vaikutukset

- Tähänastiset kokemukset näistä vuoropuheluista ovat osoittaneet, että hankkijat, kuluttajat ja tarjoajat voivat niiden avulla ymmärtää paremmin sosiaalisesti vastuullisia tuotteita ja sosiaalisten kriteerien sisällyttämistä hankintaprosessiin. Lisäksi ne auttavat vähentämään toimittajien haluttomuutta osallistua tarjouskilpailuihin, joissa sovelletaan sosiaalisia kriteereitä.
- Yksi sisäinen sosiaalinen hyöty on ollut se, että vuoropuhelujen avulla kysyntäpuolen virastot ovat voineet perehtyä paremmin kaupungin yhteishankintaviraston puitejärjestelyjen tarjoamiin etuihin. Nämä puitejärjestelyt yksinkertaistavat tilausprosessia ja mahdollistavat ostopäätöksen sosiaalisesti vastuullisten tuotteiden hyväksi.

Muut hyödyt

- Hankintoihin osallistuvat henkilöt toimivat ratkaisevina mielipidevaikuttajina kaupunginhallinnossa. Vuoropuhelumuodot vahvistavat ja laajentavat tätä vaikutusta, sillä niillä kehitetään osaamista ja annetaan tietoa hankintayksiköille ja kunnan työntekijöille.
- Kaikkien tuoteryhmien ja palvelujen keskeiset puitejärjestelyt asetetaan kaupungin hajautettujen käyttäjien saataville yksinkertaisia kutsusopimuksia varten. Tällä tavoin kaupungin sisäiset kysyntätoimijat ohjataan kestäväällä tavalla hankkimaan sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen tai reilun kaupan kriteerien mukaisia tuotteita.
- Vastaavat tuotteet voidaan tilata vaivatta sähköisesti.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Vuoropuhelumuodot ovat osoittautuneet onnistuneeksi keinoksi lisätä kysyntätoimijoiden ja mahdollisten tarjoajien ymmärrystä sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullisten hankintojen tarpeesta.
- Haluttomuus osallistua sosiaalisia ja ympäristökriteereitä sisältäviin tarjouskilpailuihin on vähentynyt, koska toimittajien ja hankintaviranomaisen välisiin kysymyksiin ja epävarmuustekijöihin voidaan puuttua suoraan.
- Haasteita syntyy erityisesti silloin, kun jossain tuoteryhmässä ei vielä ole vielä painotettu kestävää tuotantoa (esimerkiksi lelut tai vielä suuremmassa määrin urheiluvälineet), sillä hankkijoiden kestävää tuotantoa koskevien tarpeiden tuntemus ja tällaisia tuotteita tarjoamaan kykenevien markkinatoimijoiden saatavuus on vähäistä.
- Lisäksi vuoropuhelumuotojen toteuttamiseen tarvittavat taloudelliset ja henkilöresurssit ovat jatkuva haaste, sillä ne aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia esiintyy tavanomaisten tarjouskilpailumenettelyjen kustannusten lisäksi.

Yhteystiedot

Johanna Reimers, Bremenin vapaan hansakaupungin senaatin kanslia, Johanna.reimers@ez.bremen.de,
+49 421 361 2878

70. Oikeudenmukaisten työolojen varmistaminen

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Kööpenhamina, Tanska

Tuote tai palvelutoimiala: siivous-, rakennus-, elintarvike- ja ateriapalvelut, terveydenhuolto, liikenne, päivähoito, tiet ja kunnossapito

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Kööpenhaminan kaupungin "Kööpenhamina sosiaalista polkumyyntiä vastaan" -aloitteella torjutaan sosiaalista polkumyyntiä sisällyttämällä hankintasopimukseen työoikeudellisia lausekkeita oikeudenmukaisten työolojen ja -ehtojen varmistamiseksi kaikille kaupungin sopimuskumppanien ja niiden alihankkijoiden työntekijöille.

Sillä pyritään varmistamaan terve kilpailu ja oikeudenmukaiset työolot kaikille kaupungin hankintasopimusten parissa työskenteleville käyttämällä sopimuksen toteuttamista koskevia ehtoja. Kööpenhamina on perustanut sisäisen työryhmän varmistamaan, että sopimuskumppanit ja alihankkijat noudattavat työoikeudellista lauseketta ja tarjoavat työntekijöilleen oikeudenmukaiset palkat ja työolot.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Oikeudenmukainen palkka ja työolot sisällytetään Kööpenhaminan kaupungin kanssa tehtäviin hankintasopimukseen työoikeudellisen lausekkeen avulla. Osa sopimuksista sisältää myös koulutusta ja työllistämistä koskevia lausekkeita, joissa edellytetään, että tavarantoimittajat ja palveluntoimittajat kouluttavat harjoittelijoita ja oppisopimusopiskelijoita tai työllistävät työttömiä tehtävään, jota sopimus koskee.

Kööpenhaminan kaupunki torjuu sosiaalista polkumyyntiä varmistaakseen

- oikeudenmukaisen palkan ja työolot kaikille kaupungin tekemän hankintasopimuksen toteuttamiseksi työskenteleville työntekijöille
- tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille tarjouksia hankintasopimuksista tekeville yrityksille
- nuorten harjoittelu- ja oppisopimuskoulutuspaikkojen lisääntymisen.

Todentaminen

- Kööpenhaminassa on perustettu yhdeksänhenkinen työryhmä (joka koostuu Kööpenhaminan kaupungin palkkaamista yritysten yhteiskuntavastuun asiantuntijoista) valvomaan, että kaikki kaupungin tavarantoimittajat ja palveluntoimittajat ja niiden alihankkijat noudattavat työoikeudellisia lausekkeita.
- Työryhmä asettaa etusijalle säännölliset paikan päällä tehtävät tarkastukset ja on oikeutettu käymään kaikenlaisilla työpaikoilla kaikkina aikoina. Rakennus-, siivous- ja liikennealoilla toimivien toimittajien palkkoja ja työoloja ja -ehtoja valvotaan tarkasti.
- Joka vuosi tehdään noin 600 vaatimustenmukaisuustarkastusta. Noin kolmasosa tarkastuksista tehdään paikan päällä, kun taas loppuosa tarkastuksista kohdistetaan yksittäisten työntekijöiden työoloihin ja -ehtoihin muun muassa palkkaa, työaikaa, eläkettä ja veroja koskevan asiakirja-aineiston perusteella.
- Työryhmä soveltaa tarkastuksissaan riskiperusteista lähestymistapaa, jonka mukaisesti toimet kohdistetaan ensisijaisesti sellaisille aloille ja sellaisiin työsuhteisiin, joilla riski sääntöjenvastaisesta toiminnasta on arvioitu suurimmaksi. Rikkomusten paljastuessa työnantajan kanssa aloitetaan

vuoropuhelu, ja Kööpenhaminan kaupungilla on oikeus jättää korvaus maksamatta. Mikäli tilanne ei näytä parantuvan, työnantajan on maksettava seuraamusmaksu. Viime kädessä kaupungilla on oikeus peruuttaa hankintasopimus.

Sopimuksen arvo

Tätä aloitetta sovelletaan kaikkiin palveluita ja urakoita koskeviin hankintasopimuksiin sekä tapauksiin, joissa kaupunki maksaa avustuksia tai tukia hankkeille tai laitoksille.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Direktiivin 2014/24/EU 70 artikla (hankintasopimusten toteuttamisen ehdot) ja 71 artikla (alihankinta).
- Direktiivi 91/76/EY, sellaisena kuin se on muutettuna työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetulla direktiivillä (EU) 2018/957.
- Asiaankuuluvat palkkatasot määrittellään kaupungin ja asianomaisten ammattiliittojen välisissä sitovissa työehtosopimuksissa.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Kööpenhaminan kaupunki
- Kööpenhaminan sopimuskumppanien ja alihankkijoiden työntekijät
- Kööpenhaminan sosiaalista polkumyyntiä käsittelevä työryhmä
- Työehtosopimuksista neuvottelevat ammattiliitot

Sosiaaliset vaikutukset

- *Parempi palkka ja paremmat työolot:* Kööpenhaminan kaupungin sopimuskumppanien ja alihankkijoiden työntekijöillä on oikeus asiaankuuluvan työehtosopimuksen ja työntekijöiden lähettämistä koskevan direktiivin mukaiseen palkkaan ja työoloihin, mukaan lukien palkka, lepoaika ja ylityökorvaus. Myös heidän oikeutensa Tanskan työläinsäädännön mukaiseen lomapalkkaan ja vakuutukseen taataan.
- *Paremmat seurantavälineet:* Kööpenhaminan kaupunki on käynnistänyt pilottihankkeen, jossa työntekijöiden on rekisteröidyttävä henkilökortilla työpaikalle tullessaan ja sieltä lähtiessään. Tällainen järjestelmä helpottaa kaupungin työryhmän toimien kohdentamista sopimuksiin ja työnantajiin, joiden kohdalla sosiaalisen polkumyynnin riski on suurempi, sillä sen avulla saadaan tietoa esimerkiksi palkattujen työntekijöiden määrästä, sijainnista toimitusketjussa, työn tyypistä, työsuhteen muodosta ja työajoista. Tarkoituksena on antaa työryhmälle parempi yleiskuva siitä, ketkä tekevät Kööpenhaminan kaupungin hankkeisiin liittyvän työn, ja tarjota kaupungin tärkeimmille tavarantoimittajille väline, jolla ne voivat hallita paremmin alihankkijoitaan kaikissa toimitusketjun osissa.
- *Kohdennettu täytäntöönpano:* Työryhmä on oppinut vuoden 2018 aikana, että suurimman osan työläusekkeen rikkomuksista tekevät toimitusketjun loppupään alihankkijat. Pääsopimuskumppanilla ei useinkaan ole yleiskuvaa siitä, mitä yrityksiä työkohteissa on paikalla, ja tämän vuoksi niiden on vaikea varmistaa työläusekkeen noudattaminen toimitusketjun myöhemmissä vaiheissa. Tämä pätee myös asianmukaiseen palkkaan ja asianmukaisiin työoloihin keskittyviin yrityksiin, jotka ovat ottaneet käyttöön erilaisia itsevalvonnan muotoja.

Valvontatoimet perustuvat tällä hetkellä riskimalliin, joten työryhmä keskittyy valvontatyössään aloihin, joilla rikkomusten riskin arvioidaan olevan suurin. Näin varmistetaan, että mahdollisimman

monet sosiaalisen polkumyynnin tapaukset havaitaan ja että vaatimuksia noudattavien sopimusosapuolien työtä ei häiritä perusteettomasti.

Riskiperusteinen malli on työryhmän laatima ja sitä päivitetään jatkuvasti. Mallissa otetaan huomioon useita tekijöitä, kuten yrityksen tyyppi, työehdot, tehty työtyyppi ja kyseisten yritysten aiemmat rikkomukset. Uusi riskiperusteinen valvonta tarkoittaa sitä, että työryhmä tekee lähinnä käyntejä työpaikoille, joilla suoritetaan töitä kaupungin puolesta – erityisesti suurille rakennustyömaille.

Fyysinen läsnäolo työmaalla antaa tietoa yritysten, sekä pääsopimusosapuolien että vaihtuvien alihankkijoiden, rakennusprosessista ja osaamisesta. Tämä tarkoittaa myös sitä, että sopimusosapuolien työntekijät tuntevat työryhmän ja ovat tietoisia kaupungin toimista sosiaalisen polkumyynnin torjumiseksi.

- *Ennaltaehkäisy:* Itse valvonnan lisäksi työryhmä keskittyy entistä enemmän ennaltaehkäisevään työhön muun muassa tehostamalla vuoropuhelua kaupungin yritysten kanssa. Työryhmä järjesti viime vuonna neljä tiedotustilaisuutta yrityksille, jotka haluavat saada lisää tietoa sosiaalisesta polkumyynnistä ja kaupungin asettamista vaatimuksista. Vastaustiimi on myös pitänyt esitelmää yrityksille, jotka ovat halunneet antaa rakennuspäälliköilleen paremmat valmiudet käsitellä lausekkeen vaatimuksia ja valmistautua valvontatarkastuksiin.

Lisäksi työryhmän läsnäololla työmaille tarkastusten aikana odotetaan olevan ennaltaehkäisevä vaikutus pitkällä aikavälillä, koska tiimi näkyy työpaikalla ja jakaa tarkastuskäynneillään yrityksille ja työntekijöille suunnattua materiaalia.

Muut hyödyt

- Kokemus on osoittanut, että työoikeudellisilla lausekkeilla on kahdenlaisia vaikutuksia: ne auttavat varmistamaan oikeudenmukaiset palkat ja työolot kaikille työntekijöille, jotka työskentelevät julkisissa hankinnoissa, ja ne auttavat korostamaan organisaatioiden sisällä sosiaalisen vastuullisuuden merkitystä julkisissa hankinnoissa. Työoikeudelliset lausekkeet eivät kuitenkaan yksin riitä; Niitä on täydennettävä mieluiten organisaation sisäisen tiimin tekemillä tarkastuskäyneillä ja vaatimustenmukaisuustarkastuksilla. Työoikeudellisilla lausekkeilla ja säännöllisillä tarkastuksilla voi olla myönteinen vaikutus ja ne voivat auttaa luomaan reilua kilpailua toimittajien välille.
- Kööpenhaminan kaupunki haluaa edistää nuorten oppimista ja harjoittelua. Tästä syystä se edellyttää, että sen palvelun- ja tavarantoimittajat ja avustusten saajat palkkaavat ja kouluttavat opiskelijoita ja oppisopimusopiskelijoita mahdollisuuksien mukaan.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Kaupungin omien virkamiesten tekemiin tarkastuksiin perustuva lähestymistapa osoittautui tehokkaammaksi kuin työoloja ja -ehtoja koskevan valvonnan ulkoistaminen.
- Riskiperusteinen lähestymistapa on suositeltava, sillä siinä asiakirjatarkastuksia tehdään vain silloin, kun arvioidaan, että on olemassa riski työoikeudellisen lausekkeen noudattamatta jättämisestä.
- Valtaosa rikkomuksista tapahtuu pidemmällä toimitusketjussa alihankkijoiden tai niiden alihankkijoiden tasolla.
- Työoikeudellisen lausekkeen rikkomista epäiltäessä on ratkaisevan tärkeää kerätä tiedot paikan päällä työskentelevien työntekijöiden henkilöllisyyksistä ja täsmällisistä työajoista.

Yhteystiedot

Eva Milsted Enoksen, yritysten yhteiskuntavastuun konsultti, jc3y@kk.dk

71. Pamplonan kaupunginvaltuuston sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen strategia

Hankintaviranomaisen nimi, maa: Pamplonan kaupunki, Espanja

Tuote tai palvelutoimiala: toimintapolitiikka – kaikki tuotteet ja palvelut

Esittely ja hankintojen tavoitteet

Pamplonan kaupunki hyväksyi 16. huhtikuuta 2019 määräyksen strategisista ja sosiaalisesti vastuullisista julkisista hankinnoista. Määräykseen liittyi opas, jossa sosiaalilausekkeet, todentamismekanismit ja vaikutustenmittausvälineet asetetaan hankintakäytännöissä keskeiselle sijalle (opas on saatavilla [tästä](#) espanjaksi). Tätä lähestymistapaa on noudatettava kaikissa kaupungin käynnistämässä hankintamenettelyissä, ja se heijastaa kaupungin sitoutumista sosiaalisten ja ympäristökriteerien valtavirtaistamiseen sen julkisissa hankinnoissa.

Uudella Pamplonan julkisia hankintoja koskevalla linjauksella pyritään maksimoimaan julkisten varojen kansalaisilla tuottama tuotto ja saamaan aikaan selkeitä vaikutuksia sosiaaliseen osallisuuteen, resurssien uudelleenjakoon, tasa-arvoon ja kestävyYTEEN. Lisäksi siinä pyritään yhdistämään vaikuttavuus ja tehokkuus julkisten hankintojen sosiaalisten tavoitteiden edistämiseen. Tässä suhteessa kaikissa urakoita, palveluja tai tavaroita koskevissa hankintamenettelyissä pyritään sisällyttämään sukupuolten tasa-arvon edistämisen, ihmisarvoisten ja laadukkaiden työpaikkojen, kaukana työmarkkinoista olevien henkilöiden²³ työllistymismahdollisuuksien tai vammaisten henkilöiden työelämään ja yhteiskuntaan osallistumisen kaltaisia tavoitteita tai tutkitaan mahdollisuuksia asettaa tällaisia tavoitteita. Julkisilla hankinnoilla pyritään myös lisäämään mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden osallistumista sekä edistämään kiertotaloutta ja yritysten yhteiskuntavastuuta ja lisäämään sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

Sosiaalipoliittinen tavoite ja/tai viitenormi

Hankintaviranomaisella on keskeinen rooli sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen edistämistä koskevan lakisääteisen tehtävän täyttämässä kaikissa menettelyissä ja sen käyttöönotossa päivittäisissä hankintakäytännöissä. Tämä toteutetaan arvioimalla yksityiskohtaisesti sosiaalilausekkeiden mahdollisuuksia kussakin menettelyssä ja sen eritelmissä.

Tämä lähestymistapa perustuu oikeudellisesti julkisia hankintoja koskevan alueellisen lainsäädännön tarjoamiin mahdollisuuksiin, jotka ovat yhdenmukaisia direktiivin 2014/24/EU voimaansaattavan kansallisen lainsäädännön kanssa. Tätä varten määräyksellä pyritään edistämään seuraavia toimenpiteitä:

Hankintaa edeltävän vaiheen tehostaminen:

- Vuoden aikana käynnistettävien hankintamenettelyjen suunnittelu on pakollista.
- Mahdollisia toimittajia ja saatavilla olevia ratkaisuja koskevan tietämyksen lisäämiseksi voidaan järjestää alustavia markkinakartoituksia.

²³ Tukikelpoisia ryhmiä ovat vammaiset henkilöt, työmarkkinoille sijoittumista edistävien yhteiskunnallisten yritysten työllistämät henkilöt, suojatyöpajat ja kansallisessa lainsäädännössä kohderyhmiksi määritellyt ryhmät, kuten nuoret, erityisesti alhaisemman taitotason omaavat nuoret, naiset, pitkäaikaistyöttömät, yli 45-vuotiaat, maahanmuuttajat ja syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt (Real Decreto Legislativo 3/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Empleo, 30 §).

- Sopimuksen kohde voidaan määritellä sosiaalisin ja ympäristöperustein.

Ihmisarvoisten työllistymismahdollisuuksien varmistaminen:

- Kuhunkin hankintasopimukseen liittyvät työllisyystarpeet arvioidaan ja määritetään muun muassa
 - arvioimalla kunkin sopimuksen toteuttamiseen liittyvät henkilöstötarpeet, mukaan lukien henkilöstön pätevyys ja henkilöstökustannukset sovellettavien työehtosopimusten mukaisesti
 - ilmoittamalla selkeästi niiden aiempien hankintasopimusten työntekijöiden palkkakustannukset ja työehdot, jotka uuden sopimuskumppanin on määrä ottaa palvelukseensa (työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta yrityksen tai liikkeen taikka yrityksen tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä annetun direktiivin 2001/23/EY mukaisesti).
 - määräämällä alihankkijoille suoritettavista suorista maksuista ja asettamalla sopimuskumppaneille suoritettavien maksujen ehdoksi, että työntekijöiden palkat on maksettu.

Pienten toimijoiden julkisten hankintojen markkinoille pääsyn yksinkertaistaminen ja mahdollistaminen

- Vähennetään mahdollisimman paljon mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten ja paikallisten yritysten hallinnollista taakkaa ja osallistumisen esteitä. Tämä toteutetaan seuraavasti:
 - Tarjouskilpailuvaiheessa jokaiselta tarjoajalta edellytetään lomakkeella annettavaa omaa lausuntoa tai yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD), jolla tarjoaja osoittaa valmiutensa ja vakavaraisuutensa sopimuksen täyttämiseksi.
 - Kohdennetut valintaperusteilla yksinkertaistetaan teknisiä, taloudellisia tai ammatillisia vaatimuksia.
- Menettelyillä helpotetaan yhteisten tarjousten tekemistä. Tarjoajat pystyvät osoittamaan vakavaraisuutensa muiden yritysten varojen avulla.
- Vakavaraisuuden osoittamiseen tarvittava vuotuinen vähimmäisliikevaihto ei saa ylittää sopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa, ellei se ole asianmukaisesti perusteltua kussakin tapauksessa hankittaviin urakoihin, palveluihin tai tavaroihin liittyvien riskien vuoksi.
- Menettelyillä vähennetään mahdollisimman paljon tarjouskilpailuvaiheeseen osallistumiseksi vaadittavia väliaikaisia rahoitusvakuuksia tai poistetaan ne. Hankintaviranomainen määrittää lopullisen vakuuden kunkin hankintasopimuksen erityisluonteen mukaisesti, mutta se on joka tapauksessa alle 4 prosenttia sopimuksen arvosta. Varattujen sopimusten osalta ei pääsääntöisesti vaadita väliaikaista tai lopullista vakuutta, ellei se ole perusteltua sopimuksen kohteeseen liittyvien riskien vuoksi.
- Sopimukset jaetaan lähtökohtaisesti osiin. Osia koskeviin tarjouskilpailuihin osallistumista tai niitä koskevien sopimusten tekemistä rajoitetaan kunkin toimijan osalta. Jotkin osat varataan yhteisötalouden yrityksille.

Todentaminen

Kuhunkin menettelyyn sisältyvien sosiaalisten kriteerien noudattaminen varmistetaan seuraavasti:

- Jokaiseen kuhunkin sopimukseen sisältyvään sosiaalilausekkeeseen liitetään todentamista koskeva määräys. Todentaja määrittää, minkä tyyppinen näyttö on hyväksyttävä ja minkä tarjouskilpailun vaiheen jälkeen sosiaalilausekkeen noudattaminen on osoitettava. Sopimuksissa on aina mainittava selkeästi tarjoajien velvollisuus osoittaa, että ne noudattavat sosiaalisia vaatimuksia. Sosiaaliset näkökohdat katsotaan aina pakollisiksi sopimusmääräyksiksi.

- Sosiaalilausekkeiden rikkominen aiheuttaa vakavia seuraamuksia ja voi johtaa sopimusten irtisanomiseen tai poissulkemiseen tulevista menettelyistä. Hankintaviranomaisen nimeämä henkilöstö vastaa sosiaalilausekkeiden noudattamisen tarkastamisesta, noudattamatta jättämisen merkitsemisestä ja tarvittaessa seuraamustoimien käynnistämisestä. Sopimuksia ei päätetä, ennen kuin niihin kirjattujen sosiaalisten lausekkeiden noudattaminen on saavutettu sovittujen ehtojen mukaisesti ja todennettu.

Sopimuksen arvo

Pamplonan kaupunki käyttää vuosittain noin 80 miljoonaa euroa julkisiin hankintoihin.

Lainsäädäntö- ja muut välineet

- Alustavaa markkinakartoitusta koskeva 40 artikla; pakollista sosiaalilauseketta koskeva 18 artiklan 2 kohta; alihankintaa koskeva 71 artikla; valintaperusteita koskeva 58 artikla, mukaan lukien liikevaihtoa koskeva 58 artiklan 3 kohta; yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa koskeva 59 artikla; muiden yksiköiden voimavarojen hyväksi käyttämistä koskeva 63 artikla; hankintasopimuksen jakamista osiin koskeva 46 artikla; varattuja sopimuksia koskevat 20 ja 77 artikla; hankintasopimuksen toteuttamisen ehtoja koskeva 70 artikla ja hankintasopimusten irtisanomista koskeva 73 artikla.
- Pamplonan kaupungin antamalla määräyksellä (paikallinen sääntely), jonka noudattaminen on pakollista, lisätään ja hyödynnetään täysimääräisesti alueellisen ja kansallisen julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarjoamia sosiaalisia mahdollisuuksia.

Toimijat

- Hankintaviranomainen: Pamplonan kaupunki
- Tarjoajat: yritykset, yhteisötalouden yritykset, kansalaisjärjestöt

Sosiaaliset vaikutukset

- Pamplonan kaupungin tavoitteena on olla Espanjan ensimmäinen julkishallinnon yksikkö, joka todentaa ja mittaa julkisten hankintojensa sosiaaliset vaikutukset. Tätä varten jokaiseen menettelyihin sisältyvään sosiaaliseen lausekkeeseen liitetään todentamistoimenpide, jolla osoitetaan vaatimusten noudattaminen, ja indikaattori, jolla mitataan sen tehokkuutta ja tuloksia.
- Näin kaupunki pystyy arvioimaan järjestelmällisesti sosiaalisesti vastuullisista julkisista hankintakäytännöistä saatavia tuloksia ja hyötyjä. Mitattavia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi työllistyneiden vammaisten henkilöiden tai sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten määrä, työnormien noudattaminen, vakituisten työsopimusten lisääntyminen, yhteisötalouden toimijoille ja työmarkkinoille sijoittumista edistäville yhteiskunnallisille yrityksille myönnettyjen sopimusten tai alihankintojen arvo, toteutetut sukupuolten tasa-arvoa koskevat toimenpiteet ja niistä hyötyvien henkilöiden määrä tai hankittujen reilun kaupan tai paikallisesti tuotettujen tuotteiden arvo.
- Koska määräystä on toistaiseksi sovellettu vain vähän aikaa, sosiaalisia vaikutuksia koskevaa raportointia kehitetään edelleen.

Muut hyödyt

- Tämä aloite on helposti siirrettävissä ja muiden viranomaisten sovellettavissa.

Saadut kokemukset ja tulevat haasteet

- Poliittinen tahto ja tuki tällaiselle aloitteelle on ratkaisevan tärkeää. Yhtä lailla tarvitaan kuitenkin myös kaikkien osapuolten (kaupunginhallinnon osastojen ja henkilöstöjen) laaja-alaista tukea. Siksi sekä strategiasta että oppaasta on järjestetty koulutustilaisuuksia toimijoille.
- Suurin edessä oleva haaste on sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen toteutumisen tehokas seuranta määräyksen avulla. Tätä varten on olennaisen tärkeää sisällyttää sosiaalisesti vastuulliset julkiset hankinnat osaksi kaupungin strategisia tavoitteita, kuten Pamplonan vuoteen 2030 ulottuvaa strategiaa.

Yhteystiedot

José Costero, johtaja, Pamplonan kaupunginvaltuuston strategiavirasto, j.costero@pamplona.es
+34948420527

LUETTELO ASIAAN LIITTYVISTÄ SOSIAALISISTA SÄÄNNÖKSISTÄ

Direktiivi 2014/24/EU	Selitys (merkitys sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen kannalta)	Tapaukset, joissa säännös mainitaan
18 artiklan 2 kohta <i>Pakollinen sosiaalilauseke</i>	On toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että hankintasopimusten toteuttamisessa noudatetaan sovellettavaa kansallista, EU:n ja kansainvälistä sosiaali- ja työlainsäädäntöä sekä työehtosopimuksia.	(5) Tšekin televisio; (8) Euroopan komissio; (20) Madrid; (25) Romania; (26) Toscana; (30) Tampere; (40) Katalonia; (41) Hansel; (42) Saksan taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö; (44) Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö; (46) Bonn; (60) Girona; (64) Valladolid ja (71) Pamplona.
20 artikla <i>Varatut hankinta- sopimukset</i>	Sopimuksia voidaan varata suojatyöpajoille/työllistämishjelmille, joiden työllistämistä työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on vammaisia tai vähäosaisia henkilöitä.	(1) Katalonia; (7) Wrocław; (18) Vendée; (21) Korfu; (22) Belgia; (26) Toscana; (27) Toledo; (28) Salamanca; (31) Oslo; (47) Madrid; (50) Rzgów; (58) Conseil Régional Grand-Est; (59) Grand Paris Sud Est Avenir; (60) Girona; (63) Bulgaria; (64) Valladolid ja (71) Pamplona.
40 artikla <i>Alustavat markkina- kartoitukset</i>	Talouden toimijoiden ja riippumattomien asiantuntijoiden kanssa voidaan järjestää alustavia markkinakartoituksia.	(1) Katalonia; (2) Helsingborg; (5) Tšekin televisio; (25) Romania; (31) Oslo; (32) Koto SIB -hanke; (58) Conseil Régional Grand-Est; (62) Sodankylä ja Kittilä; (64) Valladolid; (69) Bremen ja (71) Pamplona.
42 artikla <i>Esteettömyys teknisissä eritelmissä</i>	Kaikissa ihmisten käyttöön tarkoitetuissa hankinnoissa teknisissä eritelmissä on otettava huomioon vammaisten henkilöiden esteettömyys tai kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu.	(25) Romania; (30) Tampere ja (43) Suomen Opetushallitus.
43 artikla <i>Merkit</i>	Sosiaalisia merkkejä voidaan vaatia teknisissä eritelmissä, sopimuksetekoperusteissa tai sopimuksen toteuttamista koskeissa lausekkeissa edellyttäen, että ne täyttävät tietyt avoimuus- ja objektiivisuusvaatimukset ja että myös vastaavat merkit hyväksytään.	(11) Berliini; (19) Oslo; (20) Madrid; (24) Emilia-Romagna; (42) Saksan taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö ja (64) Valladolid.
46 artikla <i>Hankinta- sopimusten jakaminen osiin</i>	Hankintasopimukset voidaan jakaa osiin, ja jos päätetään, että näin ei tehdä, syytä tähän on ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa tai erillisessä kertomuksessa.	(1) Katalonia; (5) Tšekin televisio; (12) Ille et Vilaine; (15) Strasbourg; (21) Korfu; (26) Toscana; (45) Gent; (62) Sodankylä ja Kittilä; (64) Valladolid ja (71) Pamplona.
56 artiklan 1 kohta	Hankintaviranomaiset voivat päättää olla tekemättä hankintasopimusta kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen	

<i>Hankintasopimusten tekemisessä noudatettavat periaatteet</i>	jättäneen tarjoajan kanssa, jos tarjous ei ole 18 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sovellettavien velvoitteiden mukainen.	
57 artiklan 4 kohta <i>Poissulkemisperusteet</i>	Tarjoaja voidaan sulkea pois hankintamenettelystä, jos hankintaviranomainen voi asianmukaisesti osoittaa 18 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sovellettavien velvoitteiden rikkomisen.	(16) Skien; (25) Romania; (34) Brescia ja (60) Girona. Keskitetyt hankinnat; (52) Girona.
58 artikla / liite XII <i>Toimitusketjun hallinnointi</i>	Tarjoajia voidaan pyytää ilmoittamaan toimitusketjun hallinnointitoimet, joita ne voivat soveltaa sopimuksen puitteissa.	(44) Tšekin työ- ja sosiaaliministeriö ja (71) Pamplona
67 artikla <i>Hankintasopimuksen tekoperusteet</i>	Hankintasopimuksen tekoperusteet voivat koskea sosiaalisia ominaisuuksia tai kaupankäynnin edellytyksiä edellyttäen, että ne liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen, niistä ilmoitetaan etukäteen, ne eivät anna hankintaviranomaiselle rajoittamatonta valinnanvapautta, niillä varmistetaan tehokkaan kilpailun mahdollisuus ja ne voidaan tosiasiallisesti tarkistaa.	(1) Katalonia; (3) Budapest; (4) Århus; (5) Tšekin televisio; (6) Ballerup; (9) Malta; (10) Olympiakisat; (19) Oslo; (25) Romania; (28) Salamanca; (31) Oslo; (35) Gdynia; (38) Rotterdam; (41) Hansel; (42) Saksan taloudellisen yhteistyön ja kehityksen ministeriö; (53) Ruotsi; (54) Lontoo; (55) Dublin; (60) Girona; (62) Sodankylä ja Kittilä; (64) Valladolid ja (68) Wien.
70 artikla <i>Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot</i>	Hankintasopimuksen toteuttamisen ehtoihin voi sisältyä sosiaalisia tai työllisyyteen liittyviä näkökohtia, jos ne liittyvät sopimuksen kohteeseen ja niistä ilmoitetaan etukäteen.	(2) Helsingborg; (4) Århus; (5) Tšekin televisio; (6) Ballerup; (8) Euroopan komissio; (12) Ille et Vilaine; (14) Kastilia ja Léon; (16) Skien; (17) Grangegorman; (19) Oslo; (25) Romania; (35) Gdynia; (48) Falun-Borlänge; (49) Varsova (52) Vantaa ja Helsinki; (53) Ruotsi; (54) Lontoo; (55) Dublin; (56) Dortmund; (57) La Rochelle; (60) Girona; (64) Valladolid; (66) Wageningen; (67) Haarlem; (68) Wien (70) Kööpenhamina ja (71) Pamplona.
71 artiklan 1 ja 6 kohta <i>Alihankinta</i>	18 artiklan 2 kohdan mukaiset velvoitteet voidaan panna täytäntöön alihankkijoita vastaan; yhteisvastuuta näistä velvoitteista voidaan soveltaa pääsopimuskumppaniin; hankintaviranomainen voi vaatia sellaisen alihankkijan korvaamista, joka ei noudata vaatimuksia.	(41) Hansel; (70) Kööpenhamina ja (71) Pamplona.
74–77 artikla	Hankintaviranomaiset voivat soveltaa joustavampia menettelyjä tiettyihin sosiaali-	(18) Vendée; (31) Oslo; (34) Brescia; (36) Riika; (37) Liettua;

<i>Sosiaali- palveluja ja muuta erityisiä palveluja koskeva kevennetty järjestely</i>	terveys-, koulutus-, kulttuuri- ja muihin palveluihin edellyttäen, että yhdenvertaisen kohtelun ja avoimuuden periaatteita noudatetaan. Tietyt sopimukset voidaan varata yhteiskunnallisille yrityksille / julkista palvelua suorittaville keskinäisille yrityksille.	(39) Italia/Slovenia ja (64) Valladolid.
---	---	--

YHTEYDENOTOT EU:HUN

Käynti tiedotuspisteessä

Euroopan unionin alueella toimii satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoitteen saa verkkosivustolta osoitteesta <https://europa.eu/european-union/contact.fi>.

Puhelimitse tai sähköpostitse

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Palveluun voi ottaa yhteyttä

- soittamalla maksuttomaan numeroon 00 800 6 7 8 9 10 11 (jotkin operaattorit voivat periä puhelumaksun)
- soittamalla numeroon +32 22999696 tai
- sähköpostitse: <https://europa.eu/european-union/contact.fi>.

TIETOA EU:STA

Verkossa

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-sivustolla, <https://europa.eu/european-union/index.fi>.

EU:n julkaisut

EU:n maksuttomia ja maksullisia julkaisuja voi ladata tai tilata osoitteesta <https://op.europa.eu/fi/publications>. Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen (ks. <https://europa.eu/european-union/contact.fi>).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>.

EU:n avoin data

EU:n tietoaineistoja on saatavilla EU:n avoimen datan portaalin (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta. Dataa voidaan ladata ja käyttää maksutta sekä kaupallisiin että muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

Publications Office

doi:[number]